

**PRAKTIČNI PRIRUČNIK O FUNKCIONIRANJU
HAŠKE KONVENCIJE OD 19. LISTOPADA 1996.
O NADLEŽNOSTI, MJERODAVNOM PRAVU, PRIZNANJU,
OVRSI I SURADNJI U PODRUČJU RODITELJSKE
ODGOVORNOSTI I MJERAMA ZA ZAŠTITU DJECE**

DS-02-18-940-HR-N

**PRAKTIČNI PRIRUČNIK O FUNKCIONIRANJU HAŠKE KONVENCIJE
OD 19. LISTOPADA 1996. O NADLEŽNOSTI, MJERODAVNOM PRAVU, PRIZNANJU,
OVRSI I SURADNJI U PODRUČJU RODITELJSKE ODGOVORNOSTI I MJERAMA ZA
ZAŠTITU DJECE**

Objavila:

Haška konferencija o međunarodnom privatnom pravu

Stalni ured

Churchillplein 6b

2517 JW Haag

Nizozemska

Telefon: +31 70 363 3303

Telefaks: +31 70 360 4867

Adresa e-pošte: secretariat@hcch.net

Internetska stranica: www.hcch.net

© Haška konferencija o međunarodnom privatnom pravu, 2018.

Sva prava pridržana. Ni jedan dio ove publikacije ne smije se umnožavati, pohraniti u sustav za pronalaženje podataka ili prenijeti na bilo koji način i u bilo kojem obliku, uključujući izradu preslika ili snimanje, bez pisane suglasnosti nositelja autorskih prava.

Grafičko oblikovanje, prijevod (osim engleskog, francuskog i španjolskog jezika) i distribuciju „Praktičnog priručnika o funkcioniranju Haške konvencije o zaštiti djece iz 1996.” na svim službenim jezicima Europske unije omogućila je Glavna uprava za pravosuđe Europske komisije.

Službene verzije ove publikacije dostupne su na internetskoj stranici Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu (<www.hcch.net>) na engleskom i francuskom jeziku. Stalni ured Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu nije pregledao prijevode ove publikacije na ostale jezike (uz iznimku prijevoda na španjolski).

ISBN 978-92-79-90826-2

Tiskano u Belgiji

Sadržaj

1.	UVOD	9
2.	CILJEVI KONVENCIJE IZ 1996.	15
	A. Preambula Konvencije iz 1996.	17
	B. Specifični ciljevi Konvencije iz 1996.	17
3.	PODRUČJE PRIMJENE	19
	A. U kojim se državama i od kojeg datuma primjenjuje Konvencija iz 1996.?	21
	B. Na koju se djecu primjenjuje Konvencija iz 1996.?	25
	C. Koja su pitanja obuhvaćena Konvencijom iz 1996.?	26
	(a) Dodjela, ostvarivanje, prestanak ili ograničenje roditeljske odgovornosti, kao i njezino prenošenje	26
	(b) Prava skrbi, uključujući prava povezana s brigom o osobi djeteta i, posebno, pravo odlučivanja o boravištu djeteta, kao i prava pristupa/kontakta, uključujući i pravo da se dijete na ograničeno vrijeme odvede u mjesto koje nije djetetovo redovito boravište	27
	(c) Skrbništvo, tutorstvo i slične institucije.....	28
	(d) Određivanje i utvrđivanje djelovanja svake osobe ili tijela koji se brinu o djetetovoj osobi ili imovini, koji dijete zastupaju ili mu pomažu	28
	(e) Smještaj djeteta u udomiteljsku obitelj ili u ustanovu za skrb o djeci, ili pružanje skrbi putem kafale ili neke druge slične institucije.....	28
	(f) Nadzor javnog tijela nad skrbi o djetetu koju pruža svaka osoba kojoj je dijete povjereno	29
	(g) Upravljanje, zaštita ili raspolaganje imovinom djeteta	29
	D. Koja pitanja nisu obuhvaćena Konvencijom iz 1996.?	30
	(a) Utvrđivanje ili osporavanje odnosa roditelj-dijete	30
	(b) Odluke o posvojenju, mjere koje prethode posvojenju, poništenje ili opoziv posvojenja	31
	(c) Ime i prezime djeteta	31
	(d) Osamostaljenje.....	31
	(e) Obveze uzdržavanja	31
	(f) Trust ili nasljeđivanje	31
	(g) Socijalno osiguranje	32
	(h) Javne mjere opće prirode u području obrazovanja ili zdravlja	32
	(i) Mjere poduzete kao rezultat kaznenih djela koja su počinila djeca.....	32
	(j) Odluke o pravu na azil i na useljenje	33
4.	NADLEŽNOST ZA PODUZIMANJE MJERA ZAŠTITE	35
	A. Kad su tijela država ugovornica nadležna za poduzimanje mjera zaštite?	37
	B. Opće pravilo: tijela države ugovornice u kojoj dijete ima redovito boravište	38
	(a) Značenje „redovitog boravišta“	38
	(b) Što će se dogoditi u slučaju promjene „redovitog boravišta“ djeteta?.....	38

C.	Iznimke u odnosu na opće pravilo	39
(a)	Djeca izbjeglice ili djeca koja su raseljena u inozemstvu	39
(b)	Djeca čije se redovito boravište ne može utvrditi	40
(c)	Nadležnost u slučajevima međunarodne otmice djece.....	40
(d)	Nadležnost u slučajevima kad je u tijeku postupak razvoda ili zakonske rastave roditelja djeteta.....	45
D.	Što će se dogoditi ako su nadležna tijela dviju ili više država ugovornica?	47
5.	PRIJENOS NADLEŽNOSTI	51
A.	Kad se može prenijeti nadležnost za poduzimanje mjera zaštite?	53
B.	Koji se uvjeti moraju ispuniti prije prijenosa nadležnosti?	54
C.	Postupak prijenosa	56
D.	Određeni praktični aspekti prijenosa	58
(a)	Kako tijelo koje želi primijeniti odredbe o prijenosu utvrđuje kojem bi nadležnom tijelu u drugoj državi ugovornici trebalo uputiti zahtjev?	59
(b)	Kako bi tijela trebala komunicirati?	59
(c)	Ostala pitanja povezana s prijenosom kad komunikacija između tijela može biti korisna	60
6.	MJERE ZAŠTITE U ŽURNIM SLUČAJEVIMA	63
A.	Poduzimanje neophodnih mjera zaštite u žurnim slučajevima	65
(a)	Kada je slučaj „žuran“?.....	65
(b)	Što su „neophodne“ mjere zaštite?.....	66
(c)	Koliko dugo traju mjere zaštite poduzete u skladu s člankom 11.?	67
(d)	Nakon što država ugovornica poduzme mjere u skladu s člankom 11., koje bi druge korake trebala poduzeti kako bi osigurala nastavak zaštite djeteta?	67
B.	Mogu li se mjere zaštite poduzete u skladu s člankom 11. priznati i ovršiti u skladu s Konvencijom iz 1996.?	68
7.	PRIVREMENE MJERE	73
A.	Kad se mogu poduzimati privremene mjere?	75
(a)	Što su „privremene“ mjere?	76
(b)	Koliko dugo traju privremene mjere poduzete u skladu s člankom 12.?	77
(c)	Nakon što država ugovornica poduzme privremene mjere u skladu s člankom 12., koje bi druge korake trebala poduzeti kako bi osigurala nastavak zaštite djeteta?	77
B.	Mogu li se privremene mjere poduzete u skladu s člankom 12. priznati i ovršiti u skladu s Konvencijom iz 1996.?	78
8.	NASTAVAK PODUZETIH MJERA	79
A.	Hoće li mjere zaštite ostati na snazi iako je zbog promijenjenih okolnosti nestala osnova na temelju koje je nadležnost bila određena?	81
B.	Što su „promijenjene okolnosti“ iz članka 14.?	81
9.	PRAVO MJERODAVNO ZA MJERE ZAŠTITE	85
A.	Pravo mjerodavno za mjere zaštite koje poduzima sudsko ili upravno tijelo	87
(a)	Koje će pravo primijeniti tijela države ugovornice koja poduzimaju mjere usmjerene na zaštitu osobe ili imovine djeteta?.....	87

(b)	Ako se redovito boravište djeteta promijeni iz jedne države ugovornice u drugu, kojim se pravom uređuju „uvjeti primjene” mjere zaštite u državi u kojoj dijete ima novo redovito boravište ako su mjere poduzete u državi u kojoj je dijete imalo prethodno redovito boravište?	88
B.	Pravo mjerodavno za roditeljsku odgovornost bez posredovanja sudskih ili upravnih tijela.....	90
(a)	Koje se pravo primjenjuje na stjecanje ili prestanak roditeljske odgovornosti bez posredovanja sudskih ili upravnih tijela?	90
(b)	Što će se dogoditi u pogledu stjecanja ili prestanka roditeljske odgovornosti kad se promijeni djetetovo redovito boravište?	91
(c)	Koje se pravo primjenjuje na ostvarivanje roditeljske odgovornosti?.....	92
(d)	Izmjena ili prestanak roditeljske odgovornosti mjerama zaštite koje poduzimaju sudska ili upravna tijela.....	93
C.	Zaštita trećih strana	94
D.	Opće odredbe o mjerodavnom pravu	94
(a)	Primjenjuju li se pravila o mjerodavnom pravu čak i kad pravo na koje se upućuje nije pravo države ugovornice?	94
(b)	Uključuje li upućivanje na pravo druge države upućivanje na pravila o međunarodnom privatnom pravu te druge države?	95
(c)	Postoje li okolnosti u kojima se pravo na koje se upućuje u skladu s pravilima Konvencije iz 1996. ne mora primijeniti?	95
10.	PRIZNANJE I OVRHA MJERE ZAŠTITE	97
A.	Kad će se mjera zaštite poduzeta u jednoj državi ugovornici priznati u drugoj državi ugovornici?	99
B.	Kad se mjera zaštite poduzeta u jednoj državi ugovornici može odbiti u drugoj?	100
(a)	Mjeru je poduzelo tijelo države ugovornice čija se nadležnost nije temeljila na jednoj od osnova predviđenih u člancima 5. do 14. Konvencije iz 1996.....	100
(b)	Mjera je poduzeta, osim u slučaju žurnosti, u okviru sudskog ili upravnog postupka, a da djetetu nije pružena mogućnost saslušanja, čime je došlo do povrede temeljnih načela postupka države ugovornice kojoj je zahtjev podnesen	100
(c)	Mjera je poduzeta, osim u slučaju žurnosti, a da pritom osoba koja tvrdi da se tom mjerom povređuje njezinu roditeljsku odgovornost nije dobila mogućnost da bude saslušana	101
(d)	Priznanje je očigledno u suprotnosti s javnim poretkom države kojoj je zahtjev podnesen, uzimajući u obzir najbolje interese djeteta	101
(e)	Mjera nije u skladu s kasnije donesenom mjerom koja se poduzme u državi neugovornici u kojoj dijete ima redovito boravište, u slučaju kad potonja mjera ispunjava uvjete za priznavanje u državi kojoj je zahtjev podnesen.....	101
(f)	Postupak nije proveden u skladu s člankom 33.	102
C.	Kako osoba može biti sigurna da će se odluka priznati u drugoj državi ugovornici? („Prethodno priznanje”)	103
D.	Kad će se mjera zaštite poduzeta u jednoj državi ugovornici provesti u drugoj državi ugovornici?.....	105

11. SREDIŠNJA TIJELA I SURADNJA	107
A. Uloga središnjeg tijela u skladu s Konvencijom iz 1996.	109
B. Određivanje i uspostavljanje središnjeg tijela	109
C. Kakvu pomoć središnje tijelo mora pružiti?	111
D. Situacije u kojima su tijela obvezna surađivati/komunicirati	113
(a) Kad tijelo razmatra smještaj djeteta u inozemstvo	113
(b) Pružanje podataka ako je dijete u ozbiljnoj opasnosti i ako se promijenilo djetetovo boravište / država u kojoj se nalazi	114
E. Posebni primjeri suradnje	117
(a) Podnošenje zahtjeva drugoj državi ugovornici da osigura izvješće o okolnostima u kojima se nalazi dijete ili da poduzme mjere zaštite djeteta	117
(b) Podnošenje zahtjeva za dostavljanje podataka relevantnih za zaštitu djeteta kad se razmatra poduzimanje mjere zaštite	117
(c) Podnošenje zahtjeva za pružanje pomoći u provedbi mjera zaštite u inozemstvu	118
(d) Traženje/pružanje pomoći u slučajevima međunarodnog pristupa/kontakta	119
(e) Dostavljanje dokumentacije u kojoj se navode ovlasti osobe koja ima roditeljsku odgovornost ili koja je odgovorna za zaštitu djeteta	119
F. Prosljeđivanje osobnih podataka i informacija putem tijela	122
G. Troškovi središnjih tijela / tijela s javnim ovlastima	122
12. ODNOS IZMEĐU KONVENCIJE IZ 1996. I DRUGIH INSTRUMENTATA	125
A. Kako Konvencija iz 1996. utječe na funkcioniranje Haške konvencije od 12. lipnja 1902. koja se odnosi na skrbništvo nad malodobnim osobama?	127
B. Kako Konvencija iz 1996. utječe na funkcioniranje Haške konvencije od 5. listopada 1961. o ovlastima nadležnih tijela i primjenjivom pravu u svezi sa zaštitom malodobnih osoba?	127
C. A. Kako Konvencija iz 1996. utječe na funkcioniranje Haške konvencije od 25. listopada 1980. o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece?	128
D. Kako Konvencija iz 1996. utječe na funkcioniranje drugih instrumenata?	128
13. POSEBNE TEME	129
A. Međunarodna otmica djece	131
(a) Koja je uloga Konvencije iz 1996. u situacijama u kojima se Haška konvencija o otmici djece iz 1980. primjenjuje na otmicu djece?	132
(b) Koja je uloga Konvencije iz 1996. u situacijama u kojima se Haška konvencija o otmici djece iz 1980. ne primjenjuje na konkretnu otmicu djeteta?	135
B. Pristup/kontakt	136
(a) Što su „prava pristupa“?	136
(b) Upravna suradnja među državama u slučajevima međunarodnog pristupa/kontakta	137
(c) Prethodno priznanje	138
(d) Međunarodno preseljenje	139

(e)	Međunarodni pristup/kontakt u slučajevima kad se primjenjuju Konvencija iz 1980. i Konvencija iz 1996.	140
C.	Udomiteljska obitelj, kafala i smještaj u ustanove u inozemstvu	141
D.	Posvojenje	145
E.	Posredovanje, mirenje i slični načini mirnog rješavanja sporova	146
(a)	Olakšanje dogovorenih rješenja za zaštitu djetetove osobe ili imovine u slučajevima na koje se odnosi Konvencija iz 1996.	146
(b)	Posredovanje u slučajevima međunarodne otmice djece	147
(c)	Uključivanje djece u proces posredovanja	150
F.	Posebne kategorije djece.....	150
(a)	Djeca koja su izbjeglice, raseljena u inozemstvu ili bez redovitog boravišta	150
(b)	Djeca koja su pobjegla, napuštena ili žrtve trgovine ljudima	152
(c)	Djeca koja se sele iz jedne države u drugu kad su tijela s javnim ovlastima uključena	154
G.	Imovina djeteta	157
H.	Zastupanje djece	159
I.	Poveznice	161
(a)	Redovito boravište	161
(b)	Prisutnost	162
(c)	Državljanstvo	163
(d)	Najuža veza	163
PRILOG I.	Tekst Konvencije od 19. listopada 1996. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju, ovrsi i suradnji u području roditeljske odgovornosti i mjerama za zaštitu djece	165
PRILOG II.	Kontrolni popis za provedbu Konvencije.....	181

1

UVOD

- 1.1 Haška konvencija o zaštiti djece iz 1996.¹ mogla bi postati instrument koji će ratificirati i upotrebljavati brojne zemlje. U njoj se razmatraju različita pitanja u području međunarodne zaštite djece. Zbog širokog područja primjene Konvencija je svugdje relevantna. Nadalje, Konvencija je odgovor na stvarnu i dokazanu globalnu potrebu za boljim međunarodnim okvirom za prekogranična pitanja zaštite djece. U okviru rada Stalnog ureda Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu i dalje se otkrivaju situacije u kojima su ugrožena djeca i koje bi se mogle olakšati primjenom Konvencije iz 1996. Uz to, u Konvenciji se slijedi inovacija uvedena haškim konvencijama o djeci iz 1980. i 1993.² time što se međunarodni pravni okvir kombinira s mehanizmima suradnje. To uključivanje struktura suradnje u Konvenciju ključno je za postizanje njezinih ciljeva. Tim se strukturama promiču bolja prekogranična razmjena informacija i uzajamna pomoć te se u različitim državama osigurava uspostava mehanizama kojima se osigurava puni praktični učinak pravnih pravila.
- 1.2. Djeca koja bi mogla imati koristi od provedbe Konvencije iz 1996. među ostalim su:
- djeca koja su predmet međunarodnih sporova između roditelja zbog skrbi ili pristupa/kontakta,
  - djeca koja su predmet međunarodne otmice (pa i u onim državama koje se ne mogu pridružiti Haškoj konvenciji o otmici djece iz 1980.),
  - djeca koja su smještena u sustave alternativne skrbi u inozemstvu koji nisu obuhvaćeni definicijom posvojenja te stoga ni područjem primjene Haške konvencije o međudržavnom posvojenju iz 1993.,
  - djeca koja su žrtve prekogranične trgovine ljudima i drugih oblika iskorištavanja, uključujući spolno zlostavljanje³,
  - djeca koja su izbjeglice ili maloljetnici bez pratnje,
  - djeca koja se sa svojim obiteljima sele u druge zemlje.
- 1.3 Zbog intenzivnoga prekograničnog kretanja djece u mnogim se regijama svijeta javljaju problemi koji uključuju prodaju djece i trgovinu djecom, iskorištavanje djece bez pratnje te tešku situaciju djece izbjeglica i ponekad neregulirani smještaj djece u inozemstvo. Kao pomoć u tome prekograničnom kretanju djece mogao bi služiti opći okvir za suradnju uspostavljen Konvencijom iz 1996. To se, na primjer, primjenjuje na južnu i istočnu Afriku⁴, Balkan, neke države istočne Europe i Kavkaza, dijelove Južne i Srednje Amerike te brojne dijelove Azije.

¹ *Haška konvencija od 19. listopada 1996. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju, ovrsi i suradnji u području roditeljske odgovornosti i mjerama za zaštitu djece.* Dalje u tekstu sva se upućivanja na „Hašku konvenciju o zaštiti djece iz 1996.“, „Konvenciju iz 1996.“ ili „Konvenciju“ odnose na tu Konvenciju. Tekst Konvencije vidjeti u Prilogu I.

² *Haška konvencija od 25. listopada 1980. o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece,* dalje u tekstu „Haška konvencija o otmici djece iz 1980.“ ili „Konvencija iz 1980.“. Za dodatne informacije o praktičnom funkcioniranju Konvencije iz 1980. vidjeti Vodič za uspješnu primjenu Konvencije iz 1980.: dostupan na web-mjestu Haške konferencije na < www.hcch.net > pod „Child Abduction Section“, zatim „Guides to Good Practice“. *Haška konvencija od 29. svibnja 1993. o zaštiti djece i suradnji u vezi s međudržavnim posvojenjem,* dalje u tekstu „Haška konvencija o međudržavnom posvojenju iz 1993.“ ili „Konvencija iz 1993.“ Za dodatne informacije o praktičnom funkcioniranju te Konvencije vidjeti Vodič za uspješnu primjenu Konvencije iz 1993., isto tako dostupan na < www.hcch.net > pod „Intercountry Adoption Section“, zatim „Guides to Good Practice“.

³ U tom je pogledu potrebno napomenuti da se odredbama Konvencije iz 1996. dopunjuju odredbe *Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji (New York, 25. svibnja 2000.)*, koji je stupio na snagu 18. siječnja 2002. (puni tekst dostupan je na < http://treaties.un.org/doc/Treaties/2000/05/20000525%2003-16%20AM/Ch_IV_11_cp.pdf >). Posebno vidjeti članak 9. stavak 3. i članak 10. stavak 2. Fakultativnog protokola.

⁴ Vidjeti točku 4. Zaključaka i preporuka Seminara o prekograničnoj zaštiti djece u regiji južne i istočne Afrike (Pretoria, 22. – 25. veljače 2010.), dostupno na < www.hcch.net > pod „News & Events“, zatim „2010“.

- 1.4. Rana ratifikacija Konvencije iz 1996. u Maroku bila je važan pokazatelj moguće vrijednosti Konvencije u državama čiji su zakoni pod utjecajem šerijatskog prava ili se temelje na njemu. Činjenica da se Konvencijom iz 1996. uzela u obzir ta konkretna primjena vidljiva je u izričitom upućivanju na instituciju *kafale* u članku 3. Nadalje, sudionici Malteškog procesa⁵ pozvali su sve države da pažljivo razmotre mogućnost ratifikacije Konvencije iz 1996. odnosno pristupanja toj konvenciji.⁶ U Europi je Europska unija odavno prepoznala koristi Konvencije za svoje države članice⁷. Uredba EU-a o roditeljskoj odgovornosti doista se uvelike temeljila na Konvenciji iz 1996.⁸
- 1.5. Globalna privlačnost Konvencije iz 1996. može se možda pripisati i činjenici da su u njoj uzete u obzir različite pravne institucije i sustavi zaštite djece koji postoje u svijetu. Njome se ne pokušava stvoriti jedinstveno međunarodno pravo zaštite djece. U tom se pogledu može uputiti na *Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravima djeteta* (dalje u tekstu „UNCRC“)⁹. Umjesto toga, svrha je Konvencije iz 1996. izbjeći pravne i administrativne sukobe te uspostaviti temelj za učinkovitu međunarodnu suradnju u području zaštite djece među različitim sustavima. U tom se pogledu Konvencijom pruža izvanredna prilika za izgradnju mostova između pravnih poredaka u različitim kulturnim ili vjerskim okruženjima.
- 1.6. Budući da je globalno razumijevanje prednosti Konvencije iz 1996. sve veće¹⁰ i da broj država ugovornica¹¹ stalno raste¹², primjeren je trenutak za objavu ovog Priručnika. Priručnik je odgovor na zahtjev podnesen Stalnom uredu 2006. na Petom sastanku Posebne komisije o Konvencijama iz 1980. i 1996.¹³ U odgovorima na Upitnik¹⁴ koji je poslan prije sastanka Posebne komisije izražena je snažna

⁵ „Malteški proces“ proces je dijaloga između viših sudaca i visokorangiranih državnih dužnosnika iz država ugovornica Konvencija iz 1980. i 1996. te država koje nisu ugovornice i čiji se pravni poredci temelje na šerijatskom pravu ili su pod njegovim utjecajem. Dijalog uključuje razgovore o načinu osiguranja bolje zaštite prekograničnih prava pristupa/kontakta za roditelje i njihovu djecu te o načinu rješavanja problema između predmetnih država zbog međunarodne otmice. Proces je započeo na Konferenciji sudaca o prekograničnim obiteljskopравnim pitanjima koja je 14. – 17. ožujka 2004. održana u St. Julian'su na Malti. Proces se nastavlja i danas: vidjeti < www.hcch.net > pod „Child Abduction Section“, zatim „Judicial Seminars on the International Protection of Children“.

⁶ Vidjeti Treću maltešku deklaraciju, točku 3., dostupno na < www.hcch.net > (lokacija prethodno navedena u bilješki 5.).

⁷ Vidjeti, npr., Odluku Vijeća 2003/93/EZ od 19. prosinca 2002. o ovlašćivanju država članica za potpisivanje Konvencije u interesu Zajednice i Odluku Vijeća 2008/431/EZ od 5. lipnja 2008. o ovlašćivanju nekih država članica za ratifikaciju ili pristupanje, u interesu Europske zajednice, Konvenciji iz 1996.

⁸ Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću (dalje u tekstu „Uredba Bruxelles II.a“). U trenutku objavljivanja ovog Priručnika 26 država članica EU-a ratificiralo je Konvenciju te su se preostale dvije zemlje obvezale ratificirati je u bližoj budućnosti.

⁹ *Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima djeteta* (20. studenoga 1989.). Tekst dostupan na < <http://www2.ohchr.org/english/law/crc.htm> >.

¹⁰ Vidjeti, npr., Deklaraciju Međunarodne konferencije sudaca o prekograničnom preseljenju obitelji (23. – 25. ožujka 2010.), točku 7. u kojoj se, u kontekstu slučajeva prekograničnog preseljenja obitelji, okvir Konvencija iz 1980. i 1996. priznaje kao „sastavni dio globalnog sustava za zaštitu prava djece“; Zaključke Marokanske konferencije sudaca o prekograničnoj zaštiti djece i obitelji, Rabat (Maroko, 13. – 15. prosinca 2010.); Zaključke i preporuke Interameričkog sastanka sudaca Međunarodne haške mreže i središnjih tijela nadležnih za međunarodnu otmicu djece (Meksiko, DF, 23. – 25. veljače 2011.); sve dostupno na < www.hcch.net > (lokacija prethodno navedena u bilješki 5.).

¹¹ Osim ako je drukčije navedeno, kad se u ovom Priručniku upućuje na „državu ugovornicu“, upućuje se na državu ugovornicu Haške konvencije o zaštiti djece iz 1996.

¹² Smatra se da preostale države članice EU-a (Belgija i Italija) te Argentina, Kanada, Kolumbija, Izrael, Novi Zeland, Norveška, Paragvaj i Južna Afrika aktivno razmatraju mogućnost ratifikacije Konvencije / pristupanja njoj. Nadalje, SAD je 10. listopada 2010. potpisao Konvenciju iz 1996.

¹³ Peti sastanak Posebne komisije za preispitivanje funkcioniranja *Haške konvencije od 25. listopada 1980. o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece* i praktične provedbe *Haške konvencije od 19. listopada 1996. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju, ovrsi i suradnji u području roditeljske odgovornosti i mjerama za zaštitu djece* (30. listopada – 9. studenoga 2006.).

¹⁴ Upitnik o praktičnom funkcioniranju *Haške konvencije od 25. listopada 1980. o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece*, prel. dok. br. 1 iz travnja 2006. na pažnju Posebnoj komisiji iz

potpora izradi vodiča za Konvenciju iz 1996. Nakon savjetovanja tijekom tog sastanka doneseni su sljedeći zaključak i preporuka (točka 2.2.):

„Nakon savjetovanja s državama članicama Haške konferencije i državama ugovornicama Konvencija iz 1980. i 1996. Posebna komisija poziva Stalni ured da započne rad na izradi praktičnog vodiča za Konvenciju iz 1996. kojim bi se:

- (a) pružili savjeti o čimbenicima koje treba uzeti u obzir u procesu provedbe Konvencije u nacionalnom pravu i
- (b) pomoglo u pojašnjavanju praktične primjene Konvencije.“

1.7. Stalni ured započeo je svoj rad izradom nacrtu dokumenta usmjerenog na praktične savjete državama koje su razmatrale provedbu Konvencije u nacionalnom pravu (u skladu s točkom 2.2. podtočkom (a)). „Kontrolni popis za provedbu Konvencije“ dovršen je 2009. i sada čini Prilog II. ovom Priručniku. Prvi nacrt Priručnika poslan je državama¹⁵ 2009. Priručnik je trebao pomoći državama, čak i u obliku nacrtu. Od država se zatražilo da dostave primjedbe na nacrt Priručnika kako bi se prije konačne objave mogao dodatno izmijeniti i poboljšati. Nacrt Priručnika zatim je revidiran i dostavljen I. dijelu Šestog sastanka Posebne komisije o praktičnom funkcioniranju Haške konvencije o otmici djece iz 1980. i Haške konvencije o zaštiti djece iz 1996., koji se održavao od 1. do 10. lipnja 2011. (dalje u tekstu „Posebna komisija iz 2011. (I. dio)“) na konačno odobrenje. U skladu sa Zaključcima i preporukama Posebne komisije od Stalnog ureda zatraženo je da, prije konačne objave, „nakon savjetovanja sa stručnjacima unese izmjene u revidirani nacrt Praktičnog priručnika, uzimajući u obzir primjedbe dostavljene na sastanku Posebne komisije“ (točka 54.).

1.8. Stalni ured zahvaljuje na primjedbama primljenima u različitim fazama procesa te na pisanim primjedbama koje su dostavili Australija, Kanada, Europska unija, Portugal, Nizozemska (Ured sudca za vezu, Međunarodna zaštita djece), Novi Zeland, Slovačka, Švicarska, Sjedinjene Američke Države te nekoliko stručnjaka, kao što su Nigel Lowe, Peter McEleavy, sudac Visokog suda Mathew Thorpe i organizacija International Social Service¹⁶. Ovaj se Priručnik ne bi mogao izraditi bez zajedničkih napora Stalnog ureda, a posebno sljedećih osoba: Williama Duncana, nekadašnjeg zamjenika glavnog tajnika; Hannah Baker, više pravne savjetnice; Kerstin Bartsch, više pravne savjetnice; Juliane Hirsch, nekadašnje više pravne savjetnice; Joëlle Küng, nekadašnje pravne savjetnice; Eimear Long, nekadašnje pravne savjetnice; i Nicolasa Sauvagea, nekadašnjeg pravnog savjetnika.

1.9. Kao što je primijećeno na Petom sastanku Posebne komisije 2006.,¹⁷ ovaj je Priručnik nužno usmjeren na druge teme od Vodiča za uspješnu primjenu Haške konvencije o otmici djece iz 1980.¹⁸ Ovaj Priručnik nije u jednakoj mjeri usmjeren

---

listopada/studenoga 2006. za građanskopravne aspekte međunarodne otmice djece, dostupan na < www.hcch.net > pod „Child Abduction Section“, zatim „Questionnaires and responses“.

¹⁵ Nacrt Priručnika poslan je nacionalnim i kontaktnim tijelima članica Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu te središnjim tijelima država ugovornica Konvencija iz 1996. i 1980. Tiskani primjerak nacrtu Priručnika poslan je i veleposlanicima država koje nisu države ugovornice Konvencija iz 1996. i 1980.

¹⁶ Zaključci i preporuke Posebne komisije iz 2011. (I. dio), točke 54. i 55., dostupni na < www.hcch.net > pod „Child Abduction Section“, zatim „Special Commission meetings on the practical operation of the Convention“.

¹⁷ Izvješće o Petom sastanku Posebne komisije za preispitivanje funkcioniranja *Haške konvencije od 25. listopada 1980. o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece i praktične provedbe Haške konvencije od 19. listopada 1996. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju, ovrsi i suradnji u području roditeljske odgovornosti i mjerama za zaštitu djece* (30. listopada – 9. studenoga 2006.), dostupno na < www.hcch.net > pod „Child Abduction Section“, zatim „Special Commission meetings on the practical operation of the Convention“.

¹⁸ Svi Vodiči za uspješnu primjenu objavljeni u okviru Konvencije iz 1980. dostupni su na

na prethodno utvrđenu „uspješnu primjenu“ Konvencije kao smjernicu za buduću praksu jer za sada u tom pogledu postoji malo praktičnog iskustva. Umjesto toga, on bi trebao biti pristupačan i jednostavan **praktičan vodič** za primjenu Konvencije. Pretpostavka je da će se upotrebom jednostavnog jezika, relevantnih i sveobuhvatnih primjera iz prakse i jednostavnih dijagrama tijekom Priručnikom poboljšati razumijevanje načina na koji bi Konvencija trebala funkcionirati u praksi, osiguravajući time od početka uspostavu i poticanje uspješne primjene Konvencije u državama ugovornicama. Ovaj se Priručnik uvelike temelji na Izvješću s objašnjenjima uz Konvenciju iz 1996.¹⁹ te bi ga trebalo tumačiti i upotrebljavati u skladu s njim. Ovim se Priručnikom ne zamjenjuje niti se na bilo koji način mijenja Izvješće s objašnjenjima koje zadržava svoju važnost u okviru pripremnog rada (*travaux préparatoires*) za Konvenciju iz 1996.

- 1.10. Ovaj je Priručnik upućen **svim** korisnicima Haške konvencije o zaštiti djece iz 1996., uključujući države, središnja tijela, sudce, pravnike i opću javnost.
- 1.11. Potrebno je napomenuti da ni jedna smjernica u ovom Priručniku nije pravno obvezujuća i da se ništa u njemu ne može tumačiti kao da je pravno obvezujuće za države ugovornice Haške konvencije o zaštiti djece iz 1996.

---

¹⁹

< www.hcch.net > pod „Child Abduction Section“, zatim „Guides to Good Practice“.
P. Lagarde, Explanatory Report on the 1996 Hague Child Protection Convention, *Proceedings of the Eighteenth Session (1996)*, Tome II, *Protection of children*, Den Haag, SDU, 1998., str. 535.–605. Taj je dokument dostupan na < www.hcch.net > pod „Publications“, zatim „Explanatory Reports“. Dalje u tekstu on se jednostavno naziva „Izvješće s objašnjenjima“.

2

CILJEVI KONVENCIJE IZ 1996.

- 2.1. Ciljevi Konvencije iz 1996. općenito su navedeni u preambuli Konvencije, a konkretnije su opisani u članku 1. Konvencije.

A. Preambula Konvencije iz 1996.

- 2.2. U preambuli se jasno navodi da je cilj Konvencije poboljšati zaštitu djece u međunarodnim okolnostima te se u tu svrhu njome nastoje izbjeći sukobi pravnih poredaka u pogledu mjera koje se poduzimaju za zaštitu djece.
- 2.3. U preambuli se ti ciljevi stavljaju u povijesni kontekst upućivanjem na Hašku konvenciju o zaštiti malodobnih osoba iz 1961.²⁰ i potrebu za njezinom revizijom²¹ te stavljanjem Haške konvencije o zaštiti djece iz 1996. u kontekst UNCRC-a²². U preambuli se navode i općenite izjave o načelu na kojima se temelje odredbe Konvencije, i to u pogledu važnosti međunarodne suradnje za zaštitu djece i potvrde da su najbolji interesi djeteta od primarne važnosti u stvarima koje se odnose na zaštitu djece (pri čemu se u tekstu Konvencije na nekoliko drugih mjesta upućuje na načelo „najboljih interesa djeteta“)²³.

B. Specifični ciljevi Konvencije iz 1996.

Članak 1.

- 2.4. S obzirom na navedeni kontekst u članku 1. utvrđeni su specifični ciljevi Konvencije. Kao što je navedeno u Izvješću s objašnjenjima uz Konvenciju, članak 1. djeluje kao „sadržaj“ Konvencije²⁴, pri čemu su u članku 1. točkama (a) do (e) općenito navedeni ciljevi poglavlja II. do V. Konvencije²⁵.
- 2.5. Kao što je navedeno u članku 1. točki (a), prvi je cilj Konvencije odrediti državu ugovornicu čija su tijela **nadležna** poduzimati mjere usmjerene na zaštitu osobe i imovine djeteta. Potrebno je napomenuti da se u skladu s Konvencijom određuje samo relevantna država ugovornica čija tijela imaju nadležnost, ali ne i nadležna tijela u toj državi. Pravila o nadležnosti nalaze se u poglavlju II. Konvencije i razmatraju se u nastavku u **poglavljima 4. do 7.** ovog Priručnika.
- 2.6. Drugi i treći cilj, opisan u članku 1. točkama (b) i (c), odnosi se na određivanje **mjerodavnog prava**. Drugi je cilj odrediti pravo koje će tijela primjenjivati u izvršavanju svoje nadležnosti. Treći je cilj odrediti pravo koje je posebno mjerodavno za roditeljsku odgovornost²⁶ koja proizlazi bez posredovanja sudskih ili upravnih tijela. Pravila koja se odnose na ta pitanja utvrđena su u poglavlju III. Konvencije i razmatraju se u nastavku u **poglavljju 9.** ovog Priručnika.
- 2.7. Četvrti je cilj, kako je utvrđen u članku 1. točki (d), osigurati **priznanje i ovrhu** tih mjera zaštite u svim državama ugovornicama. Pravila koja se odnose na priznanje i ovrhu utvrđena su u poglavlju IV. Konvencije i razmatraju se u nastavku u **poglavljju 10.** ovog Priručnika.

²⁰ Haška konvencija od 5. listopada 1961. o ovlastima tijela i primjenjivom pravu s obzirom na zaštitu maloljetnika. Cijeli tekst dostupan je na < www.hcch.net > pod „Conventions“, zatim „Convention 10“.

²¹ Izvješće s objašnjenjima, točka 1.

²² Isto, točka 8.

²³ Isto.

²⁴ Isto, točka 9.

²⁵ Međutim, potrebno je napomenuti da se članak 1. točke (b) i (c) Konvencije razmatraju u poglavlju III. Konvencije (Mjerodavno pravo).

²⁶ Kao što je definirano u članku 1. stavku 2. Konvencije – vidjeti u nastavku točku **3.16.** i dalje u nastavku.

- 2.8. Peti je i posljednji cilj, kako je utvrđen u članku 1. točki (e), uspostaviti takvu **suradnju** među tijelima država ugovornica koja je nužna da se postigne svrha Konvencije. Ta je suradnja predviđena u poglavlju V. Konvencije i razmatra se u **poglavlju 11.** ovog Priručnika.

3

PODRUČJE PRIMJENE

A. U kojim se državama i od kojeg datuma primjenjuje Konvencija iz 1996.?

Članci 53., 57., 58. i 61.

- 3.1. Haška konvencija o zaštiti djece iz 1996. primjenjuje se samo na mjere zaštite²⁷ koje država ugovornica poduzima **nakon** stupanja na snagu Konvencije u toj državi²⁸.
- 3.2. Odredbe Konvencije o priznanju i ovrsi (poglavlje IV.) primjenjuju se samo na mjere zaštite poduzete **nakon** njezina stupanja na snagu **između** države ugovornice u kojoj je mjera zaštite poduzeta i države ugovornice kojoj je podnesen zahtjev za priznanje i/ili ovrhu te mjere²⁹.
- 3.3. Stoga je za razumijevanje primjenjivosti Konvencije u konkretnom slučaju važno moći utvrditi:
- je li Konvencija stupila na snagu u konkretnoj državi i od kojeg datuma i
  - je li Konvencija stupila na snagu **između** konkretne države ugovornice i druge države ugovornice te od kojeg datuma.
- 3.4. Pravila o tome je li Konvencija stupila na snagu u konkretnoj državi razlikuju se ovisno o tome je li ta država **ratificirala** Konvenciju ili joj je **pristupila**.
- **Ratifikacija** Konvencije otvorena je samo državama koje su bile članice Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu u vrijeme njezina osamnaestog zasjedanja, tj. državama koje su bile članice Haške konferencije 19. listopada 1996. ili prije tog datuma³⁰.
  - Sve ostale države mogu **pristupiti** Konvenciji³¹.
- 3.5. Konvencija će stupiti na snagu u nekoj državi kako slijedi:
- za državu koja je **ratificira** Konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi po isteku tri mjeseca nakon polaganja njezine isprave o ratifikaciji³²,
  - za državu koja joj **pristupa** Konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi po isteku devet mjeseci nakon polaganja njezine isprave o pristupanju.³³
- 3.6. Za države koje **pristupaju** Konvenciji dulje je razdoblje do njezina stupanja na snagu jer tijekom prvih šest mjeseci nakon pristupanja sve ostale države ugovornice mogu staviti prigovor na njihovo pristupanje. Konvencija će stupiti na snagu u državi koja joj pristupa tri mjeseca nakon isteka tog šestomjesečnog razdoblja (tj. nakon ukupno devet mjeseci). Međutim, pristupanje će imati učinak samo u odnosima između države koja pristupa i onih država ugovornica koje **nisu** stavile prigovor na njezin pristup u tom šestomjesečnom razdoblju³⁴.

²⁷ „Mjere usmjerene zaštiti osobe i imovine djeteta” u skladu s člankom 1. dalje u tekstu nazivaju se „mjere zaštite” ili jednostavno „mjere”. U Konvenciji ne postoji sveobuhvatna definicija tih mjera zaštite, ali upućuje se na članke 3. i 4, te na točke **3.14.** – **3.52.** u nastavku.

²⁸ Članak 53. stavak 1.

²⁹ Članak 53. stavak 2.

³⁰ Članak 57.

³¹ Članak 58. Države mogu pristupiti Konvenciji tek nakon što ona stupi na snagu u skladu s člankom 61. stavkom 1. Konvencija je u skladu s člankom 61. stavkom 1. stupila na snagu 1. siječnja 2002. nakon treće ratifikacije Konvencije (odnosno ratifikacije u Slovačkoj, dok su Monako i Češka bile prva i druga država koja je ratificirala Konvenciju). Stoga od 1. siječnja 2002. sve države mogu pristupiti Konvenciji.

³² Članak 61. stavak 2. točka (a)

³³ Članak 61. stavak 2. točka (b)

³⁴ Članak 58. stavak 3.

- 3.7. Država koja ratificira Konvenciju **nakon** što joj je druga država već pristupila može staviti prigovor na pristupanje te države u trenutku njezine ratifikacije³⁵. Ako je država koja ratificira Konvenciju o tome izvijestila depozitara, Konvencija neće utjecati na odnose između države koja je ratificira i države koja je prethodno pristupila Konvenciji (osim ako se i dok se prigovor države koja je ratificira ne povuče³⁶).
- 3.8. To znači da će se Konvencija primjenjivati **između** država ugovornica: 1. kad stupi na snagu u **objema** državama ugovornicama; i 2. u slučaju države koja joj pristupa, ako druga država ugovornica koja može staviti prigovor na pristupanje to ne učini.
- 3.9. Prigovori na pristupanje ne bi trebali biti česti.

Kako pronaći najnovije informacije o statusu Konvencije iz 1996.

Tablica u kojoj je prikazan status Konvencije iz 1996. i koju objavljuje Stalni ured Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu dostupna je na internetu na < www.hcch.net >, pod „Conventions”, „Convention 34”, zatim „Status Table”.

U toj su tablici prikazane najnovije informacije o statusu Konvencije iz 1996., uključujući sve ratifikacije i pristupanja te sve prigovore na pristupanja Konvenciji.

---

³⁵ Članak 58. stavak 3.

³⁶ Konvencija iz 1996. ne sadržava izričitu odredbu o povlačenju prigovora na pristupanja. Međutim, s obzirom na ostale Haške konvencije prihvaćena je mogućnost povlačenja (npr. vidjeti točku 67. Zaključaka i preporuka Posebne komisije iz 2009. o praktičnom funkcioniranju Haških konvencija o potvrdi *Apostille*, dostavi, izvođenju dokaza i pristupu pravosuđu, dostupno na < www.hcch.net > pod „Apostille Section”, zatim „Special Commissions”).

Primjer 3. (A)³⁷

Država A **pristupa**³⁸ Konvenciji 18. travnja 2010. Država B **ratificira**³⁹ Konvenciju 26. kolovoza 2010. Nakon ratifikacije država B nije stavila prigovor na pristupanje države A⁴⁰.

Konvencija stupa na snagu u državi A 1. veljače 2011.⁴¹ Konvencija stupa na snagu u državi B 1. prosinca 2010.⁴² Konvencija stupa na snagu između tih dviju država 1. veljače 2011.

Odluka o pravu na kontakt donesena je u državi B 14. veljače 2011.

Budući da je odluka donesena nakon stupanja na snagu Konvencije između države B i države A, primjenjivat će se odredbe poglavlja IV. Konvencije i odluka će se priznati primjenom prava u državi A⁴³

Primjer 3. (B)

Država C **ratificira** Konvenciju 21. ožujka 2009.; država D **pristupa** Konvenciji 13. travnja 2009. Država C nije stavila prigovor na pristupanje države D.

Konvencija stupa na snagu u državi C 1. srpnja 2009.⁴⁴ Konvencija stupa na snagu u državi D 1. veljače 2010.⁴⁵ Konvencija stoga stupa na snagu između tih dviju država 1. veljače 2010.

Sud donosi odluku o skrbi i kontaktu u državi C 5. kolovoza 2009. U rujnu 2009. jedna stranka nastoji dobiti priznanje i ovrhu odluke u državi D.

Budući da je odluka o skrbi i kontaktu donesena u državi C prije nego što je Konvencija stupila na snagu u državi D (i, stoga, prije nego što je Konvencija stupila na snagu između tih dviju država), neće se primjenjivati mehanizmi Konvencije koji se odnose na priznavanje i ovrhu⁴⁶.

Međutim, ako su obje države stranke Haške konvencije o zaštiti malodobnih osoba iz 1961., tada će se odluka možda morati priznati na temelju te Konvencije.⁴⁷ Ako to nije slučaj, trebalo bi provjeriti postoji li regionalni ili bilateralni sporazum između države C i države D kojim se uređuje priznavanje i ovrha takvih odluka o skrbi i kontaktu. Ako ne postoji ni regionalni ni bilateralni sporazum, i dalje mogu postojati odredbe domaćeg prava u državi D koje će koristiti strankama.⁴⁸

Primjer 3. (C)

Država E **ratificira** Konvenciju 5. ožujka 2007. Država F **pristupa** Konvenciji 20. ožujka 2008. U travnju 2008. država E izvješćuje depozitara o svojem prigovoru na pristupanje države F⁴⁹.

³⁷ Kad se u ovom Praktičnom priručniku navode primjeri slučajeva, pri upućivanju na države ugovornice pretpostavlja se da je Konvencija stupila na snagu između tih država ugovornica prije predmetnih događaja, osim ako je drukčije navedeno.

³⁸ Članak 58. stavak 1.

³⁹ Članak 57. stavak 2.

⁴⁰ Članak 58. stavak 3.

⁴¹ Članak 61. stavak 2. točka (b)

⁴² Članak 61. stavak 2. točka (a)

⁴³ Članak 23. stavak 1. (osim ako se utvrde osnove za odbijanje priznanja, u kojem se slučaju priznanje može, ali **ne mora**, odbiti – vidjeti članak 23. stavak 2. i **poglavlje 10.** u nastavku).

⁴⁴ Članak 61. stavak 2. točka (a)

⁴⁵ Članak 61. stavak 2. točka (b)

⁴⁶ Članak 53. stavak 2.

⁴⁷ Članak 51. Posebno vidjeti članak 7. Haške konvencije o zaštiti malodobnih osoba iz 1961. Vidjeti i točke **12.2.** – **12.3.** u nastavku, u kojima se razmatra odnos Konvencije i Haške konvencije iz 1961. Vidjeti i Izvješće s objašnjenjima, točku 169.

⁴⁸ Isto, točka 178., u kojoj se navodi da „[n]aravno, država kojoj je zahtjev podnesen uvijek može priznati prethodno donesene odluke, ali na temelju njezina nacionalnog prava, a ne Konvencije“.

⁴⁹ Članak 58. stavak 3.

Konvencija stupa na snagu u državi E 1. srpnja 2007.⁵⁰ Konvencija stupa na snagu u državi F 1. siječnja 2009.⁵¹ Međutim, pristupanje države F neće utjecati na odnose između države F i države E zbog prigovora države E na njezino pristupanje⁵². Konvencija neće stupiti na snagu između tih dviju država osim ako i sve dok država E ne povuče svoj prigovor na pristupanje države F.

U srpnju 2009. rastaje se nevjenčani par s dvoje djece koji ima redovito boravište u državi F, ali su državljanjani države E. Postoji spor oko toga gdje bi djeca trebala živjeti i s kim. Otac pokreće postupak u pogledu tog pitanja u državi F. Budući da je Konvencija stupila na snagu u državi F, ta je država nadležna za poduzimanje mjera zaštite djece u skladu s člankom 5. Konvencije⁵³.

Majka podnosi protuzahjev tijelima države F kako bi dobila dopuštenje da se s djecom preseli u državu E. Tijela države F odobravaju majci dopuštenje da se preseli i ocu kontakt s djecom.

Nakon preseljenja majke i djece ne poštuje se odluka o pravu na kontakt. Otac nastoji dobiti priznanje i ovrhu odluke o pravu na kontakt u državi E.

Iako je Konvencija stupila na snagu u državi E i državi F, s obzirom na to da je država E stavila prigovor na pristupanje države F, Konvencija nije stupila na snagu između tih dviju država. Stoga se u tom slučaju neće primjenjivati mehanizmi Konvencije koji se odnose na priznanje i ovrhu⁵⁴.

Međutim, ako su obje države stranke Haške konvencije o zaštiti malodobnih osoba iz 1961., odluka će se možda morati priznati na temelju te Konvencije. Ako to nije slučaj, trebalo bi provjeriti postoji li regionalni ili bilateralni sporazum između države E i države F kojim se uređuje priznavanje i ovrha takvih odluka o skrbi i kontaktu. Ako ne postoji ni regionalni ni bilateralni sporazum, i dalje mogu postojati odredbe domaćeg prava u državi F koje će koristiti strankama.

Primjer 3. (D)

*Država G **pristupa** Konvenciji 13. kolovoza 2008. Država H **ratificira** Konvenciju 30. listopada 2009. te, nakon ratifikacije, izvješćuje depozitara o svojem prigovoru na pristupanje države G⁵⁵.*

Konvencija stupa na snagu u državi G 1. lipnja 2009.⁵⁶ Konvencija stupa na snagu u državi H 1. veljače 2010.⁵⁷ Međutim, Konvencija neće imati učinka u odnosima između države G i države H, uključujući i nakon 1. veljače 2010., zbog prigovora države H na pristupanje države G⁵⁸. Konvencija neće stupiti na snagu između tih dviju država osim ako i sve dok država H ne povuče svoj prigovor na pristupanje države H.

---

50 Članak 61. stavak 2. točka (a)
 51 Članak 61. stavak 2. točka (b)
 52 Članak 58. stavak 3.
 53 Vidjeti **poglavlje 4.** u nastavku.
 54 Članak 53. stavak 2.
 55 Članak 58. stavak 3.
 56 Članak 61. stavak 2. točka (b)
 57 Članak 61. stavak 2. točka (a)
 58 Članak 58. stavak 3.

B. Na koju se djecu primjenjuje Konvencija iz 1996.?

Članak 2.

- 3.10. Konvencija se primjenjuje na svu djecu⁵⁹ od trenutka njihova rođenja do navršениh 18 godina⁶⁰.
- 3.11. Za razliku od Haških konvencija o djeci iz 1980. i 1993., dijete ne mora imati redovito boravište u državi **ugovornici** da bi bilo obuhvaćeno Konvencijom iz 1996. Na primjer, dijete može imati redovito boravište u državi koja **nije ugovornica**, ali i dalje biti obuhvaćeno područjem primjene članka 6. (djeca izbjeglice, djeca koja su raseljena u inozemstvu ili djeca čije se redovito boravište ne može utvrditi), članka 11. (mjere u žurnim slučajevima) ili članka 12. (privremene mjere) Konvencije iz 1996.⁶¹
- 3.12. Međutim, potrebno je napomenuti da, ako dijete ima redovito boravište u državi **ugovornici**, pravila o nadležnosti iz poglavlja II. čine potpun i zatvoren sustav koji se u cijelosti primjenjuje u državama ugovornicama. Stoga „država ugovornica ne može imati nadležnost nad nekom od te djece ako ta nadležnost nije predviđena u Konvenciji“⁶².
- 3.13. Za razliku od toga, ako dijete **nema** redovito boravište u državi ugovornici, njezina tijela mogu imati nadležnost na temelju pravila Konvencije ako je to moguće; međutim, uz to ne postoje nikakve odredbe kojima bi se tijela spriječilo da ostvare nadležnost na temelju pravila svoje države koja ne proizlaze iz Konvencije⁶³. U tom je slučaju očita korist od ostvarivanja nadležnosti na temelju pravila Konvencije, ako je to moguće, u tome što će se mjere moći priznati i izvršiti u svim ostalim državama ugovornicama u skladu s odredbama poglavlja IV. Konvencije⁶⁴. S druge strane, ako se nadležnost ostvaruje na temelju osnova za nadležnost koje ne proizlaze iz Konvencije, mjere zaštite ne mogu se priznati i izvršiti na temelju Konvencije⁶⁵.

Primjer 3. (E)

Dijete ima redovito boravište i nalazi se u državi X koja nije država ugovornica. Tijela u državi ugovornici A imaju nadležnost za poduzimanje mjere zaštite u pogledu djeteta u skladu sa svojim pravilima o nadležnosti koja ne proizlaze iz Konvencije na temelju toga što je dijete državljanin države ugovornice A. Država ugovornica A može to učiniti, ali se mjera zaštite ne može priznati na temelju Konvencije u drugim državama ugovornicama⁶⁶

⁵⁹ Potrebno je napomenuti da se Konvencija može primjenjivati čak i ako dotično dijete nema redovito boravište u državi ugovornici niti je njezin državljanin, npr. članak 6. Konvencije koji se odnosi samo na prisutnost djeteta u državi ugovornici. Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 17., i točke 3.11. – 3.13. u nastavku.

⁶⁰ Za osobe s navršениh 18 godina ili starije koje zbog oštećenja ili nedostatka osobnih sposobnosti ne mogu štiti svoje interese primjenjivat će se *Haška konvencija od 13. siječnja 2000. o međunarodnoj zaštiti odraslih osoba* (dalje u tekstu „Haška konvencija o zaštiti odraslih osoba iz 2000.“) ako su relevantne države države ugovornice te Konvencije. Vidjeti i Izvješće s objašnjenjima, točke 15. – 16. U pogledu članka 6. vidjeti točke 4.13. – 4.18. i 13.58. i dalje u nastavku; u pogledu članka 11. i 12., vidjeti poglavlja 6. i 7. u nastavku.

⁶¹ U pogledu članka 6. vidjeti točke 4.13. – 4.18. i 13.58. i dalje u nastavku; u pogledu članka 11. i 12., vidjeti poglavlja 6. i 7. u nastavku.

⁶² Izvješće s objašnjenjima, točka 84. Osim, naravno, ako se primjenjuje članak 52.; vidjeti točke 12.5. – 12.8. u nastavku.

⁶³ Izvješće s objašnjenjima, točke 39. i 84.

⁶⁴ Ako su ispunjeni svi ostali kriteriji iz poglavlja IV. – vidjeti poglavlje 10. u nastavku.

⁶⁵ Članak 23. stavak 2. točka (a) – ako mjeru poduzima tijelo čija se nadležnost ne temelji na jednoj od osnova predviđenih u Konvenciji, to je razlog zbog kojeg se priznanje može odbiti na temelju Konvencije. Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 122.

⁶⁶ Članak 23. stavak 2. točka (a) Vidjeti i poglavlje 13., točke 13.58. – 13.60. u nastavku u pogledu djece koja su izbjeglice, raseljena u inozemstvu ili bez redovitog boravišta.

Primjer 3. (F)

Dijete ima redovito boravište u državi Y koja nije ugovornica. Dijete je nedavno došlo u susjednu državu ugovornicu B zbog građanskog rata koji traje u državi Y koja nije ugovornica. U njegovu je selu izvršen masakr te je dijete ostalo siročić. Tijela u državi ugovornici B poduzimaju mjere zaštite djeteta u skladu s člankom 6. stavkom 1. Konvencije. Te će se mjere zaštite priznati primjenom prava u svim drugim državama ugovornicama⁶⁷.

C. Koja su pitanja obuhvaćena Konvencijom iz 1996.?**Članak 3.**

3.14. Konvencijom su utvrđena pravila u pogledu „mjera usmjerenih zaštiti osobe i imovine djeteta“⁶⁸. U Konvenciji se ne navodi precizna definicija što te „mjere zaštite“ mogu uključivati. Međutim, primjeri pitanja na koja se te mjere zaštite mogu odnositi utvrđeni su u članku 3., no to nije iscrpan popis primjera⁶⁹.

3.15. Stoga se mjere zaštite mogu posebno odnositi na sljedeće:

(a) Dodjela, ostvarivanje, prestanak ili ograničenje roditeljske odgovornosti, kao i njezino prenošenje⁷⁰

3.16. Izraz „roditeljska odgovornost“ definiran je u članku 1. stavku 2. Konvencije i obuhvaća roditeljsko pravo ili svaki sličan odnos u pogledu ovlasti kojim se utvrđuju prava, ovlasti i odgovornosti roditelja, skrbnika ili drugih zakonskih zastupnika povezanih s osobom ili imovinom djeteta⁷¹. Taj je izraz u Konvenciji s razlogom široko definiran⁷². Njime su istovremeno obuhvaćene odgovornost u pogledu osobe djeteta, odgovornost u pogledu njegove imovine i, općenito, zakonsko zastupanje djeteta, neovisno o tome koji se naziv daje predmetnoj pravnoj instituciji.

3.17. U pogledu osobe djeteta „prava i odgovornosti“ na koje se upućuje u članku 1. stavku 2. uključuju prava i odgovornosti koje pripadaju roditeljima, skrbnicima ili zakonskim zastupnicima u pogledu odgoja i razvoja djeteta. Ta bi prava i odgovornosti mogla, na primjer, biti povezana s odlukama o skrbi, obrazovanju i zdravstvenoj zaštiti, utvrđivanjem boravišta djeteta ili nadzorom osobe djeteta te, posebno, njegovih odnosa.

3.18. Izraz „ovlasti“ u članku 1. stavku 2. konkretnije je povezan sa zastupanjem djeteta. Dijete obično zastupaju roditelji, ali ga, u cijelosti ili djelomično, mogu zastupati treće osobe, na primjer u slučaju smrti, nesposobnosti, nepodobnosti ili

⁶⁷ Članak 23. stavak 1. To će se dogoditi osim ako postoji osnova za odbijanje priznanja u skladu s člankom 23. stavkom 2. – dodatno vidjeti **poglavlje 10.** u nastavku.

⁶⁸ Članak 1.

⁶⁹ Za dodatnu raspravu o nizu mjera utvrđenih u članku 3. vidjeti **poglavlje 13.** o posebnim temama u nastavku. Potrebno je napomenuti da primjeri navedeni u članku 3. nisu stroge kategorije; mjerama zaštite može se obuhvatiti i jedan primjer ili više njih. Na primjer, kako je navedeno u nekim nacionalnim pravima država ugovornica, smještaj djeteta u udomiteljsku obitelj (članak 3. točka (e)) može uključivati i ograničenje roditeljske odgovornosti (članak 3. točka (a)). Te će mjere zaštite očito biti obuhvaćene područjem primjene Konvencije. Uz to, ovisno o tome koje su mjere dostupne u nacionalnom pravu države ugovornice, „mjere zaštite“ neće nužno donijeti formalno sudsko ili upravno tijelo. Na primjer, službenika tijela s javnim ovlastima, kao što je policijski službenik ili socijalni radnik, može se, u skladu s nacionalnim pravom, ovlastiti da poduzme „mjere zaštite“ djeteta, obično u žurnim slučajevima. Ako je svrha mjere zaštite djeteta, osim ako je obuhvaćena kategorijom predviđenom u članku 4., čini se da bi mogla biti obuhvaćena materijalnim područjem primjene Konvencije.

⁷⁰ Članak 3. točka (a)

⁷¹ Članak 1. stavak 2.

⁷² Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 14. Izraz proizlazi iz članka 18. UNCRC-a. Međutim, nekim delegacijama taj koncept roditeljske odgovornosti nije bio dovoljno precizan; stoga je razrađen u članku 1. stavku 2. Konvencije iz 1996.

nespremnosti roditelja ili ako su roditelji napustili dijete ili su ga zbog drugog razloga smjestili kod treće osobe. Te se „ovlasti“ mogu izvršavati u pogledu osobe ili imovine djeteta.

- 3.19. Terminologija koja se upotrebljava za te koncepte razlikuje se među državama, pri čemu su neki od primjera skrbništvo, roditeljsko pravo, *patria potestas* te sama „roditeljska odgovornost“. Čak i ako je sam izraz „roditeljska odgovornost“ sadržan u nacionalnom pravu države, ne mora se nužno smatrati da je tumačenje tog izraza u nacionalnom pravu jednako njegovu tumačenju u Konvenciji. Izrazu iz Konvencije trebalo bi dati autonomno značenje iz Konvencije.
- 3.20. U skladu s određenim nacionalnim pravom osobe mogu steći roditeljsku odgovornost na nekoliko različitih načina. Često se nositelji roditeljske odgovornosti utvrđuju primjenom prava: na primjer, u brojnim se državama primjenom prava roditeljska odgovornost dodjeljuje vjenčanim roditeljima po rođenju njihova djeteta, a u nekim je državama to prošireno na, primjerice, nevjenčane roditelje koji žive u izvanbračnoj zajednici. U nekim se državama nositelji roditeljske odgovornosti mogu utvrditi nakon izvršenja određenog čina, kao što je priznanje djeteta koje potvrđuje nevjenčani otac, naknadno vjenčanje roditelja djeteta ili sporazum između roditelja. Roditeljska odgovornost može se dodijeliti i odlukom sudskog ili upravnog tijela. Svrha je izraza „dodjela“ roditeljske odgovornosti iz članka 3. točke (a) obuhvatiti sve te metode stjecanja roditeljske odgovornosti.
- 3.21. Mogu postojati i brojni različiti načini na koje je u nacionalnim pravima država predviđeno izvršenje, prekid, ograničenje i prijenos roditeljske odgovornosti. Širokim područjem primjene članka 3. osigurava se uključenost svih tih metoda u tu odredbu, a time i u područje primjene Konvencije.

Primjer 3. (G)

Ako roditelj u oporuci navede osobu za koju želi da nakon njegove smrti skrbi o osobi i/ili imovini djeteta, pravom države ugovornice A predviđeno je da se time toj osobi daje roditeljska odgovornost po izvršenju te oporuke. Ta je dodjela roditeljske odgovornosti obuhvaćena područjem primjene Konvencije⁷³.

Primjer 3. (H)

U slučaju teškog zanemarivanja i zlostavljanja djeteta, tijela države ugovornice B poduzimaju mjere kako bi dijete oduzela roditeljima i prekinula njihovu roditeljsku odgovornost. Taj je prestanak roditeljske odgovornosti obuhvaćen područjem primjene Konvencije⁷⁴.

(b) Prava skrbi, uključujući prava povezana s brigom o osobi djeteta i, posebno, pravo odlučivanja o boravištu djeteta, kao i prava pristupa/kontakta, uključujući i pravo da se dijete na ograničeno vrijeme odvede u mjesto koje nije djetetovo redovito boravište⁷⁵

- 3.22. Ovaj odjeljak uključuje sve mjere koje se odnose na skrb o djetetu i njegov odgoj te pristup djetetu ili kontakt s njim. Tim se mjerama može odrediti s kojim bi roditeljem, ili drugom osobom, dijete trebalo živjeti te kako će se organizirati

⁷³ Članak 3. točka (a)

⁷⁴ Isto. U slučaju zlostavljanja/zanemarivanja djeteta u nekim se državama ugovornicama ono može i oduzeti roditeljima ili zakonskim skrbnicima, ali roditeljska odgovornost roditelja ili zakonskih skrbnika ostaje uz određena ograničenja. To će „ograničenje“ roditeljske odgovornosti isto tako biti obuhvaćeno područjem primjene Konvencije (članak 3. točka (a)).

⁷⁵ Članak 3. točka (b)

pristup roditelju s kojim dijete ne živi ili drugoj osobi. Takve su mjere obuhvaćene područjem primjene Konvencije bez obzira na njihove nazive u nacionalnom pravu neke države.⁷⁶ Tekst je preuzet iz članka 5. točke (b) Konvencije iz 1980., pri čemu su „prava pristupa“ i „prava skrbi“ definirana u članku 3. točki (b). To je učinjeno namjerno te bi izraze „prava skrbi“ i „prava pristupa“ trebalo tumačiti dosljedno kako bi se osigurala usklađenost tih dviju Konvencija⁷⁷.

(c) Skrbništvo, tutorstvo i slične institucije⁷⁸

- 3.23. Te su institucije sustavi zaštite, zastupanja ili pomoći koji su uspostavljeni radi djeteta nakon smrti njegovih roditelja ili nakon prestanka njihovih prava da ga zastupaju⁷⁹.

(d) Određivanje i utvrđivanje djelovanja svake osobe ili tijela koji se brinu o djetetovoj osobi ili imovini, koji dijete zastupaju ili mu pomažu⁸⁰

- 3.24. Uz roditelja ili skrbnika, „osoba ili tijelo“ na koje se ovdje upućuje može biti i skrbnik *ad litem*, djetetov odvjetnik ili osoba koja je u određenim okolnostima ovlaštena za dijete (na primjer, „škola ili osoba koja vodi odmaralište i od koje se traži da donese odluku o liječenju [djeteta] ako njegov zakonski zastupnik nije prisutan“⁸¹).

(e) Smještaj djeteta u udomiteljsku obitelj ili u ustanovu za skrb o djeci, ili pružanje skrbi putem kafale ili neke druge slične institucije⁸²

- 3.25. U toj se točki upućuje na oblike alternativne skrbi koja se može pružiti djeci.⁸³ Oni se obično primjenjuju ako dijete ostane siročić ili ako se roditelji ne mogu skrbiti za dijete⁸⁴.

⁷⁶ Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 20., koja glasi: „Ne može se tvrditi da se u Konvenciji upotrebljavaju izrazi koji odgovaraju lingvističkim osobitostima svih zastupljenih država.“

⁷⁷ Dodatno vidjeti **poglavlje 13.** točke **13.15. – 13.30.** u nastavku u pogledu pristupa/kontakta. Vidjeti i Bazu podataka o međunarodnoj otmici djece (INCADAT) na < www.incadat.com > gdje se može pronaći vodeća nacionalna sudska praksa o značenju tih izraza u skladu s Konvencijom iz 1980. Ti izrazi imaju autonomna značenja i potrebno ih je tumačiti neovisno o svim nacionalnim pravnim ograničenjima.

⁷⁸ Članak 3. točka (c).

⁷⁹ Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 21.

⁸⁰ Članak 3. točka (d)

⁸¹ Izvješće s objašnjenjima, točka 22.

⁸² Članak 3. točka (e) Vidjeti i **poglavlje 11.** točke **11.13. – 11.17.** te **poglavlje 13.** točke **13.31. – 13.42.** u nastavku u pogledu članka 33. Konvencije koji se primjenjuje „[a]ko neko tijelo nadležno na temelju članka 5. do 10. razmatra smještaj djeteta u obitelj udomitelja ili u ustanovu, ili se predviđa pružanje skrbi putem *kafale* ili slične institucije, i ako bi takav smještaj ili pružanje skrbi bio u drugoj državi ugovornici [...]“.

⁸³ U pogledu poduzimanja mjera zaštite koje se odnose na alternativnu skrb o djeci vidjeti „Smjernice za alternativnu skrb o djeci“, koje je Opća skupština Ujedinjenih naroda službeno prihvatila Rezolucijom A/RES/64/142 od 24. veljače 2010. (dostupno na < http://www.unicef.org/protection/alternative_care_Guidelines-English.pdf >). U Smjernicama je utvrđen „poželjan smjer politike i prakse“ u pogledu alternativne skrbi o djeci „u svrhu poboljšanja provedbe Konvencije o pravima djeteta i relevantnih odredaba drugih međunarodnih instrumenata koji se odnose na zaštitu i dobrobit djece bez roditeljske skrbi ili za koju postoji rizik da će to biti [...]“ (vidjeti preambulu Rezolucije Opće skupštine). Smjernice sadržavaju i poseban odjeljak „Skrb o djeci koja se nalaze izvan države u kojoj imaju prebivalište“ (poglavlje VIII.). U tom se poglavlju preporučuje da države ratificiraju Konvenciju iz 1996. ili da joj pristupe „kako bi se osiguralo odgovarajuću međunarodnu suradnju i zaštitu djece u ovakvim situacijama“ (točka 138.).

⁸⁴ Pri tumačenju sličnih odredaba Uredbe Bruxelles II.a Sud Europske unije utvrdio je da su odluka o izdvajanju djece iz njihove izvorne obitelji i odluka o njihovu smještaju u udomiteljsku obitelj

- 3.26. Potrebno je napomenuti da se u toj točki ne upućuje na posvojenje ili mjere koje prethode posvojenju, uključujući davanje djeteta na posvojenje⁸⁵. Te su mjere člankom 4. izričito izuzete iz područja primjene Konvencije⁸⁶.
- 3.27. Institucija *kafale* često se upotrebljava u nekim državama kao oblik skrbi o djeci kad se za njih ne mogu brinuti njihovi roditelji. U okviru *kafale* za djecu se brinu nove obitelji ili rođaci, ali se obično ne prekida zakonska veza s njihovim biološkim roditeljima⁸⁷. *Kafala* se može primjenjivati i prekogranično, ali s obzirom na to da nije riječ o posvojenju, nije obuhvaćena područjem primjene Haške konvencije o međudržavnom posvojenju iz 1993. Međutim, kad se upotrebljava, institucija *kafale* jasno čini mjeru zaštite djeteta te je, stoga, izričito obuhvaćena područjem primjene Konvencije iz 1996.⁸⁸
- 3.28. Na temelju članka 33. Konvencije iz 1996. nastaju određene obveze ako neko tijelo nadležno na temelju članaka 5. do 10. Konvencije razmatra poduzimanje mjere zaštite obuhvaćene područjem primjene članka 3. točke (e) (tj. mjere koja se odnosi na smještaj djeteta u udomiteljsku obitelj ili u ustanovu za skrb o djeci odnosno pružanje skrbi putem *kafale* ili neke druge slične institucije) te se taj smještaj ili pružanje skrbi treba izvršiti u drugoj državi ugovornici. To se pitanje, zajedno s pitanjem točnog područja primjene mjera zaštite koje „dovode do” obveza iz članka 33., razmatra u **poglavljima 11. i 13.** u nastavku⁸⁹.

(f) Nadzor javnog tijela nad skrbi o djetetu koju pruža svaka osoba kojoj je dijete povjereno⁹⁰

- 3.29. U toj kategoriji priznaje se da uključenost javnog tijela u pogledu djeteta neće uvijek biti ograničena na smještaj djeteta u sustav alternativne skrbi. Javno tijelo može imati ulogu i u nadzoru skrbi o djetetu u njegovoj obitelji ili u drugom okruženju. Te su mjere izravno obuhvaćene područjem primjene Konvencije jer su jasno usmjerene na zaštitu osobe djeteta.

(g) Upravljanje, zaštita ili raspolaganje imovinom djeteta⁹¹

- 3.30. Ta kategorija uključuje sve mjere usmjerene na zaštitu imovine djeteta⁹². Može, na primjer, uključivati imenovanje skrbnika *ad litem* radi zaštite interesa djeteta u pogledu određene imovine u kontekstu specifične parnice koja je u tijeku.
- 3.31. Međutim, potrebno je napomenuti da se Konvencijom ne intervenira u sustave imovinskog prava. Konvencijom stoga nije obuhvaćeno materijalno pravo koje se odnosi na prava nad imovinom, na primjer sporovi u pogledu vlasništva / prava na imovinu.

---

obuhvaćene područjem primjene te Uredbe (vidjeti predmet C-435/06 od 27. studenoga 2007. [2007.] ECR I-10141 i, dodatno, predmet C-523/07 od 2. travnja 2009. [2009.] ECR I-0000).

⁸⁵ Vidjeti točku 3.38. u nastavku u pogledu značenja riječi „davanje” u tom kontekstu.

⁸⁶ Vidjeti točku 3.32. i dalje u nastavku u pogledu članka 4. Konvencije i točke 3.38. – 3.39. u pogledu posvojenja. Vidjeti i poseban odjeljak o posvojenju u **poglavlju 13.** točkama 13.43. – 13.45. u nastavku. Konačno, vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 28.

⁸⁷ Međutim, pravila o instituciji *kafale* razlikuju se među državama u kojima se primjenjuje.

⁸⁸ Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 23.

⁸⁹ Vidjeti točke 11.13. – 11.17. i 13.31. – 13.42. u nastavku.

⁹⁰ Članak 3. točka (f)

⁹¹ Članak 3. točka (g)

⁹² Za dodatnu raspravu o primjeni Konvencije na mjere usmjerene na zaštitu imovine djeteta vidjeti točke 13.70. – 13.74. u nastavku.

D. Koja pitanja nisu obuhvaćena Konvencijom iz 1996.?

Članak 4.

3.32. Određene mjere posebno su izuzete iz područja primjene Konvencije. Taj je popis iscrpan te sve mjere usmjerene na zaštitu osobe ili imovine djeteta koje nisu navedene u tom popisu mogu biti obuhvaćene područjem primjene Konvencije.

(a) Utvrđivanje ili osporavanje odnosa roditelj-dijete⁹³

3.33. Tom se odredbom iz područja primjene Konvencije isključuju mjere koje se odnose na utvrđivanje ili osporavanje očinstva/majčinstva za određeno dijete ili djecu. Stoga, ako se zahtjev za utvrđivanje ili osporavanje očinstva/majčinstva za određeno dijete podnosi tijelima države ugovornice, ta će tijela razmotriti svoja pravila o nadležnosti koja ne proizlaze iz Konvencije kako bi ocijenila imaju li nadležnost. Slično tomu, mjerodavno pravo i priznanje stranih odluka o tom pitanju utvrđuju se na temelju pravila koja ne proizlaze iz Konvencije.

3.34. Tim izuzećem obuhvaćeno je pitanje je li strankama u odnosu roditelj-dijete, tj. djetetu i roditeljima ako je riječ o maloljetnicima, potrebno odobrenje zakonskog zastupnika da bi se priznao taj odnos. Odgovori na sljedeća pitanja trebaju se odrediti na temelju pravila države koja ne proizlaze iz Konvencije:

- mora li dijete koje se priznaje pristati na to priznanje i mora li imati zastupnika u tu svrhu ako je mlađe od određene dobi,
- mora li se imenovati skrbnik *ad litem* kako bi zastupao dijete ili mu pomagao tijekom parnice u pogledu odnosa roditelj-dijete,
- mora li malodobna majka djeteta sama imati zastupnika u pogledu svih izjava o priznanju ili pristanku ili drugih postupaka koji se odnose na status djeteta⁹⁴.

Međutim, pitanje **identiteta** zakonskog zastupnika dotičnog djeteta te proizlazi li, na primjer, imenovanje te osobe iz primjene zakona ili je za to potrebno posredovanje tijela, obuhvaćeno je područjem primjene Konvencije⁹⁵.

3.35. Izuzeće u članku 4. točki (a) Konvencije uključuje i status djeteta rođenog na temelju međunarodnog ugovora o surogat-roditeljstvu.

3.36. Utvrđivanje ili osporavanje odnosa roditelj-dijete ne razmatra se u drugim Haškim konvencijama (osim sporedno u Haškoj konvenciji o uzdržavanju djece iz 2007.⁹⁶ u kojoj je obuhvaćeno pitanje roditeljstva koje proizlazi u kontekstu postupka radi uzdržavanja).

3.37. Tom je odredbom izuzeto i pitanje utječe li pozakonjenje djeteta, npr. naknadnim sklapanjem braka ili dobrovoljnim priznanjem, na status djeteta.

⁹³ Članak 4. točka (a)

⁹⁴ Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 27.

⁹⁵ Vidjeti prethodnu točku 3.24. o članku 3. točki (d).

⁹⁶ *Haška konvencija od 23. studenoga 2007. o međunarodnoj naplati tražbina za uzdržavanje djece i drugih oblika obiteljskog uzdržavanja – vidjeti članak 6. stavak 2. točku (h) i članak 10. stavak 1. točku (c). Vidjeti i članak 1. Protokola od 23. studenoga 2007. o pravu mjerodavnom za obveze uzdržavanja te članak 2. Haške konvencije od 2. listopada 1973. o pravu mjerodavnom za obveze uzdržavanja i članak 3. Haške konvencije od 2. listopada 1973. o priznanju i ovrsi odluka u vezi s obvezama uzdržavanja.*

(b) Odluke o posvojenju, mjere koje prethode posvojenju, poništenje ili opoziv posvojenja⁹⁷

- 3.38. To je izuzeće vrlo široko i primjenjuje se na sve aspekte postupka posvojenja, uključujući davanje djeteta na posvojenje⁹⁸. Potrebno je napomenuti da riječ „davanje” u tom kontekstu podrazumijeva posredovanje javnog tijela te ne upućuje na manje formalne mehanizme u pogledu skrbi nad djetetom.
- 3.39. Međutim, nakon posvojenja, za potrebe Konvencije nema razlike između posvojene djece i druge djece. Stoga će se pravila iz Konvencije primjenjivati na sve mjere zaštite usmjerene na osobu i imovinu posvojene djece jednako kako se primjenjuju na svu ostalu djecu.

(c) Ime i prezime djeteta⁹⁹

- 3.40. Mjere koje se odnose na imena i prezimena djeteta nisu uključene u područje primjene Konvencije jer se ne smatraju pitanjima zaštite djece¹⁰⁰.

(d) Osamostaljenje¹⁰¹

- 3.41. Osamostaljenje je oslobađanje malodobne osobe od kontrole njezinih roditelja ili skrbnika. Osamostaljenje može nastupiti primjenom prava, na primjer nakon sklapanja braka, ili odlukom nadležnog tijela. Svrha je osamostaljenja osloboditi dijete od roditeljskog prava, zbog čega je ono suprotnost mjerama zaštite. Time se objašnjava njegovo izuzeće iz područja primjene Konvencije.

(e) Obveze uzdržavanja¹⁰²

- 3.42. Obveze uzdržavanja predmet su niza različitih međunarodnih konvencija, od kojih je najnovija Haška konvencija o uzdržavanju djece iz 2007. i njezin Protokol o pravu mjerodavnom za obveze uzdržavanja.

(f) Trust ili nasljeđivanje¹⁰³

- 3.43. Pitanja međunarodnog privatnog prava u pogledu trustova već su razmatrana u Haškoj konvenciji od 1. srpnja 1985. o pravu mjerodavnom za trustove i njihovu priznanju.
- 3.44. Nasljeđivanje je predmet Haške konvencije od 1. kolovoza 1989. o pravu mjerodavnom za nasljeđivanje imovine zbog smrti.

---

⁹⁷ Članak 4. točka (b)
⁹⁸ Vidjeti točke **13.43.** – **13.45** o posvojenju u nastavku.
⁹⁹ Članak 4. točka (c).
¹⁰⁰ Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 29.
¹⁰¹ Članak 4. točka (d)
¹⁰² Članak 4. točka (e)
¹⁰³ Članak 4. točka (f)

(g) Socijalno osiguranje¹⁰⁴

- 3.45. Socijalno osiguranje plaćaju tijela čije određivanje ovisi o poveznicama kao što su, na primjer, mjesto rada ili redovito boravište osoba koje imaju socijalno osiguranje. Te poveznice neće nužno odgovarati redovitom boravištu djeteta. Stoga se smatralo da bi pravila Konvencije bila „nedovoljno prilagođena” tim mjerama¹⁰⁵.

(h) Javne mjere opće prirode u području obrazovanja ili zdravlja¹⁰⁶

- 3.46. Nisu sve mjere koje se odnose na zdravlje ili obrazovanje izuzete iz područja primjene Konvencije. Izuzete su samo **javne mjere opće prirode**, na primjer mjere kojima se zahtijeva pohađanje škole ili kojima se uvodi program cijepljenja¹⁰⁷.
- 3.47. Za razliku od toga, „[s]mještaj određenog djeteta u određenu školu ili odluka o slanju djeteta na operaciju primjeri su odluka obuhvaćenih područjem primjene Konvencije”¹⁰⁸.

(i) Mjere poduzete kao rezultat kaznenih djela koja su počinila djeca¹⁰⁹

- 3.48. U Izvješću s objašnjenjima navodi se da se tim izuzećem državama ugovornicama dopušta da poduzmu odgovarajuće mjere, neovisno o tome jesu li kaznene ili odgojne, kao odgovor na prekršaj ili kazneno djelo koje su počinila djeca, pri čemu ne moraju provjeriti imaju li nadležnost na temelju Konvencije¹¹⁰. U njemu se dalje navodi da za primjenu tog izuzeća dijete ne mora biti predmet kaznenog progona (jer često djeca mlađa od određene dobi ne mogu biti predmet kaznenog progona prema nacionalnom kaznenom postupku). Umjesto toga, tim se izuzećem zahtijeva da je djelo koje je počinilo dijete kazneno djelo u skladu s kaznenim pravom neke države kad ga počinio osoba koja je navršila dob za kaznenu odgovornost. Nadležnost za poduzimanje mjera koje su odgovor na ta djela nije obuhvaćena Konvencijom te je predmet nacionalnog prava svake države.
- 3.49. Međutim, potrebno je napomenuti da je to tumačenje članka 4. točke (i) sporno. Prema drugom tumačenju izuzećem iz članka 4. točke (i) trebale bi se obuhvatiti samo mjere poduzete kao rezultat kaznenog postupka koji je stvarno pokrenut nad djetetom **ili je pokrenut u skladu sa zakonskim odredbama koje se odnose na prekršaje ili kaznena djela**. U skladu s tim stajalištem, ako dijete počinio djelo koje je kazneno djelo u skladu s nacionalnim pravom, ali na koje je država, isključivo ili uz kaznene mjere, reagirala kao na pitanje zaštite djeteta (npr. ako je adolescent koji je uključen u prostituciju / traženje usluga prostitucije predmet odluke o zaštiti djeteta, a ne kaznenog postupka), sve mjere zaštite poduzete u skladu s propisima o zaštiti djece obuhvaćene su područjem primjene Konvencije.

---

¹⁰⁴ Članak 4. točka (g)
¹⁰⁵ Izvješće s objašnjenjima, točka 33.
¹⁰⁶ Članak 4. točka (h)
¹⁰⁷ Izvješće s objašnjenjima, točka 34.
¹⁰⁸ Isto.
¹⁰⁹ Članak 4. točka (i)
¹¹⁰ Izvješće s objašnjenjima, točka 35.

- 3.50. Još uvijek ne postoji ustaljena praksa u pogledu tog pitanja¹¹¹.
- 3.51. Mjere koje su odgovor na loše ponašanje koje nije kažnjivo u skladu s kaznenim pravom, kao što su bijeg ili nedolazak u školu, obuhvaćene su Konvencijom¹¹².

(j) Odluke o pravu na azil i na useljenje¹¹³

- 3.52. Odluke o pravu na azil i na useljenje izuzete su iz područja primjene Konvencije jer „te odluke proizlaze iz suverene ovlasti država”¹¹⁴. Međutim, izuzete su samo materijalne odluke o tim pitanjima. Drugim riječima, odluka o odobravanju ili odbijanju azila ili dozvole za boravak izuzeta je iz područja primjene Konvencije. Međutim, mjere u pogledu zaštite i/ili zastupanja djeteta koje podnosi zahtjev za azil ili dozvolu za boravak bit će obuhvaćene područjem primjene Konvencije¹¹⁵.

---

¹¹¹ U pogledu članka 1. stavka 3. točke (g) Uredbe Bruxelles II.a kojom se iz područja primjene Uredbe isključuju „mjere poduzete kao rezultat kaznenih djela koja su počinila djeca” vidjeti predmet *Health Service Executive v. S.C., A.C.* (predmet C-92/12 od 26. travnja 2012.), u kojem je Sud Europske unije smatrao da je „smještaj [djeteta u ustanovu zatvorenog tipa] popraćen mjerama koje uključuju oduzimanje slobode obuhvaćen područjem primjene Uredbe ako je taj smještaj naložen radi zaštite, a ne kažnjavanja djeteta” (točka 65.; vidjeti i točku 66.).

¹¹² Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 35.

¹¹³ Članak 4. točka (j).

¹¹⁴ Izvješće s objašnjenjima, točka 36.

¹¹⁵ Isto.

4

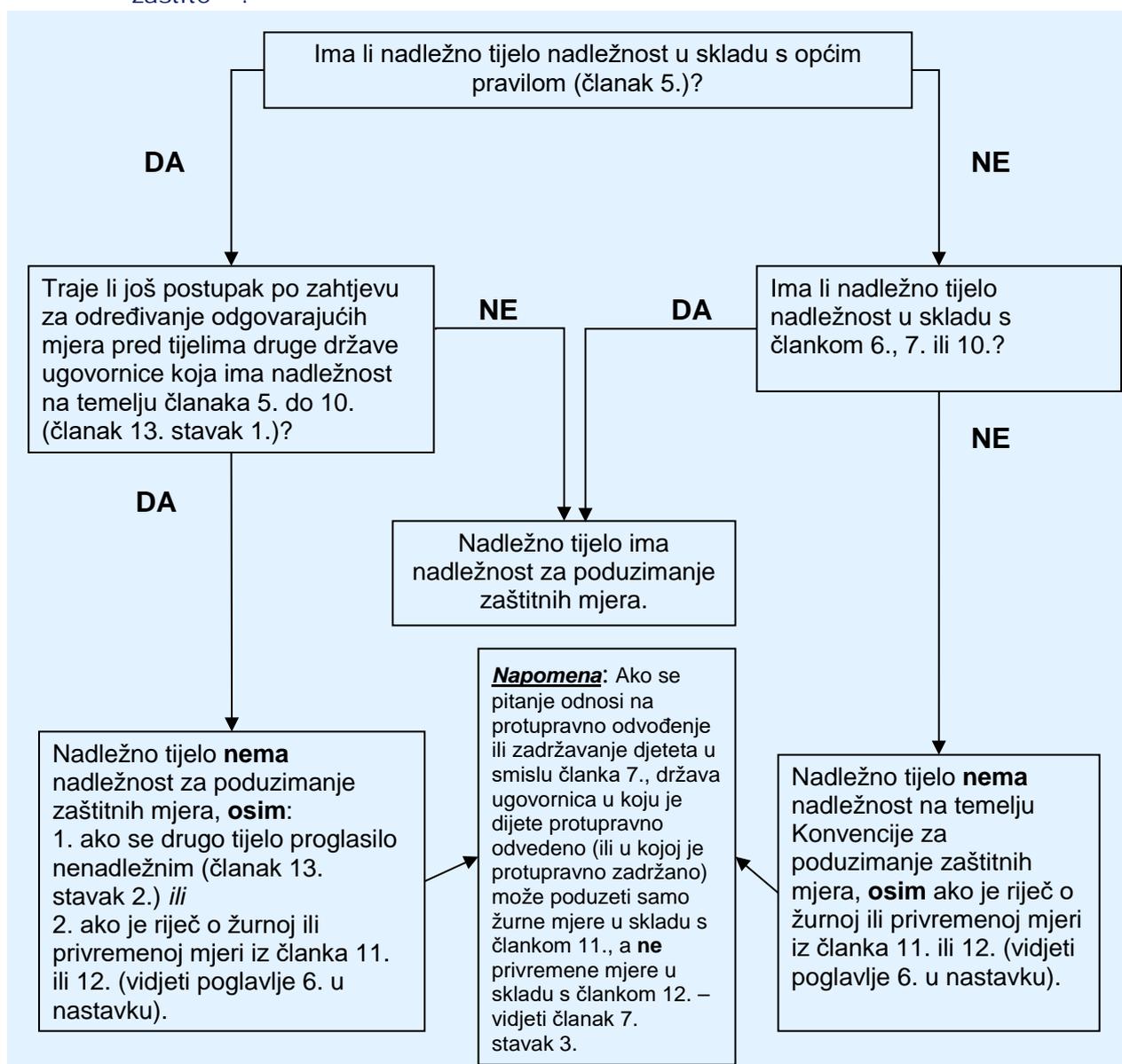
*NADLEŽNOST ZA PODUZIMANJE
MJERA ZAŠTITE*

A. Kad su tijela država ugovornica nadležna za poduzimanje mjera zaštite?

Članci 5. do 14.

- 4.1. Pravila o nadležnosti utvrđena su u člancima 5. do 14. Konvencije. Konvencijom se određuje država ugovornica čija tijela imaju nadležnost, ali ne i nadležno tijelo u toj državi ugovornici. To se pitanje treba riješiti na temelju nacionalnog postupovnog prava.
- 4.2. Kad se zahtjev u pogledu mjera usmjerenih na zaštitu osobe ili imovine djeteta podnosi nadležnom tijelu države ugovornice, potrebno je provesti sljedeću analizu kako bi se odredilo ima li to nadležno tijelo nadležnost za poduzimanje mjera zaštite¹¹⁶:

¹¹⁶

Ovaj se grafikon primjenjuje samo na države ugovornice koje nisu obvezne primjenjivati alternativna pravila koja su dogovorena u skladu s člankom 52. stavkom 2. Konvencije i koja imaju prednost – vidjeti **poglavlje 12.** u nastavku. Kao primjer, države članice EU-a (isključujući Dansku) morat će uzeti u obzir odredbe Uredbe Bruxelles II. a. U grafikonu se ne razmatra ni situacija u kojoj se redovito boravište djeteta mijenja u trenutku kad je nadležnim tijelima države izvornog redovitog boravišta djeteta podnesen zahtjev za mjeru zaštite (vidjeti članak 5. stavak 2.) i točke **4.10. – 4.11.** u nastavku).

- 4.3. Potrebno je napomenuti da odredbe o prijenosu nadležnosti (članci 8. i 9. Konvencije) nisu razmatrane u prethodnom shematskom prikazu te da i na temelju njih država ugovornica može steći nadležnost za zahtjev u pogledu mjera usmjerenih na zaštitu osobe ili imovine djeteta (dodatno vidjeti **poglavlje 5.** u nastavku).

B. Opće pravilo: tijela države ugovornice u kojoj dijete ima redovito boravište

Članak 5.

- 4.4. U skladu s glavnim pravilom nadležnosti u Konvenciji mjere zaštite djece trebala bi poduzimati sudska ili upravna tijela države članice u kojoj dijete ima redovito boravište.

(a) Značenje „redovitog boravišta“

- 4.5. Koncept „redovitog boravišta“, zajednička glavna poveznica svih modernih Haških konvencija o djeci, nije utvrđen u Konvenciji, nego ga relevantna tijela moraju odrediti na temelju činjeničnih elemenata u svakom slučaju. To je autonoman koncept i trebao bi se tumačiti s obzirom na ciljeve Konvencije, a ne u skladu s ograničenjima iz nacionalnog prava.
- 4.6. Velik je broj slučajeva iz država ugovornica Haške konvencije o otmici djece iz 1980. koji se odnose na određivanje redovitog boravišta djece¹¹⁷. Međutim, potrebno je zapamtiti da, s obzirom na to da je redovito boravište činjenični koncept, mogu postojati različita razmatranja koja je potrebno uzeti u obzir pri određivanju redovitog boravišta djeteta za potrebe Konvencije.
- 4.7. Koncept „redovitog boravišta“ detaljno se razmatra u **poglavlju 13.** ovog Priručnika¹¹⁸.

(b) Što će se dogoditi u slučaju promjene „redovitog boravišta“ djeteta?

- 4.8. Nadležnost slijedi redovito boravište djeteta tako da su u slučaju promjene redovitog boravišta djeteta u drugu državu ugovornicu nadležna tijela države novog redovitog boravišta djeteta¹¹⁹.
- 4.9. Iako u Konvenciji nije predviđen koncept „ustaljivanja nadležnosti“, potrebno je zapamtiti da se promjenom redovitog boravišta djeteta ne prekidaju mjere koje su već poduzete¹²⁰. Te mjere ostaju na snazi sve dok, ako je potrebno, tijela države ugovornice u kojoj dijete ima novo redovito boravište ne poduzmu primjerene mjere.
- 4.10. Ako se redovito boravište djeteta promijeni iz jedne države ugovornice u drugu u trenutku kad je tijelima prve države ugovornice podnesen zahtjev za određivanje mjere zaštite (tj. tijekom postupka), u Izvješću s objašnjenjima predlaže se da se načelo *perpetuatio fori* ne primjenjuje te će se nadležnost, stoga, prenijeti na tijela države ugovornice u kojoj dijete ima novo redovito boravište¹²¹. U tom bi se

¹¹⁷ Za neke od tih odluka vidjeti INCADAT (< www.incadat.com >).

¹¹⁸ Točke **13.83. – 13.87.** u nastavku.

¹¹⁹ Članak 5. stavak 2.

¹²⁰ Članak 14. Za dodatnu raspravu o nastavku mjera vidjeti **poglavlje 8.** u nastavku.

¹²¹ Izvješće s objašnjenjima, točka 42. Potrebno je napomenuti da je drukčije rješenje postignuto na

slučaju mogla uzeti u obzir primjena odredaba o prijenosu nadležnosti (vidjeti **poglavlje 5.** u nastavku).

- 4.11. Načelo *perpetuatio fori* ne primjenjuje se ni ako se tijekom postupka radi određivanja mjere zaštite redovito boravište djeteta promijeni iz države ugovornice u državu koja **nije ugovornica**¹²². Međutim, članak 5. Konvencije prestat će se primjenjivati od trenutka promjene redovitog boravišta djeteta. Stoga se tijela države ugovornice ničim ne sprječava da zadrže nadležnost u skladu sa svojim pravilima koja ne proizlaze iz Konvencije (tj. izvan područja primjene Konvencije)¹²³. Međutim, važno je zapamtiti da u tom scenariju druge države ugovornice neće biti obvezne na temelju Konvencije priznati mjere koje to tijelo eventualno poduzme.¹²⁴

C. Iznimke u odnosu na opće pravilo

- 4.12. U člancima 6., 7. i 10. utvrđene su iznimke u odnosu na opće pravilo, tj. slučajevi u kojima tijela države ugovornice u kojima dijete nema redovito boravište mogu biti nadležna.

(a) *Djeca izbjeglice ili djeca koja su raseljena u inozemstvu* **Članak 6.**

- 4.13. Nadležnost u slučajevima djece izbjeglica ili djece koja su, zbog nemira do kojih je došlo u njihovoj zemlji, raseljena u inozemstvu temelji se na prisutnosti djece u državi ugovornici. Izraz „djeca raseljena u inozemstvu” treba biti dovoljno širok kako bi se nadišla ograničenja koja pojedine države mogu postaviti u pogledu definicije „izbjeglice”¹²⁵.
- 4.14. Djeca obuhvaćena tim naslovom djeca su koja su napustila svoje države zbog uvjeta koji su ondje nastali i koja mogu, ali ne moraju, imati pratnju te mogu, ali ne moraju, biti privremeno ili stalno lišena roditeljske skrbi.
- 4.15. Ta se iznimka ne bi trebala primjenjivati na drugu djecu koja su raseljena u inozemstvu, kao što su odbjegli ili napuštena djeca. Druga rješenja u skladu s Konvencijom trebala bi se primjenjivati u slučajevima koji uključuju tu djecu¹²⁶.

Primjer 4. (A)

Dvoje djece od šest i osam godina napušta državu ugovornicu A, zahvaćenu građanskim ratom, sa svojom 18-godišnjom tetom s majčine strane. Njihova je majka ubijena u sukobu, a njihov otac politički zatvorenik. Stižu u državu ugovornicu B i ondje traže azil. U skladu s člankom 6. Konvencije država ugovornica B ima nadležnost za poduzimanje mjera usmjerenih na zaštitu djece, kao što je njihov smještaj u javnu ustanovu za skrb ili davanje roditeljske odgovornosti njihovoj teti. To ne utječe na postupke u državi

temelju Uredbe Bruxelles II.a; vidjeti članak 8.: **„Sudovi države članice nadležni su u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću prema djetetu koje ima uobičajeno boravište u državi članici** u trenutku pokretanja postupka” (isticanje dodano).

¹²² Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 42.

¹²³ Isto. Međutim, potrebno je napomenuti da u tom slučaju država ugovornica u kojoj je dijete imalo prethodno redovito boravište još uvijek može **na temelju Konvencije** poduzeti mjere zaštite djeteta ako se, na primjer, primjenjuje članak 11. ili 12. Konvencije (vidjeti **poglavlja 6.** i **7.** u nastavku). Vidjeti i prethodnu točku **3.13**.

¹²⁴ Izvješće s objašnjenjima, točka 42. Vidjeti i prethodne točke **3.11.** – **3.13**.

¹²⁵ Za dodatnu raspravu vidjeti **poglavlje 13.** točke **13.58.** – **13.60.** u nastavku.

¹²⁶ Za dodatnu raspravu vidjeti **poglavlje 13.** točke **13.61.** – **13.64.** u nastavku. Vidjeti i Izvješće s objašnjenjima, točku 44.

ugovornici B u pogledu ocjene njihova zahtjeva za azil.¹²⁷ Međutim, Konvencija će se primijeniti na pitanje određivanja zastupnika za djecu u svim postupcima po zahtjevu za azil¹²⁸.

(b) Djeca čije se redovito boravište ne može utvrditi

Članak 6.

- 4.16. Kad se redovito boravište djeteta ne može utvrditi, nadležnost se temelji na prisutnosti djeteta na državnom području države ugovornice. To je nadležnost u nužnom slučaju. Ne bi se smjelo olako zaključiti da se redovito boravište djeteta ne može utvrditi¹²⁹.
- 4.17. Međutim, postoje okolnosti u kojima se redovito boravište djeteta možda ne može utvrditi. Te bi okolnosti, na primjer, mogle uključivati sljedeće: 1. kad se dijete često seli između dviju država ili više njih, 2. ako je dijete bez pratnje ili napušteno i ako je teško pronaći dokaze kako bi se utvrdilo njegovo redovito boravište, 3. ako je prethodno redovito boravište djeteta izgubljeno i ne postoji dovoljno dokaza kojima bi se potkrijepilo stjecanje novog redovitog boravišta¹³⁰.
- 4.18. Ta nadležnost prestaje kad se utvrdi da dijete negdje ima redovito boravište.
- 4.19. Koncept „redovitog boravišta“ detaljno se razmatra u **poglavlju 13.** ovog Priručnika¹³¹.

(c) Nadležnost u slučajevima međunarodne otmice djece

Članak 7.

- 4.20. U slučajevima međunarodne otmice djece tijela države ugovornice u kojoj je dijete imalo redovito boravište neposredno prije protupravnog odvođenja ili zadržavanja zadržavaju nadležnost za mjere usmjerene na zaštitu osobe i imovine djeteta dok se ne ispuni niz uvjeta. Svrha je odvratiti od međunarodne otmice djece kako bi se stranci koja je otela dijete uskratila korist od druge nadležnosti.
- 4.21. Definicija protupravnog odvođenja ili zadržavanja koja se upotrebljava u Konvenciji ista je kao u Haškoj konvenciji o otmici djece iz 1980., čime se upućuje na činjenicu da se u tom pogledu te dvije Konvencije nadopunjuju. To znači da se tumačenjem i primjenom odredaba Konvencije iz 1980. koje se odnose na protupravno odvođenje i zadržavanje može pomoći u tumačenju tih izraza u okviru predmetne Konvencije¹³².
- 4.22. Postoje dva skupa okolnosti u kojima se nadležnost može promijeniti i prenijeti na tijela države u koju je dijete protupravno odvedeno ili u kojoj je ono protupravno zadržano.

¹²⁷ Članak 4. točka (j), razmatrano u prethodnoj točki 3.52.

¹²⁸ Isto.

¹²⁹ Dodatno vidjeti **poglavlje 13.** točke **13.83. – 13.87.** u nastavku.

¹³⁰ Isto.

¹³¹ Točke **13.83. – 13.87.** u nastavku.

¹³² Za sudsku praksu i komentare vidjeti INCADAT (< www.incadat.com >).

Situacija A:

- Dijete je steklo redovito boravište u drugoj državi
i
- svaka osoba, ustanova ili drugo tijelo s pravom na skrb prihvatilo je odvođenje ili zadržavanje.

U toj situaciji činjenica da postoji pristanak, zajedno s djetetovim stjecanjem novog redovitog boravišta, dovodi do promjene nadležnosti u skladu s člankom 7. Konvencije iz 1996.

Ako je između te dvije države na snazi i Konvencija iz 1980., situacija A može nastati:

- ako se ne podnese zahtjev za povratak djeteta u skladu s Konvencijom iz 1980.
ili
- ako je zahtjev u skladu s Konvencijom iz 1980. podnesen i ako je postignut kompromis, tj. ako su se stranke dogovorile da se dijete neće vratiti (vidjeti točke 13.46. do 13.52. u nastavku)
ili
- ako je podnesen zahtjev u skladu s Konvencijom iz 1980., ali su tijela države kojoj je podnesen zahtjev odbila vratiti dijete u skladu s člankom 13. Konvencije iz 1980. jer je podnositelj zahtjeva prihvatio protupravno odvođenje ili zadržavanje.

Stoga je potrebno napomenuti da se člankom 7. Konvencije iz 1996. ne **zahtijeva** da se odluka o odbijanju povratka djeteta donese na temelju Konvencije iz 1980. prije nego što se nadležnost prenese na državu u kojoj dijete ima novo redovito boravište. Kao što je prethodno navedeno, dostatna je činjenica da postoji pristanak, zajedno sa stjecanjem novog redovitog boravišta.

„Prava skrbi“ iz članka 7. prava su koja su dodijeljena prema pravu države u kojoj je dijete imalo redovito boravište neposredno prije protupravnog odvođenja ili zadržavanja (članak 7. stavak 2.).

Situacija B:

- Dijete je steklo redovito boravište u drugoj državi
i
- dijete u toj drugoj državi boravi u razdoblju od najmanje godinu dana nakon što je osoba, ustanova ili drugo tijelo, koje ima pravo skrbi, saznala ili je trebala saznati gdje se dijete nalazi
i
- više ne traje postupak po zahtjevu za povratak koji je u tom razdoblju podnesen
i
- dijete se uklopilo u svoje novo okruženje.

U tim se uvjetima djelomično odražava članak 12. Konvencije iz 1980. kojim se državi članici kojoj je zahtjev podnesen dopušta da ne naloži povratak djeteta ako je postupak za povratak započeo nakon isteka razdoblja od godine dana od datuma protupravnog odvođenja/zadržavanja djeteta te se dokazalo da se dijete uklopilo u svoje novo okruženje. (Za sudsku praksu i komentare u pogledu tumačenja izraza „uklopilo“ iz članka 12. stavka 2. Konvencije iz 1980. vidjeti Bazu podataka o međunarodnoj otmici djece – INCADAT: < www.incadat.com >.)

Međutim, važna razlika između odredaba tih dviju Konvencija u tom pogledu proizlazi iz činjenice da u Konvenciji iz 1980. to razdoblje od godine dana započinje nakon protupravnog odvođenja ili zadržavanja djeteta. Za razliku od toga, kao što je prethodno navedeno, u Konvenciji iz 1996. razdoblje od godine dana započinje od datuma nakon što je osoba, ustanova ili drugo tijelo koje ima pravo skrbi, saznala ili je trebala saznati gdje se dijete nalazi. (Dodatno vidjeti Izvješće s objašnjenjima, op. cit. bilješka 21., točka 49.)

Potrebno je napomenuti da se trećim uvjetom ne zahtijeva izričito da se postupak po zahtjevu za povratak djeteta treba voditi pred tijelima konkretne države. Međutim, postoje različita tumačenja te odredbe. U komentaru na nacrt verzije ovog Priručnika izraženo je stajalište da bi se postupak po zahtjevu za povratak trebao voditi pred državom u koju je dijete protupravno odvedeno ili u kojoj je ono protupravno zadržano. Iako je to možda najčešća situacija u kojoj se Konvencija iz 1980. i Konvencija iz 1996. primjenjuju u konkretnom slučaju, to je vjerojatno neopravdano ograničenje funkcioniranja članka 7. te je posebno neprimjereno u situaciji kad se Konvencija iz 1980. ni u kojem slučaju *ne* primjenjuje (vidjeti **primjer 4. (B)** u nastavku).

- 4.23. Dok god tijela države ugovornice iz koje je dijete protupravno odvedeno ili izvan koje je ono protupravno zadržano imaju nadležnost, tijela države ugovornice u koju je dijete odvedeno ili u kojoj je ono zadržano može poduzeti samo mjere u skladu s člankom 11.¹³³ (neophodne mjere zaštite ako je riječ o žurnom slučaju) i ne mogu poduzeti privremene mjere u skladu s člankom 12.¹³⁴
- 4.24. Ukratko, kako bi se odredilo koja tijela imaju nadležnost u slučaju kad je dijete protupravno odvedeno ili zadržano, potrebno je postaviti sljedeća pitanja:

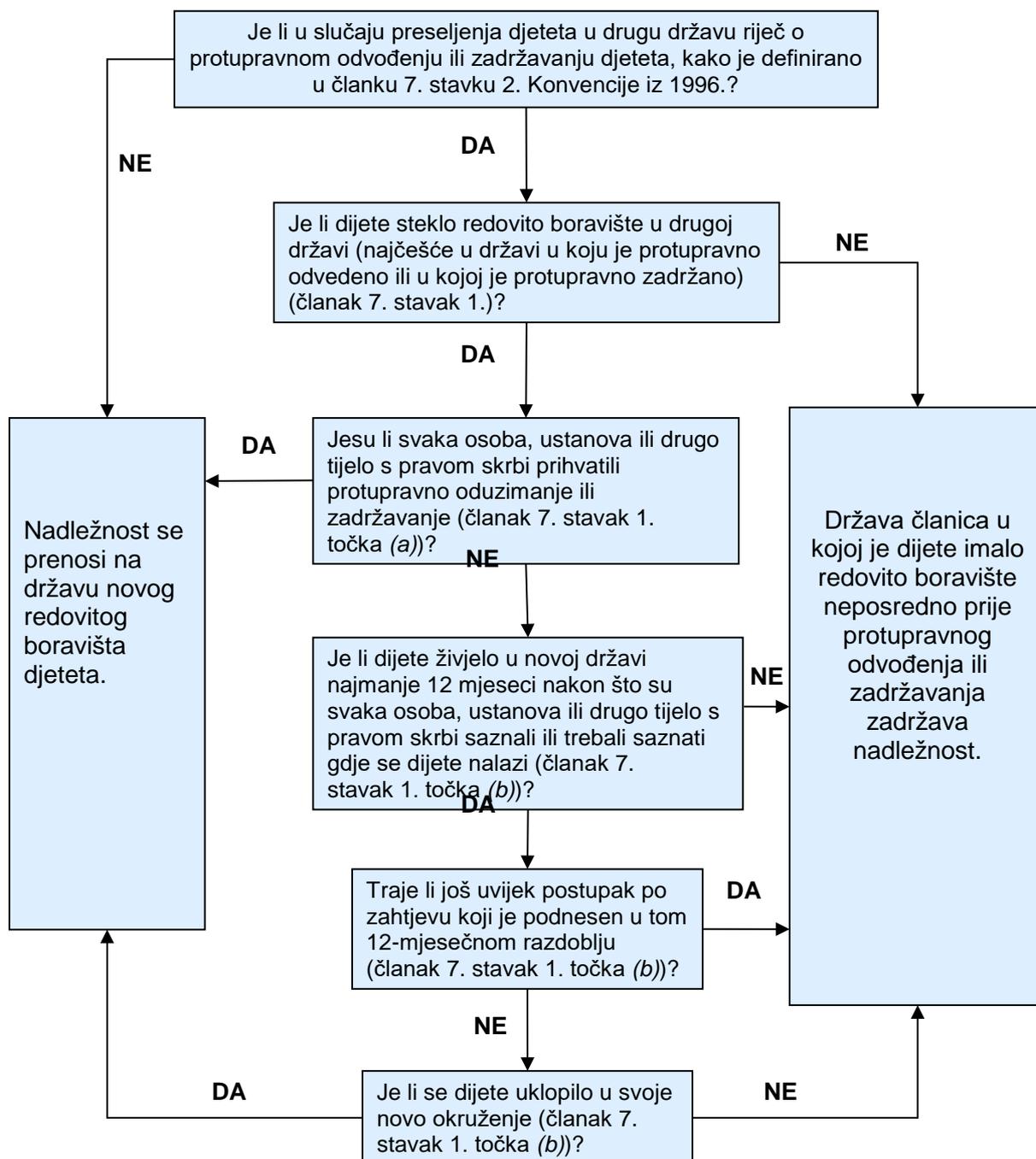
¹³³

Detaljnije razmotreno u **poglavljju 6.** u nastavku.

¹³⁴

Članak 7. stavak 3.

Slučajevi otmice: funkcioniranje članka 7.

4.25. Pitanje međunarodne otmice djece dodatno se razmatra u točkama 13.1. do 13.14. u nastavku.

Primjer 4. (B)

U sljedećem su primjeru države X i Y države ugovornice Konvencije iz 1996. Međutim, država X nije država ugovornica Konvencije iz 1980.

Vjenčani par, majka koja je državljanka države X i otac koji je državljanin države Y, stanuje u državi Y s djetetom iz tog braka. U kolovozu 2008. brak se raspada i par se razvodi. U postupku za razvod braka u državi Y oba su

roditelja dobila prava skrbi u pogledu djeteta. Međutim, u kolovozu 2009. majka izjavljuje da se želi vratiti u svoju domovinu, državu X. Otac odbija njezin zahtjev za preseljenje. U rujnu 2009., zbog straha da sud neće odobriti preseljenje protivno željama oca, majka jednostrano, i uz povredu očevih prava skrbi, seli s djetetom u državu X.

Prvih šest mjeseci nakon preseljenja djeteta otac pokušava pronaći majku i dijete (ne savjetuje se s odvjetnikom te ne zna za Konvenciju iz 1996. i potporu koju može dobiti u tom pogledu¹³⁵). Konačno pronalazi majku i dijete. Zatim sljedećih pet mjeseci pokušava s majkom dogovoriti organizaciju skrbi.

Otac konačno odlučuje da se dogovor ne može postići te se savjetuje s odvjetnikom. Odvjetnik mu savjetuje da sudu u državi Y podnese zahtjev za trenutni povratak djeteta i za samostalnu skrb nad djetetom, što on i čini u kolovozu 2010. Majka je službeno obaviještena o tom postupku. U rujnu 2010. majka pokreće postupak u državi X za dobivanje samostalne skrbi nad djetetom, pri čemu nije otkrila da je protupravno odvela dijete tvrdeći da sud u državi X sada ima nadležnost za pitanja skrbi i kontakta zbog sljedećih razloga:

- dijete sada ima redovito boravište u državi X,
- dijete boravi u državi X dulje od godine dana od datuma kad je otac trebao saznati gdje se dijete nalazi,
- dijete se uklopilo u državi X i
- nikakav postupak po zahtjevu za povratak nije pokrenut **u državi X**.

Otac se pojavio pred sudom u državi X kako bi osporio nadležnost. Navodi da, bez obzira na sva ostala pitanja, postupak po zahtjevu za povratak još uvijek traje **u državi Y** te da se, stoga, u skladu s člankom 7. Konvencije iz 1996. nadležnost za pitanja skrbi i kontakta u pogledu djeteta ne može prenijeti na državu X.

Izravnom komunikacijom između sudova sud u državi X potvrđuje sa sudom u državi Y da postupak po zahtjevu za povratak još uvijek traje u državi Y. Nakon što je to potvrđeno, država X odbacuje zahtjev majke jer je država Y i dalje nadležna. Majka podnosi protuzahjev u državi Y kako bi joj se dopustilo da se trajno preseli s djetetom u državu X i nudi mogućnost kontakta s ocem.

U državi Y postupak po zahtjevu za povratak djeteta zaustavljen (obustavljen) je jer u toj fazi povratak djeteta ne bi bio u najboljem interesu djeteta dok se ne odluči o majčinu zahtjevu za preseljenje za koji sud smatra da se može, i treba, brzo riješiti. Mjesec dana kasnije spajaju se postupci po očevu zahtjevu za skrb i majčinu zahtjevu za preseljenje te o njima odlučuje sud u državi Y. Sud u državi Y daje majci dopuštenje da se preseli s djetetom te se s ocem utvrđuje raspored kontakata (koji se primjenom prava priznaje u državi X u skladu s člankom 23. Konvencije iz 1996.).

U oba su sljedeća primjera države A i B države ugovornice Konvencije iz 1980. i Konvencije iz 1996.

Primjer 4. (C)

Muš i žena žive u državi A sa svoje dvoje djece. Žena protupravno odvodi djecu u državu B u ožujku 2008. Na temelju Konvencije iz 1980. muž nastoji vratiti djecu u državu A. Međutim, tijela u državi B odbijaju povratak djece jer se djeca suprotstavljaju povratku te su dosegla one godine i stekla stupanj zrelosti pri kojemu je potrebno uzeti u obzir njihova mišljenja (članak 13. stavak 2. Konvencije iz 1980.). Sad je svibanj 2009. te je još uvijek potrebno dogovoriti kontakte i skrb.

Iako muž nije prihvatio odvođenje, s obzirom na to da su djeca u državi B dulje od godine dana od datuma kad je muž saznao gdje se nalaze, tijela države B bit će nadležna ako djeca sada imaju redovito boravište i ako su se uklopila u toj državi¹³⁶.

Primjer 4. (D)

Otac protupravno odvodi dijete iz države A u državu B u siječnju 2008. U državi B majka pokreće postupak u skladu s Konvencijom iz 1980. kako bi se dijete vratilo u državu A. Tijela u državi B odbijaju zahtjev za povratak u ožujku 2008. jer bi to dovelo do ozbiljnog rizika od izlaganja djeteta opasnosti (članak 13. stavak 1. točka (b) Konvencije iz 1980.). Neposredno nakon toga majka želi pokrenuti postupak radi određivanja skrbi u državi A kako bi dobila samostalnu skrb nad djetetom.

Budući da još nije prošla godina dana od datuma kad je majka saznala gdje se dijete nalazi i da majka nije dala pristanak, tijela države A zadržavaju nadležnost. To vrijedi neovisno o tome gdje se smatra da dijete sada ima redovito boravište.

Međutim, ako tijela države A smatraju da tijela države B mogu bolje procijeniti najbolji interes djeteta i da je država A država koja je obuhvaćena člankom 8. stavkom 2. Konvencije iz 1996. u konkretnom slučaju, mogu zatražiti (izravno ili uz pomoć središnjeg tijela države A) da tijela države B preuzmu nadležnost ili mogu obustaviti razmatranje predmeta te pozvati oca (ili majku) da takav zahtjev podnese tijelima države B. Tijela države B mogu preuzeti nadležnost ako smatraju da je to u najboljem interesu djeteta¹³⁷.

(d) Nadležnost u slučajevima kad je u tijeku postupak razvoda ili zakonske rastave roditelja djeteta **Članak 10.**

4.26. Tijela države ugovornice koja su nadležna u slučaju razvoda, zakonske rastave ili poništaja braka roditelja djeteta koje ima redovito boravište u drugoj državi ugovornici mogu poduzeti mjere usmjerene na zaštitu osobe ili imovine tog djeteta ako su ispunjeni određeni uvjeti¹³⁸. To su:

- dijete ima redovito boravište u drugoj državi ugovornici
i
- na temelju prava države ugovornice tijela koja imaju takvu nadležnost mogu poduzeti mjere u tim okolnostima
i
- u trenutku pokretanja postupka najmanje jedan roditelj ima redovito boravište u toj državi ugovornici
i
- u trenutku pokretanja postupka najmanje jedan roditelj ima roditeljsku odgovornost u pogledu djeteta
i
- nadležnost tih tijela za poduzimanje tih mjera prihvatili su roditelji, odnosno neka druga osoba koja ima roditeljsku odgovornost u pogledu djeteta

¹³⁶ Članak 7. stavak 1. točka (b)

¹³⁷ Dodatno vidjeti **poglavlje 5.** o prijenosu nadležnosti u nastavku.

¹³⁸ Takva situacija može, na primjer, nastati ako se roditelj zakonito preseli s djetetom iz jedne države ugovornice u drugu nakon raspada braka te drugi roditelj ostane u prvoj državi ugovornici te pokrene tužbu za razvod u toj državi. Naravno, na temelju prava države u kojoj je postupak pokrenut mora se odrediti je li ta država nadležna za postupak razvoda te smije li, u tim okolnostima, na temelju svojeg prava poduzeti mjere usmjerene na osobu i/ili imovinu djeteta.

- i
  - u najboljem je interesu djeteta da se nadležnost ostvari na temelju toga.
- 4.27. Ta nadležnost prestaje čim se okonča postupak razvoda. Postupak se može okončati jer je donesena odluka koja je postala konačna i kojom se odobrava ili odbija zahtjev za razvod braka ili zbog drugog razloga kao što je povlačenje ili prestanak važenja zahtjeva ili smrt stranke.
- 4.28. Datum okončanja postupka razvoda određuje se na temelju prava države ugovornice u kojoj se postupak provodi.

Primjer 4. (E)

Muž i žena žive u državi ugovornici A sa svoje troje djece. Nakon rastave muž se s djecom seli u državu ugovornicu B. Nedugo nakon toga žena pokreće postupak razvoda u državi ugovornici A, u kojoj ima redovito boravište, te su obje stranke od tijela u tom postupku zatražile da donesu odluku o skrbi i kontaktu.

Na temelju prava u državi ugovornici A tijela mogu poduzeti mjere za zaštitu djece tijekom postupka razvoda roditelja. Ta tijela smatraju da je poduzimanje mjera za zaštitu djece u najboljem interesu te djece. Stoga su tijela u državi ugovornici A nadležna za donošenje odluke o skrbi i kontaktu koja će se moći priznati i izvršiti u državi ugovornici B te u svim ostalim državama ugovornicama.

To ne bi bio slučaj kad bi muž odbio prihvatiti nadležnost tijela u državi ugovornici A za poduzimanje tih mjera ili kad ta tijela ne bi smatrala da je poduzimanje tih mjera u najboljem interesu djece¹³⁹.

Čimbenici koje bi tijela u državi ugovornici A mogla uzeti u obzir pri donošenju zaključka da je njihova nadležnost u najboljem interesu djece mogu uključivati sljedeće: država ugovornica A država je u kojoj su djeca imala prethodno redovito boravište, ona još uvijek ondje provode vrijeme sa svojom majkom te je organiziranje skrbi i kontakta u okviru postupka razvoda jednostavnije i brže nego da se čeka ishod drugog postupka u državi ugovornici B, odnosno državi njihova redovitog boravišta.

Nakon zaključenja postupka razvoda u državi ugovornici A, država ugovornica B bit će, u skladu s člankom 5., nadležna za poduzimanje mjera zaštite djece kao država u kojoj djeca imaju redovito boravište (članak 10. stavak 2.).

Primjer 4. (F)

Muž i žena žive u državi ugovornici C sa svoje dvoje djece. Odnos se raspada i par se rastaje. Žena pokreće postupak razvoda i postupak radi određivanja skrbi/kontakta u državi C. U skladu s postupovnim pravilima države ugovornice C isti sud odlučuje u postupku razvoda i o pitanjima skrbi/kontakta u pogledu djece.

Nakon pokretanja postupka žena je dobila novo radno mjesto u državi ugovornici D i želi se s djecom odmah preseliti zbog svojeg novog posla. Muž i žena suglasni su da se žena i djeca mogu odmah preseliti u državu ugovornicu D pod uvjetom da sud u državi ugovornici C odluči o pitanjima u pogledu kontakta djece s ocem.

Na temelju dogovora o preseljenju djece sud donosi privremenu odluku (do donošenja konačne odluke o pitanjima skrbi/kontakta) te službeno evidentira majčin pristanak na ustaljivanje nadležnosti države ugovornice C

u pogledu pitanja skrbi/kontakta dok se ne zaključi postupak razvoda.

Dok postupak razvoda još traje u državi ugovornici C, bez obzira na to hoće li dogovor o preseljenju dovesti do promjene redovitog boravišta djece (tj. bez obzira na to hoće li, u skladu s člankom 5. stavkom 2., država ugovornica C „izgubiti“ svoju nadležnost u pogledu pitanja skrbi/kontakta na temelju članka 5.), država ugovornica C može konačno zadržati nadležnost kako bi odlučila o pitanjima skrbi/kontakta na temelju članka 10. Konvencije iz 1996.

*Međutim, potrebno je napomenuti da se članak 10. Konvencije iz 1996. ne bi primjenjivao da žena **nije** pristala na ustaljivanje nadležnosti države ugovornice C u pogledu pitanja skrbi/kontakta. U tim okolnostima, nakon što se redovito boravište djece promijeni u državu ugovornicu D, država ugovornica C više ne bi bila nadležna za odlučivanje o tim pitanjima (u skladu s člankom 5. stavkom 2., osim ako država ugovornica C u skladu s člankom 9. zatraži prijenos nadležnosti, koji i dobije).*

D. Što će se dogoditi ako su nadležna tijela dviju ili više država ugovornica?

Članak 13.

- 4.29. Budući da mogu postojati slučajevi u kojima su tijela više država ugovornica nadležna za poduzimanje mjera zaštite djeteta, člankom 13. predviđeno je rješavanje mogućih sukoba nadležnosti.
- 4.30. U članku 13. navodi se da se tijela države ugovornice koja su nadležna na temelju članka 5. do 10. za poduzimanje mjera za zaštitu djetetove osobe ili imovine moraju suzdržati od ostvarivanja svoje nadležnosti ako su u trenutku pokretanja postupka tijela druge države ugovornice nadležna na temelju članka 5. do 10. u vrijeme podnošenja zahtjeva zatražila „odgovarajuće mjere“ i ako su te mjere još uvijek u stanju razmatranja.
- 4.31. Izraz „odgovarajuće mjere“ nije definiran u Konvenciji, ali se čini da meritum zahtjeva koji se podnose državama ugovornica mora biti jednak ili sličan kako bi se primijenio članak 13.¹⁴⁰ Na primjer, ako je u jednoj državi ugovornici pokrenut postupak radi određivanja skrbi nad djetetom, a od druge se države ugovornice zahtijeva da poduzme mjere zaštite određene imovine djeteta, ta država ugovornica može odlučiti da od druge države ugovornice nisu zatražene „odgovarajuće mjere“ te stoga može nastaviti razmatrati zahtjev u pogledu imovine djeteta¹⁴¹.
- 4.32. Članak 13. primjenjuje se dok god se razmatra postupak u pogledu „odgovarajućih mjera“ u drugoj državi ugovornici.
- 4.33. Međutim, potrebno je napomenuti da se članak 13. stavak 1. **ne** primjenjuje ako su se tijela kojima je najprije podnesen zahtjev proglasila nenadležnima¹⁴². U Izvješću s objašnjenjima navodi se da, s obzirom na to da se tijela države ugovornice u kojoj je započeo prvi postupak mogu proglasiti nenadležnima ili da se mogu odreći nadležnosti, ta država ugovornica, unatoč članku 13. stavku 1., prednost može dati državi ugovornici u kojoj je započeo **drugi** postupak, ako smatra da je ona prikladnija za odlučivanje¹⁴³. Time to odricanje od nadležnosti podsjeća na odredbe o prijenosu nadležnosti (članci 8. i 9., vidjeti **poglavlje 5.** u

¹⁴⁰ Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 79.

¹⁴¹ Isto.

¹⁴² Članak 13. stavak 2.

¹⁴³ Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 80.

nastavku). Međutim, važne su razlike između članka 13. stavka 2. i odredaba o prijenosu u tome što, u tom scenariju, 1. država članica u kojoj je započeo **drugi** postupak već ima nadležnost na temelju članka 5. do 10. Konvencije¹⁴⁴ i 2. odricanje od nadležnosti države ugovornice u kojoj je započeo prvi postupak u skladu s člankom 13. stavak 2. može biti rezultat jednostrane odluke¹⁴⁵. Međutim, kako bi se osigurala zaštita djeteta, ako država ugovornica razmatra da se proglašeni nenadležnom u skladu s člankom 13. stavkom 2., obično je dobro da te dvije države ugovornice komuniciraju (preko središnjih tijela¹⁴⁶ ili izravnom komunikacijom između sudova¹⁴⁷) kako bi se izbjegli propusti u zaštiti djece (npr. ako država ugovornica u kojoj je započeo **drugi** postupak odbije nadležnost na temelju članka 13. stavka 1.) istovremeno kad se država ugovornica u kojoj je započeo **prvi** postupak proglašeni nenadležnom u skladu s člankom 13. stavkom 2.).

4.34. Kao što je vidljivo iz samog teksta članka 13. stavka 1.¹⁴⁸, on se ne primjenjuje na mjere poduzete u skladu s člankom 11. (žurni slučajevi) ili člankom 12. (privremene mjere)¹⁴⁹.

4.35. Tijelo pred kojim je navodno „započeo drugi postupak“ može se suočiti s pitanjem kako odrediti jesu li „odgovarajuće mjere“ zatražene od tijela druge države ugovornice (koja je u trenutku podnošenja zahtjeva nadležna na temelju članka 5. – 10.) i jesu li te mjere još uvijek u stanju razmatranja tako da se primjenjuje članak 13. stavak 1. U nekim slučajevima tijelo pred kojim je navodno „započeo drugi postupak“ može od stranaka u postupku dobiti jasne dokaze tako da može donijeti odluku o „suzdržavanju od ostvarivanja nadležnosti“ u skladu s člankom 13. stavkom 1. Međutim, ako se iz dokaza stranaka ne može dobiti jasan odgovor u pogledu postojanja litispendinga (npr. jer postojanje ili priroda i opseg postupka u drugoj državi ugovornici nisu jasni), tijelo pred kojim je započeo drugi postupak može smatrati da je primjereno relevantnim tijelima u drugoj državi ugovornici postaviti upite o tim pitanjima). Ti bi se upiti mogli poslati izravno sudovima ili uz pomoć središnjih tijela¹⁵⁰ u objema državama ugovornicama¹⁵¹.

¹⁴⁴ Isto. Za razliku od toga, u slučaju prijenosa nadležnosti, nadležnost države ugovornice kojoj je ona prenesena temelji se isključivo na tom prijenosu – vidjeti **poglavlje 5.** u nastavku.

¹⁴⁵ Isto.

¹⁴⁶ Vidjeti **poglavlje 11.** u nastavku.

¹⁴⁷ U pogledu izravne komunikacije između sudova vidjeti točke 64. – 72. Zaključaka i preporuka Posebne komisije iz 2011. (I. dio) (dostupno na < www.hcch.net > (lokacija prethodno navedena u bilješki 16.)) te, posebno, točku 68. u kojoj je Posebna komisija, pod uvjetom da Stalni ured revidira taj dokument uzimajući u obzir rasprave Posebne komisije, dala svoju „načelnu potporu“ smjernicama *Emerging Guidance and General Principles for Judicial Communications* sadržanima u prel. dok. br. 3.A iz ožujka 2011. („Emerging rules regarding the development of the International Hague Network of Judges and Draft General Principles for Judicial Communications, including commonly accepted safeguards for direct judicial communications in specific cases, within the context of the International Hague Network of Judges“). Vidjeti i točke 78. i 79. Zaključaka i preporuka II. dijela Šestog sastanka Posebne komisije o praktičnom funkcioniranju Haške konvencije o otmici djece iz 1980. i Haške konvencije o zaštiti djece iz 1996. (25. – 31. siječnja 2012.), dostupno na < www.hcch.net > (lokacija prethodno navedena u bilješki 16.).

¹⁴⁸ Članak 13. stavak 1.: „Tijela države ugovornice **koja su nadležna na temelju članka 5. do 10.** za poduzimanje mjera za zaštitu djetetove osobe ili imovine, moraju se suzdržati od ostvarivanja svoje nadležnosti ako su u vrijeme započinjanja postupka odgovarajuće mjere zatražila tijela druge države ugovornice **nadležna na temelju članka 5. do 10.** u vrijeme podnošenja zahtjeva i ako je to još uvijek u stanju razmatranja.“ (Isticanje dodano.)

¹⁴⁹ Detaljnije razmotreno u **poglavljima 6. i 7.** u nastavku.

¹⁵⁰ Kako bi Konvencija u tom pogledu uspješno funkcionirala, nužno je da države ugovornice osiguraju da Stalni ured ima ažurirane podatke za kontakt relevantnih tijela. Ako postoje sumnje da bi postupak mogao biti u tijeku u više država ugovornica, na taj će način stranke moći brzo utvrditi je li to slučaj i mogu li tijela u konkretnoj državi poduzeti mjere zaštite djeteta.

¹⁵¹ Sud Europske unije preporučio je taj pristup u kontekstu članka 19. stavka 2. Uredbe Bruxelles II.a. U predmetu *Purrucker protiv Pérez*a (predmet C-296/10 od 9. studenoga 2010.) Sud Europske unije naveo je (u točki 81.) da se informacije o mogućnosti litispendinga mogu zatražiti od stranaka, ali, uz to, □,uzimajući u obzir činjenicu da se Uredba br. 2201/2003 temelji na suradnji i uzajamnom povjerenju između sudova, [sud pred kojim je započeo drugi postupak] može obavijestiti sud pred

Primjer 4. (G)

Dvoje djece ima redovito boravište u državi ugovornici A i žive ondje sa svojom majkom. Postupak razvoda i dodjele skrbi u tijeku je u državi ugovornici B. Otac ima redovito boravište u državi ugovornici B i majka je prihvatila nadležnost tijela te države ugovornice u pogledu tog pitanja te ta tijela smatraju da je u djetetovu najboljem interesu da ona razmatraju slučaj¹⁵². Čini se da je tijek postupka u državi ugovornici B nepovoljan za majku. Majka, stoga, pokreće postupak u državi ugovornici A u kojem zahtijeva odluku kojom će joj se dodijeliti skrb nad djecom.

U skladu s člankom 13. tijela države ugovornice A moraju se suzdržati od razmatranja tog predmeta jer je u državi ugovornici B u tijeku postupak za dodjelu skrbi nad djecom.

Međutim, da su se tijela u državi ugovornici B proglasila nenadležnima, na primjer jer su smatrala da nije u najboljem interesu djeteta da ona razmatraju slučaj, tada bi tijela države ugovornice A mogla ostvariti nadležnost u pogledu tog pitanja. U tim okolnostima tijela države ugovornice B mogu o svojoj odluci da se proglašene nenadležnima obavijestiti nadležna tijela države ugovornice A¹⁵³.

Primjer 4. (H)

Djeca imaju redovito boravište u državi ugovornici A. Predmet su zahtjeva za mjere zaštite u državi ugovornici B u kojoj su ispunjeni uvjeti iz članka 10. Konvencije. U tijeku tog postupka podnesen je zahtjev u državi ugovornici A¹⁵⁴ u pogledu upravljanja imovinom koju su djeca naslijedila od bake i djeda. Tijela u državi ugovornici A nadležna su za odlučivanje o tom pitanju nakon što utvrde da nikakav sličan zahtjev nije podnesen tijelima države ugovornice B.

---

kojim je započeo prvi postupak da mu je podnesena tužba, upozoriti sud pred kojim je započeo prvi postupak o mogućoj litispendenciji te ga pozvati da mu pošalje informacije o postupku po tužbi koji se pred njim vodi i navesti svoje stajalište o svojoj nadležnosti u smislu Uredbe br. 2201/2003 ili ga obavijestiti o svim presudama koje je u tom pogledu već donio. Konačno, sud pred kojim je započeo drugi postupak moći će se obratiti središnjem tijelu u svojoj državi članici". U tom je slučaju Sud Europske unije smatrao i da je, ako se tim upitima ne razjasni postupak pred sudom pred kojim je započeo prvi postupak i ako se, zbog okolnosti slučaja, radi interesa djeteta zahtijevalo donošenje presude koja se može priznati i u drugim državama članicama osim one u kojoj se nalazi sud pred kojim je započeo drugi postupak, „dužnost [suda pred kojim je započeo drugi postupak], nakon isteka razumnog razdoblja za dobivanje odgovora na postavljene upite, da nastavi razmatrati tužbu koja mu je podnesena. U pogledu trajanja tog razumnog razdoblja u obzir se mora uzeti najbolji interes djeteta u posebnim okolnostima predmetnog postupka".

¹⁵² Time se tijelima države ugovornice B daje nadležnost (u skladu s člankom 10. Konvencije iz 1996. – vidjeti prethodne točke **4.26 – 4.28.**) za poduzimanje mjera usmjerenih na zaštitu djece, kao što je donošenje odluke o skrbi i kontaktu.

¹⁵³ Vidjeti prethodnu točku **4.33.**

¹⁵⁴ Na temelju članka 5. Konvencije.

5

PRIJENOS NADLEŽNOSTI

A. Kad se može prenijeti nadležnost za poduzimanje mjera zaštite?

Članci 8. i 9.

- 5.1. Iznimno od općih pravila o nadležnosti¹⁵⁵, u člancima 8. i 9. navedeni su mehanizmi s pomoću kojih se nadležnost za poduzimanje mjera usmjerenih na zaštitu osobe i imovine djeteta može prenijeti s tijela države ugovornice koja imaju opću nadležnost u skladu s Konvencijom¹⁵⁶ na tijela države ugovornice koja nemaju tu nadležnost. Nadležnost će se prenijeti samo ako su ispunjeni određeni uvjeti¹⁵⁷ i samo tijelima u drugoj državi ugovornici s kojom je dijete posebno povezano¹⁵⁸.
- 5.2. Potrebno je napomenuti da se, u skladu s Konvencijom, nadležnost može prenijeti samo između tijela država **ugovornica** te se ne može prenijeti na tijela država koje **nisu ugovornice**.
- 5.3. Zahtjev za prijenos nadležnosti može se podnijeti na dva načina:
- ako tijelo koje ima opću nadležnost¹⁵⁹ u skladu s Konvencijom smatra da bi u određenom slučaju drugo tijelo koje nema nadležnost bilo prikladnije za procjenu najboljeg interesa djeteta, može zatražiti prijenos nadležnosti na to tijelo (članak 8.),
  - tijelo koje nema nadležnost, ali smatra da u određenom slučaju može bolje odrediti djetetov najbolji interes, može zatražiti da mu se dopusti ostvarivanje nadležnosti (članak 9.).
- 5.4. Tim se člancima dopušta prijenos nadležnosti kad tijelo koje ima nadležnost nije najprikladnije za procjenu najboljeg interesa djeteta. Najbolji interes djeteta trebao bi se procijeniti „u određenom slučaju”, tj. „u trenutku kad se osjeti potreba za zaštitom i u svrhu odgovaranja na [tu] potrebu”¹⁶⁰.
- 5.5. Prijenos nadležnosti može se odnositi na cijeli slučaj ili na njegov posebni dio. Iako se u Konvenciji ne navodi izričito da se nadležnost za posebni dio slučaja može prenijeti, u člancima 8. i 9. navodi se da se od države ugovornice može zatražiti (članak 8.) ili da ona može zatražiti (članak 9.) poduzimanje mjera zaštite koje smatra „potrebniima”: to može, ali ne mora, uključivati prijenos nadležnosti za cijeli slučaj. Tim bi se tumačenjem Konvencije ona uskladila s drugim instrumentima, kao što su Haška konvencija o zaštiti odraslih osoba iz 2000. ili članak 15. Uredbe Bruxelles II.a, u kojima je izričito predviđena mogućnost prijenosa nadležnosti za posebni dio slučaja.

¹⁵⁵ Vidjeti prethodno **poglavlje 4.**

¹⁵⁶ Potrebno je napomenuti da, iako se u članku 8. izričito upućuje na to da država ugovornica koja je nadležna u skladu s člankom 5. **ili 6.** Konvencije može drugoj državi ugovornici podnijeti zahtjev za prijenos nadležnosti, iz članka 9. proizlazi da druga država ugovornica može zatražiti prijenos nadležnosti samo od države ugovornice u kojoj dijete ima redovito boravište (tj. samo od države ugovornice koja je nadležna u skladu s člankom 5., a ne od države ugovornice koja je nadležna u skladu s člankom 6.). U Izvješću s objašnjenjima, točki 58. navodi se da se to smatra „previdom” (isticanje dodano) i da bi članak 9. trebalo uskladiti s člankom 8. U Izvješću s objašnjenjima navodi se: „Ako su tijela države čije dijete ima državljanstvo ovlaštena od tijela države u kojoj ono ima redovito boravište zatražiti da im odobre ostvarivanje zaštitne nadležnosti, ona bi zbog još većih razloga trebala moći isto to zatražiti od tijela države u koju je dijete privremeno preseljeno zbog nemira do kojih je došlo u zemlji u kojoj dijete ima redovito boravište.” Međutim, trenutačno je jezik Konvencije jasan te se čini da se zahtjev u skladu s člankom 9. može podnijeti samo državi ugovornici u kojoj dijete ima redovito boravište.

¹⁵⁷ Vidjeti točku **5.9.**

¹⁵⁸ Članak 8. stavak 2.

¹⁵⁹ Tj. u skladu s člankom 5. ili 6. Konvencije.

¹⁶⁰ Izvješće s objašnjenjima, točka 56.

- 5.6. Nakon što oba tijela dogovore prijenos, tijela s kojih je nadležnost prenesena ne mogu imati nadležnost za konkretno pitanje na koje se odnosio prijenos. Moraju čekati dok odluka drugih tijela ne postane konačna i ovršna.
- 5.7. Međutim, taj prijenos nije trajni prijenos nadležnosti. „Nijednom se odredbom [...] ne dopušta da se unaprijed [odluči] da u budućim okolnostima tijelo koje ima nadležnost u skladu s člankom 5. ili 6.^[161] možda ne bi bilo prikladno za odlučivanje o najboljem interesu djeteta.”¹⁶²
- 5.8. Nakon što se odluči da se zahtjev može i treba podnijeti, u Konvenciji su predviđene dvije mogućnosti za podnošenje zahtjeva:
- zahtjev podnose sama tijela nadležnim tijelima druge države ugovornice (to se može učiniti izravno ili uz pomoć središnjih tijela)¹⁶³
  - ili
  - stranke u postupku može se pozvati da podnesu zahtjev nadležnim tijelima druge države ugovornice¹⁶⁴.

Te su dvije mogućnosti jednakovrijedne te tijelo koje podnosi zahtjev u pojedinom slučaju može izabrati jednu od njih.

B. Koji se uvjeti moraju ispuniti prije prijenosa nadležnosti?

- 5.9. U skladu s člancima 8. i 9. nadležnost se može prenijeti samo ako su ispunjeni određeni uvjeti:
- **Veza između djeteta i države ugovornice na čija se tijela smije prenijeti nadležnost**
Države ugovornice čijim se tijelima smije prenijeti nadležnost, ili koja mogu zatražiti da im se prenesu nadležnost, moraju imati vezu s djetetom. Država ugovornica mora biti jedno od sljedećeg:¹⁶⁵
    - država čiji je dijete državljanin,
    - država u kojoj se nalazi djetetova imovina,
    - država čijim je tijelima podnesen zahtjev za razvod braka ili zakonsko razdvajanje djetetovih roditelja, ili za poništaj njihova braka,
    - država s kojom dijete ima najužu vezu.
  - **Najbolji interes djeteta**
Tijelo koje podnosi zahtjev za prijenos nadležnosti mora smatrati da će se time omogućiti bolja procjena najboljeg interesa djeteta¹⁶⁶. Tijelo od kojeg je zatraženo da preuzme ili ustupi nadležnost može to učiniti samo ako smatra da je to u najboljem interesu djeteta¹⁶⁷.

¹⁶¹ U pogledu članka 9. vidjeti prethodnu bilješku 156.

¹⁶² Izvješće s objašnjenjima, točka 56.

¹⁶³ Članak 8. stavak 1. prva alineja i članak 9. stavak 1. prva alineja.

¹⁶⁴ Članak 8. stavak 1. druga alineja i članak 9. stavak 1. druga alineja.

¹⁶⁵ Članak 8. stavak 2. i članak 9. stavak 1.

¹⁶⁶ Članak 8. stavak 1. i članak 9. stavak 1.

¹⁶⁷ To je izričito navedeno u pogledu preuzimanja nadležnosti – vidjeti članak 8. stavak 4. Nije izričito navedeno u pogledu ustupanja nadležnosti (vidjeti članak 9. stavak 3., u kojem se upućuje samo na prihvaćanje zahtjeva). Međutim, teško je zamisliti da bi država ugovornica prihvatila zahtjev za prijenos nadležnosti drugoj državi ugovornici kad ne bi smatrala da je to u najboljem interesu djeteta.

- **Sporazum tijela obiju država ugovornica**

Oba tijela moraju biti suglasna s prijenosom.

- Ako odluku o prijenosu donose tijela države ugovornice koja ima nadležnost, pristanak drugih tijela može se naznačiti preuzimanjem nadležnosti¹⁶⁸.
- Međutim, kad tijela države ugovornice koja nema nadležnost pokreću prijenos podnošenjem zahtjeva ili pozivanjem stranaka da podnesu zahtjev, pristanak tijela države ugovornice koja ima nadležnost mora se izričito zaprimiti. Šutnja se ne može tumačiti kao prihvaćanje prijenosa¹⁶⁹.

5.10. U Konvenciji iz 1996. ne postoji uvjet da stranke u postupku moraju prihvatiti prijenos nadležnosti ili se složiti s njim¹⁷⁰. Hoće li se i kako stranke saslušati u pogledu pitanja prijenosa nadležnosti stoga je pitanje o kojem se odlučuje na temelju nacionalnog postupovnog prava svake države ugovornice. Stranke se može saslušati o tom pitanju, posebno jer možda imaju relevantne podneske u pogledu toga bi li se tim prijenosom omogućila bolja procjena najboljeg interesa djeteta. Stranke bi barem trebalo obavijestiti o tim pitanjima.

5.11. U Konvenciji iz 1996. ne postoje ni uvjeti u pogledu vremenskog okvira u kojem: 1. stranke relevantnom tijelu trebaju podnijeti zahtjev za prijenos nadležnosti¹⁷¹ (ako je to put koji je usvojilo tijelo „koje podnosi zahtjev“ u skladu s člankom 8. stavkom 1. ili člankom 9. stavkom 1.; ili 2. tijelo „kojem je zahtjev podnesen“ treba prihvatiti ili odbiti zahtjev u pogledu prijenosa nadležnosti¹⁷². Međutim, uzimajući u obzir da je vrijeme bitno u svim postupcima povezanim s djecom, tijelo „kojem je zahtjev podnesen“ (u skladu s člankom 8., sud bez nadležnosti prema Konvenciji i, u skladu s člankom 9., sud koji prema Konvenciji ima nadležnost) trebalo bi žurno donijeti odluku o prijenosu nadležnosti¹⁷³. Time će se izbjeći i usporedni postupak koji proizlazi iz zahtjeva u pogledu prijenosa nadležnosti: npr. ako je zahtjev podnesen u skladu s člankom 8., ali tijelo koje ima nadležnost nastavlja ostvarivati svoju nadležnost i razmatrati predmet jer u roku koje ono smatra razumnim od tijela „kojem je zahtjev podnesen“ nije dobilo nikakav odgovor, a tijelo „kojem je zahtjev podnesen“ naknadno prihvati i ostvaruje nadležnost.

Primjer 5. (A)

Dijete ima redovito boravište u državi ugovornici A. Oba su njegova roditelja umrla kad je ono imalo 10 godina te u državi ugovornici A traje postupak u pogledu skrbi nad njim i upravljanja imovinom koju su mu ostavili roditelji. Ta imovina uključuje imovinu koja se nalazi u državi ugovornici B. Postavilo se pitanje raspolaganja tom imovinom te tijela države ugovornice B podnose zahtjev tijelima države ugovornice A u kojem navode da su ona ovlaštena preuzeti nadležnost za to posebno pitanje¹⁷⁴. Tijela u državi

¹⁶⁸ Članak 8. stavak 4.

¹⁶⁹ Članak 9. stavak 3.

¹⁷⁰ Usp. članak 15. stavak 2. Uredbe Bruxelles II.a u kojem se zahtijeva da barem jedna stranka prihvati prijenos.

¹⁷¹ Usp. članak 15. stavak 4. Uredbe Bruxelles II.a.

¹⁷² Usp. članak 15. stavak 5. Uredbe Bruxelles II.a u kojem se zahtijeva da tijelo „kojem je zahtjev podnesen“ u roku od šest tjedana od pokretanja postupka odluči hoće li prihvatiti prijenos nadležnosti. Tijekom rasprava na sastanku Posebne komisije iz 2011. (I. dio) predloženo je da bi možda bilo dobro kad bi se tijela usuglasila oko roka za donošenje odluke o prijenosu. Ako se taj rok ne ispuni, tijelo koje ima nadležnost u skladu s Konvencijom zadržat će nadležnost i trebalo bi je i dalje ostvarivati.

¹⁷³ Taj bi pristup bio u skladu s pristupom iz Uredbe Bruxelles II.a – vidjeti „Practice Guide for the application of the new Brussels II Regulation“, dostupan na < http://ec.europa.eu/civiljustice/divorce/parental_resp_ec_vdm_en.pdf > (posljednji pregled u kolovozu 2013.), str. 19.

¹⁷⁴ Članak 9. stavak 1., kao država u kojoj se nalazi djetetova imovina (članak 8. stavak 2. točka (b)) Ovisno o okolnostima slučaja, uz to ili umjesto toga može biti primjereno da tijela države ugovornice B

ugovornici A mogu prihvatiti zahtjev za djelomični prijenos nadležnosti koji se odnosi samo na zaštitu imovine djeteta koja se nalazi u državi ugovornici B¹⁷⁵. Ako su države ugovornice usuglasile djelomični prijenos nadležnosti¹⁷⁶, tijela u državi ugovornici A mogu nastaviti poduzimati mjere u pogledu skrbi nad djetetom i imovine djeteta, osim imovine u državi ugovornici B. Tijela države ugovornice B mogu poduzeti mjere u pogledu imovine djeteta koja se nalazi u državi ugovornici B.

C. Postupak prijenosa

- 5.12. Postoje dvije opcije u pogledu prijenosa nadležnosti. Ako tijelo države ugovornice A („DUA“) razmatra prijenos državi ugovornici B („DUB“), potrebno je provesti sljedeću analizu:

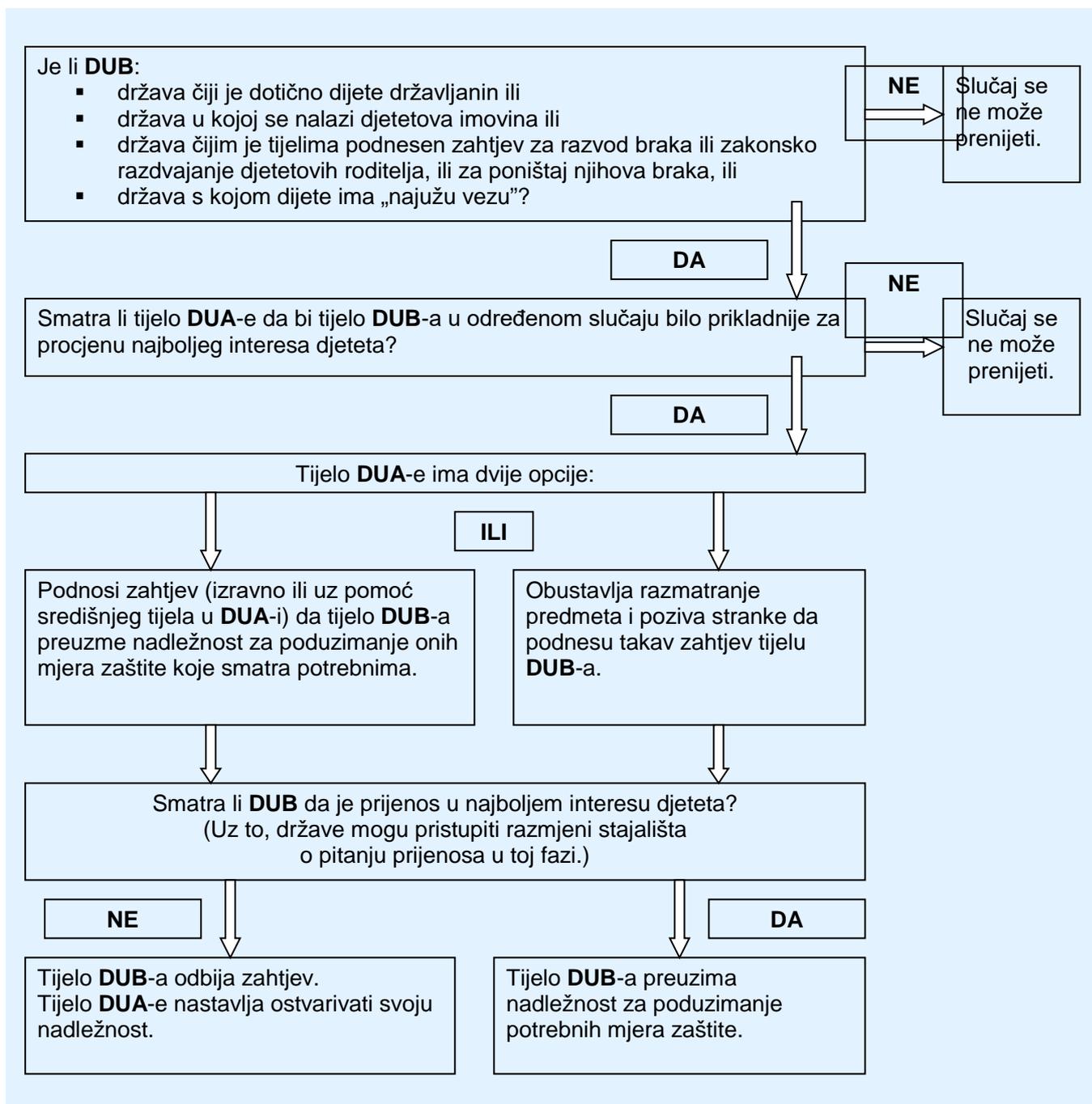
poduzmu privremene mjere u pogledu imovine na temelju članka 12. ili, ako je riječ o žurnom slučaju, neophodne mjere zaštite imovine na temelju članka 11. Međutim, te bi mjere prestale vrijediti čim tijela države ugovornice A poduzmu mjere koje nalaže situacija (vidjeti **poglavlje 6.** i **7.** u nastavku). Ako država ugovornica B želi preuzeti opću nadležnost u pogledu imovine, tada može biti primjerenije prenijeti nadležnost (i ostvariti koristi od izričite suradnje i potpore predviđene u članku 31. točki (a); vidjeti **poglavlje 10.** u nastavku).

¹⁷⁵ Vidjeti prethodnu točku **5.5.** u pogledu mogućnosti djelomičnog prijenosa predmeta.

¹⁷⁶ Vidjeti točke **5.19. – 5.22.** u nastavku u pogledu izričite komunikacije o tom pitanju do koje bi trebalo doći između tijela.

Opcija 1.:

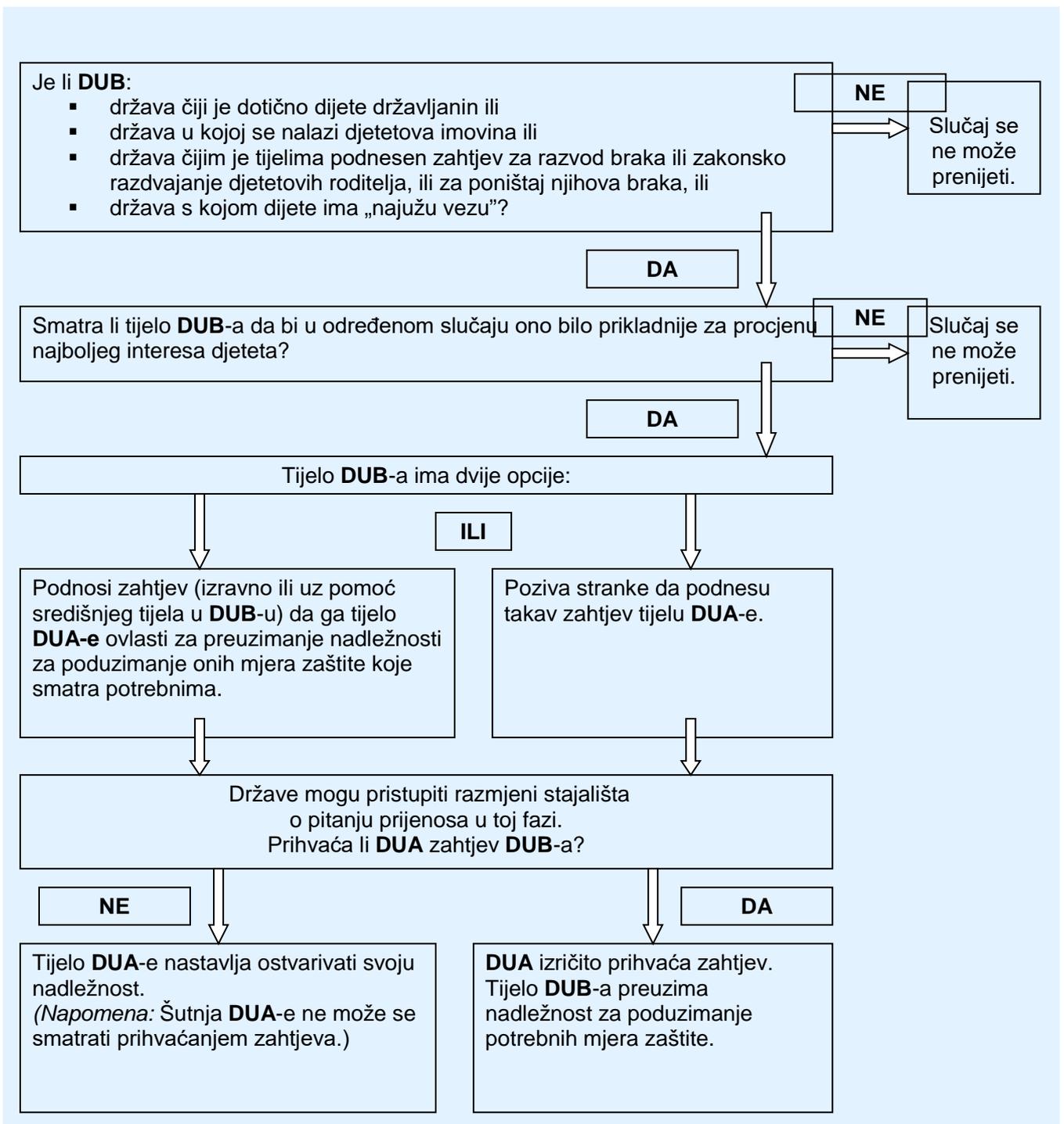
Zahtjev tijelu države ugovornice B koji je podnijelo ili pokrenulo tijelo države ugovornice A koje ima nadležnost u skladu s člankom 5. ili 6. Konvencije (članak 8.)

Ako tijelo države ugovornice B želi preuzeti nadležnost od tijela države ugovornice A, potrebno je primijeniti sljedeću analizu:

Opcija 2.:

Zahtjev koji je tijelu države ugovornice A, koja je država ugovornica u kojoj dijete ima redovito boravište, podnijelo ili pokrenulo tijelo države ugovornice B (članak 9.)

D. Određeni praktični aspekti prijenosa

(a) *Kako tijelo koje želi primijeniti odredbe o prijenosu utvrđuje kojem bi nadležnom tijelu u drugoj državi ugovornici trebalo uputiti zahtjev?*

- 5.13. Važno praktično pitanje s kojim se suočavaju tijela koja žele primijeniti te odredbe o prijenosu jest kako pronaći nadležno tijelo u drugoj državi ugovornici. To je posebno teško pitanje ako nijedna od stranaka nije podnijela nikakav zahtjev nijednom tijelu u drugoj državi ugovornici.
- 5.14. Države ugovornice mogu odlučiti odrediti posebna tijela kojima se upućuju zahtjevi iz članka 8. i 9.¹⁷⁷ Ako je predmetna država odredila ta tijela, tada sve zahtjeve u pogledu prijenosa nadležnosti treba slati tim određenim tijelima. Ta se imenovanja moraju priopćiti Stalnom uredu Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu¹⁷⁸, a objavit će se na *web*-mjestu Haške konferencije (< www.hcch.net >, pod „Convention 34“, zatim „Authorities“).
- 5.15. Međutim, ako predmetna država to nije učinila, tijela mogu dobiti pomoć još na dva druga načina. Prvi se odnosi na središnje tijelo druge države ugovornice, s kojim tijela mogu kontaktirati izravno ili putem vlastitog središnjeg tijela. Moguća uloga središnjih tijela u tom je pogledu posebno navedena u člancima 8. i 9. Konvencije i članku 31. točki (a) Konvencije¹⁷⁹. Drugi se odnosi na Međunarodnu hašku mrežu sudaca ako su u njoj imenovani članovi iz obiju država. Članovi te Mreže kontaktne su točke u svojim državama te mogu pružiti podatke o različitim aspektima prava i postupka u svojim državama, kao i pomoć u pronalasku nadležnog tijela¹⁸⁰. Popis članova Međunarodne haške mreže sudaca dostupan je na *web*-mjestu Haške konferencije (< www.hcch.net >, pod „Child Abduction Section“, zatim „International Hague Network of Judges“).
- 5.16. Središnja tijela mogu biti korisna i u pružanju pomoći u prenošenju dokumenata između tijela, a neka središnja tijela, ako je potrebno, mogu pomoći u području usmenog ili pismenog prevođenja ili u pronalasku tih usluga u svojoj državi. Članovi Međunarodne haške mreže sudaca mogu osigurati i korisne načine dobivanja savjeta o daljnjem postupanju, na primjer u pogledu podataka ili dokumentacije koju nadležno tijelo može zahtijevati prije razmatranja prijenosa.

(b) *Kako bi tijela trebala komunicirati?*

- 5.17. U člancima 8. i 9. navedeno je i da tijela mogu pristupiti razmjeni stajališta u pogledu prijenosa. Ta će razmjena stajališta često biti nužna kako bi tijelo kojem je podnesen zahtjev moglo procijeniti treba li ga prihvatiti. Ponovno bi središnja tijela i Međunarodna haška mreža sudaca mogli pružiti pomoć u tom pogledu¹⁸¹.
- 5.18. Oba uključena tijela (često dva sudska tijela) mogu upotrebljavati različite načine razmjene stajališta. Komunicirati mogu putem e-pošte ili telefonom. Ako su im potrebni usmeni prevoditelji ili od stranaka ili njihovih zastupnika zahtijevaju da budu prisutni, mogli bi iskoristiti telefonski konferencijski poziv ili sustav za videokonferenciju.

¹⁷⁷ Članak 44.

¹⁷⁸ Članak 45.

¹⁷⁹ Vidjeti točku 11.11. u nastavku.

¹⁸⁰ Vidjeti prethodnu bilješku 147.

¹⁸¹ U članku 31. točki (a) zahtijeva se da središnje tijelo države ugovornice, bilo izravno ili putem tijela s javnim ovlastima ili drugih tijela, poduzme odgovarajuće korake kako bi olakšalo komunikaciju i ponudilo pomoć predviđenu u člancima 8. i 9. Dodatno vidjeti **poglavlje 11.** u nastavku.

(c) Ostala pitanja povezana s prijenosom kad komunikacija između tijela može biti korisna

- 5.19. Zbog činjenice da prijenos nadležnosti nije trajni prijenos nadležnosti (vidjeti prethodnu točku 5.7.) i da se prijenos nadležnosti može odnositi samo na posebni dio slučaja (vidjeti prethodnu točku 5.5.), važno je da oba nadležna tijela otvoreno komuniciraju, koliko god je to moguće, o predviđenom opsegu prijenosa nadležnosti.
- 5.20. To znači da bi svako nadležno tijelo **koje podnosi zahtjev** (bez obzira na to zahtijeva li preuzimanje ili prijenos nadležnosti) trebalo osigurati da se u njegovu zahtjevu izričito navodi:
- opseg predviđenog prijenosa (tj. u pogledu kojih je pitanja predviđen prijenos nadležnosti i u kojim je okolnostima predviđeno da nadležno tijelo koje preuzima nadležnost nastavi ostvarivati nadležnost u pogledu tih pitanja u budućnosti) i
  - razlog zbog kojeg smatra da je taj prijenos nadležnosti u najboljem interesu djeteta.
- 5.21. U nekim bi slučajevima moglo biti korisno razmijeniti stajališta o predviđenom opsegu prijenosa. Ako je moguće i ako je potrebno nakon podnesaka stranaka, trebalo bi pokušati zaključiti ta pitanja između nadležnih tijela te bi svako nadležno tijelo trebalo evidentirati taj zaključak na način koji odgovara njegovoj nadležnosti.
- 5.22. Izričitim zaključkom i/ili evidentiranjem prethodnih uvjeta ubuduće se može izbjeći zabuna u pogledu toga koje je tijelo nadležno i za koja pitanja.

Primjer 5. (B)¹⁸²

Nevjenčani par i njegova djeca imaju boravište u državi ugovornici A i njezini su državljanjani. Odnos se tog para raspao te majka pokreće postupak u državi ugovornici A, tražeći dopuštenje da se s djecom preseli u državu ugovornicu B. Taj je zahtjev odobren te se majka s djecom seli u državu ugovornicu B. Sud u državi ugovornici A naložio je i da djeca ljetne praznike provode sa svojim ocem u državi ugovornici A, pod uvjetom da se djecu ne smije odvesti u posjet baki i djedu s očeve strane (za koje majka tvrdi da su fizički zlostavljali djecu).

Nakon što su se djeca vratila sa svojih prvih ljetnih praznika u skladu s tom odlukom o pravu na kontakt, majci su otkrila da ih je otac odveo u posjet baki i djedu s očeve strane. Majka državi ugovornici B podnosi zahtjev za obustavu budućeg kontakta. Otac državi ugovornici A podnosi zahtjev za promjenu prethodne odluke o pravu na kontakt i uklanjanje tog uvjeta.

Država ugovornica A zahtijeva prijenos nadležnosti (članak 9.) od države ugovornice B u kojoj djeca sad imaju redovito boravište. Tijela koja razmatraju slučaj u svakoj državi ugovornici pristupaju, uz pomoć dvaju središnjih tijela, razmjeni stajališta o pitanju prijenosa. Suglasna su da će im stranke dostaviti pisane podneske o tom pitanju te da će putem konferencijskog poziva razmijeniti stajališta uz prisutnost stranaka. Nakon te razmjene stajališta država ugovornica B odlučuje da su uvjeti za prijenos ispunjeni i da je u najboljem interesu djece da se pitanje kontakta razmatra u državi ugovornici A¹⁸³. Tijela u državi ugovornici A i državi ugovornici B

¹⁸² Za raspravu o mogućoj primjeni odredaba o prijenosu nadležnosti u situaciji međunarodne otmice djece u kojoj su stranke postigle sporazum nakon procesa mirnog rješavanja spora vidjeti točke 13.51. – 13.57. u nastavku te, posebno, točku 13.55.

¹⁸³ Potrebno je napomenuti da bi drugi pristup uključivao to da tijela države ugovornice B zadrže nadležnost i, umjesto toga, pozovu oca da zatraži da tijela države ugovornice A, u skladu s člankom 35.

evidentiraju da je prijenos nadležnosti ograničen na pitanje kontakta djece s njihovim ocem te bakom i djedom s očeve strane, kao i to da smatraju da je u najboljem interesu djece da o tom pitanju odluče tijela države ugovornice A zbog sljedećih razloga:

- *otac i dalje ima boravište u državi ugovornici A,*
- *kontakt se ondje ostvaruje,*
- *postoji problem u pogledu povrede odluke suda i*
- *postoji problem u pogledu kontakta s bakom i djedom koji borave u toj državi.*

Država ugovornica A na kraju je riješila slučaj i odlučila da djeca mogu i dalje imati kontakt sa svojim ocem te bakom i djedom s očeve strane.

Godinu dana kasnije majka jednostrano obustavlja kontakt, tvrdeći da otac zlostavlja djecu tijekom kontakta. Otac pokreće postupak za dodjelu skrbi u državi ugovornici A, tvrdeći da majka otuđuje djecu od njega. Država ugovornica A proglašava se nenadležnom jer je prethodni prijenos nadležnosti iz države ugovornice B bio isključivo ograničen na pitanje kontakta. Otac, stoga, zahtijeva da država ugovornica A zatraži prijenos nadležnosti za pitanje skrbi. Država ugovornica A to odbija jer se ne smatra prikladnijom za procjenu najboljeg interesa djece u pogledu skrbi. Odlučuje da pitanje skrbi treba rješavati u skladu s općim pravilima o nadležnosti (tj. u državi u kojoj djeca imaju redovito boravište u skladu s člankom 5., odnosno u državi ugovornici B).

---

stavkom 2. Konvencije i za potrebe postupka u državi ugovornici B, dostave izvješće o njegovim okolnostima (i, ako je moguće, o okolnostima u pogledu bake i djeda s očeve strane) te da ispituju njegovu (njihovu) podobnost za ostvarivanje pristupa/kontakta i uvjete u kojima bi se pristup/kontakt trebao ostvarivati. U skladu s člankom 35. stavkom 3. država ugovornica B može odgoditi postupak u očekivanju ishoda očeva zahtjeva. Za dodatne informacije o članku 35. vidjeti **poglavljja 11. i 13.** u nastavku.

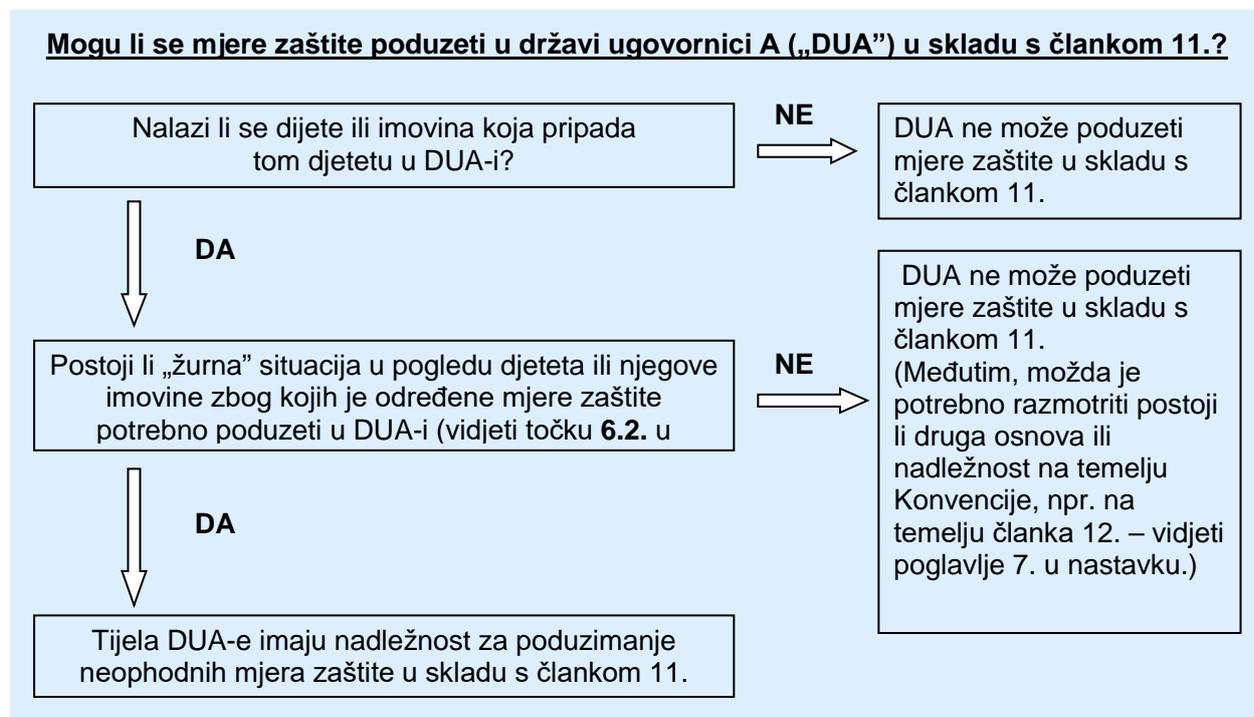
6

*MJERE ZAŠTITE U ŽURNIM
SLUČAJEVIMA*

A. Poduzimanje neophodnih mjera zaštite u žurnim slučajevima Članak 11.

- 6.1. U svim žurnim slučajevima tijela bilo koje države ugovornice na čijem se državnom području **nalazi** dijete ili imovina koja pripada tom djetetu nadležna su poduzimati sve neophodne mjere zaštite¹⁸⁴.

(a) Kada je slučaj „žuran“?

- 6.2. U Konvenciji se ne navodi definicija „žurnih slučajeva“¹⁸⁵. Stoga sudska/upravna tijela predmetne države ugovornice trebaju odrediti je li konkretna situacija „žurna“. U Izvješću s objašnjenjima navodi se da se može reći da žurna situacija postoji kad bi se, da se mjere zaštite zahtijevaju samo uobičajenim kanalima iz članka 5. do 10. (opće osnove za nadležnost), djetetu mogla prouzročiti nepopravljiva šteta ili kad bi se mogla ugroziti zaštita ili interesi djeteta¹⁸⁶. Stoga bi tijelima bilo korisno razmotriti hoće li dijete vjerojatno pretrpjeti nepopravljivu štetu ili hoće li njegova zaštita ili interesi biti ugroženi ako se ne poduzmu mjere za njegovu zaštitu u razdoblju koje će vjerojatno isteći prije nego što tijela koja imaju opću nadležnost u skladu s člancima 5. do 10. budu mogla poduzeti neophodne mjere zaštite.
- 6.3. Potrebno je napomenuti da je zbog „žurne“ situacije opravdano odstupanje od općih pravila nadležnosti u skladu s Konvencijom (članci 5. do 10.). Zbog toga je navedeno da bi se koncept „žurnosti“ trebao tumačiti „prilično strogo“¹⁸⁷.

¹⁸⁴ Članak 11. gotovo je u potpunosti preuzet iz članka 9. stavka 1. Haške konvencije o zaštiti malodobnih osoba iz 1961.

¹⁸⁵ Koncept „žurnosti“ nije definiran ni u Haškoj konvenciji o zaštiti malodobnih osoba iz 1961.

¹⁸⁶ Izvješće s objašnjenjima, točka 68.

¹⁸⁷ Isto.

- 6.4. Primjeri slučajeva koji uključuju takvu „žurnu“ situaciju uključuju: 1. dijete se nalazi izvan države u kojoj ima redovito boravište i potrebno mu je liječenje kako bi mu se spasio život (ili kako bi se spriječilo da dijete pretrpi nepopravljivu štetu ili da se ugroze njegovi interesi) te se za liječenje ne može dobiti pristanak roditelja; 2. dijete ostvaruje kontakt s roditeljem koji ne boravi u državi u kojoj ono ima redovito boravište i tvrdi da ga taj roditelj fizički/spolno zlostavlja te je potrebno odmah obustaviti taj kontakt i/ili pronaći alternativnu privremenu skrb za dijete; 3. nužno je brzo prodati pokvarljivu robu koja pripada djetetu; ili 4. dijete je protupravno odvedeno ili zadržano¹⁸⁸ te je, u kontekstu postupka koji se pokreće na temelju Haške konvencije o otmici djece iz 1980., potrebno poduzeti žurne mjere kako bi se osigurao siguran povratak djeteta¹⁸⁹ u državu ugovornicu u kojoj ono ima redovito boravište¹⁹⁰.
- 6.5. Iako još uvijek ne postoji ustaljena praksa u pogledu toga što čini „žurni slučaj“, u tim okolnostima jasno je da nadležno tijelo koje razmatra zahtjev za povratak treba odrediti, na temelju činjenica iz konkretnog slučaja koje su mu dostavljene, je li riječ o „žurnom“ slučaju tako da se za poduzimanje mjera zaštite radi osiguranja sigurnog povratka djeteta može pozvati na članak 11. To se pitanje razmatra i u **poglavlju 13.** točkama **13.5.** do **13.12.** u nastavku.

(b) Što su „neophodne“ mjere zaštite?

- 6.6. „Mjere zaštite“ koje se mogu poduzeti u skladu s člankom 11. Konvencije imaju jednako materijalno područje primjene kao mjere koje se mogu poduzeti u skladu s člancima 5. do 10. Konvencije, tj. to su mjere usmjerene na zaštitu osobe ili imovine djeteta čiji je neiscrpan popis utvrđen u članku 3., a iscrpan popis isključenih pitanja utvrđen je u članku 4.¹⁹¹
- 6.7. Međutim, autori Konvencije namjerno su izbjegli utvrditi koje bi se konkretne „neophodne“ mjere zaštite mogle poduzeti na temelju žurnosti iz članka 11. Odlučeno je da bi u svakoj situaciji „neophodne“ mjere trebalo odrediti prema žurnosti¹⁹². Stoga će sudska ili upravna tijela u svakoj državi ugovornici morati, na temelju činjenica iz svakog konkretnog slučaja, odrediti koje su mjere (u okviru područja primjene Konvencije) „neophodne“ za rješavanje predmetne žurne situacije.

¹⁸⁸ Vidjeti članak 7. stavak 2.

¹⁸⁹ U pogledu primjera 4. na sastanku Posebne komisije iz 2011. (I. dio) navedeno je da, iako su mjere kojima se omogućava siguran povratak djeteta u kontekstu zahtjeva za povratak u skladu s Konvencijom iz 1980. iznimno vrijedne, one ne podrazumijevaju uvijek „žurni slučaj“ (čime bi se omogućilo pozivanje na članak 11. kao osnovu za nadležnost za poduzimanje tih mjera). To bi posebno bio slučaj u kontekstu strogog tumačenja „žurnosti“ koje se zahtijeva u Izvješću s objašnjenjima. Za razliku od toga, istaknuto je da je primjena članka 11. u tim okolnostima važna dopuna „alatima“ koje tijela imaju na raspolaganju kako bi osigurala „siguran povratak“ djeteta nakon što je ono protupravno odvedeno ili zadržano. Stoga je navedeno da bi slučaj u kojem je potrebno poduzeti mjere kako bi se osigurao siguran povratak djeteta u državu u kojoj ono ima redovito boravište obično bio „žurni slučaj“ tako da se može pozvati na članak 11.

U Zaključcima i preporukama Posebne komisije iz 2011 (I. dio) (dostupno na < www.hcch.net > (lokacija prethodno navedena u bilješci 16.) navedeno je sljedeće (točka 41.): „Konvencijom iz 1996. osigurava se osnova za nadležnost, u žurnim slučajevima, za poduzimanje mjera zaštite djeteta i u kontekstu postupka povratka u skladu s Konvencijom iz 1980. Te se mjere priznaju i mogu se proglasiti ovršnim ili se registrirati za ovrhu u državi u koju je dijete vraćeno ako su obje predmetne države stranke Konvencije iz 1996.“

¹⁹⁰ Dodatno vidjeti **primjere** na kraju ovog poglavlja. U pogledu točke 4. vidjeti i točke **13.5.** – **13.12.** u nastavku.

¹⁹¹ Vidjeti prethodno **poglavlje 3.** u pogledu područja primjene Konvencije.

¹⁹² Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 70.

(c) Koliko dugo traju mjere zaštite poduzete u skladu s člankom 11.?

- 6.8. Nadležnost države ugovornice na temelju žurnosti alternativna je nadležnost¹⁹³, tj. alternativna s državom koja ima **opću** nadležnost u skladu s člancima 5. do 10., ali je strogo podređena općoj nadležnosti. To se osigurava člankom 11. stavcima 2. i 3. na način da se osigurava vremensko ograničenje neophodnih mjera zaštite poduzetih u skladu s člankom 11.¹⁹⁴. Ako dijete ima redovito boravište u državi **ugovornici**, neophodne mjere poduzete u skladu s člankom 11. prestat će vrijediti kad tijela države ugovornice koja ima opću nadležnost (obično tijela države u kojoj dijete ima redovito boravište) poduzmu mjere koje nalaže situacija¹⁹⁵. Ako dijete ima redovito boravište u državi koja **nije ugovornica**, neophodne mjere poduzete u skladu s člankom 11. prestat će vrijediti čim se mjere koje nalaže situacija i koje su poduzela tijela druge države priznaju u predmetnoj državi ugovornici¹⁹⁶.
- 6.9. Potrebno je napomenuti da, ako je postupak u pogledu mjera zaštite u žurnom slučaju započeo u jednoj državi ugovornici (u skladu s člankom 11.), nadležna tijela pred kojima je postupak pokrenut u drugoj državi ugovornici na temelju članka 5. do 10. **ne** moraju obustaviti postupak dok se ne poduzme mjera¹⁹⁷. Nadalje, s obzirom na to da će sve mjere koje bi prva država ugovornica mogla poduzeti na temelju članka 11. prestati vrijediti čim tijela koja imaju nadležnost na temelju članka 5. do 10. donesu odluku (članak 11. stavak 2.), u toj bi situaciji te države ugovornice trebale zajedno raspraviti (preko središnjih tijela ili izravnom komunikacijom između sudova) o najučinkovitijem načinu za daljnje pružanje najbolje zaštite djeteta¹⁹⁸.

(d) Nakon što država ugovornica poduzme mjere u skladu s člankom 11., koje bi druge korake trebala poduzeti kako bi osigurala nastavak zaštite djeteta?

- 6.10. U slučajevima u kojima su neophodne mjere zaštite poduzete u skladu s člankom 11. sudsko ili upravno tijelo koje je poduzelo te mjere možda će htjeti komunicirati ili surađivati s nekom drugom državom ako to smatra potrebnim kako bi se osigurao nastavak zaštite djeteta¹⁹⁹. Nadležna tijela mogu izravno komunicirati i surađivati²⁰⁰ ili, ako je primjereno, uz pomoć relevantnih središnjih tijela²⁰¹. Na primjer, nadležna tijela države ugovornice u kojoj su mjere poduzete u skladu s člankom 11. mogu obavijestiti nadležna tijela države u kojoj dijete ima redovito boravište (ili, ako je primjereno, središnje tijelo te države) o situaciji u kojoj se dijete nalazi i mjerama koje su poduzete²⁰². Time bi se državi u kojoj

¹⁹³ Članak 13. (litispencija) ne primjenjuje se ako se neophodne mjere zaštite poduzimaju u skladu s člankom 11. (vidjeti sam tekst članka 13. u kojem se upućuje na države ugovornice koje su nadležne „na temelju članka 5. do 10.“) – vidjeti prethodnu točku 4.34. U pogledu funkcioniranja članka 13. dodatno vidjeti prethodne točke 4.29. – 4.35.

¹⁹⁴ Za opću raspravu o nastavku mjera vidjeti **poglavlje 8.** u nastavku.

¹⁹⁵ Članak 11. stavak 2.

¹⁹⁶ Članak 11. stavak 3.

¹⁹⁷ Razlog je tomu činjenica da se pravila o litispenciji utvrđena u članku 13. Konvencije ne primjenjuju na postupak u skladu s člankom 11. Vidjeti prethodnu bilješku 193.

¹⁹⁸ Dodatno vidjeti **poglavlje 11.** u nastavku.

¹⁹⁹ Ta rečenica nije ograničena na komunikaciju i suradnju između država **ugovornica** Konvencije iz 1996., što je u skladu s filozofijom na kojoj se temelje odredbe Konvencije. Vidjeti točku 11.18. i dalje u nastavku.

²⁰⁰ Za sudska tijela to može uključivati izravnu komunikaciju; vidjeti prethodnu bilješku 147.

²⁰¹ Dodatno vidjeti **poglavlje 11.** u nastavku.

²⁰² U Izvješću s objašnjenjima, točki 72., navodi se da se „[t]ekstom [Konvencije] nije htjelo tijelu koje svoju nadležnost temelji na žurnosti nametnuti obvezu da o poduzetim mjerama obavijesti državu u kojoj dijete ima redovito boravište, zbog straha da bi se time preopteretilo funkcioniranje Konvencije i dao izgovor za odbijanje priznanja tih mjera u drugoj državi ugovornici kad se taj podatak ne bi

dijete ima redovito boravište omogućilo da, prema potrebi, osigura potpunu istragu u pogledu situacije u kojoj se dijete nalazi i poduzimanje svih neophodnih mjera zaštite radi dugoročne zaštite djeteta.

- 6.11. U tim bi slučajevima mogle biti relevantne i posebne odredbe Konvencije o suradnji (npr. članak 36.) te bi ih uvijek trebalo pažljivo razmotriti.

B. Mogu li se mjere zaštite poduzete u skladu s člankom 11. priznati i ovršiti u skladu s Konvencijom iz 1996.?

- 6.12. Da, mjere zaštite poduzete u žurnim slučajevima mogu se priznati i ovršiti u skladu s poglavljem IV. Konvencije²⁰³. Potrebno je napomenuti da se člankom 23. stavkom 2. posebno ograničuju osnove za nepriznavanje u slučajevima žurnosti (vidjeti članak 23. stavak 2. točke (b) i (c))²⁰⁴.

Primjer 6. (A)

Dijete koje ima redovito boravište u državi A koja nije ugovornica putuje sa školom u državu ugovornicu B bez svojih roditelja. Razboli se i potrebna mu je hitna liječnička intervencija, za koju je obično potreban pristanak roditelja. Međutim, s njegovim se roditeljima ne može stupiti u kontakt. Tijela države ugovornice B imaju nadležnost za poduzimanje neophodnih mjera koje su dopuštene njihovim pravom kako bi se osigurao nastavak liječenja bez pristanka roditelja.

Primjer 6. (B)

Troje djece ima redovito boravište u državi ugovornici A u kojoj žive sa svojom majkom i imaju redovit kontakt sa svojim ocem. Tijekom ljetnih praznika majka i djeca posjećuju baku i djeda s majčine strane u državi ugovornici B. U državi ugovornici B doživjeli su automobilsku nesreću i majka je ostala u komi u intenzivnoj skrbi. Tijela države B imaju nadležnost za poduzimanje žurne mjere privremenog smještaja djece na skrb kod bake i djeda s majčine strane²⁰⁵. Tjedan dana kasnije majka umire. Sud u državi ugovornici A naknadno donosi odluku kojom se nalaže da djeca trebaju živjeti sa svojim ocem²⁰⁶. Stoga odluka iz države ugovornice B prestaje vrijediti (više nema učinak) jer mjere koje nalaže situacija sada poduzimaju tijela države ugovornice A²⁰⁷.

Primjer 6. (C)

Dvoje djece koja imaju redovito boravište u državi ugovornici A zakonito putuju sa svojim ocem u državu ugovornicu B na odmor. Dok se nalaze u državi ugovornici B, otac je uhićen zbog sumnje na trgovinu drogom. Kasnije je optužen za kazneno djelo i zadržan u istražnom zatvoru. Tijela u državi ugovornici B imaju nadležnost za poduzimanje žurnih mjera kako bi se osigurala skrb o djeci²⁰⁸.

---

dostavio". Međutim, iako u tekstu Konvencije u tom pogledu nije navedena izričita obveza, smatra se da bi obično bilo dobro da države ugovornice surađuju i komuniciraju na taj način kako bi se osigurao nastavak zaštite djeteta ako su takve mjere poduzete.

²⁰³ Članak 23. i dalje.

²⁰⁴ Dodatno vidjeti **poglavlje 10.** u nastavku.

²⁰⁵ Članak 11.

²⁰⁶ Kao država ugovornica u kojoj djeca imaju redovito boravište, u skladu s člankom 5. Potrebno je napomenuti da u takvom slučaju može biti relevantan i niz odredaba o suradnji iz Konvencije (npr. članci 32. i 34.); dodatno vidjeti **poglavlje 11.** u nastavku.

²⁰⁷ Članak 11. stavak 2., pri čemu je država ugovornica A država ugovornica koja ima opću nadležnost nad djecom u skladu s člankom 5.

²⁰⁸ Članak 11. Odredbe Konvencije o suradnji mogle bi se primijeniti i u toj situaciji kako bi se brzo upozorilo tijela države ugovornice A na situaciju u kojoj se djeca nalaze te kako bi im se pružili svi relevantni podatci. Tijela države ugovornice A (države ugovornice u kojoj djeca imaju redovito boravište) u tom bi slučaju mogla poduzeti mjere zaštite djece (koje, ako djeca imaju majku s pravom

Primjer 6. (D)

Dijete ima redovito boravište u državi A koja nije ugovornica te je vlasnik imovine koja se nalazi u državi ugovornici B. Ta je imovina zapuštena te će se zbog ozbiljnih strukturnih problema vjerojatno urušiti ako se ništa ne učini da je se popravi. Tijela države ugovornice B poduzimaju žurne mjere kako bi ovlastile trgovačko društvo da izvrši neophodne popravke (trajanje radova procijenjeno je na 5 – 6 mjeseci). Mjesec dana nakon što su te mjere poduzela tijela države ugovornice B tijela države A koja nije ugovornica ovlastila su roditelje djeteta da imovinu u njezinu trenutačnom stanju prodaju kupcu kojeg su već pronašli. Roditelji traže priznanje odluke države A koja nije ugovornica u državi ugovornici B. Mjera je priznata u državi ugovornici B (u skladu s njezinim pravilima koja ne proizlaze iz Konvencije²⁰⁹). Stoga žurne mjere koje je poduzela država ugovornica B prestaju vrijediti i imovina se može prodati²¹⁰.

Primjer 6. (E)

Dijete ima redovito boravište u državi ugovornici A, u kojoj živi sa svojim roditeljima. Njegovi su roditelji vlasnici imovine u državi ugovornici B, koju će ono naslijediti nakon njihove smrti. Obitelj putuje u državu ugovornicu C na odmor. Na odmoru u državi ugovornici C obitelj je doživjela tešku pomorsku nesreću. Oba su roditelja preminula, a dijete je teško ozlijeđeno. Djetetu je žurno potrebno skupo liječenje te je jedini raspoloživi izvor financiranja tog liječenja imovina u državi ugovornici B. Tijela države ugovornice C obraćaju se tijelima država ugovornica A i B i obavješćuju ih o situaciji u kojoj se dijete nalazi²¹¹. Budući da smatraju da je riječ o žurnom slučaju, tijela države ugovornice B poduzimaju mjere zaštite u skladu s člankom 11.: 1. imenuju zakonskog zastupnika djeteta koji će se baviti imovinom u državi ugovornici B i 2. omogućuju žurno dobivanje sredstava od imovine (zasnivanjem nove hipoteke) za specifičnu svrhu financiranja djetetova liječenja. Te se mjere primjenom prava priznaju u državi ugovornici C²¹². Budući da smatra da je riječ o žurnom slučaju, država ugovornica C poduzima neophodne mjere zaštite u skladu s člankom 11. kako bi omogućila nastavak djetetova liječenja. Države ugovornice B i C komuniciraju kako bi se međusobno, kao i državu ugovornicu A, izvijestile o mjerama koje su poduzete u pogledu djeteta.

Država ugovornica A može djelovati kako bi poduzela dugoročne mjere zaštite koje nalaže situacija te u tom trenutku mjere poduzete u skladu s člankom 11. u državama ugovornicama B i C prestaju vrijediti²¹³.

Primjer 6. (F)

Dijete ima redovito boravište u državi ugovornici A u kojoj živi sa svojom majkom i ocem. Odnos roditelja raspao se te majka protupravno odvođi²¹⁴ dijete iz države ugovornice A u državu ugovornicu B. Otac odmah podnosi zahtjev za povratak djeteta u skladu s Haškom konvencijom o otmici djece iz 1980. (čije su obje države stranke). Majka ne dopušta kontakt djeteta i oca te se čini da će postupak povratka u državu ugovornicu B trajati nekoliko mjeseci. Tijela države ugovornice A ne mogu u tom razdoblju poduzeti mjere u pogledu privremenog kontakta oca s djetetom.

na skrb u državi ugovornici A, mogu uključivati njihov povratak u matičnu državu ugovornicu A i na skrb majci).

²⁰⁹ Jer je riječ o odluci države koja **nije ugovornica**.

²¹⁰ Članak 11. stavak 3.

²¹¹ Članak 30. stavak 1. Dodatno vidjeti **poglavlje 11.** u nastavku.

²¹² Vidjeti prethodnu točku **6.12**.

²¹³ Međutim, vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 72., u pogledu činjenice da će sve radnje **dovršene** u skladu s mjerom zaštite poduzetom u skladu s člankom 11., naravno, nastaviti imati učinak. Kao što se navodi u točki 72., „[o]čito je [...] da se ne može poništiti medicinska operacija ili prodaja imovine koja je već izvršena”.

²¹⁴ U skladu sa značenjem „protupravnog odvođenja” koje je utvrđeno u članku 7. stavku 2. Konvencije iz 1996.

Ovisno o konkretnim činjenicama iz tog slučaja, tijela države ugovornice B mogu smatrati da će izostanak kontakta oca i djeteta dovesti do nepopravljive štete za dijete ili da će se time na drugi način ugroziti zaštita ili interesi djeteta²¹⁵. Tijela, stoga, mogu odrediti da je riječ o žurnoj situaciji koja nalaže poduzimanje mjera kako bi se osigurao neki oblik kontakta oca i djeteta do zaključenja postupka za povratak djeteta.²¹⁶

Primjer 6. (G)²¹⁷

Troje djece ima redovito boravište u državi ugovornici A u kojoj žive sa svojom majkom i ocem. Odnos se raspao te majka protupravno odvodi²¹⁸ djecu u državu ugovornicu B. Otac podnosi zahtjev za povratak djece u skladu s Haškom konvencijom o otmici djece iz 1980. (čije su obje države stranke). U postupku za povratak u državi ugovornici B protiv oca iznose se navodi o spolnom zlostavljanju te se majka poziva na članak 13. stavak 1. točku (b) Konvencije iz 1980. kao obranu protiv povratka djece.

²¹⁵ Vidjeti prethodnu točku 6.2.

²¹⁶ Vidjeti i *General Principles and Guide to Good Practice – Transfrontier Contact Concerning Children* (Jordan Publishing, 2008.) (dalje u tekstu, „Vodič za uspješnu primjenu u pogledu prekograničnog kontakta“), posebno točku 5.1. u pogledu kontakta s ostavljenim roditeljem u kontekstu protupravnog odvođenja/zadržavanja. Ta je publikacija dostupna i na web-mjestu Haške konferencije na < www.hcch.net > pod „Child Abduction Section“, zatim „Guides to Good Practice“.

Može li izostanak kontakta oca i djeteta dovesti do nepopravljive štete za dijete ili može li se time ugroziti interes djeteta i je li riječ o žurnoj situaciji činjenična je odluka koju nadležno tijelo mora donijeti na temelju konkretnog slučaja koji razmatra. O tom se pitanju raspravljalo na sastanku Posebne komisije iz 2011. (I. dio) na kojem se stručnjaci nisu slagali oko toga čini li izostanak privremenog kontakta žurni slučaj. Neki su stručnjaci smatrali da, iako je privremeni kontakt djeteta i ostavljenog roditelja u tim okolnostima važan i trebao bi se omogućiti ako je moguće, izostanak privremenog kontakta rijetko bi se mogao smatrati „žurnim slučajem“ tako da se za osiguranje nadležnosti za poduzimanje mjera može pozvati na članak 11., posebno uzimajući u obzir strogo tumačenje koje se zahtijeva u pogledu članka 11. (vidjeti prethodnu točku 6.4.). Međutim, drugi su se stručnjaci tomu snažno protivili, tvrdeći da činjenica hoće li privremeni kontakt dovesti do „žurnog slučaja“ u cijelosti ovisi o činjenicama konkretnog slučaja: npr. ako se postupak povratka odgodi zbog nekog razloga, izostanak kontakta s ostavljenim roditeljem mogao bi dovesti do nepopravljive štete za dijete. Ako je to slučaj, tada je riječ o „žurnom“ slučaju te bi se mjere mogle, i trebale, poduzeti u skladu s člankom 11.

Potrebno je napomenuti da se nijednom odlukom koju donese tijelo države ugovornice u kojoj se provodi postupak povratka ne dovodi u pitanje nijedna odluka koju država ugovornica u kojoj dijete ima redovito boravište može donijeti, čim i kad ona to bude mogla učiniti. Odluka države ugovornice B o kontaktu s ocem prestat će vrijediti čim država ugovornica A donese odluku o tom pitanju (članak 11. stavak 2.).

²¹⁷ Vidjeti prethodnu točku 6.4., u kojoj se podsjeća na raspravu na sastanku Posebne komisije iz 2011. (I. dio) o okolnostima u kojima se mjere kojima se omogućuje „siguran povratak“ u kontekstu postupka za povratak koji se pokreće u skladu s Konvencijom iz 1980. mogu poduzeti u skladu s člankom 11. Konvencije iz 1996.

²¹⁸ U skladu sa značenjem „protupravnog odvođenja“ koje je utvrđeno u članku 7. stavku 2. Konvencije iz 1996.

*Sudac u državi ugovornici B koji razmatra zahtjev za povratak smatra da, uzimajući u obzir činjenice u tom slučaju, ne postoji veliki rizik da će se djeci naštetiti ako se vrate u državu ugovornicu A, **pod uvjetom da** se djecu ne ostavi samu na skrb ocu dok se ne dovrši istraga o navodnom spolnom zlostavljanju u državi ugovornici A. Sudac smatra da je neophodno da se svaki kontakt djece i oca ostvaruje u nadziranom okruženju dok se u državi ugovornici A²¹⁹ ne donese meritorna odluka o pitanjima skrbi, uključujući kontakt. Sudac stoga nalaže povratak djece, ali i poduzima žurne mjere zaštite djece donošenjem odluke u skladu s kojom se kontakt oca s djecom mora nadzirati dok se u državi ugovornici A ne donese meritorna odluka²²⁰. Ta će se žurna mjera priznati primjenom prava u državi ugovornici A te će se moći izvršiti u skladu s poglavljem IV. Konvencije²²¹. Prestat će vrijediti čim država ugovornica A poduzme neophodne mjere zaštite koje nalaže situacija²²².*

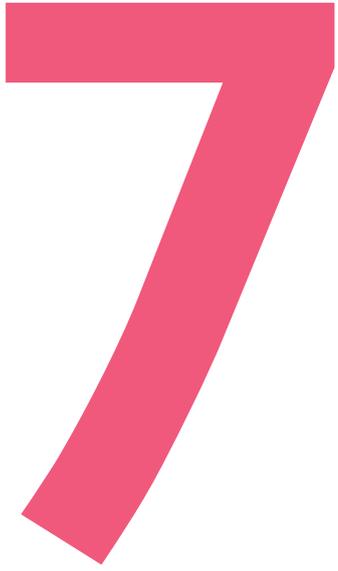
²¹⁹ Država ugovornica A, kao država ugovornica u kojoj su djeca imala redovito boravište neposredno prije nego što su protupravno odvedena/zadržana, zadržava nadležnost za poduzimanje mjera zaštite djece dok se ne ispune uvjeti utvrđeni u članku 7. (vidjeti prethodno **poglavlje 4.** točke **4.20. – 4.25.** u pogledu članka 7. Konvencije i **poglavlje 13.** točke **13.1. – 13.14** o međunarodnoj otmici djece u nastavku). To znači da će država ugovornica A odlučiti o meritumu svih pitanja skrbi nad djecom. U tom bi scenariju država ugovornica B donijela privremenu odluku u žurnoj situaciji dok država ugovornica A ne donese odluku o tom pitanju.

²²⁰ Mehanizmi suradnje predviđeni u Konvenciji isto bi tako bili iznimno važni u takvom slučaju (vidjeti **poglavlje 11.** u nastavku). Na primjer, ako tijela države ugovornice A žele donijeti odluku o privremenom kontaktu s ocem, ona mogu, u skladu s člankom 34., od nadležnih tijela države ugovornice B zatražiti da im dostave sve podatke o navodnom spolnom zlostavljanju i sve ostale podatke koji su relevantni za pitanje kontakta.

²²¹ Vidjeti **poglavlje 10.** u nastavku.

²²² Članak 11. stavak 2.

PRIVREMENE MJERE

A. Kad se mogu poduzimati privremene mjere?

Članak 12.

7.1. Neovisno o žurnim slučajevima, u članku 12. navodi se specifična osnova za nadležnost na temelju koje tijela države ugovornice na čijem se državom području nalazi dijete ili imovina koja tom djetetu pripada mogu poduzimati privremene mjere za zaštitu osobe ili imovine djeteta. Na početku je potrebno napomenuti tri elementa u pogledu tih „privremenih mjera“:

- učinak privremenih mjera koje se poduzimaju u skladu s člankom 12. ograničen je na državno područje države ugovornice čija tijela poduzimaju te mjere²²³,
- tijela države ugovornice mogu poduzeti samo mjere u skladu s člankom 12. koje nisu u suprotnosti s mjerama koje su već poduzela tijela nadležna na temelju članaka 5. do 10.²²⁴,
- u slučaju protupravnog odvođenja ili zadržavanja²²⁵ djeteta privremene mjere ne može poduzeti država ugovornica u koju je dijete protupravno odvedeno ili u kojoj je ono protupravno zadržano ako država ugovornica iz koje je dijete protupravno odvedeno ili izvan koje je protupravno zadržano još uvijek ima nadležnost²²⁶; to je izričito isključeno u skladu s odredbama iz članka 7. stavka 3.

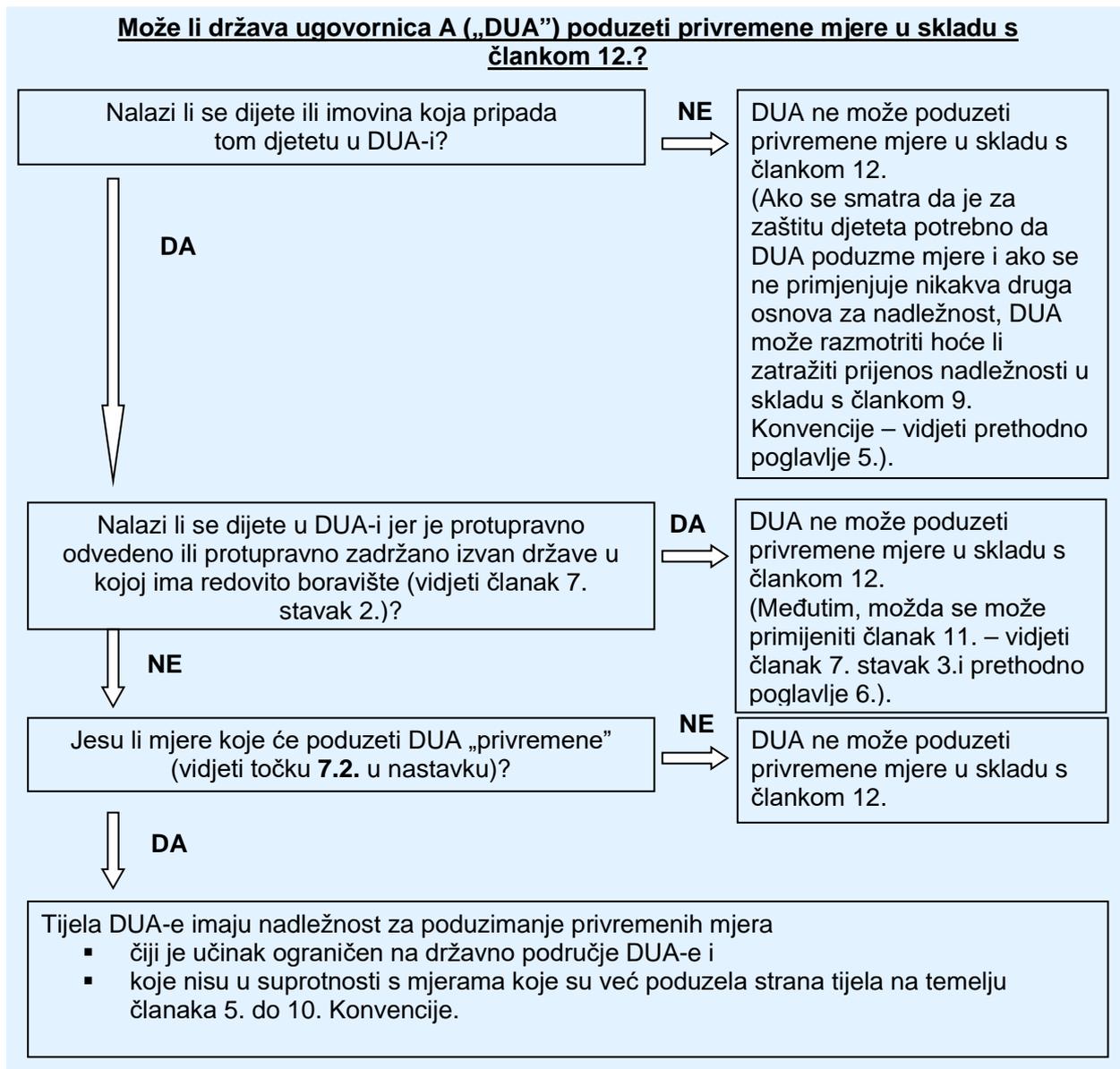
---

²²³ Članak 12. stavak 1.

²²⁴ Članak 12. stavak 1. Za razliku od toga, u skladu s člankom 11., zbog žurne situacije država ugovornica koja ostvaruje nadležnost, prema potrebi, može ukinuti mjere koje su prethodno poduzela tijela koja obično imaju nadležnost.

²²⁵ U skladu s člankom 7. stavkom 2. Konvencije.

²²⁶ U pogledu toga ima li tijelo države ugovornice iz koje je dijete protupravno odvedeno (ili izvan koje je dijete protupravno zadržano) još uvijek nadležnost vidjeti članak 7. stavak 1. i prethodne točke 4.20. – 4.25.

(a) Što su „privremene“ mjere?

7.2. U Konvenciji nije navedena definicija „privremenih“ mjera. U Izvješću s objašnjenjima navodi se da je povod za članak 12. bila potreba da se osigura zaštita djece koja se u stranoj zemlji nalaze zbog ograničenog boravka (npr. tijekom odmora, kraćih razdoblja školovanja ili žetve itd.)²²⁷. Navodi se da su neke države izrazile zabrinutost da bi u slučaju izostanka, strogo gledajući, neke konkretne žurnosti (tako da se može primijeniti članak 11.) država ugovornica u kojoj se dijete nalazi možda trebala moći poduzeti mjere zaštite ako, na primjer, obitelj kod koje dijete boravi postane preopterećena te se dijete treba smjestiti pod alternativnu skrb pod nadzorom lokalnih državnih tijela²²⁸.

²²⁷

Izvješće s objašnjenjima, točka 74.

²²⁸

Isto.

(b) Koliko dugo traju privremene mjere poduzete u skladu s člankom 12.?

- 7.3. Jednako kao i članak 11., članak 12. alternativna je, ali podređena osnova za nadležnost u odnosu na opće osnove za nadležnost predviđene u člancima 5. do 10. Konvencije. Stoga članak 12. sadržava slične odredbe u pogledu prestanka važenja svih privremenih mjera koje poduzme država ugovornica. Ako se redovito boravište predmetnog djeteta nalazi u državi **ugovornici**, privremene mjere prestat će vrijediti kad tijela države ugovornice koja ima nadležnost na temelju članka 5. do 10. poduzmu mjere koje nalaže situacija²²⁹. Ako se redovito boravište djeteta nalazi u državi koja **nije ugovornica**, privremene mjere prestat će vrijediti samo kad mjere koje nalaže situacija poduzmu tijela druge države koja ima nadležnost i kad se te potonje mjere priznaju u državi ugovornici u kojoj su poduzete privremene mjere²³⁰.
- 7.4. Potrebno je napomenuti da, ako je postupak u pogledu privremenih mjera započeo u jednoj državi ugovornici, nadležna tijela pred kojima je postupak pokrenut u drugoj državi ugovornici na temelju članka 5. do 10. **ne** moraju obustaviti postupak dok se ne poduzme privremena mjera²³¹. Međutim, u toj situaciji, s obzirom na to da će sve privremene mjere koje prva država ugovornica može poduzeti prestati vrijediti čim tijela koja imaju nadležnost na temelju članka 5. do 10. donesu odluku (članak 12. stavak 2.), nadležna tijela obiju država ugovornica, prema potrebi uz pomoć središnjih tijela, možda će htjeti međusobno komunicirati i surađivati kako bi izbjegla udvostručavanje i odredila najbolji način osiguranja zaštite djeteta²³².

(c) Nakon što država ugovornica poduzme privremene mjere u skladu s člankom 12., koje bi druge korake trebala poduzeti kako bi osigurala nastavak zaštite djeteta?

- 7.5. Ako su privremene mjere u skladu s člankom 12. poduzete u državi ugovornici, sudsko ili upravno tijelo koje je poduzelo te mjere možda će htjeti komunicirati ili surađivati s nadležnim tijelima u nekoj drugoj državi ako to smatraju potrebnim kako bi se osigurao nastavak zaštite djeteta²³³. Na primjer, tijela mogu izvijestiti o situaciji u kojoj se dijete i/ili imovina koja pripada tom djetetu nalazi te o privremenim mjerama koje su poduzete. Nadležna tijela mogu komunicirati i surađivati izravno²³⁴ ili, ako je primjereno, uz pomoć središnjih tijela²³⁵. Na primjer, u okviru te komunikacije nadležna tijela države ugovornice u kojoj su mjere poduzete u skladu s člankom 12. mogu obavijestiti nadležna tijela države u kojoj dijete ima redovito boravište (ili središnje tijelo te države) o situaciji u kojoj se dijete nalazi i mjerama koje su poduzete. Time bi se državi u kojoj dijete ima redovito boravište omogućilo da, prema potrebi, osigura potpunu istragu u pogledu situacije u kojoj se dijete nalazi i poduzimanje svih neophodnih mjera zaštite radi dugoročne zaštite djeteta.

²²⁹ Članak 12. stavak 2.

²³⁰ Članak 12. stavak 3.

²³¹ Razlog je tomu činjenica da se pravila o litispenciji utvrđena u članku 13. Konvencije ne primjenjuju na privremene mjere. Dodatno vidjeti prethodno **poglavlje 4. točke 4.29. – 4.35.**

²³² Dodatno vidjeti **poglavlje 11.** u nastavku.

²³³ Ta rečenica nije ograničena na komunikaciju i suradnju između država **ugovornica** Konvencije iz 1996., što je u skladu s filozofijom na kojoj se temelje odredbe Konvencije. Vidjeti točku **11.18.** i dalje u nastavku.

²³⁴ Za sudska tijela to može uključivati izravnu komunikaciju; vidjeti prethodnu bilješku 147.

²³⁵ Dodatno vidjeti **poglavlje 11.** u nastavku.

- 7.6. U tim bi slučajevima mogle biti relevantne i posebne odredbe o suradnji iz Konvencije te bi ih uvijek trebalo pažljivo uzeti u obzir²³⁶.

B. Mogu li se privremene mjere poduzete u skladu s člankom 12. priznati i ovršiti u skladu s Konvencijom iz 1996.?

- 7.7. Da, privremene mjere zaštite mogu se priznati i ovršiti u skladu s poglavljem IV. Konvencije²³⁷.

Primjer 7. (A)

Dijete koje sa svojim roditeljima živi u državi ugovornici A poslano je u dvomjesečni skijaški kamp u državi ugovornici B. Vrlo brzo postaje jasno da dijete ne želi sudjelovati ni u kakvim aktivnostima u kampu. Dijete u potpunosti odbija skijati, a u kampu nema dovoljno osoblja kako bi netko cijeli dan ostao s njim u planinarskom domu. Nažalost, djetetovi su roditelji i sami na odmoru i ne mogu doputovati po dijete. Nemaju rođaka kod kojih bi dijete boravilo i žele da dijete ostane u kampu. Organizacija odgovorna za taj skijaški kamp zahtijeva od tijela države ugovornice B da organiziraju alternativnu skrb za dijete. U skladu s člankom 12. tijela države ugovornice B mogu poduzeti privremene mjere kako bi dijete smjestila u obitelj udomitelja ili pod alternativnu skrb dok roditelji ne dođu po dijete u državu ugovornicu B.

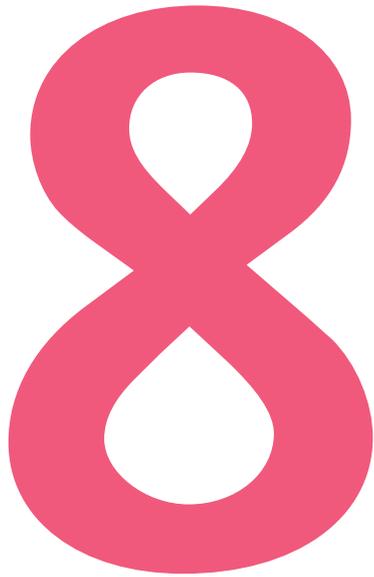
---

²³⁶

Isto.

²³⁷

Članak 23. i dalje. Vidjeti **poglavlje 10.** u nastavku.

NASTAVAK PODUZETIH MJERA

A. Hoće li mjere zaštite ostati na snazi iako je zbog promijenjenih okolnosti nestala osnova na temelju koje je nadležnost bila određena?

Članak 14.

- 8.1 Člankom 14. Konvencije osigurava se nastavak važenja mjera koje je poduzelo tijelo koje ima nadležnost na temelju članka 5. do 10. Konvencije, čak i kad zbog promijenjenih okolnosti nestane osnova na temelju koje je nadležnost bila određena. Mjere koje je to tijelo poduzelo na temelju članka 5. do 10. ostat će na snazi dok god se ne izmijene, zamijene ili obustave mjerama koje poduzmu tijela koja imaju nadležnost u skladu s Konvencijom kao rezultat novih okolnosti.
- 8.2. Svrha je članka 14. pružiti određenu zaštitu i kontinuitet djeci i njihovim obiteljima. Obitelji se ne moraju bojati da će se preseljenjem u drugu državu, samim po sebi i zbog toga, izmijeniti dogovori u pogledu skrbi nad djetetom.²³⁸ Uz to, članak 14. zaštita je od „nedostataka“ u zaštiti djece koji su rezultat činjeničnih promjena u njihovim okolnostima.

B. Što su „promijenjene okolnosti“ iz članka 14.?

- 8.3. Točne „promijenjene okolnosti“ iz članka 14. ovisit će o članku Konvencije na kojem se nadležnost temeljila kad su poduzete mjere zaštite. Stoga:
- ako se nadležnost za poduzimanje konkretne mjere temeljila na članku 5., „promijenjene okolnosti“ bit će promjena države u kojoj dijete ima redovito boravište;
  - ako se nadležnost za poduzimanje konkretne mjere temeljila na članku 6., to će biti promjena države u kojoj se dijete nalazi;
  - u skladu s člankom 10. promjena može biti zaključenje postupka razvoda;
  - u skladu s člancima 8. i 9. promjena će biti bilo koja veza s djetetom na koju se država ugovornica kojoj je prenesena nadležnost pozivala za taj prijenos ili zaključenje postupka koji je prenesen²³⁹;
  - konačno, u samim odredbama članka 7. utvrđene su promjene koje moraju nastupiti prije nego što se nadležnost može prenijeti s tijela države ugovornice iz koje je dijete protupravno odvedeno ili izvan koje je ono protupravno zadržano.

U svim slučajevima prethodno poduzete mjere zaštite ostat će na snazi unatoč tim „promijenjenim okolnostima“.

- 8.4. Zadržavanje na snazi prethodno poduzetih mjera zaštite osigurava se samo „u skladu s njihovim odredbama“ (članak 14.). Time se uzima u obzir činjenica da se, u nekim slučajevima, trajanje mjera zaštite može ograničiti odredbama samih mjera. Na primjer, preventivnom mjerom osmišljenom za osiguranje povratka djeteta nakon konkretnog puta u inozemstvo s jednim roditeljem može se odrediti da će mjera prestati imati učinak nakon povratka djeteta; slično tomu, u mjeri osmišljenoj za osiguranje skrbi nad djetetom kad je roditelj bolestan ili u bolnici

²³⁸ U slučajevima prekograničnog preseljenja država ugovornica u koju se dijete preselilo ne bi trebala dopustiti preispitivanje ili izmjenu odluke o pravu na kontakt, osim kad bi u tim okolnostima dopustila preispitivanje ili izmjenu domaće odluke o pravu na kontakt. Za dodatnu raspravu o prekograničnom preseljenju i kontaktu u skladu s Konvencijom vidjeti točke **13.23. – 13.27.** u nastavku. Uz to, vidjeti i Vodič za uspješnu primjenu u pogledu prekograničnog kontakta (*op. cit.* bilješka 216.), posebno poglavlje 8.

²³⁹ Ovisno o uvjetima prijenosa – vidjeti prethodno **poglavlje 5.** u pogledu potrebe za bliskom suradnjom i jasnom komunikacijom između država ugovornica o tom pitanju.

može se navesti da će ona prestati imati učinak kad roditelj ozdravi. Stoga će te mjere prestati vrijediti u skladu s vlastitim odredbama²⁴⁰.

- 8.5. Kao što je razmatrano u prethodnim **poglavljima 6. i 7.**, u pogledu članaka 11. i 12. koji se odnose na žurne slučajeve i privremene mjere u samim se odredbama tih članaka navodi vremenski opseg mjera²⁴¹ te se, stoga, članak 14. ne primjenjuje na mjere poduzete u skladu s tim osnovama za nadležnost²⁴².

Primjer 8. (A)

Dijete ima redovito boravište u državi ugovornici A. Tijela države ugovornice A nalažu da bi dijete trebalo imati redoviti kontakt s bakom i djedom s majčine strane, koji isto tako ondje imaju boravište²⁴³. Dijete i roditelji sele se u državu ugovornicu B te dijete sad ondje ima redovito boravište. Unatoč činjenici da dijete više nema redovito boravište u državi ugovornici A i da ne postoje druge osnove na temelju kojih bi tijela države ugovornice A mogla temeljiti nadležnost, mjere koje su poduzela tijela države ugovornice A ostat će na snazi dok tijela koja imaju nadležnost u skladu s Konvencijom (npr. tijela države ugovornice B) ne izmijene, zamijene ili obustave te odluke.²⁴⁴ Stoga, u tom slučaju, nakon što se dijete preselilo u državu ugovornicu B, ako se ne poštuje odluka države ugovornice A, baka i djed s majčine strane mogu zatražiti ovrhu odluke o pravu na kontakt u državi ugovornici B²⁴⁵.

Primjer 8. (B)

Dijete ima redovito boravište u državi ugovornici A, ali se postupak razvoda roditelja provodi pred tijelima države ugovornice B. Ispunjeni su uvjeti iz članka 10.²⁴⁶ te tijela države ugovornice B donose odluku o pravu na skrb. Nakon zaključenja postupka razvoda tijela države ugovornice B više neće imati nadležnost za poduzimanje mjera zaštite djeteta. Međutim, odluka o pravu na skrb koju su već donijela ostat će na snazi te će se priznati primjenom prava i ovršiti u drugim državama ugovornicama u skladu s poglavljem IV. Konvencije²⁴⁷. Odluka će ostati na snazi dok tijela koja imaju nadležnost u skladu s Konvencijom (npr. tijela države ugovornice A kao države ugovornice u kojoj dijete ima redovito boravište) ne izmijene, zamijene ili obustave tu odluku.

²⁴⁰ Vidjeti i Izvješće s objašnjenjima, točku 83.

²⁴¹ Članak 11. stavci 2. i 3. te članak 12 stavci 2. i 3. Vidjeti prethodno **poglavlje 6.** o poduzimanju neophodnih mjera u žurnim slučajevima te **poglavlje 7.** o privremenim mjerama.

²⁴² Kao što je jasno iz samog teksta članka 14. u kojem se upućuje na mjere poduzete „**primjenom članka 5. do 10.**“ (isticanje dodano) Konvencije.

²⁴³ Budući da dijete ima redovito boravište u državi ugovornici A, nadležnost za poduzimanje mjera zaštite temeljit će se na članku 5. Konvencije.

²⁴⁴ Članak 14. Međutim, pravom države ugovornice u kojoj dijete ima novo redovito boravište (u tom slučaju države ugovornice B) uredit će se, od trenutka promjene redovitog boravišta, „uvjeti primjene“ mjera poduzetih u državi ugovornici A (članak 15. stavak 3.) – dodatno vidjeti **poglavlje 9.** točke **9.3. – 9.8.** u nastavku.

²⁴⁵ Odluka će se priznati primjenom prava u državi ugovornici B (u skladu s člankom 23., ako nisu utvrđene osnove za nepriznanje). Ako se ta odluka ne poštuje, baka i djed s majčine strane mogu zatražiti ovrhu odluke u skladu s člankom 26. i dalje. Dodatno vidjeti **poglavlje 10.** u nastavku.

²⁴⁶ Za te uvjete vidjeti prethodne točke **4.26. – 4.28.**

²⁴⁷ Članak 14. i poglavlje IV. Konvencije (razmatrano u **poglavlju 10.** u nastavku).

Primjer 8. (C)

Majka se želi s djecom preseliti iz države ugovornice A u državu ugovornicu B. Otac se tomu protivi, no majka dobiva dopuštenje nadležnog tijela u državi ugovornici A da se preseli²⁴⁸. Kao uvjet za preseljenje nadležno tijelo države ugovornice A donosi odluku u kojoj se uređuje kontakt oca i djece. Ta se odluka primjenom prava priznaje u državi ugovornici B²⁴⁹ te ti načini ostvarivanja kontakta ostaju na snazi nakon preseljenja u državu ugovornicu B i nakon što djeca ondje dobiju redovito boravište, dok nadležno tijelo države ugovornice B ne izmijeni taj način ostvarivanja kontakta²⁵⁰.

---

²⁴⁸ Nadležnost na temelju članka 5.

²⁴⁹ Članak 23.

²⁵⁰ Vidjeti prethodnu bilješku 238. o prekograničnom preseljenju. Vidjeti i prethodnu bilješku 244. o članku 15. stavku 3. i **poglavlje 9. točke 9.3. – 9.8.** u nastavku.

9

*PRAVO MJERODAVNO ZA MJERE
ZAŠTITE*

A. Pravo mjerodavno za mjere zaštite koje poduzima sudsko ili upravno tijelo

(a) Koje će pravo primijeniti tijela države ugovornice koja poduzimaju mjere usmjerene na zaštitu osobe ili imovine djeteta?

Članak 15. stavci 1 i 2.

- 9.1. U ostvarivanju svoje nadležnosti²⁵¹ za poduzimanje mjera usmjerenih na zaštitu osobe ili imovine djeteta tijela država ugovornica primijenit će „svoje pravo“ (članak 15. stavak 1.), tj. svoje domaće, unutarnje pravo²⁵². To se pravilo primjenjuje neovisno o osnovi iz Konvencije na kojoj se temelji nadležnost. Prednost je tog pravila u tome što tijela država ugovornica primjenjuju pravo koje najbolje poznaju²⁵³.
- 9.2. Međutim, u članku 15. stavku 2. navodi se iznimka od tog općeg pravila. U skladu s člankom 15. stavkom 2., ako to nalaže zaštita djetetove osobe ili imovine, tijela iznimno mogu 1. primijeniti ili 2. uzeti u obzir pravo neke druge države s kojom je odnosni slučaj u najužoj vezi. Budući da je riječ o iznimci u odnosu na opće pravilo, tu odredbu „ne bi trebalo prečesto upotrebljavati“²⁵⁴. Tijela bi trebala provjeriti je li u najboljem interesu djeteta da se primijeni ili uzme u obzir strano pravo²⁵⁵.

Primjer 9. (A)

Dijete živi s majkom u državi ugovornici A i ostvaruje redovite kontakte s ocem. Majka se želi s djetetom preseliti u državu ugovornicu B čemu se otac protivi. Majka traži dopuštenje za preseljenje. Tijelo koje odlučuje o tom pitanju odobrava joj preseljenje te želi donijeti odluku kojom se uređuju skrb i pristup/kontakt nakon preseljenja. Iako će mjerodavno pravo u tom slučaju biti pravo države ugovornice A²⁵⁶, tijelo napominje da se terminologija koja se upotrebljava za skrb i pristup/kontakt u državi ugovornici B razlikuje od terminologije u državi ugovornici A. U skladu s člankom 15. stavkom 2. tijelo države ugovornice A može uzeti u obzir pravo države ugovornice B te može razmotriti sastavljanje odluke koristeći se terminologijom države ugovornice B²⁵⁷.

²⁵¹ Potrebno je napomenuti da se članak 15. stavak 1. odnosi na tijela koja svoju nadležnost ostvaruju „na temelju odredaba Poglavlja II.“ Konvencije. Međutim, članak 15. ne bi trebalo tumačiti restriktivno. Ako se, na primjer, primjenjuje članak 52. stavak 2. te su države ugovornice sklopile sporazum koji sadržava pravila o nadležnosti u pogledu djece koja u njima imaju redovito boravište (npr. za države članice EU-a, osim Danske, Uredba Bruxelles II. a), ako se nadležnost ostvaruje na temelju sporazuma, ali osnova za nadležnost na kojoj se on temelji postoji u poglavlju II. Konvencije, trebalo bi smatrati da se primjenjuje članak 15. Konvencije. Izbjegavanjem doslovnog i preuskog tumačenja Konvencije u tom pogledu promicat će se jedna od najvažnijih svrha Konvencije, kao što je navedeno u trećem stavku preambule, odnosno: „u želji da se izbjegnju sukobi između [...] pravnih poredaka glede [...] mjerodavnog prava“.

²⁵² U članku 21. jasno se navodi da je to unutarnje pravo pravo koje je na snazi u nekoj državi, osim njezinih pravila o međunarodnom privatnom pravu (tj. upućivanje se ne primjenjuje). Dodatno vidjeti točke 9.23. – 9.24. u nastavku.

²⁵³ Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 86.

²⁵⁴ Isto, točka 89.

²⁵⁵ Isto: „[t]aj je stavak odredba kojom se iznimka ne omogućava na temelju načela blizine (najuže veze), nego najboljeg interesa djeteta“.

²⁵⁶ Članak 15. stavak 1.

²⁵⁷ Za dodatnu raspravu o prekograničnom preseljenju vidjeti točke 13.23. – 13.27. u nastavku.

(b) Ako se redovito boravište djeteta promijeni iz jedne države ugovornice u drugu, kojim se pravom uređuju „uvjeti primjene“ mjere zaštite u državi u kojoj dijete ima novo redovito boravište ako su mjere poduzete u državi u kojoj je dijete imalo prethodno redovito boravište²⁵⁸?

Članak 15. stavak 3.

- 9.3. Već smo prethodno u ovom Priručniku utvrdili da će promjena djetetova redovitog boravišta dovesti do promjene tijela koja imaju nadležnost za poduzimanje mjera zaštite djeteta²⁵⁹, ali da će nakon promjene redovitog boravišta mjere zaštite djeteta koje su već poduzete ostati na snazi²⁶⁰. Međutim, prethodnim odredbama nije se odgovorilo na pitanje kojim će se pravom urediti „uvjeti primjene“ mjera zaštite na snazi u državi ugovornici u kojoj dijete ima novo redovito boravište.
- 9.4. U članku 15. stavku 3. odgovara se na to pitanje tako što će se, u tim okolnostima, „uvjeti primjene“ mjera zaštite odrediti na temelju prava države ugovornice u kojoj dijete ima **ново** redovito boravište.
- 9.5. U Konvenciji se ne definiraju „uvjeti primjene“ mjera zaštite. Međutim, u Izvješću s objašnjenjima jasno se navodi²⁶¹ da „uvjeti primjene“ upućuju na način na koji se mjera zaštite treba **izvršiti** u državi ugovornici u koju se dijete preselilo.
- 9.6. U Izvješću s objašnjenjima upućuje se na poteškoće u određivanju granice između postojanja mjere zaštite (koja će ostati na snazi: članak 14.) i „uvjeta primjene“ mjere (koje će urediti država ugovornica u kojoj dijete ima novo redovito boravište te se, stoga, mogu promijeniti: članak 15. stavak 3.)²⁶². Na primjer, ako je mjera zaštite određivanje skrbnika djeteta, ali je skrbnik obvezan od suda zatražiti odobrenje za određene aktivnosti u okviru izvorne mjere zaštite, je li zahtjev u pogledu odobrenja aktivnosti dio same mjere ili „uvjet primjene“ mjere tako da se može promijeniti kad se dijete preseli? Nadalje, ako je navedeno da mjera zaštite postoji dok dijete ne navrši 18 godina, ali bi u državi novog redovitog boravišta ta mjera prestala sa 16 godina, je li trajanje mjere dio postojanja mjere ili „uvjet primjene“ mjere²⁶³?
- 9.7. U Izvješću s objašnjenjima navodi se da se na ta pitanja može odgovoriti samo za svaki slučaj posebno²⁶⁴. Konačno, ako se čini nepraktičnim mjeru izvršiti u državi ugovornici u kojoj dijete ima **ново** redovito boravište, ili je to otežano zbog „uvjeta primjene“ u toj državi, tijela te države ugovornice mogu smatrati da se ta mjera treba prilagoditi ili da je potrebno poduzeti novu mjeru (i imat će nadležnost da to učine kao država ugovornica u kojoj dijete ima redovito boravište – članak 5.). U tim okolnostima odredbe o suradnji iz Konvencije mogu biti nužne kako bi se osiguralo da se ne izgubi bit zaštite djeteta koja se nastojala postići izvornom mjerom zaštite.²⁶⁵

²⁵⁸ S obzirom na to da će mjera zaštite ostati na snazi (u skladu s člankom 14.) u državi ugovornici u kojoj dijete ima **ново** redovito boravište – vidjeti prethodno **poglavlje 8**.

²⁵⁹ Članak 5. stavak 2. – vidjeti prethodno **poglavlje 4.**, točke **4.8. – 4.11**.

²⁶⁰ Članak 14. – vidjeti prethodno **poglavlje 8**.

²⁶¹ Op. cit. bilješka 19., točka 90. tako što se uspoređuje članak 15. stavak 3. s člankom 17. u pogledu roditeljske odgovornosti (vidjeti točku **9.16.** u nastavku) i navodi da „mjere poduzete prije promjene ostaju na snazi nakon promjene, ali se način njihova „izvršenja“ od trenutka nastanka promjene uređuje na temelju prava države u kojoj dijete ima novo redovito boravište“.

²⁶² Izvješće s objašnjenjima, točka 91.

²⁶³ Isto.

²⁶⁴ Isto.

²⁶⁵ Na primjer, ako je u državi ugovornici u kojoj dijete ima novo redovito boravište započeo postupak po zahtjevu za prilagodbu prethodno poduzete mjere zaštite, ona od države ugovornice u kojoj je dijete imalo prethodno redovito boravište može zatražiti da joj dostavi podatke o okolnostima u kojima se nalazilo dijete i koje su dovele do poduzimanja te mjere te o specifičnoj svrsi koja se mjerom trebala postići (npr. primjenom članka 34.; vidjeti **poglavlje 10.** u nastavku za detaljnu raspravu o

- 9.8. Potrebno je napomenuti da se članak 15. stavak 3. ne primjenjuje ako je dijete steklo novo redovito boravište u državi koja **nije ugovornica**. U toj bi se situaciji primijenila unutarnja pravila države koja nije ugovornica o međunarodnom privatnom pravu kako bi se odredilo može li se mjera zaštite priznati u toj državi i pod kojim bi se uvjetima ona primijenila.²⁶⁶

Primjer 9. (B)

Dvoje djece smješteno je u skrb javnog tijela u državi ugovornici A jer je otac u zatvoru, a majka uzima drogu. Oba roditelja održavaju bliski kontakt s djecom te majka uspješno prolazi program liječenja ovisnosti o drogama. Javno tijelo radi s majkom kako bi se djeca vratila njoj na skrb. Nakon puštanja oca iz zatvora obitelj se želi preseliti u državu ugovornicu B kako bi započela novi život. Tijela države ugovornice A spremna su im dopustiti preseljenje, ali samo ako djeca nakon preseljenja u inozemstvo ostanu pod nadzorom javnog tijela. Stoga nadležna tijela države ugovornice A, putem središnjeg tijela države ugovornice A, komuniciraju s nadležnim tijelima države ugovornice B (članak 30.). Provjeravaju mogu li javna tijela države ugovornice B nadzirati djecu. Država ugovornica A stoga odlučuje da djeca mogu ostati u skrbi svojih roditelja, pod uvjetom da tu skrb nadzire javno tijelo. Odluka o nadzoru, koja se donosi na temelju prava države ugovornice A, ostaje na snazi nakon preseljenja obitelji²⁶⁷. Međutim, uvjeti primjene mjere uredit će se na temelju domaćeg prava države ugovornice B²⁶⁸.

Primjer mogućih razlika u uvjetima primjene između tih dviju država mogao bi se odnositi na to da javno tijelo u državi ugovornici A ima ovlast nenajavljeno u svakom trenutku ući u obiteljski dom, dok javno tijelo u državi ugovornici B može samo zatražiti da roditelji pristanu na redovite sastanke s njegovim službenicima²⁶⁹. Ako se mjera koju poduzimaju tijela države ugovornice A čini nepraktičnom ili ako je njezina primjena narušena u državi ugovornici B, tijela države ugovornice B mogu poduzeti novu mjeru²⁷⁰.

odredbama o suradnji iz Konvencije). Time se državi ugovornici u kojoj je započeo postupak može pomoći da postigne rezultat koji je i dalje u skladu sa svrhom izvorne mjere zaštite.

²⁶⁶

²⁶⁷

Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 92.

²⁶⁸ Članak 14. – vidjeti prethodno **poglavlje 8**. Međutim, potrebno je napomenuti da se u Izvješću s objašnjenjima, točki 83., nije smatralo da će takva mjera ostati na snazi na temelju članka 14. Razlog je tomu činjenica da bi nacionalno zaštitno tijelo svoje ovlasti moglo izvršavati samo na državnom području države kojoj pripada i da se u članku 14. izričito navodi da će mjere ostati na snazi „u skladu s njihovim odredbama”. Čini se da je to vrlo restriktivno tumačenje članka 14. te bi se „u skladu s njihovim odredbama” u tom kontekstu moglo tumačiti teleološki tako da znači da bi mjera ostala na snazi u skladu sa svojim odredbama kad bi se nadzor javnog (državnog) tijela nad obitelji/djetetom mogao nastaviti u državi ugovornici u koju su se preselili.

²⁶⁹

²⁶⁹

Članak 15. stavak 3. – vidjeti prethodne točke **9.3.** – **9.8.**

U toj bi situaciji trebala postojati bliska suradnja i komunikacija između tijela u objema državama ugovornicama **prije** nego što država ugovornica A dopusti preseljenje kako bi se osigurali razmjena svih potrebnih podataka o obitelji i nastavak odgovarajućeg nadzora obitelji u državi ugovornici B.

²⁷⁰

Kao tijela države ugovornice u kojoj dijete ima redovito boravište – članak 5. U pogledu primjene mehanizama suradnje iz Konvencije koji se mogu upotrijebiti u toj situaciji vidjeti prethodnu bilješku 265.

B. Pravo mjerodavno za roditeljsku odgovornost bez posredovanja sudskih ili upravnih tijela

(a) *Koje se pravo primjenjuje na stjecanje ili prestanak roditeljske odgovornosti bez posredovanja sudskih ili upravnih tijela?*

Članak 16. stavci 1 i 2.

- 9.9. Stjecanje ili prestanak roditeljske odgovornosti primjenom zakona, bez posredovanja sudskih ili upravnih tijela, uređuje se pravom države²⁷¹ redovito boravišta djeteta.²⁷²
- 9.10. U nekim slučajevima do stjecanja ili prestanka roditeljske odgovornosti može doći kao rezultat sporazuma ili jednostranog akta za koji, ponovno, nije potrebno posredovanje sudskih ili upravnih tijela. Pravo mjerodavno za to stjecanje ili prestanak roditeljske odgovornosti pravo je države u kojoj je dijete imalo redovito boravište **u vrijeme kad je takav sporazum ili jednostrani akt proizveo učinak**²⁷³. Primjer jednostranog akta kojim se stječe roditeljska odgovornost mogla bi biti oporuka ili izjava posljednje volje zadnjeg roditelja djeteta kojom se određuje skrbnik djeteta²⁷⁴.
- 9.11. Potrebno je napomenuti da, ako stjecanje ili prestanak roditeljske odgovornosti na temelju sporazuma ili jednostranog akta treba preispitati ili odobriti sudsko ili upravno tijelo, to će se preispitivanje ili odobrenje smatrati „mjerom zaštite” koju moraju poduzeti tijela koja imaju nadležnost u skladu s poglavljem II. Konvencije, primjenjujući pravo određeno člankom 15. Konvencije²⁷⁵. Međutim, ako je posredovanje sudskih ili upravnih tijela isključivo pasivno posredovanje, npr. ograničeno na registriranje izjave, sporazuma ili jednostranog akta bez izvršavanja kontrole nad meritumom stvari, to se ne bi trebalo smatrati posredovanjem koje čini „mjeru zaštite” te će stjecanje roditeljske odgovornosti i dalje biti obuhvaćeno člankom 16. kao stjecanje „bez posredovanja sudskih ili upravnih tijela”.²⁷⁶

Primjer 9. (C)

Nevjenčani par koji živi u državi ugovornici A rastaje se prije rođenja djeteta. Otac se seli u državu ugovornicu B radi posla. U skladu s pravom države ugovornice B nevjenčani otac ne stječe automatski roditeljsku odgovornost za dijete nakon rođenja djeteta. S druge strane, u skladu s pravom države ugovornice A nevjenčani otac automatski stječe roditeljsku odgovornost za dijete nakon rođenja djeteta.

Nakon rođenja djeteta pitanje ima li otac roditeljsku odgovornost za dijete uređuje se pravom države u kojoj dijete ima redovito boravište²⁷⁷, odnosno, u tom slučaju, pravom države ugovornice A. Otac stoga automatski stječe roditeljsku odgovornost za dijete u skladu s tim pravom²⁷⁸.

²⁷¹ To ne mora biti država ugovornica Konvencije iz 1996. jer se u članku 20. navodi da se odredbe poglavlja III. o mjerodavnom pravu primjenjuju čak i ako je pravo na koje one upućuju pravo države koja nije ugovornica (tj. univerzalne su). Vidjeti točku **9.22**.

²⁷² Članak 16. stavak 1.

²⁷³ Članak 16. stavak 2.

²⁷⁴ Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 103.

²⁷⁵ Isto.

²⁷⁶ Isto, točka 98.

²⁷⁷ Članak 16. stavak 1. To bi bio slučaj i ako dijete ima redovito boravište u državi A koja **nije ugovornica**: vidjeti članak 20. i točku **9.22**.

²⁷⁸ U tom će se slučaju očevu **izvršavanje** roditeljske odgovornosti isto tako urediti pravom države ugovornice A: Članak 17. Dodatno vidjeti točku **9.16**.

Primjer 9. (D)

Tinejdžer živi sa svojim ocem i maćehom u državi A koja nije ugovornica. Na temelju prava te države koja nije ugovornica primjenom prava roditeljska odgovornost dodjeljuje se ocu, ali ne i maćehi. Međutim, pravom države A koja nije ugovornica dopušta se roditeljima koji imaju roditeljsku odgovornost da sklope službeni sporazum o podjeli roditeljske odgovornosti s određenim drugim osobama, a da pritom ne moraju tražiti odobrenje državnih tijela. Otac i maćeha sklapaju takav službeni sporazum u skladu s pravom države A koja nije ugovornica.

Tijekom putovanja u inozemstvo u ljetni kamp u državi ugovornici B tinejdžera je policija uhitila zbog pisanja grafita i oštećenja vlaka. Od njegovih je roditelja zatraženo da se pojave pred Sudom za mladež u toj državi. Na temelju prava države ugovornice B osobe koje imaju roditeljsku odgovornost za dijete smatrat će se financijski odgovornima za štetu.

U skladu s člankom 16. država ugovornica B primijenit će pravo države A koja nije ugovornica (države u kojoj tinejdžer ima redovito boravište) na pitanje tko ima roditeljsku odgovornost za tinejdžera (primjenom prava, kao rezultat sporazuma).

Budući da i otac i maćeha imaju roditeljsku odgovornosti za tinejdžera u skladu s pravom države A koja nije ugovornica, oboje će biti financijski odgovorni za djela koja je tinejdžer počinio u državi ugovornici B.

**(b) Što će se dogoditi u pogledu stjecanja ili prestanka roditeljske odgovornosti kad se promijeni djetetovo redovito boravište?
Članak 16. stavci 3. i 4.**

- 9.12. Roditeljska odgovornost koja postoji na temelju prava države u kojoj dijete ima redovito boravište ostaje i nakon promjene djetetova redovitog boravišta u neku drugu državu²⁷⁹. To je slučaj čak i ako u državi u kojoj dijete ima novo redovito boravište roditeljska odgovornost nije predviđena u istim okolnostima²⁸⁰.
- 9.13. Dodjela roditeljske odgovornosti osobi koja do tada nema takvu odgovornost primjenom zakonskog prava uređuje se pravom države novog redovitog boravišta djeteta²⁸¹.
- 9.14. Svrha je tih pravila osigurati kontinuitet u odnosima roditelja i djeteta²⁸². Kao rezultat tih pravila, promjena djetetova redovitog boravišta sama po sebi ne može dovesti do toga da osoba **izgubi** roditeljsku odgovornost za dijete, ali može dovesti do toga da druga osoba **dobije** roditeljsku odgovornost za dijete.
- 9.15. Istovremeno postojanje nekoliko nositelja roditeljske odgovornosti koje može proizaći iz primjene tih odredaba može funkcionirati samo ako se ti nositelji odgovornosti načelno slažu²⁸³. Ako među njima postoje nesuglasice, to se može riješiti mjerom koju će jedan od njih ili više njih zatražiti od nadležnog tijela koje ima nadležnost (vidjeti prethodno **poglavlje 4.**)²⁸⁴.

²⁷⁹ Članak 16. stavak 3.

²⁸⁰ To je slučaj i ako se dijete preseli iz države koja **nije ugovornica** u državu ugovornicu: vidjeti članak 20. i točku 9.22.

²⁸¹ Članak 16. stavak 4.

²⁸² Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točke 105. – 107.

²⁸³ Isto, točka 108.

²⁸⁴ Isto.

Primjer 9. (E)

Dijete je rođeno u državi ugovornici A u kojoj primjenom prava oba nevjenčana roditelja imaju roditeljsku odgovornost za dijete. Majka se seli s djetetom u državu ugovornicu B na temelju čijeg prava nevjenčani otac roditeljsku odgovornost može steći samo sudskom odlukom. Roditeljska odgovornost oca stečena primjenom prava u državi ugovornici A ostat će nakon preseljenja²⁸⁵.

Primjer 9. (F)

Dijete je rođeno u državi ugovornici A. Djetetovi roditelji razvode se ubrzo nakon njegova rođenja. U skladu s pravom države ugovornice A oba roditelja zadržavaju roditeljsku odgovornost za dijete nakon razvoda. Dvije godine kasnije majka se ponovno udala te se novi par s djetetom seli u državu ugovornicu B. Država ugovornica B ima pravilo prema kojem maćeha ili očuh, primjenom prava, ima roditeljsku odgovornost za svoje pastorku. U tom će slučaju, nakon što dijete stekne redovito boravište u državi ugovornici B, tri osobe imati roditeljsku odgovornost za njega: majka, otac i očuh²⁸⁶.

Primjer 9. (G)

Dijete živi u državi ugovornici A sa svojim ocem i njegovom drugom ženom, djetetovom maćehom. Majka i otac djeteta slažu se da bi maćeha trebala imati roditeljsku odgovornost za dijete. U skladu s pravom države ugovornice A roditelji mogu pisanim putem roditeljsku odgovornost dodijeliti maćehi ili očuhu. Za taj sporazum nije potrebno odobrenje nikakvog državnog tijela, ali se mora registrirati u odgovarajućem ministarstvu. U skladu s tim majka, otac i maćeha registrirali su svoj sporazum.

Godinu dana kasnije otac, maćeha i dijete sele se iz države ugovornice A u državu ugovornicu B. Na temelju prava države ugovornice B maćeha ili očuh ne može steći roditeljsku odgovornost za dijete bez sudske odluke.

Budući da za sporazum među strankama koji je sklopljen u državi ugovornici A nije bilo potrebno posredovanje sudskih ili upravnih tijela (vidjeti prethodnu točku 9.11.), članak 16. stavak 2. primjenjuje se tako da je dodjela roditeljske odgovornosti maćehi uređena pravom države u kojoj je dijete imalo redovito boravište u vrijeme kad je taj sporazum proizveo učinak (tj. u vrijeme kad je taj sporazum registriran). Dijete je u vrijeme kad je sporazum registriran imalo redovito boravište u državi ugovornici A te se, stoga, na to pitanje primjenjuje pravo države ugovornice A.

Člankom 16. stavkom 3. osigurava se da roditeljska odgovornost maćehe ostaje i u državi ugovornici B.

**(c) Koje se pravo primjenjuje na ostvarivanje roditeljske odgovornosti?
Članak 17.**

- 9.16. Prethodna pravila odnose se na **stjecanje** ili **prestanak** roditeljske odgovornosti. Međutim, ostvarivanje roditeljske odgovornosti uvijek se uređuje pravom države u kojoj dijete ima **trenutačno** redovito boravište.

285

Članak 16. stavak 3.

286

Članak 16. stavak 4.

Primjer 9. (H)

U državi ugovornici A nositelju roditeljske odgovornosti potreban je pristanak svih ostalih nositelja roditeljske odgovornosti prije nego što smije dogovoriti nežurnu operaciju djeteta. Ako dijete sada ima redovito boravište u državi ugovornici A, taj je pristanak neophodan čak i ako je dijete prethodno redovito boravište imalo u državi ugovornici B u kojoj je roditeljska odgovornost za dijete prvotno dodijeljena i u kojoj nije postojao taj zahtjev.

(d) Izmjena ili prestanak roditeljske odgovornosti mjerama zaštite koje poduzimaju sudska ili upravna tijela**Članak 18.**

- 9.17. U prethodnim točkama utvrđena su pravila o mjerodavnom pravu kad se razmatra roditeljska odgovornost koja je stečena ili prestala bez posredovanja sudskih ili upravnih tijela. Međutim, tim se pravilima ne sprječava da mjere zaštite kojima se izmjenjuje ili prekida roditeljska odgovornost poduzmu relevantna sudska ili upravna tijela.
- 9.18. Mjera koju poduzmu sudska ili upravna tijela države ugovornice i kojom je predviđen prestanak ili izmjena roditeljske odgovornosti mjera je usmjerena na zaštitu osobe djeteta te je obuhvaćena materijalnim područjem primjene Konvencije i stoga bi se trebala poduzeti u skladu s pravilima o nadležnosti i mjerodavnom pravu iz Konvencije.

Primjer 9. (I)

Nevjenčani par i njihovo dijete imaju redovito boravište u državi ugovornici A. Na temelju prava države ugovornice A primjenom prava samo majka ima roditeljsku odgovornost za dijete. Obitelj se seli u državu ugovornicu B te ondje dobiva novo redovito boravište. Na temelju prava države ugovornice B i nevjenčani otac steći će primjenom prava roditeljsku odgovornost za dijete. Stoga se primjenom članka 16. stavka 4. osigurava da se pravo države ugovornice B (u kojoj dijete ima novo redovito boravište) primjenjuje na stjecanje roditeljske odgovornosti primjenom prava za nevjenčanog oca (koji prethodno nije imao roditeljsku odgovornost).

Odnos se raspao te se roditelji ne mogu dogovoriti ni o jednoj odluci u pogledu djeteta. Zbog stalnog svađanja i napetosti dijete postaje tjeskobno i bolesno. Dijete je nedavno upućeno psihijatru savjetniku zbog akutnog stresa.

Majka podnosi zahtjev sudu u državi ugovornici B kojim zahtjeva da se prekine očeva roditeljska odgovornost. Država ugovornica B ima nadležnost za razmatranje tog zahtjeva kao država ugovornica u kojoj dijete ima redovito boravište²⁸⁷. Obično će na spor primijeniti lex fori²⁸⁸. Nadalje, na temelju članka 18. država ugovornica B može prekinuti očevu roditeljsku odgovornost iako je ta roditeljska odgovornost stečena primjenom prava na temelju članka 16. Konvencije²⁸⁹.

²⁸⁷ Članak 5.

²⁸⁸ Članak 15. stavak 1. (osim ako odluči da je, iznimno, za zaštitu djeteta potrebno primijeniti ili uzeti u obzir pravo druge države s kojom je ta situacija u najužoj vezi: članak 15. stavak 2. – dodatno vidjeti prethodnu točku 9.2.).

²⁸⁹ Međutim, može li to konačno učiniti i u kojim će okolnostima to učiniti uredit će se na temelju *lex fori* (članak 15. stavak 1.); ili bilo kojeg drugog prava koje se, iznimno, primjenjuje u skladu s člankom 15. stavkom 2.).

C. Zaštita trećih strana

Članak 19.

- 9.19. Ako treća strana zaključi pravni posao s osobom koja bi imala ovlasti postupiti kao djetetov zakonski zastupnik na temelju zakona države u kojoj je pravni posao zaključen, treća strana ne može se smatrati odgovornom samo na temelju toga što ta osoba nije imala ovlast djelovati kao djetetov zakonski zastupnik prema pravu određenom pravilima Konvencije²⁹⁰.
- 9.20. Međutim, ta se zaštita ne primjenjuje ako je treća strana znala ili je trebala znati da je za roditeljsku odgovornost mjerodavno određeno pravo. Osim toga, zaštita se primjenjuje samo ako su pravni posao sklopile osobe koje se nalaze na državnom području iste države.
- 9.21. To je pravilo umetnuto u Konvenciju jer je „[o]tkad se u Konvenciji odlučilo da će se, u slučaju promjene djetetova redovitog boravišta, poštovati načelo kontinuiteta roditeljske odgovornosti stečene primjenom prava na temelju prava države prethodnog redovitog boravišta, to dovelo do rizika da će treće strane koje djeluju u državi novog redovitog boravišta napraviti pogrešku u pogledu osobe ili ovlasti zakonskog zastupnika djeteta”²⁹¹.

D. Opće odredbe o mjerodavnom pravu

(a) *Primjenjuju li se pravila o mjerodavnom pravu čak i kad pravo na koje se upućuje nije pravo države ugovornice?*

Članak 20.

- 9.22. Da, pravila o mjerodavnom pravu utvrđena u Konvenciji univerzalno se primjenjuju, što znači da se primjenjuju u svim slučajevima, uključujući kad se upućuje na pravo države koja nije država ugovornica Konvencije.

Primjer 9. (J)

Dijete boravi sa svojim ocem i maćehom u državi A koja nije ugovornica. Na temelju prava države A koja nije ugovornica sklapanjem braka između oca i maćehe maćeha je automatski stekla roditeljsku odgovornost za dijete.

Ocu je ponuđeno novo radno mjesto u državi ugovornici B te se obitelj seli u tu državu ugovornicu kako bi ondje živjela. Na temelju prava države ugovornice B maćeha ne bi automatski stekla roditeljsku odgovornost sklapanjem braka s djetetovim ocem.

Međutim, primjenom članka 16. stavka 3. i članka 20. Konvencije roditeljska odgovornost maćehe, dodijeljena na temelju prava države A koja nije ugovornica, ostat će i nakon promjene redovitog boravišta djeteta u državu ugovornicu B.

²⁹⁰

Vidjeti točku **13.80.** u nastavku za dodatnu raspravu o toj odredbi.

²⁹¹

Izvješće s objašnjenjima, točka 111.

(b) *Uključuje li upućivanje na pravo druge države upućivanje na pravila o međunarodnom privatnom pravu te druge države?*

Članak 21.

- 9.23. Ne, upućivanje je izričito isključeno člankom 21. To znači da se, ako se upućuje na pravo druge države, upućuje samo na unutarnje zakone te države, a ne na pravila te države o međunarodnom privatnom pravu.
- 9.24. Postoji jedna iznimka od tog pravila koja se odnosi na slučaj kad je mjerodavno pravo primjenjivo na temelju članka 16. pravo neke države koja nije ugovornica. U tom slučaju, ako pravila o međunarodnom privatnom pravu te države upućuju na pravo neke druge države koja nije ugovornica, a koja bi zahtijevala primjenu vlastitih pravila, tada se primjenjuje pravo potonje države. Međutim, kad ta druga država koja nije ugovornica **ne** bi primjenjivala vlastito pravo, mjerodavno je pravo na koje se upućuje u članku 16. To je zato da se ne bi interveniralo u pravila o međunarodnom privatnom pravu koja se primjenjuju između država koje nisu ugovornice.

(c) *Postoje li okolnosti u kojima se pravo na koje se upućuje u skladu s pravilima Konvencije iz 1996. ne mora primijeniti?*

Članak 22.

- 9.25. U članku 22. predviđena je iznimka u području javnog poretka. To znači da, ako je primjena prava na koje se upućuje prethodno opisanim pravilima očigledno u suprotnosti s javnim poretkom države ugovornice, uzimajući u obzir najbolje interese djeteta, tijela te države mogu ga odbiti primijeniti.
- 9.26. Potrebno je napomenuti da se pravni poredak kao razlog za odbijanje primjene prava na koje se upućuje može upotrijebiti samo kad se uzimaju u obzir najbolji interesi djeteta.

10

*PRIZNANJE I OVRHA MJERE
ZAŠTITE*

A. Kad će se mjera zaštite poduzeta u jednoj državi ugovornici priznati u drugoj državi ugovornici?

Članak 23.

- 10.1. Mjere zaštite poduzete u jednoj državi ugovornici priznat će se primjenom prava u svim drugim državama ugovornicama²⁹². Priznanje „primjenom prava“ znači da nije potrebno započeti postupak kako bi se mjera priznala u državi ugovornici kojoj je zahtjev podnesen²⁹³ i kako bi ona ondje imala učinak.
- 10.2. Međutim, za priznanje mjere možda će u državi ugovornici kojoj je zahtjev podnesen biti potrebno dokazati njezino postojanje. Kako bi se izbjeglo postavljanje birokratskih prepreka zaštiti djece, Konvencijom se u tom pogledu ne propisuju nikakvi formalni zahtjevi. Obično će biti dovoljno dostaviti pisani dokument koji uključuje tu mjeru²⁹⁴. Međutim, u određenim okolnostima i posebno u žurnim slučajevima tijela države ugovornice koja je poduzela mjeru mogu telefonom obavijestiti državu ugovornicu kojoj je zahtjev podnesen o toj mjeri²⁹⁵. U tim bi okolnostima moglo biti korisno nakon toga u najkraćem mogućem roku poslati pisani dokument kojim se dokazuje ta mjera²⁹⁶.
- 10.3. Priznanje mjere zaštite primjenom prava bit će dovoljno kako bi mjera imala učinke u okolnostima kad se mjera dobrovoljno poštuje ili kad joj se nitko ne protivi²⁹⁷.

Primjer 10. (A)

Obitelj ima redovito boravište u državi ugovornici A. Nakon raspada odnosa između roditelja sud u državi ugovornici A, uz suglasnost oca, dodjeljuje majci samostalnu skrb nad djetetom. Godinu dana kasnije majka se zakonito seli s djetetom u državu ugovornicu B. Njezina samostalna skrb nad djetetom priznat će se primjenom prava u državi ugovornici B, pri čemu nije potrebno poduzeti nikakve dodatne mjere. Neće morati sudskim ili upravnim tijelima u državi ugovornici B podnijeti zahtjev za priznanje odluke o pravu na skrb.

Primjer 10. (B)

Tijela države ugovornice A, države u kojoj dijete ima redovito boravište, imenuju zakonskog zastupnika za upravljanje djetetovom imovinom. To uključuje imovinu u državi ugovornici B. Na temelju priznanja tog imenovanja primjenom prava zakonski zastupnik može sklapati pravne poslove u ime djeteta u državi ugovornici B, pri čemu ne mora poduzeti nikakve druge korake kako bi se njegovo imenovanje priznalo u državi ugovornici B²⁹⁸.

Primjer 10. (C)

U gradu u državi ugovornici A pronađen je tinejdžer koji je spavao na ulici. Sud u državi ugovornici A naložio je da se tog tinejdžera privremeno smjesti u državnu ustanovu za skrb dok se ne ispita njegova situacija²⁹⁹. Međutim,

²⁹² Međutim, priznanje se može odbiti na temelju strogih i ograničenih osnova opisanih u **odjeljku B** u nastavku.

²⁹³ Izraz „država ugovornica kojoj je zahtjev podnesen“ upotrebljava se u ovom poglavlju kako bi se opisalo državu ugovornicu od koje je zatraženo da prizna i/ili izvrši mjeru zaštite poduzetu u drugoj državi ugovornici.

²⁹⁴ Izradilo ga je tijelo države ugovornice koja je donijela tu odluku.

²⁹⁵ Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 120.

²⁹⁶ Isto.

²⁹⁷ Za slučajeve kad nema dobrovoljnog poštovanja mjere, ili kad se netko protivi mjeri, vidjeti **odjeljak D** o ovrsci u nastavku.

²⁹⁸ U tom slučaju, ako država ugovornica A izdaje potvrde u skladu s člankom 40. Konvencije, moglo bi biti korisno da zakonski zastupnik dobije te potvrde – dodatno vidjeti **poglavlje 11.** u nastavku.

²⁹⁹ Ta se odluka temelji na članku 11. Konvencije.

tinejdžer jer uspio pobjeći iz te ustanove za privremenu skrb te se zna da putuje u državu ugovornicu B. Tijela države ugovornice A telefonom kontaktiraju s tijelima države ugovornice B kako bi ih obavijestila o žurnoj i opasnoj situaciji u kojoj se taj tinejdžer nalazi i o mjerama koje su poduzela³⁰⁰. Tijela države ugovornice A potvrđuju da će u najkraćem mogućem roku poslati odluku suda. Kasnije potvrđuju odluku telefaksom.

Mjera je priznata primjenom prava u državi ugovornici B, pri čemu nije potrebno poduzeti nikakve dodatne radnje. Zbog bliske suradnje država ugovornica tijela države ugovornice B očekuju dolazak tinejdžera te ga odmah mogu smjestiti u državnu ustanovu za privremenu skrb u skladu s mjerom zaštite države ugovornice A³⁰¹.

B. Kad se mjera zaštite poduzeta u jednoj državi ugovornici može odbiti u drugoj?

10.4. U članku 23. stavku 2. naveden je iscrpan popis osnova na temelju kojih se priznanje može odbiti. Potrebno je napomenuti da se člankom 23. stavkom 2. dopušta odbijanje priznanja na temelju tih osnova, ali ono nije obvezno³⁰². Stoga se priznanje **može** odbiti u sljedećim okolnostima:

(a) Mjeru je poduzelo tijelo države ugovornice čija se nadležnost nije temeljila na jednoj od osnova predviđenih u člancima 5. do 14. Konvencije iz 1996.³⁰³

10.5. To znači da tijela u državi ugovornici kojoj je zahtjev podnesen nisu obvezna priznati mjere koje se temelje na pravilima o nadležnosti koja ne proizlaze iz Konvencije u državi ugovornici koja je poduzela mjere **ako** ta pravila nisu u skladu s pravilima o nadležnosti iz poglavlja II. Konvencije.

(b) Mjera je poduzeta, osim u slučaju žurnosti, u okviru sudskog ili upravnog postupka, a da djetetu nije pružena mogućnost saslušanja, čime je došlo do povrede temeljnih načela postupka države ugovornice kojoj je zahtjev podnesen³⁰⁴

10.6. U Konvenciji se ne zahtijeva izmjena nacionalnih postupovnih pravila u pogledu saslušanja djeteta te ta odredba funkcionira tako da se državi ugovornici kojoj je zahtjev podnesen omogućuje da osigura poštovanje svojih temeljnih načela u tom pogledu prilikom priznavanja odluke druge države ugovornice. Na tu je odredbu

³⁰⁰ Potrebno je napomenuti da, u skladu s člankom 36. Konvencije, ako država ugovornica A smatra da je dijete „izloženo ozbiljnoj opasnosti“, nadležna tijela države ugovornice A, s obzirom na to da su u tom slučaju obaviještena da se djetetovo boravište promijenilo (ili da će se uskoro promijeniti) i/ili da će se dijete nalaziti u državi ugovornici B, **obvezna** su obavijestiti tijela države ugovornice B o toj opasnosti za dijete i o mjerama koje su poduzela. Dodatno vidjeti **poglavlje 11.** u nastavku.

³⁰¹ Država ugovornica B zatim će, ako je potrebno i ako smatra da je riječ o žurnom slučaju, moći poduzeti sve daljnje/druge neophodne mjere zaštite tinejdžera u skladu s člankom 11. Konvencije. Bilo bi dobro da se bliska suradnja nastavi između države ugovornice B, države ugovornice A i države u kojoj dijete ima redovito boravište (ako se to može utvrditi) kako bi se odredilo koja država ima opću nadležnost u pogledu tog tinejdžera za poduzimanje dugoročnih mjera zaštite. Dodatno vidjeti **poglavlje 11.** u nastavku.

³⁰² Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 121. To znači da čak i ako se utvrdi osnova za nepriznanje u skladu s člankom 23. stavkom 2., država ugovornica još uvijek može odlučiti priznati mjeru zaštite.

³⁰³ Članak 23. stavak 2. točka (a): u skladu s tim stavkom tijelo kojem je zahtjev podnesen može za potrebe priznanja provjeriti nadležnost tijela koje je poduzelo mjeru. Međutim, u toj je provjeri obvezno uzeti u obzir činjenice na kojima je tijelo koje je poduzelo mjeru temeljilo svoju nadležnost (vidjeti članak 25. i točku **10.14.**).

³⁰⁴ Članak 23. stavak 2. točka (b)

utjecao članak 12. UNCRC-a u kojem je utvrđeno pravo djeteta na saslušanje u postupku koji se odnosi na njega. Međutim, važno je naglasiti da je odbijanje priznanja opravdano samo kad je nesaslušanje djeteta protivno **temeljnim načelima** države ugovornice kojoj je zahtjev podnesen.

- 10.7. Ta se osnova za odbijanje ne primjenjuje u slučajevima žurnosti jer se prihvaća da bi u tim situacijama „postupovna pravila trebalo fleksibilnije tumačiti“³⁰⁵.

(c) Mjera je poduzeta, osim u slučaju žurnosti, a da pritom osoba koja tvrdi da se tom mjerom povređuje njezinu roditeljsku odgovornost nije dobila mogućnost da bude saslušana³⁰⁶

- 10.8. U toj se osnovi za odbijanje odražava poštovanje prava svake osobe kojoj je tom mjerom povrijeđena roditeljska odgovornost na odgovarajući proces i poštenu postupak.

(d) Priznanje je očigledno u suprotnosti s javnim poretkom države kojoj je zahtjev podnesen, uzimajući u obzir najbolje interese djeteta³⁰⁷

- 10.9. Odbijanje priznanja na temelju javnog poretka standardna je odredba u međunarodnom privatnom pravu. Međutim, primjena iznimke na temelju javnog poretka općenito je rijetka u međunarodnom privatnom pravu i haškim konvencijama u području međunarodnog obiteljskog prava.

- 10.10. U skladu s ovom Konvencijom, kao i ostalim haškim konvencijama u području međunarodnog obiteljskog prava, ta se iznimka u pogledu priznanja može primijeniti samo kad bi priznanje bilo „**očigledno u suprotnosti**“ s javnim poretkom. Nadalje, najbolji interesi djeteta moraju se uzeti u obzir kad se razmatra pozivanje na tu osnovu³⁰⁸.

(e) Mjera nije u skladu s kasnije donesenom mjerom koja se poduzme u državi neugovornici u kojoj dijete ima redovito boravište, u slučaju kad potonja mjera ispunjava uvjete za priznavanje u državi kojoj je zahtjev podnesen³⁰⁹

- 10.11. Tom se osnovom za odbijanje prednost daje kasnijoj mjeri koju su poduzela tijela države koja **nije ugovornica**, u slučaju kad je ta mjera poduzeta u skladu s primarnim načelom nadležnosti na temelju Konvencije (tj. riječ je o državi koja **nije ugovornica** i u kojoj dijete ima **redovito boravište**).

- 10.12. Ta mjera koju poduzima država koja nije ugovornica i u kojoj dijete ima redovito boravište mora se donijeti nakon odluke države ugovornice čije se priznanje odbija. Uz to, mora se moći priznati u državi ugovornici kojoj je zahtjev podnesen.

³⁰⁵ Izvješće s objašnjenjima, točka 123. Vidjeti i Zaključke i preporuke Posebne komisije iz 2011. (I. dio), točku 50. (dostupno na < www.hcch.net > (lokacija prethodno navedena u bilješci 16.)).

³⁰⁶ Članak 23. stavak 2. točka (c): npr. ako je, na temelju članka 18. Konvencije, nadležno tijelo prekinulo roditeljsku odgovornost neke osobe, a da je pritom nije saslušalo, ta se osoba može pozvati na tu povredu svoje roditeljske odgovornosti kako bi osporila priznanje mjere u drugoj državi ugovornici.

³⁰⁷ Članak 23. stavak 2. točka (d).

³⁰⁸ Kao u Haškoj konvenciji o međudržavnom posvojenju iz 1993.

³⁰⁹ Članak 23. stavak 2. točka (e)

(f) Postupak nije proveden u skladu s člankom 33.³¹⁰

- 10.13. Postupak iz članka 33. odnosi se na postupak prekograničnog smještaja djece. Za taj je postupak potrebna suradnja tijela svih uključenih država ugovornica te se on dodatno razmatra u točkama **11.13. – 11.17.** u nastavku³¹¹.
- 10.14. Potrebno je napomenuti da su pri utvrđivanju postojanja osnove za odbijanje priznanja tijela države ugovornice kojoj je zahtjev podnesen obvezna uzeti u obzir utvrđene činjenice na kojima je tijelo države u kojoj je mjera poduzeta temeljilo svoju nadležnost³¹². Na primjer, ako se nadležnost temeljila na redovitom boravištu, država ugovornica kojoj je zahtjev podnesen ne može preispitivati utvrđene činjenice na kojima je tijelo koje je poduzelo mjeru zaštite temeljilo svoju procjenu redovitog boravišta. Slično tomu, ako se nadležnost temelji na privremenoj procjeni najboljeg interesa djeteta³¹³, ta je procjena obvezujuća za tijelo države ugovornice kojoj je zahtjev podnesen. Stoga će sudska ili upravna tijela koja poduzimaju mjere zaštite u skladu s Konvencijom možda htjeti, kad god je to moguće, jasno navesti utvrđene činjenice na kojima se temelji njihova nadležnost.
- 10.15. Ne smije se preispitivati ni meritum odluke izvan onoga što je potrebno kako bi se utvrdilo postoji li osnova za odbijanje priznanja³¹⁴.

Primjer 10. (D)

U skladu s pravilima o nadležnosti države ugovornice A koja ne proizlaze iz Konvencije, ako dijete nema redovito boravište u nekoj državi ugovornici, ali je državljanin države ugovornice A, tijela države ugovornice A imat će nadležnost za poduzimanje mjera zaštite djeteta³¹⁵. Stoga tijela države ugovornice A donose odluku u pogledu djeteta koje je državljanin države ugovornice A, ali koje ima redovito boravište u državi B koja nije ugovornica. Iako je država ugovornica A ovlaštena poduzeti tu mjeru zaštite³¹⁶, tijela države ugovornice C (ili neke druge države ugovornice) mogu odbiti priznati je jer se temeljila na osnovi za nadležnost koja nije sadržana u Konvenciji³¹⁷.

Primjer 10. (E)

*Jedanaestogodišnje dijete ima redovito boravište u državi ugovornici A. Tijela države ugovornice A donose odluku o ograničenju kontakta djeteta i njegova oca, koji živi u državi ugovornici B. Tijela države ugovornice A ne razgovaraju izravno s djetetom kad poduzimaju tu mjeru zaštite; umjesto toga, socijalni radnik razgovara **samo** s roditeljima, ali ne promatra dijete niti s njim razgovara. Ustav države ugovornice B sadržava odredbu u pravima djece u kojoj se navodi da se s djecom mora savjetovati i da ih se mora saslušati u pogledu odluka koje se odnose na njih ako su dovoljno stara i zrela. Tijela države ugovornice B utvrđuju da je dijete dovoljno staro i zrelo te da ga je, u skladu s ustavnim pravilima, u pogledu te odluke trebalo saslušati. Stoga mogu odbiti priznati mjeru poduzetu u državi ugovornici A jer djetetu nije dana prilika za saslušanje, čime su prekršena temeljna postupovna načela države ugovornice B³¹⁸.*

³¹⁰ Članak 23. stavak 2. točka (f)

³¹¹ Vidjeti točke **11.1.** i **13.31. – 13.42.** u nastavku.

³¹² Članak 25.

³¹³ Vidjeti, na primjer, članak 8. stavak 4., članak 9. stavak 1. i članak 10. stavak 1. točku (b). Vidjeti i Izvješće s objašnjenjima, točku 131.

³¹⁴ Članak 27.

³¹⁵ Očito je da tijela države ugovornice A ne bi mogla na temelju toga ostvariti nadležnost u pogledu djeteta koje redovito boravište ima u drugoj državi **ugovornici** – vidjeti prethodne točke **3.11. – 3.13.**

³¹⁶ Vidjeti prethodne točke **3.11. – 3.13.**

³¹⁷ Članak 23. stavak 2. točka (a)

³¹⁸ Članak 23. stavak 2. točka (b) (i nije bila riječ o žurnom slučaju).

Primjer 10. (F)

Tijela države ugovornice A donose odluku o prestanku roditeljske odgovornosti majke za njezino dvoje djece. U trenutku donošenja odluke majka je bila u državi ugovornici B te joj prije donošenja odluke nije dana prilika za saslušanje. Priznanje te odluke može se odbiti u svim ostalim državama ugovornicama³¹⁹.

Primjer 10. (G)

Dijete i njegova majka imaju redovito boravište u državi ugovornici B. Otac ima redovito boravište u državi ugovornici A. Roditelji su se odlučili razvesti u državi ugovornici A i pristali su da o svim pitanjima koja se odnose na skrb nad djetetom odlučuju sudovi u državi ugovornici A³²⁰. Tijekom postupka razvoda sud u državi ugovornici A odlučio je prekinuti očevu roditeljsku odgovornost i zaustaviti sve kontakte oca i djeteta samo na temelju toga što je otac odgovoran za raspad braka. Ta se mjera ne može priznati u državi ugovornici B jer bi, uzimajući u obzir najbolje interese djeteta, priznanje mjere koja se ne temelji na procjeni interesa djeteta očigledno bilo u suprotnosti s javnim poretkom države ugovornice B³²¹.

Primjer 10. (H)

Obitelj ima redovito boravište u državi ugovornici A. Nakon raspada braka majka i dijete, uz suglasnost oca, vraćaju se u državu čiji su državljani, odnosno državu B koja nije ugovornica. Roditelji su suglasni da bi tijela države ugovornice A koja razmatraju njihov postupak razvoda trebala odlučiti i o pitanjima skrbi nad djetetom³²². Sud u državi ugovornici A donosi odluku da će roditelji imati zajedničku skrb nad djetetom i da će dijete manje-više jednako vrijeme provoditi sa svakim od roditelja.

Dvije godine kasnije, taj se dogovor ne provodi i tijela države B koja nije ugovornica donose odluku kojom majci dodjeljuju samostalnu skrb, a ocu samo ograničena prava na kontakt.

Majka i dijete zatim se sele u državu ugovornicu C. Otac podnosi zahtjev (u skladu s člankom 24. Konvencije³²³) za priznanje odluke države ugovornice A u državi ugovornici C. Na temelju prava države ugovornice C odluke iz država koje nisu ugovornice priznaju se dok god su ispunjeni određeni kriteriji. Odluka iz države ugovornice B ispunjava te kriterije. Stoga država ugovornica C može odbiti priznati odluku tijela države ugovornice A jer nije u skladu s kasnijom odlukom koju je donijela država B koja nije ugovornica³²⁴.

C. Kako osoba može biti sigurna da će se odluka priznati u drugoj državi ugovornici? („Prethodno priznanje”)³²⁵

Članak 24.

- 10.16. U slučaju moguće sumnje hoće li se mjera zaštite poduzeta u jednoj državi ugovornici primjenom prava priznati u drugoj državi ugovornici to će se pitanje možda trebati riješiti primjenom mehanizma utvrđenog u članku 24. Konvencije.

³¹⁹ Članak 23. stavak 2. točka (c) (pod uvjetom da mjera nije donesena u žurnom slučaju).

³²⁰ Članak 10. – dodatno vidjeti prethodno **poglavlje 4.**

³²¹ Članak 23. stavak 2. točka (d): u tim okolnostima, kad bi tijela države ugovornice B odbila priznanje, otac bi u državi ugovornici B mogao podnijeti zahtjev za mjere zaštite djeteta (uključujući skrb i pristup/kontakt) jer je država ugovornica B država ugovornica u kojoj dijete ima redovito boravište (članak 5.).

³²² Članak 10. – dodatno vidjeti prethodno **poglavlje 4.**

³²³ Vidjeti točke **10.16. – 10.21.** u nastavku.

³²⁴ Članak 23. stavak 2. točka (e)

³²⁵ Za primjenu „prethodnog priznanja” u slučajevima međunarodnog pristupa/kontakta, vidjeti točke **13.19. – 13.22.** u nastavku.

- 10.17. Budući da se mjere iz drugih država ugovornica priznaju primjenom prava, mogući spor u pogledu postojanja osnova za nepriznavanje može biti predmet presude samo u vrijeme kad se na tu mjeru poziva. Čekanje do tog trenutka kako bi se utvrdilo može li se odluka priznati može dovesti do neugodnosti i poteškoća te različite osobe mogu imati legitiman interes u otklanjanju svih sumnji koje mogu postojati u pogledu priznanja. Stoga zainteresirana osoba može nadležnom tijelu države ugovornice podnijeti zahtjev za donošenje odluke o priznanju mjera poduzetih u drugoj državi ugovornici.
- 10.18. Članak 24. može iskoristiti, na primjer, roditelj čije se dijete seli u drugu državu ugovornicu ili roditelj čije dijete kratkotrajno putuje u drugu državu ugovornicu s drugim roditeljem³²⁶.
- 10.19. Tim se postupkom dopušta donošenje odluke o priznanju ili nepriznanju **mjera** zaštite. To znači da se ne može dobiti odluka o dodjeli ili prestanku roditeljske odgovornosti bez posredovanja sudskih ili upravnih tijela (npr. u skladu s člankom 16. stavkom 3. ili 4. nakon promjene djetetova redovitog boravišta)³²⁷.
- 10.20. Stoga se pravom države ugovornice kojoj je zahtjev podnesen treba utvrditi postupak koji se može iskoristiti za dobivanje takve odluke.³²⁸
- 10.21. Za učinkovitu provedbu članka 24. Konvencije obično će država ugovornica trebati jasno imenovati i utvrditi nadležno tijelo / nadležna tijela koja će razmatrati zahtjeve za „prethodno priznanje” mjera zaštite³²⁹.

Primjer 10. (I)

Troje djece ima redovito boravište u državi ugovornici A. Njihova majka želi se s njima preseliti u državu ugovornicu B. Otac se ne protivi preseljenju pod uvjetom da se nastavi njegov kontakt s djecom. Dobiva odluku suda u državi ugovornici A kojom se nalaže da djeca znatan dio svojih praznika provedu s njim. Otac je zabrinut da majka taj dogovor neće poštovati nakon preseljenja te želi osigurati da će tijela u državi ugovornici B priznati tu odluku suda. U skladu s člankom 24. otac može podnijeti zahtjev državi ugovornici B kako bi se utvrdilo hoće li se odluka priznati prije nego što se majka s djecom preseli u državu ugovornicu B. Ako se odluči da će se ta odluka priznati, svi na koje se to odnosi znaju da se priznata odluka može proglasiti ovršnom ili da se može registrirati za ovrhu³³⁰ te ovršiti u skladu s pravom države ugovornice B ako je majka ne bude dobrovoljno poštovala³³¹. Ako se odluči da se ta odluka neće priznati³³², otac će to znati prije preseljenja te može poduzeti korake kako bi ispravio sve nedostatke prvotne odluke suda u državi ugovornici A tako da se ona prizna u državi ugovornici B³³³.

³²⁶ Vidjeti isto.

³²⁷ Dodatno vidjeti prethodno **poglavlje 9. odjeljak B.** i Izvješće s objašnjenjima, točku 129., u kojoj se navodi da članak 24. „može funkcionirati samo ako već postoji odluka”.

³²⁸ Isto, točka 130.

³²⁹ Na sastanku Posebne komisije iz 2011. (I. dio) raspravljalo se o uključivanju posebnog pravila u provedbeno zakonodavstvo u tu svrhu. Vidjeti u tom pogledu poglavlje IV. priloženog „Kontrolnog popisa za provedbu Konvencije” u nastavku.

³³⁰ Članak 26.

³³¹ Članak 28.; vidjeti i **odjeljak D.** u nastavku.

³³² Članak 23. stavak 2.

³³³ U tom se slučaju suradnja uključenih središnjih tijela država ugovornica ili uključenih tijela koja donose odluke (npr. u izravnoj komunikaciji sudova) može pokazati korisnom kako bi se djelotvorno ispravili svi nedostatci odluke i osiguralo priznanje u državi ugovornici kojoj je zahtjev podnesen – dodatno vidjeti **poglavlje 11.** u nastavku.

D. Kad će se mjera zaštite poduzeta u jednoj državi ugovornici provesti u drugoj državi ugovornici?

Članci 26. i 28.

- 10.22. Ako se mjera zaštite koju je poduzela jedna država ugovornica ne poštuje u drugoj državi ugovornici, možda će biti potrebno pokrenuti ovršni postupak u toj potonjoj državi ugovornici³³⁴.
- 10.23. Konvencijom je utvrđen postupak prema kojem zainteresirana strana u tim okolnostima mora zatražiti proglašenje te mjere zaštite ovršnom ili njezinu registraciju u svrhu ovrhe u državi ugovornici kojoj je zahtjev podnesen prema postupku predviđenom zakonima te države³³⁵.
- 10.24. Na proglašenje ovršnosti ili registraciju mora se primijeniti jednostavan i brz postupak³³⁶. Važno je napomenuti da država ugovornica kojoj je zahtjev podnesen to proglašenje ili registraciju može odbiti samo na temelju prethodno navedenih osnova za neprižnanje mjere³³⁷.
- 10.25. Nakon što se izvrši proglašenje ili registracija, mjere se moraju provesti u državi ugovornici kojoj je zahtjev podnesen kao da su ih donijela tijela te države³³⁸.
- 10.26. Ovrha će se provesti u skladu s pravom države ugovornice kojoj je zahtjev podnesen i u opsegu predviđenom tim pravom, uzimajući u obzir nabolje interese djeteta³³⁹. Upućivanjem na „opseg predviđen pravom” države ugovornice koja provodi mjeru priznaje se da će države ugovornice imati različite unutarnje zakone u pogledu ovrhe. Ovrha se može izvršiti samo u opsegu predviđenom njihovim unutarnjim zakonima³⁴⁰.
- 10.27. Upućivanje na „najbolje interese djeteta” u članku 28. ne bi trebalo tumačiti kao poziv na dodatno ispitivanje merituma.
- 10.28. Kao i u slučaju priznanja mjera zaštite (vidjeti prethodnu točku 10.15.), neće se preispitivati meritum mjere izvan onoga što je potrebno kako bi se utvrdilo može li se mjera proglasiti ovršnom ili registrirati u svrhu ovrhe³⁴¹.

Primjer 10. (J)

Dijete ima redovito boravište u državi ugovornici A. Nakon raspada odnosa između njegovih roditelja otac traži dopuštenje suda da se s djetetom preseli u državu ugovornicu B. Sud odobrava preseljenje, ali utvrđuje detaljan raspored kontakata s majkom³⁴². Međutim, kad je majka otputovala u državu ugovornicu B radi kontakata s djetetom u skladu s odlukom države ugovornice A, otac nije dopustio djetetu da se vidi s majkom.

³³⁴ Članak 26.

³³⁵ Članak 26. stavak 1.

³³⁶ Članak 26. stavak 2.

³³⁷ Članak 26. stavak 3.

³³⁸ Članak 28.

³³⁹ Isto.

³⁴⁰ Npr. u Izvješću s objašnjenjima, točki 134. dan je primjer zrelog djeteta koje potpuno odbija otići živjeti s roditeljem koji je mjerom zaštite određen kao skrbnik djeteta te je navedeno sljedeće: „Ako je [...] unutarnjim pravom države ugovornice kojoj je zahtjev podnesen dopušteno u tom slučaju ne provesti odluku sudskog ili upravnog tijela, to se pravilo jednako tako može primijeniti na odluku sudskog ili upravnog tijela koja je donesena u drugoj državi ugovornici”.

³⁴¹ Članak 27.

³⁴² Ako je majka bila zabrinuta u pogledu priznanja odluke prije nego što su se otac i dijete preselili u državu ugovornicu B, mogla je zatražiti njezino priznanje prije nego što su se oni preselili. Vidjeti prethodne točke 10.16. – 10.21.

U skladu s člankom 26. Konvencije majka može zatražiti da se odluka o pravu na kontakt iz države ugovornice A proglasi ovršnom i registrira u svrhu ovrhe u državi ugovornici B³⁴³. Nakon što se odluka proglasi ovršnom ili registrira u svrhu ovrhe u državi ugovornici B, ovrha će se izvršiti u državi ugovornici B u skladu s njezinim pravom i u opsegu predviđenom tim pravom, uzimajući u obzir najbolje interese djeteta³⁴⁴.

Primjer 10. (K)

Majka i dijete imaju redovito boravište u državi ugovornici A; otac ima redovito boravište u državi ugovornici B. Nakon razvoda roditelja sud u državi ugovornici A odobrava majci skrb nad djetetom i ocu redoviti kontakt s djetetom. Kontakt s ocem treba se ostvariti u državi ugovornici B. Ta će se odluka primjenom prava priznati u državi ugovornici B. Međutim, nakon prvog razdoblja kontakta u državi ugovornici B otac zadržava dijete u državi ugovornici B, što nije u skladu s odlukom države ugovornice A. Majka može zatražiti da se odluka države ugovornice A proglasi ovršnom ili registrira u svrhu ovrhe u državi ugovornici B³⁴⁵. Nakon što se odluka proglasi ovršnom ili registrira za ovrhu u državi ugovornici B, ovrha će se ondje provesti u skladu s pravom države ugovornice B i u opsegu predviđenom tim pravom, uzimajući u obzir najbolje interese djeteta³⁴⁶.

Primjer 10. (L)

Djevojčica od 11 godina ima redovito boravište u državi ugovornici X. Njezin je otac nestao kad je bila vrlo mala i nedavno joj je majka umrla od AIDS-a. Tijela države ugovornice X odlučuju da bi djevojčica trebala živjeti sa svojom tetom s mamine strane koja se želi skrbiti o njoj. Dva mjeseca kasnije djevojčica je nestala nakon škole. Njezina teta s majčine strane odmah to prijavljuje tijelima. Policija sumnja da ju je oteo dobro poznati lanac trgovine djecom i odveo u državu ugovornicu Z gdje se djevojčice prodaju za dječju prostituciju. Uz pomoć središnjeg tijela³⁴⁷ djevojčica je konačno pronađena u državi ugovornici Z. Mjera zaštite države ugovornice X priznaje se primjenom prava u državi ugovornici Z. Međutim, djevojčica odbija surađivati s tijelima i tvrdi da živi sa svojim ocem (muškarcem za kojeg tijela države ugovornice Z smatraju da je uključen u taj lanac trgovine). Tijela u državi ugovornici Z smatraju da je djevojčica u neposrednoj opasnosti i poduzimaju mjere u skladu s člankom 11. kako bi djevojčicu smjestila u državnu ustanovu za privremenu skrb.

Teta s majčine strane podnosi zahtjev da se odluka o pravu na skrb koja joj je dodijeljena u državi ugovornici X proglasi ovršnom. Tetin zahtjev dolazi pred tijela države ugovornice Z te se odobrava proglašenje. Odluka o pravu na skrb izvršava se u skladu s pravom države ugovornice Z te se djevojčica vraća na skrb svojoj teti s majčine strane u državi ugovornici X.

³⁴³ Članak 26.

³⁴⁴ Članak 28. Potrebno je napomenuti da bi, da otac podnese zahtjev tijelima države ugovornice B za preispitivanje odluke o pravu na kontakt, tijela države ugovornice B imala nadležnost (kao države ugovornice u kojoj dijete ima novo redovito boravište, u skladu s člankom 5.) za odlučivanje o tom pitanju. Međutim, u tim okolnostima tijela države ugovornice B ne bi trebala žuriti s preispitivanjem odluke o pravu na kontakt – vidjeti točke **13.23. – 13.27.** u nastavku.

³⁴⁵ Taj je primjer posebno relevantan ako se na taj slučaj ne primjenjuje Haška konvencija o otmici djece iz 1980. (npr. jer jedna država nije država ugovornica Konvencije iz 1980.) jer se time upućuje na moguće pravno sredstvo osigurano Konvencijom iz 1996. u tom slučaju otmice. Međutim, kad bi u tom scenariju obje države bile države ugovornice Konvencije iz 1980. (te Konvencije iz 1996.), majka (i njezini pravni savjetnici) trebala bi odlučiti hoće li pokrenuti postupak povratka na temelju Konvencije iz 1980. u državi ugovornici B, postupak ovrhe na temelju Konvencije iz 1996. u toj državi u pogledu odluke države ugovornice A ili oba postupka. Pri donošenju te odluke majka bi mogla uzeti u obzir sljedeće: brzinu obaju postupaka u državi ugovornici B i pravne troškove (te pravnu pomoć) povezane s pojedinim postupkom. Za dodatnu raspravu o međunarodnoj otmici djece vidjeti **poglavlje 13.** točke **13.1. – 13.14.** u nastavku.

³⁴⁶ Članak 28.

³⁴⁷ Članak 31. točka (c) i vidjeti **poglavlje 11.** u nastavku.

SREDIŠNJA TIJELA I SURADNJA

A. Uloga središnjeg tijela u skladu s Konvencijom iz 1996. Članci 29. do 39.

- 11.1. Središnja tijela imaju važnu ulogu u praktičnom funkcioniraju Konvencije iz 1996. Konkretno, odredbe Konvencije o suradnji, koje su nužne za uspješno funkcioniranje Konvencije (i, stoga, za ostvarivanje cilja Konvencije koji se odnosi na poboljšanje zaštite djece u međunarodnim okolnostima), oslanjaju se na središnja tijela da ih izravno i učinkovito primjenjuju u praksi ili da pomognu i olakšaju suradnju drugih dionika Konvencije. Stoga su nadležna središnja tijela koja surađuju i odgovaraju na zahtjeve ključna za ovu Konvenciju.
- 11.2. Međutim, za one koji su upoznati sa središnjim tijelima iz Konvencije iz 1980. potrebno je napomenuti da je drukčiji naglasak na funkcijama središnjih tijela iz Konvencije iz 1996. U skladu s Konvencijom iz 1996. ona imaju znatno manje obveza pokrenuti ili obraditi zahtjeve u usporedbi s obvezama središnjih tijela u skladu s Konvencijom iz 1980.³⁴⁸ Naime, jedna je od glavnih funkcija središnjih tijela u skladu s Konvencijom iz 1996. olakšati komunikaciju i suradnju među nadležnim tijelima u njihovim odnosnim državama ugovornicama. Uz to, ona imaju važnu ulogu u prenošenju zahtjeva i podataka odgovarajućem nadležnom tijelu / odgovarajućim nadležnim tijelima u svojoj državi te u prenošenju zahtjeva i podataka drugim središnjim tijelima³⁴⁹. Nadalje, kao što će se razmotriti u nastavku, u skladu s Konvencijom iz 1996. postoji više mogućnosti za izvršavanje određenih funkcija središnjih tijela putem drugih tijela³⁵⁰. Stoga bi se moglo reći da je uloga središnjeg tijela fleksibilnija u skladu s Konvencijom iz 1996. nego u skladu s Konvencijom iz 1980. (što se može objasniti činjenicom da Konvencija iz 1996. ima puno šire materijalno područje primjene nego Konvencija iz 1980. i stoga se njome može obuhvatiti puno više djece³⁵¹).
- 11.3. Međutim, unatoč različitom naglasku na ulogama središnjih tijela na temelju tih dviju Konvencija, ipak treba pažljivo razmotriti je li primjereno, u državama koje su stranke obiju Konvencija, isto tijelo imenovati središnjim tijelom na temelju obiju Konvencija (razlozi za to razmotreni su u točki 11.6.).

B. Određivanje i uspostavljanje središnjeg tijela Članak 29.

- 11.4. Člankom 29. Konvencije obvezuje se države ugovornice da odrede središnje tijelo radi izvršavanja obveza koje su Konvencijom određene za ta tijela.
- 11.5. Ako je država ugovornica 1. savezna država, 2. država koja ima više od jednog pravnog poretka ili 3. država koja ima autonomne teritorijalne jedinice, može odrediti više od jednog središnjeg tijela. U tom scenariju država ugovornica mora odrediti jedno središnje tijelo koje može primati obavijesti iz inozemstva (radi

³⁴⁸ Vidjeti članke 7. i 21. Konvencije iz 1980.

³⁴⁹ Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 137., u kojoj se objašnjava sljedeće: „Komisija se odlučila na uspostavu središnjeg tijela u svakoj državi ugovornici koje bi, na određeni način, bilo fiksna točka kojoj bi se tijela drugih država ugovornica mogla obratiti, koje bi odgovaralo na njihove zahtjeve, ali koje ne bi bilo obvezno poduzeti inicijativu, dati podatke ili unaprijed koordinirati poduzimanje mjera (članci 29. do 32.), osim u jednom slučaju (članak 33.).”

³⁵⁰ Vidjeti, na primjer, članak 31. u skladu s kojim središnje tijelo može obveze izvršavati izravno ili neizravno „putem tijela s javnim ovlastima ili drugih tijela”.

³⁵¹ Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 136., u kojoj se objašnjava sljedeće: „Komisija je [...] smatrala korisnim [...] središnje tijelo zadužiti za tu suradnju, ali je uvidjela i opasnost od prekomjerne birokracije čiji bi dvostruki učinak bio paraliza zaštite djece i, prije svega, odvratanje država, koje bi trebale snositi taj teret, od ratificiranja buduće Konvencije. Ta je potonja opasnost bila tim veća jer bi broj djece čija bi se zaštita osigurala budućom Konvencijom u potpunosti bio nerazmjernan broju djece na koju se odnose konvencije o otmici djece ili međudržavnom posvojenju.”

prosljeđivanja zahtjeva odgovarajućim središnjim tijelima u okviru te države)³⁵².

- 11.6. Ako je država ugovornica stranka i Haške konvencije o otmici djece iz 1980., potrebno je razmotriti treba li središnje tijelo određeno na temelju Konvencije iz 1996. biti isto kao središnje tijelo koje je već određeno na temelju Konvencije iz 1980. Iskustvima središnjeg tijela na temelju Konvencije iz 1980. može se uvelike pridonijeti funkcioniranju Konvencije iz 1996. Nadalje, slučajevi međunarodne otmice djece i/ili međunarodnog pristupa/kontakta često će uključivati pitanja koja proizlaze i iz Konvencije iz 1996. i iz Konvencije iz 1980. Kao rezultat toga, možda će se u isti slučaj morati uključiti središnja tijela za obje Konvencije³⁵³. Ako bi ta dva središnja tijela trebala biti zasebna, barem bi trebala blisko surađivati te moći brzo i učinkovito komunicirati.
- 11.7. Podatci o određenom središnjem tijelu (i, ako je država ugovornica odredila više središnjih tijela, podatci o središnjem tijelu koje može primati obavijesti iz inozemstva) moraju se dostaviti Stalnom uredu Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu³⁵⁴. Ti će se podatci objaviti na *web*-mjestu Haške konferencije (< www.hcch.net >, pod „Convention 34“, zatim „Authorities“).
- 11.8. Vodič za uspješnu primjenu *Haške konvencije od 25. listopada 1980. o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece, I. dio – Praksa središnjih tijela*³⁵⁵ sadržava brojna načela i prakse koji su relevantni i za Konvenciju iz 1996. Konkretno, „ključna načela rada“ primijenit će se i na središnja tijela određena na temelju Konvencije iz 1996.:

- **Resursi i ovlasti**

Središnjim tijelima moraju se dati dostatne ovlasti, kvalificirano osoblje i odgovarajući materijalni resursi, uključujući moderna sredstva komunikacije kako bi učinkovito izvršavala svoje funkcije.

- **Suradnja**

Središnja tijela trebala bi učinkovito surađivati međusobno, ali i s drugim tijelima u svojim državama ugovornicama.

- **Komunikacija**

Središnja tijela trebala bi osigurati da se s njima može jednostavno stupiti u kontakt tako što provjeravaju jesu li im kontaktni podatci ažurirani, komunikacija jasna i djelotvorna, odgovara li se na zahtjeve drugih središnjih tijela ili drugih tijela bez odgode i upotrebljavaju li se brza sredstva komunikacije kad su dostupna.

- **Dosljednost**

Središnja tijela trebala bi primjenjivati dosljedan pristup kad razmatraju zahtjeve i/ili prijedloge.

³⁵² Vidjeti članak 29. stavak 2.

³⁵³ Nadalje, kao rezultat tog preklapanja, ako postoje dva zasebna središnja tijela, oba će tijela morati poznavati **obje** Konvencije.

³⁵⁴ Članak 45. stavak 1.

³⁵⁵ Korisne informacije o uspostavljanju i funkcioniranju središnjih tijela nalaze se u Vodiču za uspješnu primjenu u pogledu prakse središnjih tijela (*Guide to Good Practice on Central Authority Practice*, Jordan Publishing, 2003.). Dostupno na < www.hcch.net > pod „Child Abduction Section“, zatim „Guides to Good Practice“.

- **Brzi postupci**
Iako je brzo postupanje vrlo važno u skladu s Haškom konvencijom o otmici djece iz 1980., kad god je riječ o zaštiti djece, središnja tijela trebala bi uvijek nastojati pravodobno odgovoriti na zahtjeve i djelovati u skladu s njima³⁵⁶.
- **Transparentnost**
Ako se od središnjih tijela zahtijeva da dostave podatke u pogledu primjene Konvencije, te je podatke potrebno dostaviti u jasnom i razumljivom obliku, što će koristiti zainteresiranim stranama, uključujući druga središnja tijela i sudove. Središnja tijela trebala bi biti transparentna u pogledu upravnih postupaka koje upotrebljavaju na temelju Konvencije. Zato zainteresirane strane trebaju imati jednostavan pristup podacima o tim postupcima.
- **Postupna provedba**
Središnja tijela trebala bi preispitati i revidirati svoje postupke kako bi poboljšala funkcioniranje Konvencije kako budu stjecala više praktičnog iskustva s Konvencijom i više podataka o praksama u drugim zemljama.

11.9. Potrebno je napomenuti da države ugovornice mogu sklapati sporazume s jednom ili više država ugovornica radi poboljšanja primjene odredaba o međusobnoj suradnji iz Konvencije (poglavlje V.). Države ugovornice koje su sklopile takve sporazume moraju dostaviti primjerak istih depozitaru Konvencije³⁵⁷.

C. Kakvu pomoć središnje tijelo mora pružiti?

Članci 30. i 31.

11.10. Središnja tijela imaju dvije obveze na temelju Konvencije koje se ne mogu izvršiti preko drugih tijela:

- međusobno surađivati i promicati suradnju među nadležnim tijelima³⁵⁸ u svojim državama, kako bi se postigla svrha Konvencije³⁵⁹
- u vezi s primjenom Konvencije, poduzeti odgovarajuće korake kako bi se osigurale obavijesti o propisima njihove države i dostupnim uslugama, u vezi sa zaštitom djece³⁶⁰.

11.11. Daljnje specifične obveze središnjih tijela utvrđene su člankom 31. Konvencije. U skladu s tom odredbom središnja tijela moraju, **bilo izravno ili putem tijela s javnim ovlastima ili drugih tijela**, poduzeti sve odgovarajuće korake kako bi:

³⁵⁶ Vidjeti Vodič za uspješnu primjenu u pogledu prekograničnog kontakta (*op. cit.* bilješka 216.), točka 5.2., u kojoj se u tom pogledu priznaje razlika između zahtjeva za povratak i kontakt, ali u kojoj se i potvrđuje važnost brzine u predmetima koji se odnose na kontakt, posebno ako je odnos roditelja i djeteta prekinut i osobito u međunarodnom slučaju kad je opravdano zbog međunarodnih elemenata obraditi ga još i brže: „Zbog dodatnih udaljenosti i troškova koji mogu proizaći iz ostvarivanja prekograničnog kontakta izostanak brzog pristupa sudu ponekad može dovesti do teške nepravde i troška za roditelja koji treba ostvariti kontakt”.

³⁵⁷ Članak 39.

³⁵⁸ U Konvenciji ne postoji definicija „nadležnog tijela”. Međutim, jasno je da je to tijelo koje, u skladu s pravom konkretne države ugovornice, ima nadležnost za poduzimanje aktivnosti koje se zahtijevaju u Konvenciji.

³⁵⁹ Članak 30. stavak 1. Na temelju te opće i sveobuhvatne odredbe središnjim tijelima pruža se osnova za suradnju kad god će se suradnjom „postići svrha ove Konvencije”. Stoga se na nju može pozvati kad se u nekom slučaju ne primjenjuje nikakva specifična odredba o suradnji.

³⁶⁰ Članak 30. stavak 2. Vidjeti i Izvješće s objašnjenjima, točku 139.

- olakšala komunikaciju i ponudila pomoć predviđenu u člancima 8. i 9. Konvencije (odredbe o prijenosu nadležnosti³⁶¹) i u poglavlju V. (odredbe o suradnji)³⁶²,
- olakšala, posredovanjem, mirenjem ili sličnim načinima, dogovorena rješenja za zaštitu djetetove osobe ili imovine u slučajevima na koje se odnosi Konvencija³⁶³,
- osigurala, na zahtjev nadležnog tijela neke druge države ugovornice, pomoć u otkrivanju mjesta za koja se pretpostavlja da bi dijete moglo biti, i ako je potrebno, zaštitu dok je na državnom području države kojoj je zahtjev podnesen.³⁶⁴

Te konkretne zadatke središnje tijelo može provesti izravno ili neizravno „putem tijela s javnim ovlastima ili drugih tijela“³⁶⁵. U tekstu Konvencije namjerno se ne utvrđuje identitet tijela s javnim ovlastima ili drugih tijela koja mogu izvršiti te zadatke³⁶⁶. To je zato što su autori smatrali da u širokom području kao što je međunarodna zaštita djece nije mudro neopravdano ograničiti opseg tijela koja mogu pružiti pomoć³⁶⁷. Međutim, kao što se ističe u Izvješću s objašnjenjima, odbijanjem kriterija prihvatljivosti (npr. akreditacije) ne isključuje se mogućnost da se središnje tijelo obrati tijelima koja imaju nespornu nadležnost u tom području, kao što je *International Social Service*³⁶⁸.

Primjer 11. (A)

Djeca žive u državi ugovornici A sa svojom majkom. Njihov otac, koji ima boravište u državi ugovornici B, želi imati kontakt s djecom. Majka ne dopušta kontakt jer je zabrinuta da se, ako djeca budu ostvarivala kontakt sa svojim ocem, on neće pridržavati nikakvog sporazuma i da joj ih možda neće vratiti nakon dovršetka kontakta. Otac, koji smatra da majka nema nikakvo razumno opravdanje za svoje strahove, želio bi postići sporazumno rješenje. Stoga kontaktira sa središnjim tijelom u državi ugovornici B³⁶⁹ kako bi dobio podatke o pravu u pogledu kontakta u državi ugovornici A te, konkretno, mjerama koje se mogu poduzeti u nekoj od tih dviju država ugovornica kako bi se uklonili strahovi majke. Središnje tijelo u državi ugovornici B kontaktira sa središnjim tijelom u državi ugovornici A kako bi provjerilo podatke o pravu te države. Svako središnje tijelo pruža korisne opće podatke o tim pitanjima koje središnje tijelo države ugovornice B dostavlja ocu³⁷⁰. Središnje tijelo u državi ugovornici A predlaže posredovanje kao mogući način poboljšanja odnosa u obitelji i izjavljuje da to može provesti u državi ugovornici A.

Primjer 11. (B)

Četrnaestogodišnje dijete bježi od kuće u državi ugovornici A nakon što je pretrpjelo posebno izraženo nasilje u školi. Majka kontaktira sa središnjim tijelom u državi ugovornici A i izrazito je zabrinuta za dijete. Navela je da

³⁶¹ Vidjeti prethodno **poglavlje 5**.

³⁶² Članak 31. točka (a)

³⁶³ Članak 31. točka (b)

³⁶⁴ Članak 31. točka (c) Tom bi se odredbom „trebao olakšati pronalazak djece koja su oteta, pobjegla ili, općenito, u poteškoćama“: vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 141. Vidjeti i točke **13.61. – 13.64.** u nastavku.

³⁶⁵ Usporediti stroži tekst članka 7. Haške konvencije o otmici djece iz 1980.

³⁶⁶ Tj. središnja tijela ne moraju zadatke prenijeti samo „propisno ovlaštenim tijelima“, kao na temelju Haške konvencije o međudržavnom posvojenju iz 1993. (članak 9. Konvencije iz 1993.).

³⁶⁷ Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 140.

³⁶⁸ Isto.

³⁶⁹ Otac se ne mora obratiti središnjem tijelu u državi ugovornici u kojoj ima boravište i može se, ako želi, za podatke izravno obratiti središnjem tijelu u državi ugovornici A.

³⁷⁰ U pogledu preventivnih mjera koje se mogu poduzeti u tom slučaju kako bi se uklonili majčini razlozi za zabrinutost i spriječilo protupravno odvođenje/zadržavanje, vidjeti *Vodič za uspješnu primjenu Haške konvencije od 25. listopada 1980. o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice, III. dio – Preventivne mjere* (Jordan Publishing, 2003.), dostupno na < www.hcch.net > pod „Child Abduction Section“, zatim „Guides to Good Practice“.

misli da možda pokušava otputovati prijatelju u državi ugovornici B, ali je prijatelj javio da dijete nije došlo i da ne zna gdje se nalazi. Osim što će samostalno ispitati nalazi li se dijete još uvijek u svojoj državi, središnje tijelo u državi ugovornici A trebalo bi kontaktirati sa središnjim tijelom u državi ugovornici B koje će tada biti obvezno osigurati pomoć (izravno ili putem tijela s javnim ovlastima ili drugih tijela) u otkrivanju mjesta gdje bi dijete moglo biti³⁷¹. Nakon pronalaska djeteta središnja tijela (i druga uključena tijela) komunicirat će kako bi razmotrila najbolji način daljnjeg postupanja koji je u najboljem interesu djeteta (uključujući mora li država ugovornica B poduzeti mjere u skladu s člankom 11. ili država ugovornica A može odmah poduzeti neophodne mjere kako bi dijete vratila na skrb majci te započeti istragu u pogledu situacije u njegovoj školi i poduzeti neophodne mjere u tom pogledu).

D. Situacije u kojima su tijela³⁷² obvezna surađivati/komunicirati

11.12. U dvjema specifičnim situacijama utvrđenima u Konvenciji tijela država ugovornica **obvezna** su surađivati/komunicirati. Potrebno je napomenuti da se te obveze ne nameću specifično središnjim tijelima, nego konkretnim tijelima koja žele poduzeti ili koja su poduzela (u slučaju članka 36.) određene mjere zaštite u skladu s Konvencijom³⁷³. Međutim, očekuje se da se komunikacija i suradnja koje se zahtijevaju u tim odredbama mogu ostvariti preko relevantnog središnjeg tijela / relevantnih tijela ili uz njihovu pomoć³⁷⁴.

(a) Kad tijelo razmatra smještaj djeteta u inozemstvo³⁷⁵ Članak 33.

11.13. Člankom 33. uvodi se postupak obveznog konzultiranja kad tijelo nadležno na temelju članaka 5. do 10. Konvencije razmatra smještaj djeteta u obitelj udomitelja ili u ustanovu, ili pružanje skrbi putem *kafale* ili slične institucije, ako bi takav smještaj ili skrb trebali biti u drugoj državi ugovornici.³⁷⁶

11.14. U tom scenariju tijelo koje razmatra smještaj / pružanje skrbi najprije se mora konzultirati sa središnjim tijelom ili drugim nadležnim tijelom druge države ugovornice. Mora predati:

- izvješće o djetetu, zajedno s
- razlozima predloženog smještaja ili pružanja skrbi³⁷⁷.

³⁷¹ Članak 31. točka (c).

³⁷² U ovom se naslovu namjerno ne upućuje na središnja tijela – vidjeti točku 11.12.

³⁷³ U članku 33. Konvencije upućuje se na „tijelo nadležno na temelju članaka 5. do 10.“, a u članku 36. na „nadležna tijela“ relevantne države ugovornice. Stoga se u oba slučaja upućuje na tijelo koje razmatra hoće li poduzeti (ili, u slučaju članka 36., tijelo koje je već poduzelo) mjeru zaštite djeteta. Konkretno, u članku 33. specifično se spominje da se konzultiranje provodi sa „središnjim tijelom ili drugim nadležnim tijelom“ države ugovornice kojoj je podnesen zahtjev.

³⁷⁴ Vidjeti i točke 13.31. – 13.42. u nastavku.

³⁷⁵ Za raspravu o tome koje su mjere zaštite obuhvaćene područjem primjene članka 33. vidjeti točke 13.31. – 13.42. u nastavku.

³⁷⁶ Članak 33. stavak 1.

³⁷⁷

- 11.15. Svaka država ugovornica može³⁷⁸ odrediti tijelo kojem se upućuju zahtjevi iz članka 33.³⁷⁹ Ako je to tijelo određeno, to se mora priopćiti Stalnom uredu Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu. Stalni ured objavit će taj podatak u relevantnom odjeljku svojeg *web*-mjestu (< www.hcch.net >, pod „Convention 34“, zatim „Authorities“). Ako to tijelo nije određeno, zahtjevi se mogu slati središnjem tijelu relevantne države ugovornice.
- 11.16. Odluka o smještaju djeteta u drugu državu ugovornicu **ne** smije se donijeti, osim ako se središnje tijelo ili drugo nadležno tijelo iz druge države ugovornice suglasilo sa smještajem ili određivanjem skrbi, vodeći računa o najboljim interesima djeteta³⁸⁰.
- 11.17. Ako se ne slijedi taj postupak, može se odbiti priznanje mjere na temelju Konvencije³⁸¹.

(b) Pružanje podataka ako je dijete u ozbiljnoj opasnosti i ako se promijenilo djetetovo boravište / država u kojoj se nalazi
Članak 36.

- 11.18. U svim slučajevima u kojima je dijete izloženo ozbiljnoj opasnosti nadležna tijela države ugovornice u kojoj su mjere za zaštitu djeteta poduzete ili su u postupku razmatranja, ako su obaviještena da se djetetovo boravište promijenilo, ili da se dijete nalazi u nekoj drugoj državi, obavijestit će tijela te druge države o toj opasnosti i o mjerama koje su poduzete ili su u postupku razmatranja³⁸².
- 11.19. Potrebno je napomenuti da ta obveza uključuje i slučaj kad je dijete dobilo redovito boravište u državi koja **nije ugovornica** ili se nalazi u njoj.
- 11.20. Relevantna tijela trebaju utvrditi je li, u konkretnom slučaju, to dijete „izloženo ozbiljnoj opasnosti“. U Izvješću s objašnjenjima navode se sljedeći mogući primjeri: ako dijete ima bolest za koju je potrebno stalno liječenje ili ako je dijete izloženo drogama ili nezdravom utjecaju kao što je sekta³⁸³. Ostali primjeri mogu biti: ako je djetetov skrbnik pod nadzorom tijela u prvoj državi ugovornici zbog navodnog zanemarivanja ili zlostavljanja ili ako je dijete maloljetnik bez pratnje³⁸⁴.
- 11.21. Ako relevantna tijela nisu sigurna gdje se dijete nalazi, ali **sumnjaju** da je dobilo boravište ili da se nalazi u drugoj državi **ugovornici**, može se primijeniti članak 31. točka (c)³⁸⁵ kako bi se provjerilo gdje se dijete nalazi tako da se ti podatci mogu dostaviti relevantnoj državi u skladu s člankom 36.

³⁷⁸ Određivanje tog tijela nije obvezno, ali se time može omogućiti djelotvorna komunikacija. Vidjeti, u tom pogledu, odluku Suda Europske unije u predmetu *Health Services Executive protiv S.C., A.C.* (predmet C-92/12 od 26. travnja 2012.) u kojem je Sud (u točki 82.), u pogledu članka 56. Uredbe Bruxelles II.a, smatrao da: „Države članice stoga moraju uspostaviti jasna pravila i postupke za pristanak iz članka 56. Uredbe kako bi osigurale pravnu sigurnost i brzinu. S pomoću tih postupaka, među ostalim, sud koji razmatra smještaj mora moći lako utvrditi koje je tijelo nadležno, a nadležno tijelo mora moći brzo dati ili odbiti pristanak.“

³⁷⁹ Članak 44. U predmetu *Health Services Executive protiv S.C., A.C.* (predmet C-92/12 od 26. travnja 2012.) Sud Europske unije potvrdio je da, za potrebe Uredbe Bruxelles II.a, to mora biti „nadležno javnopravno tijelo“ (odluka, točka 2.). Jednako tako, izrazom „nadležno tijelo“ u Konvenciji iz 1996. podrazumijeva se tijelo s javnim ovlastima.

³⁸⁰ Članak 33. stavak 2.

³⁸¹ Članak 23. stavak 2. točka (f) i vidjeti prethodno **poglavlje 10.** o priznanju i ovrsi mjere zaštite.

³⁸² Članak 36.

³⁸³ Izvješće s objašnjenjima, točka 150.

³⁸⁴ Vidjeti i točke **13.61. – 13.64.** u nastavku.

³⁸⁵ Vidjeti prethodnu točku **11.11.**

- 11.22. Međutim, mora se napomenuti da, kad bi se prenošenjem tih podataka, prema mišljenju uključenog tijela, moglo ugroziti djetetovu osobu ili imovinu, ili bi moglo značiti ozbiljnu prijetnju slobodi ili životu člana djetetove obitelji, to tijelo ne smije prenijeti te podatke³⁸⁶.

Primjer 11. (C)

Djeca imaju redovito boravište u državi ugovornici A. Njihovi su roditelji poginuli u nesreći. Djeca nemaju članove obitelji u državi ugovornici A, ali njihovi teta i tetak u državi ugovornici B žele udomiti djecu. Tijela države ugovornice A prihvaćaju taj prijedlog. U skladu s člankom 33. kontaktiraju sa središnjim tijelom ili drugim tijelom države ugovornice B i šalju im izvješće o djeci i razloge predloženog plana za skrb o njima. Tijela u državi ugovornici B razmatraju prijedlog i zaključuju da se teta i tetak mogu skrbiti o djeci te da bi to bilo u njihovu najboljem interesu. Kontaktiraju s tijelima države ugovornice A i pristaju na predloženi plan u pogledu skrbi nad djecom. Nakon toga tijela u državi ugovornici A donose odluku o smještaju djece na skrb teti i tetku. Ta se odluka primjenom prava priznaje u državi ugovornici B.

Primjer 11. (D)

Mlada neudana majka koja ima redovito boravište u državi ugovornici A (ali je državljanka države ugovornice B) rodila je dijete. Otac ne želi imati ništa s djetetom. Majka smatra da je premlada da bi odgajala dijete. Ima stariju sestru u državi ugovornici B koja je udana i koja se sa svojim suprugom želi skrbiti za dijete putem kafale. U skladu s člankom 33. država ugovornica A konzultira se sa središnjim tijelom ili drugim nadležnim tijelom u državi ugovornici B te dostavlja izvješće o djetetu zajedno s razlozima predloženog pružanja skrbi. Država ugovornica B razmatra izvješće, ispituje situaciju u kojoj se nalaze sestra i njezin suprug te pristaje na predloženi plan, uzimajući u obzir najbolje interese djeteta. Tijela države ugovornice A stoga mogu donijeti odluku kojom se određuje smještaj djeteta kod starije sestre i njezina supruga putem kafale. Ta će se odluka primjenom prava priznati u državi ugovornici B.

Primjer 11. (E)

Obitelj živi u državi ugovornici A. Škola koju djeca pohađaju obavješćuje tijela s javnim ovlastima da djeca često dolaze u školu prljava, jako umorna i s modricama na rukama i nogama. Roditelji tvrde da su djeca zločesta, da se ne žele prati ni ići u krevet te da su modrice posljedica „igre borbe“. Tijela poduzimaju preliminarnu istragu u pogledu obitelji i utvrđuju da nije potrebno poduzeti žurne mjere. Međutim, žele nastaviti pažljivo pratiti obitelj i ne odbacuju mogućnost daljnjeg postupanja u budućnosti ako bude potrebno. Roditelji su postali jako zabrinuti da će im se djeca oduzeti. Stoga odlučuju pobjeći u susjednu državu ugovornicu B, u kojoj imaju rođake. Tijela s javnim ovlastima države ugovornice A otkrivaju da je obitelj pobjegla i da su roditelji možda odlučili otići rođacima u državu ugovornicu B. Središnje tijelo države ugovornice A stoga kontaktira sa središnjim tijelom države ugovornice B i traži pomoć u otkrivanju mjesta gdje bi djeca mogla biti³⁸⁷. Uz pomoć središnjeg tijela države ugovornice B obitelj pronalaze u toj državi. Nadležna tijela države ugovornice A obavješćuju središnje tijelo te države da smatraju da bi djeca mogla biti izložena ozbiljnoj opasnosti: postoje razlozi za zabrinutost zbog sumnji u skrb koju pružaju roditelji i činjenice da se djecu sada ne prati. Kao rezultat toga, središnje tijelo države ugovornice A smatra se obveznim središnje tijelo države ugovornice B obavijestiti o tom slučaju³⁸⁸, opasnosti za djecu i mjerama koje su bile u postupku razmatranja u državi ugovornici A³⁸⁹. Na

³⁸⁶

Članak 37.

³⁸⁷

Članak 31. točka (c).

³⁸⁸

Članak 36.

³⁸⁹

Prije nego što prenese podatke, središnje tijelo trebat će osigurati da se u tom slučaju ne primjenjuje članak 37. i da se prenošenjem tih podataka ne bi mogla ugroziti djetetova osoba ili imovina niti bi to

temelju tih informacija relevantna tijela u državi ugovornici B odlučuju da je riječ o žurnom slučaju i da bi, u skladu s člankom 11., trebala nastaviti s pažljivim praćenjem koje su provodila tijela u državi ugovornici A kako bi procijenila je li potrebno žurno poduzeti neke dodatne neophodne mjere zaštite djece. U međuvremenu država ugovornica A utvrđuje da trenutačno djeca i dalje imaju redovito boravište u državi ugovornici A te da je stoga, u skladu s člankom 5., nadležna poduzimati mjere zaštite djece. S obzirom na prethodnu zabrinutost u pogledu djece i kasnija postupanja roditelja nadležno tijelo odlučuje da se djeca odmah moraju vratiti na privremenu skrb u državnu ustanovu u državi ugovornici A dok se ne provede cjelokupna istraga o okolnostima u kojima se djeca nalaze. Ta će se mjera priznati primjenom prava i može se ovršiti u državi ugovornici B (te će, u skladu s tim, mjera države ugovornice B prestati vrijediti – članak 11. stavak 2.).

Primjer 11. (F)

Troje djece ima redovito boravište u državi ugovornici A u kojoj žive sa svojom majkom koja je ovisnica o drogi i alkoholu. Njezino se stanje nedavno pogoršalo te tijela države ugovornice A donose odluku o oduzimanju djece majci i njihovu smještaju u udomiteljsku obitelj jer ne vjeruju da se ona trenutačno može sigurno skrbiti za njih. Majka otima djecu iz udomiteljske obitelji. Tijela u državi ugovornici A obaviještena su da je majka odvela djecu u državu ugovornicu B. U skladu s člankom 31. točkom (c) traže pomoć središnjeg tijela u državi ugovornici B u otkrivanju mjesta gdje bi se djeca mogla nalaziti. Nakon što je utvrđeno da se djeca nalaze u toj državi, u skladu s člankom 36. od tijela države ugovornice A zahtijeva se da obavijeste tijela u državi ugovornici B o opasnosti u kojoj se djeca nalaze i mjerama koje su poduzete u pogledu djece³⁹⁰. Nakon toga tijela u državi ugovornici B mogu postupati po tim podacima i osigurati trenutnu zaštitu djece³⁹¹.

Budući da će se odluka donesena u državi ugovornici A primjenom prava priznati i ovršiti u državi ugovornici B³⁹², tijela u državi ugovornici A zatim će morati razmotriti žele li zatražiti ovrhu mjere kako bi se osigurao povratak djece u udomiteljsku obitelj u državi ugovornici A. Međutim, potrebno je i napomenuti da, ako su odlukom o smještaju djece u udomiteljsku obitelj tijelima s javnim ovlastima dana prava skrbi nad djecom u skladu s pravom države ugovornice A i ako su, uz to, obje države ugovornice stranke Konvencije iz 1980., u tom se slučaju država ugovornica A može pozvati na Konvenciju iz 1980. kako bi zatražila povratak djece u tu državu. Država ugovornica A odlučit će koji će se postupak primijeniti u toj situaciji. (Država ugovornica A može razmotriti provjeru podataka sa središnjim tijelom države ugovornice B³⁹³ kako bi utvrdila koji će postupak biti brži i ekonomičniji te kojim će se, stoga, promicati najbolji interesi djece.)

³⁹⁰ moglo značiti ozbiljnu prijetnju slobodi ili životu člana djetetove obitelji. Potrebno je napomenuti da se, u skladu s člankom 37., tijela moraju suzdržati od prenošenja bilo kakvih podataka ako bi to moglo ugroziti djetetovu osobu ili imovinu ili bi moglo značiti ozbiljnu prijetnju slobodi ili životu člana djetetove obitelji.

³⁹¹ To se izvršava primjenom članka 11.

³⁹² Vidjeti prethodno **poglavlje 10.** o priznanju i ovrši mjera te **poglavlje 8.** o nastavku mjera.

³⁹³ Članak 30. stavak 2.

E. Posebni primjeri suradnje

11.23. Uz obveze utvrđene u prethodnim odjeljcima C. i D., u Konvenciji su navedeni posebni primjeri u kojima je suradnja među tijelima³⁹⁴ predviđena (i koji se mogu smatrati dobrom praksom), ali nije obvezna. Iako su ti posebni primjeri predviđeni u Konvenciji, time se ne sprječava suradnja u drugim okolnostima³⁹⁵.

(a) **Podnošenje zahtjeva drugoj državi ugovornici da osigura izvješće o okolnostima u kojima se nalazi dijete ili da poduzme mjere zaštite djeteta**

Članak 32.

11.24. Po zahtjevu uz koji je priloženo obrazloženje središnjeg tijela ili drugog nadležnog tijela države ugovornice s kojom dijete ima najužu vezu, središnje tijelo države u kojoj dijete ima redovito boravište i u kojoj se ono nalazi može, neposredno ili putem tijela s javnim ovlastima ili nekih drugih tijela, izvršiti sljedeće zadatke:

- osigurati izvješće o okolnostima u kojima se nalazi dijete³⁹⁶,
- zatražiti od nadležnog tijela svoje države da razmotri potrebu poduzimanja mjera za zaštitu osobe i imovine djeteta³⁹⁷.

Potrebno je uzeti u obzir i sljedeće:

- Zahtjev mora podnijeti središnje tijelo ili drugo nadležno tijelo države ugovornice s kojom predmetno dijete ima „najužu vezu“. Vidjeti **poglavlje 13.** za komentare u pogledu izraza „najuža veza“.
- Uz zahtjev se mora priložiti obrazloženje (tj. u zahtjevu je potrebno detaljno opisati razloge zbog kojih se podnosi i zašto se zaštita predmetnog djeteta smatra neophodnom).
- Zahtjev se treba podnijeti središnjem tijelu u državi ugovornici u kojoj dijete ima redovito boravište i u kojoj se nalazi.
- Središnje tijelo može izvršiti zatraženi zadatak ili ga može prenijeti tijelu s javnim ovlastima ili drugom tijelu.
- Tom se odredbom „središnje tijelo kojem je zahtjev podnesen **ovlašćuje** da na taj zahtjev odgovori izravno ili putem tijela s javnim ovlastima ili drugih tijela, ali ga se ne **obvezuje** na to“³⁹⁸.

(b) **Podnošenje zahtjeva za dostavljanje podataka relevantnih za zaštitu djeteta kad se razmatra poduzimanje mjere zaštite**

Članak 34.

11.25. Ako nadležno tijelo razmatra poduzimanje mjere zaštite i smatra da okolnosti u kojima se nalazi dijete to nalažu, može zatražiti od bilo kojeg tijela druge države ugovornice koje posjeduje podatak relevantan za zaštitu djeteta dostavu takvog

³⁹⁴ Kao i u prethodnom odjeljku C., ti primjeri suradnje nisu ograničeni na postupanje središnjih tijela. Međutim, predviđeno je da se ta suradnja može ostvariti putem središnjih tijela ili uz njihovu pomoć. Naime, na temelju članka 34. stavka 2. država ugovornica može izjaviti da će se zahtjevi iz članka 34. stavka 1. dostavljati njezinim tijelima **samo putem njezina središnjeg tijela** (dodatno vidjeti točke **11.25. – 11.26.** u nastavku).

³⁹⁵ Vidjeti opću obvezu suradnje koja je nametnuta središnjim tijelima – članak 30. koji se razmatra u prethodnom **odjeljku A.**

³⁹⁶ Članak 32. točka (a)

³⁹⁷ Članak 32. točka (b) Nadležna tijela države u kojoj dijete ima redovito boravište mogu smatrati primjerenim i prijenos nadležnosti u skladu s člankom 8. Konvencije, posebno ako se dijete ne nalazi na državnom području te druge države. Vidjeti prethodno **poglavlje 5.**

³⁹⁸ Izvješće s objašnjenjima, točka 142. (isticanje dodano)

podatka.

- 11.26. Država ugovornica može izjaviti da će se ti zahtjevi dostavljati njezinim tijelima samo putem njezina središnjeg tijela.

Potrebno je uzeti u obzir i sljedeće:

- Taj se zahtjev za dostavu podataka može podnijeti samo ako nadležno tijelo:
  - razmatra poduzimanje mjere zaštite djeteta
  - i
  - smatra da okolnosti u kojima se nalazi dijete nalažu podnošenje tog zahtjeva.

Tijelo koje podnosi zahtjev morat će razmotriti potonje okolnosti i u svojem obrazloženju zahtjeva dokazati da je taj uvjet ispunjen.

- Nadležno tijelo može zahtjev podnijeti svim ostalim državama ugovornicama koje imaju podatke relevantne za zaštitu djeteta.
- Taj se zahtjev može podnijeti bilo kojem tijelu te države ugovornice. Tijela koja su ovdje predviđena jesu „tijela s javnim ovlastima“³⁹⁹. Međutim, to podliježe članku 34. stavku 2. u kojem se navodi da država ugovornica može izjaviti da će se ti zahtjevi dostavljati njezinim tijelima **samo putem njezina središnjeg tijela**. Tu je izjavu potrebno dati depozitaru Konvencije⁴⁰⁰. Depozitar će izvijestiti države o toj izjavi⁴⁰¹. Stalni ured Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu osigurat će objavu tog podatka na svojem *web*-mjestu (< www.hcch.net >, pod „Convention 34“, zatim „Authorities“).
- Najbolji interesi djeteta trebali bi služiti kao vodič u pogledu te odredbe i tijelu koje podnosi zahtjev (koje, u svakom slučaju, zahtjev može podnijeti samo ako okolnosti u kojima se nalazi dijete to nalažu) i tijelu kojem se zahtjev podnosi⁴⁰².
- Tijelo kojem se zahtjev podnosi nikad nije obvezno dostaviti te podatke, čak i kad su uvjeti za podnošenje zahtjeva ispunjeni. Ono ima vlastitu diskrecijsku ovlast⁴⁰³.
- Kad bi se prenošenjem podataka, prema mišljenju uključenog tijela, moglo ugroziti djetetovu osobu ili imovinu, ili bi to moglo značiti ozbiljnu prijetnju slobodi ili životu člana djetetove obitelji, to tijelo ne smije zatražiti ili prenijeti te podatke⁴⁰⁴.
- Uz to, predmetna tijela moraju poštovati opća pravila koja se primjenjuju na podatke koji su prikupljeni ili preneseni u skladu s člancima 41. i 42. Konvencije⁴⁰⁵.

(c) Podnošenje zahtjeva za pružanje pomoći u provedbi mjera zaštite u inozemstvu

Članak 35. stavak 1.

- 11.27. Kad se mjere zaštite poduzimaju na temelju Konvencije, tijela jedne države ugovornice mogu zahtijevati od tijela druge države ugovornice pomoć u provedbi tih mjera.

³⁹⁹ Isto, točka 144.

⁴⁰⁰ Članak 45. stavak 2. Depozitar Konvencije jest Ministarstvo vanjskih poslova Nizozemske.

⁴⁰¹ Članak 63. točka (d)

⁴⁰² Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 144.

⁴⁰³ Isto.

⁴⁰⁴ Članak 37.

⁴⁰⁵ Dodatno vidjeti točke 11.32. – 11.33. u nastavku.

- 11.28. To se posebno primjenjuje na osiguranje učinkovite primjene prava na pristup kao i redovito održavanje neposrednih kontakata.

Potrebno je uzeti u obzir i sljedeće:

- Člankom 35. stavkom 1. predviđa se uzajamna pomoć među nadležnim tijelima država ugovornica u provedbi mjera zaštite. Stoga se u njemu navodi opća osnova za suradnju među tijelima u provedbi.
- Ta se odredba izričito „posebno“ primjenjuje na osiguranje učinkovite primjene prava na pristup kao i redovito održavanje neposrednih kontakata. Njome se, stoga, dopunjuje i jača suradnja koja je predviđena između središnjih tijela država ugovornica Konvencije iz 1980. (vidjeti članak 21. Konvencije iz 1980.)⁴⁰⁶.
- Održavanje redovitih i neposrednih kontakata predviđeno je u članku 10. UNCRC-a.

(d) Traženje/pružanje pomoći u slučajevima međunarodnog pristupa/kontakta
Članak 35. stavak 2.

- 11.29. Kad roditelj koji ima boravište u državi ugovornici želi steći ili ostvarivati pristup djetetu / kontakt s djetetom koje ima redovito boravište u drugoj državi ugovornici, od tijela države u kojoj ima boravište može zatražiti da prikupe podatke ili dokaze i ispitaju njegovu podobnost za ostvarivanje prava pristupa/kontakta te uvjeta pod kojima se pristup/kontakt može ostvarivati.

- 11.30. Te podatke, dokaze i nalaze mora⁴⁰⁷ razmotriti tijelo koje je nadležno za odlučivanje o zahtjevu za pristup djetetu / kontakt s djetetom prije nego što donese odluku.

Potrebno je uzeti u obzir i sljedeće:

- Tijelo koje je nadležno za odlučivanje o zahtjevu za pristup/kontakt može⁴⁰⁸ odgoditi postupak u očekivanju ishoda tog zahtjeva, posebno kad razmatra zahtjev za ograničenje ili prekid prava na pristup/kontakt odobrenih u državi ugovornici u kojoj je dijete imalo prethodno redovito boravište.⁴⁰⁹
- Međutim, time se ne sprječava tijelo koje ima nadležnost da poduzme privremene mjere u očekivanju ishoda zahtjeva⁴¹⁰.

(e) Dostavljanje dokumentacije u kojoj se navode ovlasti osobe koja ima roditeljsku odgovornost ili koja je odgovorna za zaštitu djeteta⁴¹¹
Članak 40.

- 11.31. Tijela države ugovornice u kojoj dijete ima redovito boravište ili države ugovornice u kojoj su poduzete mjere zaštite mogu osobi koja ima roditeljsku odgovornost ili osobi kojoj je povjerena zaštita djetetove osobe ili imovine na njihov zahtjev dostaviti potvrdu u kojoj se navodi svojstvo u kojem je ta osoba ovlaštena

⁴⁰⁶ Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 146.

⁴⁰⁷ Nakon što se u državi ugovornici u kojoj roditelj ima boravište prikupe podatci/dokazi/nalazi, država ugovornica koja odlučuje o predmetu **obvezna** je razmotriti te podatke/dokaze/nalaze.

⁴⁰⁸ Tijelo nije obvezno odgoditi postupak – vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 148.

⁴⁰⁹ Članak 35. stavak 3.

⁴¹⁰ Članak 35. stavak 4.

⁴¹¹ Članak 40. ne nalazi se u poglavlju V kao odredba o suradnji, nego u poglavlju VI. Konvencije pod naslovom „Opće odredbe“.

djelovati i ovlasti koje su joj dodijeljene.

Potrebno je uzeti u obzir i sljedeće:

- Države ugovornice nisu obvezne izdavati te potvrde. Svaka država ugovornica odlučuje hoće li to učiniti.
- Ako se odluči za to, predmetna država ugovornica mora odrediti tijela koja su nadležna izdavati takve potvrde⁴¹².
- Država ugovornica nadležna za izdavanje potvrde jest država ugovornica u kojoj dijete ima redovito boravište ili država ugovornica u kojoj je donesena mjera zaštite.
- U potvrdi će se obično navesti:
  - osoba koja ima roditeljsku odgovornost,
  - je li to rezultat primjene prava (na temelju prava koje je mjerodavno u skladu s člankom 16.) ili mjere zaštite koju je nadležno tijelo poduzelo u skladu s poglavljem II. Konvencije,
  - ovlasti osobe koja ima roditeljsku odgovornost.
 U odgovarajućem slučaju mogu se navesti negativne ovlasti koje ta osoba nema⁴¹³.
- U nedostatku dokaza o protivnom smatra se da su svojstvo i ovlasti navedene u takvoj potvrdi povjerene toj osobi⁴¹⁴. „Stoga će sve zainteresirane osobe moći osporavati točnost navoda u potvrdi, ali ako ih nitko ne osporava, treća strana može sa sigurnošću poslovati s osobom navedenom u potvrdi, u okviru ovlasti koje su ondje navedene.”⁴¹⁵

Primjer 11. (G)

Majka i sedmogodišnje dijete imaju redovito boravište u državi ugovornici A. Otac ima redovito boravište u državi ugovornici B. Majka i dijete preselili su se prije šest mjeseci u državu ugovornicu A uz očevu suglasnost. Dijete jednom mjesečno posjećuje oca u državi ugovornici B radi ostvarivanja kontakta. Otac je zabrinut jer mu se tijekom posljednja dva posjeta dijete žalilo da je noću često samo u kući dok majka izlazi te da su, kad se vraća kući iz škole, u kući uvijek drugi muškarci. Otac kontaktira sa središnjim tijelom u državi ugovornici B u pogledu djetetovih primjedbi. Nije siguran što napraviti jer dijete nije prije izmišljalo priče kako bi dobilo pažnju. Središnje tijelo u državi ugovornici B odlučuje kontaktirati sa središnjim tijelom u državi ugovornici A i zahtijeva izvješće o okolnostima u kojima se nalazi dijete⁴¹⁶. Nakon što je dobilo djetetove primjedbe, središnje tijelo u državi ugovornici A zabrinuto je za dobrobit djeteta te je suglasno istražiti taj slučaj i dostaviti izvješće⁴¹⁷.

Primjer 11. (H)

Obitelj ima redovito boravište u državi ugovornici A nakon što se prije godinu dana preselila iz države ugovornice B. Baka i djed s majčine strane žive u državi ugovornici B. Djeca (osmogodišnji dječak i desetogodišnja djevojčica) redovito posjećuju svoju baku i djeda s majčine strane. Baka i djed postali su zabrinuti za djecu jer se tijekom posljednjeg posjeta ponašanje djece promijenilo. Primijetili su njihovo seksualizirano ponašanje i neprimjerene seksualne komentare. Kad su ih baka i djed o tome ispitali, djeca su izjavila da ih je otac više puta neprimjereno dirao. Baka i djed boje se o tome razgovarati s roditeljima jer su zabrinuti da će im se kontakt s

⁴¹² Članak 40. stavak 3.

⁴¹³ Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 154.

⁴¹⁴ Članak 40. stavak 2.

⁴¹⁵ Izvješće s objašnjenjima, točka 155.

⁴¹⁶ Članak 32. točka (a)

⁴¹⁷ U tom slučaju tijela u državi ugovornici B mogu zatražiti da tijela u državi ugovornici A od nadležnih tijela u državi ugovornici A zatraže da razmotre potrebu poduzimanja mjera zaštite djeteta (članak 32. točka (b)).

djecom prekinuti. Budući da nisu sigurni što trebaju učiniti, baka i djed kontaktiraju sa središnjim tijelom u državi ugovornici A. Središnje tijelo zabrinuto je za dobrobit djece te kontaktira sa središnjim tijelom u državi ugovornici B i od njega (ili tijela s javnim ovlastima ili drugih tijela) zahtijeva da razmotri potrebu poduzimanja mjera zaštite djece⁴¹⁸. Središnje tijelo države ugovornice B putem svojih relevantnih tijela s javnim ovlastima odmah poduzima korake kako bi istražilo okolnosti u kojima se nalaze djeca. Djeca razgovaraju s dječjim psihologom i ponavljaju navode u pogledu oca. Nakon što su razgovarala s ocem i majkom, nadležna tijela države ugovornice B odmah poduzimaju mjere kako bi udaljila oca iz doma dok se slučaj dodatno ne istraži i dok se ne pokrene bilo kakav postupak koji može biti nužan u pogledu djece.

Primjer 11. (I)

Dijete je protupravno odvedeno iz države ugovornice A u državu ugovornicu B. Obje su države ugovornice stranke i Haške konvencije o otmici djece iz 1980. Tijelima države ugovornice B podnosi se zahtjev za povratak djeteta. Zahtjev se odbija na temelju velikog rizika da će se time naštetiti djetetu. Tijela države ugovornice A još uvijek imaju nadležnost za donošenje odluke o skrbi ako nisu ispunjeni uvjeti za promjenu nadležnosti iz članka 7.⁴¹⁹ Međutim, prije nego što donesu bilo kakvu odluku, žele znati razloge zbog kojih je odbijen zahtjev za povratak. Razlog je tomu činjenica da će taj podatak biti ključan za meritornu odluku o pitanjima skrbi nad djetetom. U skladu s člankom 34. stavkom 1. tijela države ugovornice A mogu zatražiti taj podatak od tijela države ugovornice B⁴²⁰.

Primjer 11. (J)

Dijete ima redovito boravište u državi ugovornici A. Majka se želi s djetetom preseliti u državu ugovornicu B. Otac se protivi, ali je taj prigovor odbijen odlukom suda. Odlukom suda utvrđen je poseban način ostvarivanja kontakta oca i djeteta. U skladu s tom odlukom dijete će se, radi ostvarivanja kontakta, predati na neutralnoj lokaciji tako da se roditelji ne moraju susresti (zbog velike napetosti između roditelja i učinka toga na dijete). Uz pomoć središnjih tijela u objema državama, tijela u državi ugovornici A kontaktiraju s relevantnim tijelima u državi ugovornici B kako bi im pomogla u provedbi tog načina ostvarivanja kontakta⁴²¹. Tijela u državi ugovornici B pružaju obitelji usluge nadzirane razmjene, pri čemu se dijete može ostaviti i preuzeti na neutralnoj lokaciji uz prisutnost treće strane tako da se roditelji ne moraju susresti.

Primjer 11. (K)

Dvoje djece ima redovito boravište u državi ugovornici A i žive ondje sa svojim ocem. Njihova majka ima boravište u državi ugovornici B. Budući da su se djeca i otac prije godinu dana preselili u državu ugovornicu A, majka ima poteškoće u ostvarivanju kontakta s djecom. Majka podnosi zahtjev za kontakt tijelima države ugovornice A⁴²². Otac se protivi tom zahtjevu, tvrdeći da kontakt djece s majkom nije u njihovu najboljem interesu zbog njezina nestabilnog mentalnog zdravlja. Majka želi osporiti tu tvrdnju te osigurati kontakt s djecom u svojem domu u državi ugovornici B tijekom svih školskih praznika. U skladu s člankom 35. stavkom 2. od tijela države ugovornice B zahtijeva da prikupe podatke i dokaze te 1. ispituju njezinu podobnost za ostvarivanje kontakta sa svojom djecom i da se 2. taj kontakt ostvaruje u njezinu domu u državi ugovornici B. Tijela u državi ugovornici A koja donose odluku o kontaktu suglasna su s odgodom postupka dok ne zaprimu izvješće o nalazima tijela države ugovornice B⁴²³. Tijela u državi

⁴¹⁸ Članak 32. točka (b)

⁴¹⁹ Vidjeti prethodno **poglavlje 4. točke 4.20. – 4.25.**

⁴²⁰ Usporediti članak 11. stavak 6. Uredbe Bruxelles II.a, o kojem se dodatno raspravlja u točki **13.10.**

⁴²¹ Članak 35. stavak 1.

⁴²² Imaju nadležnost na temelju članka 5. – vidjeti prethodno **poglavlje 4.**

⁴²³ Članak 35. stavak 3.

ugovornici B sastavljaju izvješće u kojem se, među ostalim, navodi da 1. u skladu s majčinom medicinskom dokumentacijom ona nema, i nikad nije imala, nikakav poznati psihički poremećaj; 2. na temelju niza razgovora s njom tijela ne mogu utvrditi nikakav razlog zbog kojeg ona ne bi bila podobna za ostvarivanje kontakta sa svojom djecom; i 3. nakon što su je više puta posjetili u njezinu domu, utvrdila su da je riječ o odgovarajućem okruženju za djecu i da djeca imaju vlastitu spavaću sobu u njezinoj kući. Izvješće i popratna dokumentacija prihvaćeni su kao dokazi te se uzimaju u obzir u postupku koji se vodi u državi ugovornici B⁴²⁴.

Primjer 11. (L)

Djetetu je određen skrbnik u državi ugovornici A u kojoj dijete ima redovito boravište. Skrbnik je odgovoran za upravljanje djetetovim imanjem te želi prodati dio imovine u državi ugovornici B. Potencijalni kupci u državi ugovornici B zabrinuti su da skrbnik nema ovlast za prodaju imovine u ime djeteta. Ako država ugovornica A izdaje potvrde u skladu s člankom 40., skrbnik može od tijela te države zatražiti potvrdu u kojoj se navodi svojstvo u kojem je on ovlašten djelovati i ovlasti koje su mu dodijeljene.

F. Prosljeđivanje osobnih podataka i informacija putem tijela **Članci 41. i 42.**

- 11.32. Potrebno je napomenuti da se osobni podatci prikupljeni ili prosljeđeni na temelju Konvencije smiju upotrebljavati samo za ciljeve za koje su prikupljeni ili prosljeđeni⁴²⁵.
- 11.33. Nadalje, tijela kojima se podatci šalju osigurat će njihovu povjerljivost u skladu s propisima svoje države⁴²⁶.

G. Troškovi središnjih tijela / tijela s javnim ovlastima

- 11.34. Središnja tijela i druga tijela s javnim ovlastima načelno moraju snositi vlastite troškove za izvršavanje zadataka na temelju Konvencije⁴²⁷. Ti troškovi mogu uključivati fiksne troškove rada tijela, troškove korespondencije i prosljeđivanja podataka, troškove traženja podataka o djetetu, troškove pružanja pomoći u otkrivanju mjesta gdje se dijete nalazi, troškove organiziranja posredovanja ili sporazuma o nagodbi te troškove provedbe mjera donesenih u drugoj državi članici, a posebno mjera smještaja⁴²⁸.
- 11.35. Međutim, u članku 38. priznaje se da tijela država ugovornica zadržavaju „mogućnost određivanja naknade za usluge na ime razumnog troška“. Ako država ugovornica uvede takve naknade, bez obzira na to traži li se time nadoknada troškova koji su već nastali ili se zahtijeva osiguranje sredstava prije pružanja usluge, ta bi naknada trebala biti „donekle umjerena“⁴²⁹. Uz to, tijela bi trebala unaprijed dostaviti jasne podatke o tim naknadama.

⁴²⁴ Članak 35. stavak 2.

⁴²⁵ Članak 41.

⁴²⁶ Članak 42.

⁴²⁷ Članak 38. stavak 1.

⁴²⁸ Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 152.

⁴²⁹ Isto.

- 11.36. Izraz „tijela s javnim ovlastima“ iz članka 38. odnosi se na upravna tijela država ugovornica, a ne na sudove⁴³⁰. Sudski troškovi i, općenitije, troškovi postupka i odvjetnika, nisu uključeni u članak 38.
- 11.37. Svaka država ugovornica može i sklapati sporazume s jednom ili više drugih država ugovornica u vezi s raspodjelom troškova za primjenu Konvencije⁴³¹. Ta odredba može, na primjer, biti korisna u slučajevima prekograničnog smještaja djece.

---

⁴³⁰

⁴³¹

Isto.

Članak 38. stavak 2.

12

*ODNOS IZMEĐU KONVENCIJE IZ
1996. I DRUGIH INSTRUMENATA*

A. Kako Konvencija iz 1996. utječe na funkcioniranje Haške konvencije od 12. lipnja 1902. koja se odnosi na skrbništvo nad malodobnim osobama⁴³²?

Članak 51.

- 12.1. U pogledu odnosa među državama ugovornicama Konvencije iz 1996. tom je Konvencijom zamijenjena Konvencija iz 1902.

B. Kako Konvencija iz 1996. utječe na funkcioniranje Haške konvencije od 5. listopada 1961. o ovlastima nadležnih tijela i primjenjivom pravu u svezi sa zaštitom malodobnih osoba⁴³³?

Članak 51.

- 12.2. U pogledu odnosa među državama ugovornicama Konvencije iz 1996. tom je Konvencijom zamijenjena Haška konvencija o zaštiti malodobnih osoba iz 1961. Međutim, tom se zamjenom ne dovodi u pitanje priznanje mjera koje su prethodno poduzete primjenom Konvencije iz 1961.
- 12.3. To znači da, ako je država ugovornica Konvencije iz 1961. poduzela mjeru u skladu s člankom 4. te Konvencije (kojim se nadležnost dala tijelima države ugovornice čiji je dijete državljanin), tu će mjeru u skladu s Konvencijom iz 1961. (članak 7. Konvencije iz 1961.) morati priznati sve druge države koje su bile stranke Konvencije iz 1961. u vrijeme poduzimanja mjere. To vrijedi i ako su u međuvremenu predmetne dvije države postale stranke Konvencije iz 1996.

Primjer 12. (A)

Država A i država B države su ugovornice Haške konvencije o zaštiti malodobnih osoba iz 1961. Konvencija iz 1996. stupa na snagu u državi B 2007. Tijela države A 2008. donose odluku o djetetu koje ima redovito boravište u državi C na temelju toga što je dijete državljanin države A. Tom su odlukom ispunjeni uvjeti za priznanje u skladu s Konvencijom iz 1961. Konvencija iz 1996. stupa na snagu u državi A 2009. U državi B 2010. se zahtijeva priznanje mjere. Iako se ne može priznati na temelju članka 23. Konvencije iz 1996.⁴³⁴, odluka bi se u državi B trebala priznati na temelju Konvencije iz 1961. primjenom članka 51. Konvencije iz 1996.

⁴³² U kolovozu 2013. države ugovornice jesu Austrija, Belgija, Italija, Luksemburg, Portugal, Rumunjska i Španjolska. U pogledu odnosa među državama ugovornicama Haške konvencije o zaštiti malodobnih osoba iz 1961., Konvencijom iz 1961. zamijenjena je Konvencija iz 1902. Potrebno je napomenuti da su sve preostale države ugovornice Konvencije iz 1902. države članice EU-a koje su, stoga, obvezne primjenjivati Uredbu Bruxelles II.a, koja ima prednost u skladu s člankom 59. stavkom 1. Uredbe.

⁴³³ U kolovozu 2013. države ugovornice jesu Austrija, Kina (Konvencija se primjenjuje samo na Posebno upravno područje Makao), Francuska, Njemačka, Italija, Latvija, Litva, Luksemburg, Nizozemska, Poljska, Portugal, Španjolska, Švicarska i Turska.

⁴³⁴ Članak 53. stavak 2. – vidjeti prethodno **poglavlje 3.** Čak i ako vremenski opseg ne predstavlja poteškoću, priznanje se može odbiti i na temelju članka 23. stavka 2. točke (a) Konvencije – vidjeti prethodno **poglavlje 10.**

c. A. Kako Konvencija iz 1996. utječe na funkcioniranje Haške konvencije od 25. listopada 1980. o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece?

Članak 50.

- 12.4. U članku 50. navodi se da predmetna Konvencija ne utječe na primjenu Konvencije iz 1980. u odnosima stranaka obiju Konvencija. Međutim, u članku 50. navodi se i da se time ne sprječava pozivanje na odredbe Konvencije iz 1996., u namjeri da se ishodi povratak djeteta koje je protupravno odvedeno ili zadržano i u namjeri da se uredi prava na pristup". Dodatna rasprava o interakciji tih dvaju instrumenata nalazi se u točkama 13.1. do 13.14. u nastavku.

D. Kako Konvencija iz 1996. utječe na funkcioniranje drugih instrumenata?

Članak 52.

- 12.5. Predmetna Konvencija ne utječe ni na koji međunarodni instrument kojeg su države ugovornice stranke, i koji sadržava odredbe o pitanjima koja se uređuju predmetnom Konvencijom, osim ako države ugovornice tog međunarodnog instrumenta ne izjave suprotno⁴³⁵.
- 12.6. Predmetna Konvencija ne utječe ni na mogućnost da jedna ili više država ugovornica sklapaju sporazume koji sadržavaju, u pogledu djece koja imaju redovito boravište u jednoj od država ugovornica tih sporazuma, odredbe o pitanjima koja se uređuju predmetnom Konvencijom⁴³⁶. Nijedan sporazum koji države ugovornice sklope o pitanjima koja su obuhvaćena područjem primjene predmetne Konvencije neće utjecati na primjenu predmetne Konvencije između tih država ugovornica i drugih država ugovornica koje nisu stranke tog sporazuma⁴³⁷.
- 12.7. **Trenutačno je glavni instrument koji odgovara toj kategoriji Uredba Bruxelles II.a**⁴³⁸ koja se primjenjuje među državama članicama Europske unije, isključujući Dansku. Materijalno područje primjene te Uredbe i Konvencije iz 1996. vrlo je slično, iako Uredba ne uključuje pravila o mjerodavnom pravu⁴³⁹. U pogledu odnosa prema Konvenciji iz 1996. za države članice Europske unije (isključujući Dansku) Uredba će imati prednost ako dijete ima redovito boravište u državi članici Europske unije (isključujući Dansku) ili ako se priznanje ili ovrha odluke koju su izdala nadležna tijela države članice (isključujući Dansku) zahtijeva u drugoj državi članici (isključujući Dansku), bez obzira na to u kojoj državi dijete ima redovito boravište⁴⁴⁰.
- 12.8. Ta se pravila primjenjuju i na jedinstveno pravo koje se temelji na posebnim vezama regionalne ili druge prirode između odnosnih država. Ta se odredba može, na primjer, primijeniti među nordijskim državama u kojima je razvijeno jedinstveno pravo.

⁴³⁵ Članak 52. stavak 1.

⁴³⁶ Članak 52. stavak 2. Vidjeti i Izvješće s objašnjenjima, točku 172.

⁴³⁷ Članak 52. stavak 3.

⁴³⁸ Vidjeti prethodnu bilješku 8.

⁴³⁹ Potrebno je napomenuti da se pravila o mjerodavnom pravu sadržana u Konvenciji iz 1996. primjenjuju na djecu koja imaju redovito boravište u državi članici EU-a. Konkretno, članak 15. Konvencije iz 1996. primjenjivat će se ako sud iz države članice EU-a koja je obvezna primjenjivati Uredbu ostvaruje nadležnost na temelju pravila iz Uredbe (u kojoj je osnova za nadležnost osnova iz poglavlja II. Konvencije iz 1996.) – vidjeti prethodno **poglavlje 9.**, točku **9.1.**

⁴⁴⁰ Članak 61. Uredbe.

13

POSEBNE TEME

A. Međunarodna otmica djece

- 13.1. Konvencijom iz 1996. ne izmjenjuje se niti zamjenjuje mehanizam uspostavljen Konvencijom iz 1980. za rješavanje situacija koje uključuju međunarodnu otmicu djece⁴⁴¹. Naprotiv, Konvencijom iz 1996. dopunjuje se i jača Konvencija iz 1980. u određenim aspektima. To znači da se niz njezinih odredaba može iskoristiti kao dopuna mehanizmu Konvencije iz 1980. kad se Konvencija iz 1980. primjenjuje na određeni slučaj. Uz to, u državama ili situacijama u kojima se Konvencija iz 1980. **ne** primjenjuje, odredbe Konvencije iz 1996. mogu se iskoristiti i kao samostalni izvor pravnih sredstava za međunarodnu otmicu djece. Te se dvije različite situacije razmatraju u nastavku.
- 13.2. U pogledu odnosa Konvencije iz 1996. i međunarodne otmice djece te pitanja primjenjuje li se Konvencija iz 1980. na određeni slučaj općenito je potrebno napomenuti da se pravilima o nadležnosti iz poglavlja II. Konvencije iz 1996. stvara zajednički pristup nadležnosti kojim se strankama pruža sigurnost te se, stoga, time mogu obeshrabriti pokušaji traženja najpovoljnijeg pravnog sustava međunarodnom otmicom djece. Pravilom iz članka 5., kojim se djetetovo redovito boravište određuje kao primarna osnova za dodjelu nadležnosti, roditelje se potiče da pokrenu postupak (ili da postignu dogovor) u pogledu pitanja skrbi, pristupa/kontakta i preseljenja u državi ugovornici u kojoj dijete trenutačno živi, a ne da dijete sele u drugu državu prije nego što zatraže odluku o tim pitanjima.
- 13.3. Nadalje, kako se navodi u prethodnom **članku 4.**, člankom 7. Konvencije iz 1996. utvrđeno je posebno pravilo o nadležnosti u slučajevima međunarodne otmice djece⁴⁴². Tijela države ugovornice u kojoj je dijete imalo redovito boravište neposredno prije nego što je protupravno odvedeno ili zadržano zadržavaju nadležnost za mjere usmjerene na zaštitu osobe i imovine djeteta dok se ne ispuni niz uvjeta. Tim se pravilom nastoji uspostaviti ravnoteža između dviju ideja. Prva je da osoba koja protupravno odvede ili zadrži dijete ne bi smjela moći iskoristiti taj čin tako što bi osigurala promjenu tijela koja imaju nadležnost za poduzimanje mjera koje se odnose na skrb ili pristup/kontakt. Druga je da je promjena boravišta djeteta, ako se nastavi, činjenica koja se većinom ne može zanemariti do te mjere da se na neodređeno odbije nadležnost tijela nove države⁴⁴³. Dok god tijela države ugovornice iz koje je dijete protupravno odvedeno ili izvan koje je protupravno zadržano imaju nadležnost, tijela države ugovornice u koju je dijete protupravno odvedeno ili u kojoj je ono protupravno zadržano mogu poduzeti samo neophodne mjere zaštite u skladu s člankom 11. (ako je riječ o žurnom slučaju)⁴⁴⁴ i ne mogu poduzeti privremene mjere u skladu s člankom 12. Konvencije⁴⁴⁵.
- 13.4. Definicija protupravnog odvođenja ili zadržavanja koja se upotrebljava u Konvenciji iz 1996. ista je kao u Konvenciji iz 1980., čime se upućuje na činjenicu da se te dvije Konvencije nadopunjuju⁴⁴⁶. Tumačenjem i primjenom odredaba Konvencije iz 1980. koje se odnose na protupravno odvođenje i zadržavanje može se stoga pomoći u određivanju nadležnosti na temelju Konvencije iz 1996.⁴⁴⁷

⁴⁴¹ To je jasno vidljivo iz članka 50. Konvencije iz 1996., na koji se upućuje u prethodnoj točki **12.4.**

⁴⁴² To se razmatra u prethodnim točkama **4.20.** – **4.25.**

⁴⁴³ Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 46.

⁴⁴⁴ Detaljnije razmotreno u prethodnom **poglavlju 6.**

⁴⁴⁵ Vidjeti članak 7. stavak 3. Konvencije i Izvješće s objašnjenjima, točku 51.

⁴⁴⁶ Članak 7. stavak 2. Konvencije iz 1996. i članak 3. Konvencije iz 1980. Vidjeti prethodnu točku **4.21.**

⁴⁴⁷ Vidjeti prethodnu točku **4.21.** Za odluke o tumačenju protupravnog odvođenja ili zadržavanja vidjeti sudsku praksu i komentare u INCADAT-u (< www.incadat.com >).

(a) Koja je uloga Konvencije iz 1996. u situacijama u kojima se Haška konvencija o otmici djece iz 1980. primjenjuje na otmicu djece?

- 13.5. Konvencija iz 1980. nastavit će se primjenjivati među državama ugovornicama Konvencije iz 1996. koje su stranke i Konvencije iz 1980.⁴⁴⁸
- 13.6. Konvencijom iz 1996. dopunjuje se i jača Konvencija iz 1980. pružanjem izričitog okvira za nadležnost, uključujući u iznimnim slučajevima kad je povratak djeteta odbijen ili kad nije zatražen. Konvencijom se jača Konvencija iz 1980. naglašavanjem primarne uloge tijela države ugovornice u kojoj dijete ima redovito boravište u odlučivanju o mjerama koje mogu biti neophodne za dugoročnu zaštitu djeteta⁴⁴⁹. To se ostvaruje osiguranjem zadržavanja nadležnosti države ugovornice u kojoj dijete ima redovito boravište dok se ne ispune određeni uvjeti⁴⁵⁰.
- 13.7. Konvencija iz 1996. sadržava i odredbe koje mogu biti od pomoći kad sudska ili upravna tijela žele naložiti povratak djeteta u skladu s Konvencijom iz 1980., ali **samo na temelju toga** što su uspostavljene određene neophodne žurne mjere kako bi se osigurali siguran povratak djeteta i njegova neprekinuta zaštita u državi ugovornici koja podnosi zahtjev (dok tijela u toj državi ugovornici ne budu mogla postupati kako bi zaštitila dijete). U tom pogledu Konvencija iz 1996. sadržava posebnu osnovu za nadležnost kojom se, ako je riječ o žurnom slučaju, državi ugovornici kojoj se zahtjev podnosi omogućuje da poduzme „neophodne mjere zaštite“ djeteta⁴⁵¹. Konvencijom iz 1996. povećava se djelotvornost svih takvih donesenih mjera zaštite tako što se osigurava priznanje tih odluka primjenom prava u državi ugovornici u koju se dijete treba vratiti i njihova ovrha u toj državi ugovornici na temelju zahtjeva bilo koje zainteresirane strane (dok tijela u državi ugovornici koja podnosi zahtjev ne budu mogla uspostaviti sve neophodne zaštitne mjere)⁴⁵².
- 13.8. Konvencija iz 1996. može biti i pomoć u pitanjima privremenog pristupa/kontakta u slučajevima otmice kad su u tijeku postupci o povratku na temelju Konvencije iz 1980.⁴⁵³ Ako država ugovornica u kojoj dijete ima redovito boravište ne može razmatrati privremeni pristup/kontakt i ako je riječ o žurnom slučaju, članak 11. Konvencije može biti osnova na temelju koje tijela države ugovornice koja odlučuju u postupku povratka mogu donijeti takvu odluku⁴⁵⁴. Ta će odluka prestati vrijediti nakon što tijela države ugovornice u kojoj dijete ima redovito boravište

⁴⁴⁸ Članak 50. Vidjeti prethodnu točku 12.4.

⁴⁴⁹ U pogledu Konvencije iz 1980. vidjeti članke 16. i 19. te Konvencije te točke 16. i 19. Izvješća s objašnjenjima o Haškoj konvenciji o otmici djece iz 1980., E. Pérez-Vera, u *Proceedings of the Fourteenth Session (1980.)*, Tome III, *Child abduction*, Den Haag, Imprimerie Nationale, 1982., str. 425.–476. U Izvješću s objašnjenjima navodi se da se Konvencija iz 1980. implicitno temelji na načelu da bi se svaka rasprava o meritumu prava na skrb trebala održati pred nadležnim tijelima u državi ugovornici u kojoj je dijete imalo redovito boravište prije nego što je protupravno oduvedeno/zadržano (točka 19.).

⁴⁵⁰ Članak 7. – vidjeti prethodne točke 4.20. – 4.25.

⁴⁵¹ Članak 11. – vidjeti prethodno poglavlje 6. (i posebno primjer 6. (G)).

⁴⁵² Vidjeti prethodnu točku 6.12. u pogledu priznanja i ovrhe mjera zaštite poduzetih na temelju članka 11. i, općenitije, raspravu u poglavlju 10.

⁴⁵³ U tom pogledu vidjeti prethodno poglavlje 6. i, posebno, primjer 6. (F) te raspravu u bilješci 216. Vidjeti i Vodič za uspješnu primjenu u pogledu prekograničnog kontakta (*op. cit.* bilješka 216.), točka 4.6.2, u kojoj se, u kontekstu članka 21. Konvencije iz 1980., navodi: „u nekim je zemljama zauzeto stajalište da člankom 21. nisu obuhvaćeni zahtjevi za privremeni kontakt koji su podneseni prije donošenja odluke o povratku. To, ponovno, nije u skladu s temeljnim načelom da bi se kontakt trebao ostvarivati u svim okolnostima u kojima dijete nije izloženo riziku. Nadalje, neobnavljanje kontakta s ostavljenim roditeljem tijekom, ponekad, produljenog postupka povratka dovodi do rizika od daljnje štete za dijete i otuđivanja od ostavljenog roditelja.“

⁴⁵⁴ Vidjeti prethodne točke 6.2. – 6.5. o situacijama u kojima se slučaj može smatrati „žurnim“ za potrebe članka 11.

poduzmu neophodne mjere zaštite u tom pogledu⁴⁵⁵.

- 13.9. Odredbe o suradnji u Konvenciji iz 1996. mogu se iskoristiti i kako bi se potkrijepili uvjeti suradnje iz Konvencije iz 1980. U skladu s Konvencijom iz 1980. središnje tijelo mora dostaviti „opće informacije o pravu svoje države u vezi s primjenom Konvencije“⁴⁵⁶, dok u skladu s Konvencijom iz 1996. središnje tijelo mora poduzeti odgovarajuće korake kako bi, u vezi s primjenom Konvencije, osiguralo „obavijesti o propisima njihove države i dostupnim uslugama, u svezi sa zaštitom djece“⁴⁵⁷. Time se drugom središnjem tijelu ili roditelju omogućuje da dobije opširnije podatke o propisima države ugovornice u koju je dijete protupravno odvedeno ili u kojoj je ono protupravno zadržano.
- 13.10. Članak 34. Konvencije iz 1996., kojim se nadležnim tijelima koja razmatraju mjeru zaštite dopušta, ako okolnosti u kojima se nalazi dijete to nalažu, da od bilo kojeg tijela druge države ugovornice koja posjeduje podatak relevantan za zaštitu djeteta zatraže dostavu takvog podatka⁴⁵⁸, može biti posebno koristan ako se odluka o povratku **odbija** na temelju Konvencije iz 1980.⁴⁵⁹ U toj situaciji, ako se pred tijelom u državi ugovornici u kojoj dijete ima redovito boravište vodi postupak za dodjelu skrbi i ako ono već nema podatke na kojima se temelji odbijanje povratka, na temelju članka 34. to tijelo može zatražiti te podatke od tijela koje je odbilo povratak. Time se može spriječiti nastanak situacije u kojoj tijela koja odlučuju u postupku za dodjelu skrbi u državi ugovornici u kojoj dijete ima redovito boravište nemaju na raspolaganju podatke koje su razmatrala tijela koja su odlučivala o zahtjevu za povratak. Potrebno je napomenuti da ovdje postoji razlika između funkcioniranja Konvencije iz 1996. i Uredbe Bruxelles II.a⁴⁶⁰. Člankom 11. stavkom 6. Uredbe Bruxelles II.a sud koji je odbio predati dijete u skladu s člankom 13. Konvencije iz 1980. **obvezuje** se da sve dokumente koji se odnose na saslušanje pred sudom pošalje tijelima države u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište prije njegova nezakonitog odvođenja ili zadržavanja. Konvencija iz 1996. ne sadržava takvu obvezu. Međutim, kao što se navodi u prethodnom **poglavlju 11.**, njome je ipak predviđena takva suradnja i komunikacija među tijelima⁴⁶¹.
- 13.11. Članak 34. Konvencije iz 1996. može biti koristan i državi ugovornici kojoj je zahtjev podnesen i koja odlučuje u postupku povratka na temelju Konvencije iz 1980. Ako su podatci iz države ugovornice u kojoj dijete ima redovito boravište relevantni za odluku o povratku djeteta⁴⁶² ili za neke druge žurne mjere zaštite čije poduzimanje razmatra sudsko ili upravno tijelo u državi ugovornici kojoj se podnosi zahtjev (npr. žurne mjere zaštite koje se odnose na siguran povratak djeteta), to tijelo može primijeniti mehanizam iz članka 34. kako bi dobilo te

⁴⁵⁵ Članak 11. stavak 2. – vidjeti prethodne točke **6.8. – 6.9.** Primjena članka 11. kao osnove za nadležnost za poduzimanje neophodnih mjera zaštite kako bi se osigurao siguran povratak djeteta ili privremeni pristup u kontekstu postupka o povratku (kako je navedeno ovdje i u točki **13.7.** te u prethodnom **poglavlju 6.**) razmatrala se na sastanku Posebne komisije iz 2011. (I. dio) u pogledu toga kad bi takve situacije dovele do „žurnog slučaja“ tako da bi se moglo pozivati na članak 11. Kao što je navedeno u prethodnom **poglavlju 6.**, može li se mjera poduzeti na temelju članka 11., odnosno može li se situacija primjereno opisati kao „žurni“ slučaj, uvijek će biti pitanje na koje će nadležno tijelo morati odgovoriti, uzimajući u obzir činjenice konkretnog slučaja koji razmatra.

⁴⁵⁶ Članak 7. stavak 2. točka (e)

⁴⁵⁷ Članak 30. stavak 2.

⁴⁵⁸ Članak 34. Dodatno vidjeti prethodne točke **11.25. – 11.26.**

⁴⁵⁹ Posebno ako se povratak odbija na temelju toga što postoji velik rizik da bi se dijete nakon povratka izložilo fizičkoj ili psihološkoj šteti ili bi se na drugi način dijete stavilo u nepodnošljivu situaciju – članak 13. stavak 1. točka (b) Konvencije iz 1980.

⁴⁶⁰ Vidjeti prethodnu bilješku 8.

⁴⁶¹ Članak 34. Dodatno vidjeti prethodne točke **11.25. – 11.26.** Vidjeti i **primjer 11. (I).**

⁴⁶² Npr. za potrebe obrane istaknute na temelju članka 13. Konvencije iz 1980. Međutim, u pogledu toga je li odvođenje ili zadržavanje djeteta bilo „protupravno“ u smislu članka 3. Konvencije iz 1980. vidjeti poseban mehanizam predviđen u članku 15. Konvencije iz 1980.

relevantne podatke od države ugovornice u kojoj dijete ima redovito boravište.

- 13.12. Konačno, potrebno je napomenuti da se ni u Konvenciji iz 1996. ni u Konvenciji iz 1980. ne navodi koji postupak treba slijediti ako je postupak za povratak djeteta istovremeno pokrenut u državi ugovornici u kojoj dijete ima redovito boravište (u skladu s člancima 5. i 7. Konvencije iz 1996.) i u državi ugovornici u koju je dijete protupravno odvedeno ili u kojoj je ono protupravno zadržano (u skladu s člankom 12. Konvencije iz 1980.). U članku 13. Konvencije iz 1996. nije riješeno to pitanje jer se nadležnost za djelovanje na temelju Konvencije iz 1980. ne temelji na člancima 5. do 10. Konvencije iz 1996. (vidjeti članak 13. Konvencije iz 1996.). U tim će okolnostima predmetne države ugovornice trebati komunicirati i surađivati (uz potporu središnjih tijela i/ili izravnom komunikacijom između sudova) kako bi utvrdile najprimjereniji način daljnjeg postupanja, uzimajući u obzir najbolje interese djeteta.⁴⁶³

Primjer 13. (A)

U ovom su primjeru države A i B države ugovornice Konvencije iz 1996. i Konvencije iz 1980.

Dijete ima redovito boravište u državi A. Nakon rastave njegovih roditelja oba roditelja zadržavaju skrb nad djetetom, ali se slažu da će se za njega primarno skrbiti majka, dok će s ocem imati redoviti kontakt. Tri mjeseca kasnije majka se seli s djetetom u državu ugovornicu B bez pristanka oca.

Otac pokreće postupak za povratak u skladu s Konvencijom iz 1980. Majka izjavljuje da je otac spolno zlostavljao dijete te sudovi u državi ugovornici B odbijaju zahtjev za povratak jer postoji veliki rizik da bi nakon povratka dijete bilo izloženo fizičkoj ili psihološkoj šteti⁴⁶⁴.

Stoga otac tijelima u državi A podnosi zahtjev za povratak djeteta (jer tijela u državi A zadržavaju nadležnost u skladu s člankom 7. Konvencije iz 1996. te odbijanje povratka na temelju Konvencije iz 1980., samo po sebi, ne dovodi do promjene nadležnosti⁴⁶⁵). U skladu s člankom 34. stavkom 1. sudovi države A mogu, i trebaju ako je potrebno, zatražiti od tijela države B obrazloženje odbijanja zahtjeva za povratak i podatke/dokaze na kojima se odluka temeljila.

Tijela u državi A preispituju slučaj i utvrđuju da ne postoji rizik od štete za dijete ako se ono vrati u državu A te da sud u državi B nije dobio sve relevantne podatke. Donose odluku da se dijete treba vratiti u državu A.

Odluka države A mora se primjenom prava priznati u državi B, ako ne postoje osnove za odbijanje u skladu s člankom 23. stavkom 2. Činjenica da se odluka o nevraćanju djeteta temeljila na članku 13. Konvencije iz 1980., sama po sebi, nije osnova za odbijanje priznanja u skladu s člankom 23. Ako majka nije spremna dobrovoljno poštovati odluku države A, odluka se može ovršiti na temelju članaka 26. i 28. Konvencije iz 1996.⁴⁶⁶

Sudovi u državi B (ovisno o činjenicama u konkretnom slučaju) mogu i donijeti odluku o povratku djeteta u skladu s člankom 12. Konvencije iz 1980., ali istovremeno i poduzeti neophodne mjere za zaštitu djeteta u skladu s člankom 11. kako bi osigurali siguran povratak djeteta i njegovu neprekinutu zaštitu u državi A (dok tijela u toj državi ne budu mogla djelovati). U tim se mjerama može, na primjer, navesti da, dok tijela u

⁴⁶³ Jedan relevantan čimbenik u određivanju tog pitanja može biti brzina postupka povratka na temelju Konvencije iz 1980. (vidjeti članke 2. i 11. Konvencije iz 1980.).

⁴⁶⁴ Članak 13. stavak 1. točka (b) Konvencije iz 1980.

⁴⁶⁵ Vidjeti prethodne točke 4.20. – 4.25.

⁴⁶⁶ Vidjeti prethodne točke 10.22. – 10.28.

*državi A ne budu mogla poduzeti neophodne mjere zaštite, 1. otac ne smije imati kontakt s djetetom; i 2. otac mora osigurati zaseban smještaj u državi A za dijete i majku. Zatim se te odluke moraju priznati u državi A (osim ako se utvrdi osnova za nepriznanje – vidjeti članak 23. stavak 2.) dok tijela u državi A ne budu mogla poduzeti neophodne mjere kako bi osigurala zaštitu djeteta. Država B može htjeti, u mjeri u kojoj je to moguće, osigurati provedbu tih mjera zaštite u državi A **prije** nego što dopusti provedbu odluke o povratku (u tom scenariju ispunjenje uvjeta u pogledu smještaja moglo bi se provjeriti prije nego što se dopusti povratak djeteta, ali bi odluku kojom se ne dopušta kontakt država A, prema potrebi, morala provesti nakon djetetova povratka u državu A).*

(b) Koja je uloga Konvencije iz 1996. u situacijama u kojima se Haška konvencija o otmici djece iz 1980. ne primjenjuje na konkretnu otmicu djeteta?

- 13.13. Postoji niz slučajeva u kojima se Konvencija iz 1980. možda ne primjenjuje na određeni slučaj, iako se Konvencija iz 1996. primjenjuje. Na primjer, Konvencija iz 1980. ne primjenjuje na djecu koja imaju više od 16 godina, dok se Konvencija iz 1996. primjenjuje na dijete do 18 godina⁴⁶⁷. Još je važnije da će se Konvencija iz 1980. primjenjivati samo na slučajeve koji uključuju dvije države koje su države ugovornice te Konvencije i između kojih je Konvencija stupila na snagu. Na primjer, ako je država pristupila Konvenciji iz 1980., ta će se Konvencija primjenjivati samo između nje i druge države ugovornice koja je **prihvatila** njezino pristupanje⁴⁶⁸. Stoga dvije države uključene u slučaj međunarodne otmice djece mogu biti države ugovornice Konvencije iz 1996., ali Konvencija iz 1980. možda nije na snazi između njih.
- 13.14. Brojni načini na koje Konvencija iz 1996. može biti korisna u slučajevima protupravnog odvođenja/zadržavanja kad se Konvencija iz 1980. **ne** primjenjuje navedeni su u prethodnim poglavljima ovog Priručnika. Na primjer:
- Odredbe o nadležnosti, kojima se osigurava da nadležnost zadržava država ugovornica u kojoj dijete ima redovito boravište dok se ne ispune strogi uvjeti⁴⁶⁹, razmatrane su u prethodnim točkama **4.20.** do **4.25.** i točkama **13.2.** do **13.4.**:
  - Odredbe o suradnji, kojima se roditeljima u državama ugovornicama Konvencije iz 1996. osigurava širok raspon usluga koje mogu biti korisne u slučajevima međunarodne otmice djece, razmatrane su u prethodnom **poglavljju 11.** Glavne odredbe koje mogu biti korisne kad je dijete protupravno odvedeno/zadržano odnose se na obveze središnjih tijela da osiguraju pomoć u otkrivanju mjesta gdje bi dijete moglo biti i da olakšaju dogovorena rješenja za zaštitu osobe djeteta⁴⁷⁰.
  - Odredbe o priznanju i ovrsi, koje su razmatrane u prethodnom **poglavljju 10.**, u kombinaciji s pravilima o nadležnosti isto se tako mogu iskoristiti u nekim okolnostima kako bi se osigurao stvaran povratak djeteta u državu ugovornicu u kojoj ima redovito boravište. Na primjer, roditelj u državi ugovornici u kojoj dijete ima redovito boravište možda već ima ovršnu odluku o skrbi ili povratku djeteta ili bi je možda mogao brzo dobiti u toj državi ugovornici. Ta bi se odluka zatim mogla poslati na priznanje i ovrhu na temelju Konvencije u državu ugovornicu u koju je dijete protupravno odvedeno ili u kojoj je ono protupravno zadržano. Nakon što se proglasi

⁴⁶⁷ Članak 2. Konvencije iz 1996.; članak 4. Konvencije iz 1980.

⁴⁶⁸ Vidjeti članak 38. Konvencije iz 1980.

⁴⁶⁹ Članak 7. Konvencije iz 1996.

⁴⁷⁰ Članak 31. točke (b) i (c) – središnje tijelo može ih provesti izravno ili neizravno putem tijela s javnim ovlastima ili drugih tijela. Vidjeti prethodnu točku **11.11.**

ovršnom ili registrira za ovrhu, odluka se mora izvršiti u potonjoj državi ugovornici kao da su je donijela tijela te države, osim ako se utvrdi jedna od osnova za odbijanje priznanja⁴⁷¹.

Primjer 13. (B)

U ovom su primjeru države A i B države ugovornice Konvencije iz 1996. Međutim, država B nije država ugovornica Konvencije iz 1980.⁴⁷²

Dijete ima redovito boravište u državi A. Nakon rastave njegovih roditelja oba roditelja zadržavaju skrb nad djetetom, ali se slažu da će se za njega primarno skrbiti majka, dok će s ocem imati redoviti kontakt. Tri mjeseca kasnije majka se seli s djetetom u državu ugovornicu B bez pristanka oca.

U skladu s Konvencijom iz 1996. otac može od središnjeg tijela u državi A zatražiti da ono od središnjeg tijela u državi B zatraži pomoć u otkrivanju mjesta gdje bi dijete moglo biti u toj državi⁴⁷³.

Može i od središnjeg tijela u državi A zatražiti da ono od središnjeg tijela u državi B zatraži obavijesti o propisima države B i dostupnim uslugama u vezi za zaštitom djece⁴⁷⁴.

Nadležnost za poduzimanje mjera zaštite djeteta zadržavaju tijela u državi A⁴⁷⁵. Na zahtjev oca ta tijela, stoga, mogu donijeti odluku da se dijete odmah vrati u nadležnost države A (na skrb majci ili, ako se majka ne želi vratiti u državu A, na skrb ocu). Ta će se odluka morati izvršiti u državi B na zahtjev oca ili druge zainteresirane strane⁴⁷⁶. Međutim, ovisno o činjenicama u tom slučaju, sudovi u državi A mogu donijeti i odluku da dijete ostane u skrbi majke u državi B do zaključenja saslušanja u pogledu pitanja skrbi nad djetetom (saslušanje će biti u državi A), ali će dijete imati privremeni kontakt s ocem dok traje taj postupak.

B. Pristup/kontakt⁴⁷⁷

(a) Što su „prava pristupa“?

13.15. U članku 3. točki (b) navodi se da se „mjere usmjerene zaštiti osobe ili imovine djeteta“ mogu posebno odnositi na „prava pristupa“. Iako u Konvenciji ne postoji potpuna definicija izraza „prava pristupa“, izričito se navodi da ta prava uključuju „pravo da se dijete kroz neko ograničeno vrijeme odvede u mjesto koje nije djetetovo redovito boravište“⁴⁷⁸. Ta je formulacija preuzeta iz definicije „prava pristupa“ u članku 5. točki (b) Konvencije iz 1980.⁴⁷⁹ Ta je dosljednost u jeziku tih dviju Konvencija namjerna te bi izraze trebalo tumačiti jednako autonomno⁴⁸⁰ u objema Konvencijama kako bi se osigurala njihova usklađenost. Potrebno je napomenuti da se u Izvješću s objašnjenjima Konvencije iz 1996. jasno navodi da

⁴⁷¹ U pogledu pitanja ovrhe vidjeti prethodne točke **10.22. – 10.28.**

⁴⁷² Stoga Konvencija iz 1980. nije na snazi između tih dviju država i ne može se primijeniti u tom slučaju.

⁴⁷³ Članak 31. točka (c). Vidjeti prethodnu točku **11.11.**

⁴⁷⁴ Članak 30. stavak 2.: otac može od središnjeg tijela u državi ugovornici B, državi ugovornici u kojoj ima redovito boravište, zatražiti da podnese zahtjev za dostavu obavijesti ili se može izravno obratiti središnjem tijelu u državi ugovornici A. Vidjeti prethodnu točku **11.10.**

⁴⁷⁵ Članak 7. Konvencije iz 1996., koji je razmatran u prethodnim točkama **4.20. – 4.25.**

⁴⁷⁶ Osim ako se utvrdi osnova za nepriznavanje na temelju Konvencije – vidjeti članak 26. stavak 3., koji se razmatra u točki **10.24.**

⁴⁷⁷ Dodatne informacije nalaze se u Vodiču za uspješnu primjenu u pogledu prekograničnog kontakta (*op. cit.* bilješka 216.). Terminološka pitanja (npr. „kontakt“ i „pristup“) razmatraju se na str. xxvi.

⁴⁷⁸ Članak 3. točka (b) Vidjeti i prethodnu točku **3.22.** o smislu članka 3. točke (b).

⁴⁷⁹ Formulacija „prava skrbi“ iz članka 3. točke (b) Konvencije iz 1996. isto je tako preuzeta iz članka 5. točke (b) Konvencije iz 1980.

⁴⁸⁰ To znači da se ti izrazi trebaju tumačiti autonomno, neovisno o ograničenjima domaćeg prava.

ta „prava pristupa“ uključuju „kontakte na daljinu koje roditelj smije ostvarivati sa svojim djetetom dopisivanjem, telefonom ili telefaksom“⁴⁸¹.

- 13.16. Primjerima u ovom Priručniku prikazana je važnost svakog poglavlja Konvencije iz 1996. za slučajeve međunarodnog pristupa/kontakta. U ovom su odjeljku prikupljene neke odredbe Konvencije iz 1996. koje su posebno važne za te slučajeve.

(b) Upravna suradnja među državama⁴⁸² u slučajevima međunarodnog pristupa/kontakta

- 13.17. Uz opće obveze središnjeg tijela, od kojih će neke, kao što su pomoć u pronalasku djeteta i olakšavanje dogovorenih rješenja, isto tako biti korisne u osiguranju ostvarivanja pristupa ili kontakta, članak 35. Konvencije iz 1996. posebno je usmjeren na suradnju u slučajevima međunarodnog pristupa/kontakta. U članku 35. navodi se da nadležna tijela države ugovornice mogu zahtijevati od tijela druge države ugovornice pomoć u provedbi zaštitnih mjera poduzetih na temelju Konvencije, posebno u osiguranju učinkovite primjene prava na pristup kao i na održavanje drugih neposrednih redovitih kontakata.⁴⁸³
- 13.18. Člankom 35. osigurava se i mehanizam na temelju kojeg roditelj koji ne živi u istoj državi ugovornici kao dijete može od tijela u svojoj državi zatražiti da prikupe podatke i dokaze te ispituju podobnost takvog roditelja za ostvarivanje pristupa/kontakta te uvjete pod kojima se pristup/kontakt može ostvariti⁴⁸⁴. Te podatke, dokaze ili nalaze trebaju razmotriti tijela koja imaju nadležnost pri donošenju odluke o pristupu djetetu / kontaktu s njim. Člankom se daje i diskrecijsko pravo tijelima koja imaju nadležnost da odgode postupak o pristupu/kontaktu u očekivanju ishoda takvog zahtjeva⁴⁸⁵. U Konvenciji se naglašava da ta odgoda postupka kako bi se pričekao primitak tih podataka posebno može biti primjerena kad se u okviru postupka razmatra ograničenje ili ukidanje prava na pristup/kontakt koja su odobrena u državi u kojoj je dijete prije imalo redovito boravište.⁴⁸⁶

Primjer 13. (C)

Majka i dijete zakonito su se prije nekoliko godina preselili u državu ugovornicu A iz države ugovornice B, a otac je ostao u državi ugovornici B. Utvrđen je način ostvarivanja pristupa te su dijete i otac ostvarivali redoviti kontakt. Majka sad želi smanjiti ili ukinuti pravo oca na pristup djetetu te u tu svrhu pokreće postupak pred tijelima države ugovornice A. Otac od tijela države ugovornice B zahtijeva da prikupe podatke/dokaze te da ispituju njegovu podobnost za ostvarivanje pristupa te uvjete pod kojima bi se pristup trebao ostvariti⁴⁸⁷. Zahtijeva i da tijela koja odlučuju o slučaju u državi ugovornici A odgode postupak dok ne zaprime nalaze države ugovornice B⁴⁸⁸. Tijela pristaju na taj zahtjev te se odgađa postupak u državi ugovornici A. Tijela u državi ugovornici B ispituju situaciju i sastavljaju izvješće kojim se dokazuje podobnost oca za ostvarivanje pristupa. To se izvješće i popratni podatci prihvaćaju kao dokaz te ih tijela u državi ugovornici A razmatraju pri donošenju odluke o pristupu⁴⁸⁹.

⁴⁸¹ Izvješće s objašnjenjima, točka 20. Danas bi taj neizravni kontakt vjerojatno uključivao i kontakt e-poštom ili internetom, uključujući sustave za videokonferenciju.

⁴⁸² Za detaljnu raspravu o odredbama o suradnji vidjeti prethodno **poglavlje 11**.

⁴⁸³ Članak 35. stavak 1. Vidjeti prethodne točke **11.27. – 11.30.**

⁴⁸⁴ Članak 35. stavak 2.

⁴⁸⁵ Članak 35. stavak 3.

⁴⁸⁶ Isto.

⁴⁸⁷ Članak 35. stavak 2.

⁴⁸⁸ Članak 35. stavak 3.

⁴⁸⁹ Članak 35. stavak 2.

(c) Prethodno priznanje⁴⁹⁰

- 13.19. U skladu s Konvencijom iz 1996. odluka o pravu na kontakt donesena u jednoj državi ugovornici priznat će se primjenom prava u svim drugim državama ugovornicama⁴⁹¹. Osnove na temelju kojih se može odbiti priznanje ograničene su i iscrpno navedene u članku 23. stavku 2. Konvencije⁴⁹².
- 13.20. Međutim, mogućnost „prethodnog priznavanja” koja je predviđena člankom 24. Konvencije posebno je koristan alat u olakšavanju međunarodnog pristupa/kontakta. Time se mogu ukloniti razlozi roditelja za zabrinutost da stranke u drugim državama ugovornicama neće poštovati odluke o pravu na kontakt. U dvije je situacije koje uključuju međunarodni pristup/kontakt vidljiva ta korist:
- Ako dijete putuje u drugu državu radi ostvarivanja kontakta, primarni skrbnik ili skrbnici djeteta mogu izraziti zabrinutost da osoba koja ostvaruje kontakt neće poštovati odluku o pravu na kontakt i da se dijete nakon zaključenja kontakta možda neće vratiti u njihovu skrb. Prethodnim priznanjem odluka o pravu na skrb i na kontakt države ugovornice u kojoj dijete ima redovito boravište osigurat će se da se, ako se odluka o pravu na kontakt ne poštuje u državi ugovornici u kojoj se ostvaruje kontakt, povratak djeteta primarnom skrbniku može ovršiti (u skladu s člancima 26. i 28. Konvencije iz 1996.). Upravo ta pravna sigurnost može potaknuti primarnog skrbnika da dopusti ostvarivanje kontakta⁴⁹³.
  - Ako se roditelj želi s djetetom preseliti u inozemstvo, „ostavljeni” roditelj može izraziti zabrinutost da roditelj koji se seli nakon tog preseljenja neće poštovati naloženi kontakt. Prethodnim priznanjem tom će se roditelju dati jamstvo da će se, ako roditelj koji se seli ne bude poštovao odluku o pravu na kontakt, ona ovršiti u državi ugovornici u koju su se taj roditelj i dijete preselili kao da je ondje donesena⁴⁹⁴.
- 13.21. Sustavom prethodnog priznanja može se i pružiti jamstvo da će se **uvjeti** pristupa/kontakta koje su odredila tijela koja ostvaruju primarnu nadležnost moći ovršiti u trenutku kad dijete dođe u drugu državu ugovornicu radi posjeta ili preseljenja.
- 13.22. Ako Konvencija iz 1996. **nije** na snazi među relevantnim državama, takozvane „zrcalne odluke” često se upotrebljavaju kao sredstvo osiguranja da se odluka donesena u jednoj državi može ovršiti u drugoj. „Zrcalna odluka” odluka je koju donose sudovi u državi u kojoj se, na primjer, treba ostvariti pristup/kontakt ili u državi u koju se dijete treba preseliti, a koja je jednaka ili slična odluci donesenoj u drugoj državi. Kao takva, odluka donesena u potonjoj državi postaje potpuno ovršna i ima učinak u objema državama. Međutim, u nekim su se državama i situacijama stranke suočile s poteškoćama u dobivanju zrcalnih odluka. To je često bio rezultat činjenice da predmetna država nije smatrala da ima nadležnost donijeti zrcalnu odluku koja se zahtijeva jer dijete nema redovito boravište u toj državi (npr. ako će dijete samo posjetiti tu državu kako bi ostvarilo kontakt). Stoga

⁴⁹⁰ O tome se dodatno govori u prethodnom **poglavlju 10.** točkama **10.16. – 10.21.**

⁴⁹¹ Članak 23. stavak 1.

⁴⁹² Vidjeti prethodne točke **10.4. – 10.15.**

⁴⁹³ Ako je među relevantnim državama na snazi Konvencija iz 1980., pravnim sredstvom povratka u toj bi se situaciji pružilo i razumno osiguranje primarnom skrbniku. Primarni bi skrbnik znao da postoji brzo pravno sredstvo ako se dijete protupravno zadrži i time prekrši odluku suda. Na taj se način i Konvencijom iz 1980. olakšava međunarodni pristup/kontakt.

⁴⁹⁴ Međutim, vidjeti točke **13.23. – 13.27.** u nastavku u pogledu međunarodnog preseljenja i činjenice da će država ugovornica u koju se dijete preselilo, nakon što ono ondje dobije redovito boravište, postati država ugovornica s općom nadležnosti u pogledu djeteta (članak 5. stavak 2.; vidjeti prethodne točke **4.8. – 4.11.**).

se Konvencijom iz 1996. izbjegava ta poteškoća te pruža daleko jednostavnija i brža metoda kojom će se odluka jedne države ugovornice moći priznati i izvršiti u drugoj državi ugovornici.

(d) Međunarodno preseljenje⁴⁹⁵

- 13.23. Tijela u brojnim državama sve više razmatraju probleme povezane s međunarodnim preseljenjem. „Međunarodno preseljenje“ uključuje trajno preseljenje djeteta, obično s djetetovim primarnim skrbnikom, iz jedne države u drugu. Zbog toga će dijete često živjeti na znatno većoj udaljenosti od roditelja koji se nije preselio te će ostvarivanje pristupa/kontakta s tim roditeljem postati znatno teže i skuplje.
- 13.24. Važno je da država u koju se dijete seli u najvećoj mogućoj mjeri poštuje uvjete odluke o pristupu/kontaktu donesene u kontekstu međunarodnog preseljenja. Dva su razloga za to: 1. tijela koja odlučuju o preseljenju bit će najprikladnija za odlučivanje o najboljem interesu djeteta u pogledu daljnjeg pristupa roditelju koji se nije preselio / kontaktu s njim; i 2. ako se odluke u tim okolnostima ne poštuju u konkretnoj državi, time se može negativno utjecati na sudce koji razmatraju hoće li dopustiti preseljenje u tu državu u budućnosti (tj. dopuštenje za preseljenje može se odbiti jer se kontakt ne može primjereno jamčiti).
- 13.25. Kad se odluka o pristupu/kontaktu donosi u kontekstu međunarodnog preseljenja (donose je tijela u državi ugovornici u kojoj dijete ima redovito boravište), ta se odluka, na temelju članka 23. stavka 1. Konvencije, može primjenom prava priznati u državi ugovornici u koju se dijete seli. U skladu s člancima 26. do 28. može se izvršiti u toj državi ugovornici kao da je ondje donesena. Ako postoji zabrinutost da se odluka možda neće priznati nakon preseljenja, potrebno je podnijeti zahtjev za prethodno priznanje u skladu s člankom 24.⁴⁹⁶
- 13.26. Međutim, u slučajevima međunarodnog preseljenja mogu postojati razlozi za zabrinutost da će se, u skladu s Konvencijom iz 1996., čim dijete dobije redovito boravište u državi ugovornici u koju se zakonito⁴⁹⁷ preselilo, primarna nadležnost za poduzimanje mjera zaštite djeteta prenijeti na nadležna tijela u toj državi ugovornici (vidjeti članak 5. stavak 2. i prethodne točke **4.8.** – **4.11.**). Stoga postoji mogućnost da će roditelj koji se preselio iskoristiti tu promjenu nadležnosti i da će kasnije podnijeti zahtjev za izmjenu, ograničenje ili ukidanje prava na pristup roditelju koji je ostao u matičnoj državi ugovornici. Za detaljne smjernice o ovom pitanju vidjeti poglavlje 8. Vodiča za uspješnu primjenu u pogledu prekograničnog kontakta⁴⁹⁸.
- 13.27. Kao što je prethodno navedeno, moguća zaštitna mjera bila bi da taj roditelj podnese zahtjev za „prethodno priznanje“⁴⁹⁹ odluke o pristupu/kontaktu u novoj državi ugovornici kako bi osigurao svoja prava na pristup/kontakt. Nakon priznanja tijela države ugovornice u koju se dijete preselilo smatrala bi da ta odluka ima jednak status kao odluka koju donose tijela te države ugovornice. Međutim, čak i ako odluka nije predmet „prethodnog priznanja“, država ugovornica u koju se dijete preselilo ne bi smjela dopustiti preispitivanje i izmjenu te odluke osim kad bi, u tim okolnostima, dopustila preispitivanje ili izmjenu

⁴⁹⁵ Međunarodno preseljenje i kontakt detaljnije se razmatraju u poglavlju 8. Vodiča za uspješnu primjenu u pogledu prekograničnog kontakta (*op. cit.* bilješka 216.).

⁴⁹⁶ Razmatrano u prethodnim točkama **13.19.** – **13.22.**

⁴⁹⁷ Ako preseljenje nije bilo zakonito i ako je dijete protupravno odvedeno ili protupravno zadržano, vidjeti članak 7. i prethodne točke **4.20.** – **4.25.**

⁴⁹⁸ *Op. cit.* bilješka 216., točka 8.5.4.

⁴⁹⁹ Prethodno priznanje dodatno se razmatra u prethodnim točkama **13.19.** – **13.21.**

domaće odluke o pristupu/kontaktu.⁵⁰⁰ Nadalje, ako država ugovornica u koju se dijete preselilo razmatra zahtjev za preispitivanje ili izmjenu odluke o pristupu/kontaktu koji je podnesen **nedugo nakon** preseljenja koje je dopustio sud, sud koji razmatra zahtjev za preispitivanje ne bi smio olako izmijeniti načine ostvarivanja pristupa/kontakta koje su utvrdila tijela koja su odlučila o preseljenju⁵⁰¹. Ako se smatra neophodnim poduzeti mjere kako bi se preispitala ili izmijenila ta odluka, potrebno je razmotriti primjenu mehanizama predviđenih u Konvenciji kako bi se od tijela u državi ugovornici u kojoj je dijete imalo prethodno redovito boravište dobili relevantni podatci (npr. razmotriti primjenu članka 9. Konvencije kako bi se nadležnost prenijela u tu državu ugovornicu ili primjenu mehanizma iz članka 35.)⁵⁰².

(e) Međunarodni pristup/kontakt u slučajevima kad se primjenjuju Konvencija iz 1980. i Konvencija iz 1996.

- 13.28. Potrebno je istaknuti da, u državama i situacijama u kojima se primjenjuje i Konvencija iz 1980., članak 7. stavak 2. točka (f) i članak 21. Konvencije iz 1980. sadržavaju važne obveze u pogledu pristupa/kontakta⁵⁰³. Ovdje se ne mogu detaljno razmatrati te odredbe, ali je potrebno uputiti na Vodič za uspješnu primjenu u pogledu prekograničnog kontakta⁵⁰⁴ (posebno poglavlje 4.) i Vodič za uspješnu primjenu u pogledu prakse središnjih tijela⁵⁰⁵ (posebno poglavlje 5.).
- 13.29. Države ugovornice trebale bi imati na umu da je naglasak u odredbama Konvencija iz 1980. i 1996. drukčiji u pogledu prava pristupa/kontakta. U članku 21. Konvencije iz 1980. izričito se navodi da središnje tijelo, neposredno ili preko posrednika „može pokrenuti ili pomoći pri pokretanju postupka radi organiziranja ili zaštite tih prava [pristupa] i osiguravanja uvjeta o kojima može ovisiti ostvarivanje tih prava“. Ako se primjenjuju obje Konvencije, svrha je odredaba Konvencije iz 1996. koje se odnose na pristup/kontakt „dopuniti i jačati“ suradnju u pogledu prava pristupa/kontakta predviđenih u Konvenciji iz 1980.⁵⁰⁶
- 13.30. Ako se zahtjev za međunarodni pristup/kontakt podnosi u okolnostima u kojima se primjenjuju obje Konvencije, preporučuje se da se, ako je relevantno, u zahtjevu navedu obje Konvencije⁵⁰⁷.

⁵⁰⁰ Vidjeti Vodič za uspješnu primjenu u pogledu prekograničnog kontakta (*op. cit.* bilješka 216.), poglavlje 8. i, posebno, točku 8.5.

⁵⁰¹ Isto, točka 8.5.3.

⁵⁰² Ti se mehanizmi mogu pokazati korisnima i u situacijama kad odluka o pravu na kontakt nije donesena u kontekstu predloženog preseljenja, nego kad se dijete zakonito preselilo nedugo nakon donošenja odluke o pravu na kontakt. Isto.

⁵⁰³ Kao što je navedeno u prethodnoj bilješci 493., treba imati na umu da je pravno sredstvo povratka iz Konvencije iz 1980. vrlo važan alat za olakšavanje međunarodnog pristupa/kontakta. Pružanjem najčvršćeg jamstva skrbniku da se dijete neće protupravno zadržati osigurava se pouzdan pravni okvir za međunarodni pristup/kontakt.

⁵⁰⁴ *Op. cit.*, bilješka 216.

⁵⁰⁵ *Op. cit.*, bilješka 355.

⁵⁰⁶ Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 146.

⁵⁰⁷ Vidjeti i prethodne točke 11.2. i 11.6. u pogledu razmatranja mogućeg određivanja istog središnjeg tijela na temelju Konvencija iz 1980. i 1996. ako je država stranka obje Konvencije. To je primjer situacije u kojoj može biti korisno odrediti isto tijelo za obje Konvencije.

C. Udomiteljska obitelj, kafala i smještaj u ustanove u inozemstvu

- 13.31. Odluke o smještaju djeteta u udomiteljsku obitelj ili ustanovu za skrb o djeci⁵⁰⁸ ili pružanju skrbi putem *kafale* ili neke druge slične institucije obuhvaćene su definicijom mjera usmjerenih na zaštitu djece te područjem primjene Konvencije⁵⁰⁹. Stoga se nadležnost za određivanje takvog smještaja ili donošenje odluka uređuje odredbama o nadležnosti iz Konvencije⁵¹⁰ te će se smještaj ili odluka donesena u jednoj državi ugovornici morati priznati i izvršiti u drugoj državi ugovornici, ako ne postoji osnova za nepriznanje.⁵¹¹
- 13.32. Važno je napomenuti da se Konvencijom predviđa i suradnja između država u pogledu sve većeg broja slučajeva u kojima se djeca smještena u alternativnu skrb sele u inozemstvo, na primjer u okviru udomiteljstva ili drugih dugoročnih sporazuma koji se ne mogu smatrati posvojenjem. To uključuje sporazume sklopljene na temelju *kafale*⁵¹², institucije islamskog prava.

Primjer 13. (D)

Dijete ima redovito boravište u državi ugovornici A. Tijela države ugovornice A donose odluku da bi se o djetetu trebali skrbiti njegov ujak i njegova žena putem kafale. Bračni par i dijete kasnije se sele u državu ugovornicu B. Budući da odluka tijela države ugovornice A ispunjuje sve uvjete za priznanje, tijela države ugovornice B priznat će kafalu primjenom prava⁵¹³.

- 13.33. Ako tijelo razmatra smještaj djeteta u udomiteljsku obitelj ili ustanovu za skrb o djeci, ili pružanje skrbi putem *kafale* ili neke druge slične institucije, **i ta se skrb treba izvršiti u drugoj državi ugovornici**, Konvencijom se utvrđuju stroga pravila koja se moraju ispuniti prije nego što se provede taj smještaj. Ta pravila uključuju suradnju između tijela obiju država ugovornica te se njima osigurava najbolji interes djeteta. Ako se ta pravila ne poštuju, smještaj se ne može priznati u inozemstvu na temelju Konvencije⁵¹⁴.
- 13.34. Pravila su utvrđena u članku 33. Konvencije⁵¹⁵. Taj se članak primjenjuje:
- ako tijelo ima nadležnost na temelju članka 5. do 10. Konvencije i
  - ako tijelo razmatra smještaj djeteta u udomiteljsku obitelj ili u ustanovu za skrb o djeci ili pružanje skrbi putem *kafale* ili neke druge slične institucije u drugoj državi ugovornici.
- 13.35. Tijelo koje želi izvršiti taj smještaj mora tijelu u drugoj državi ugovornici predati izvješće s podacima o djetetu i razlozima predloženog smještaja ili pružanja skrbi⁵¹⁶. Odluka tijela koje je nadležno na temelju članka 5. do 10. o smještaju djeteta u inozemstvo ne smije se donijeti ako se tijelo iz druge države ugovornice nije suglasilo sa smještajem ili određivanjem skrbi, vodeći računa o najboljim

⁵⁰⁸ U pogledu alternativne skrbi o djeci vidjeti prethodnu bilješku 83. o „Smjernicama za alternativnu skrb o djeci”, koju je Opća skupština Ujedinjenih naroda službeno prihvatila Rezolucijom A/RES/64/142 od 24. veljače 2010.

⁵⁰⁹ Članak 3. točka (e). Vidjeti prethodne točke 3.25. – 3.28.

⁵¹⁰ Članci 5. – 10. Vidjeti prethodno poglavlje 4.

⁵¹¹ Članak 23. stavak 2. Vidjeti prethodne točke 10.4. – 10.15.

⁵¹² Kao što je prethodno navedeno u ovom Priručniku, *kafala* nije obuhvaćena područjem primjene Haške konvencije o međudržavnom posvojenju iz 1993.; vidjeti prethodne točke 3.25. – 3.28.

⁵¹³ Članak 23. Vidjeti prethodne točke 10.1. – 10.3.

⁵¹⁴ Članak 23. stavak 2. točka (f). Vidjeti prethodne točke 10.4. – 10.15.

⁵¹⁵ Vidjeti prethodne točke 11.13. – 11.17.

⁵¹⁶ Članak 33. stavak 1.

interesima djeteta⁵¹⁷. Ako se ne slijedi taj postupak, može se odbiti priznanje mjere na temelju Konvencije⁵¹⁸.

- 13.36. Svaka država ugovornica može⁵¹⁹ odrediti tijelo kojem se upućuju zahtjevi iz članka 33.; vidjeti prethodnu točku 11.15.
- 13.37. Postavlja se pitanje koje su mjere zaštite obuhvaćene područjem primjene članka 33. Konvencije (i za koje je, stoga, potrebno poduzeti postupak iz članka 33.)⁵²⁰. Posebno treba vidjeti je li mjera zaštite koju je donijelo nadležno tijelo i kojom se određuje da bi dijete trebalo živjeti u drugoj državi ugovornici s članovima šire obitelji (npr. bakom/djedom ili tetom ili stricem/ujakom) obuhvaćena područjem primjene članka 33. Ne postoji konačan odgovor na to pitanje u Zborniku Osamnaeste diplomatske sjednice. Ideja na kojoj se temelji članak 33. prvotno je predložena u Radnom dokumentu br. 59 koji je dostavila Nizozemska i u kojem navedeno sljedeće obrazloženje: „Kad god smještaj djeteta izvan njegove obitelji podrijetla uključuje preseljenje u drugu državu ugovornicu, trebalo bi slijediti postupak sličan postupku koji je predviđen Konvencijom od 29. svibnja 1993.“⁵²¹ Međutim, time nije odgovoreno na pitanje označava li izraz „obitelj podrijetla“ samo djetetovu „nuklearnu“ obitelj s kojom je dijete prethodno živjelo ili bi, općenitije, trebao uključivati sve rođake.“⁵²²
- 13.38. Tijekom sastanka Posebne komisije iz 2011. (I. dio) djelomično se raspravljalo o području primjene članka 33. Neki su stručnjaci izrazili zabrinutost da bi se uključivanjem tih mjera zaštite u područje primjene članka 33. stvorile nepotrebne prepreke smještaju djece kod rođaka u drugim državama ugovornicama. Drugi su stručnjaci izrazili zabrinutost da, ako se te mjere isključe iz područja primjene članka 33., ne bi postojale obvezne zaštitne mjere kojima bi se osiguralo da je država ugovornica u koju se dijete treba smjestiti unaprijed svjesna da će se dijete preseliti u tu državu i da su pitanja imigracije ili pristupa javnim uslugama razmotrena i riješena prije djetetova preseljenja⁵²³. Nadalje, relevantna tijela s javnim ovlastima u državi ugovornici u kojoj će dijete živjeti možda neće biti svjesna svih važnih pitanja, kao što je situacija u kojoj je dijete živjelo (npr. svi problemi sa zaštitom koji su doveli do alternativne skrbi) i priroda smještaja, odnosno pitanja zbog kojih može biti potrebno nastaviti pratiti situaciju u kojoj se dijete nalazi⁵²⁴. Još uvijek ne postoji ustaljena praksa u pogledu tog pitanja.

⁵¹⁷ Članak 33. stavak 2.

⁵¹⁸ Članak 23. stavak 2. točka (f).

⁵¹⁹ Određivanje tog tijela nije obvezno, ali se time može omogućiti djelotvorna komunikacija. Vidjeti, u tom pogledu, odluku Suda Europske unije u predmetu *Health Services Executive protiv S.C., A.C.* (predmet C-92/12 od 26. travnja 2012.) u kojem je Sud (u točki 82.), u pogledu članka 56. Uredbe Bruxelles II.a, smatrao da: „Države članice stoga moraju uspostaviti jasna pravila i postupke za pristanak iz članka 56. Uredbe kako bi osigurale pravnu sigurnost i brzinu. S pomoću tih postupaka, među ostalim, sud koji razmatra smještaj mora moći lako utvrditi koje je tijelo nadležno, a nadležno tijelo mora moći brzo dati ili odbiti pristanak.“ Dodatno vidjeti točke 13.31. – 13.42. u nastavku.

⁵²⁰ U tom je pogledu potrebno napomenuti da postoji važna razlika između teksta članka 33. Konvencije i članka 56. Uredbe Bruxelles II.a. U članku 56. Uredbe navodi se da se on primjenjuje kad sud „razmatra smještaj djeteta u ustanovu za skrb ili u udomiteljsku obitelj“. S druge strane, u članku 33. Konvencije navodi se da se on primjenjuje kad nadležno tijelo „razmatra smještaj djeteta u obitelj udomitelja ili u ustanovu, **ili se predviđa pružanje skrbi putem kafale, ili slične institucije**“ (isticanje dodano).

⁵²¹ Vidjeti *Proceedings of the Eighteenth Session (1996.)*, Tome II, *Protection of children*, str. 249., *op. cit.*, bilješka 19.

⁵²² U raspravi iz Zapisnika br. 16. *Proceedings of the Eighteenth Session*, o razrađenijem Radnom dok. br. 89 (koji su dostavili Nizozemska, Španjolska, Irska, Švicarska, Belgija, Luksemburg i Švedska), nije se razgovaralo o točnom području primjene predloženog članka.

⁵²³ Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 143., u kojoj se navodi da se člankom 33. državi primateljici daje „ovlast za preispitivanje odluke“ te da se „tijelima omogućuje da unaprijed odrede uvjete u kojima će dijete boraviti u državi primateljici, posebno u pogledu imigracijskih propisa koji su na snazi u toj državi ili čak u pogledu podjele troškova uključenih u provedbu mjere smještaja“.

⁵²⁴ Ponovno, jer u tom pogledu ne bi bilo **obveze** (kao na temelju članka 33.) za komunikaciju između država ugovornica. Međutim, potrebno je napomenuti da se drugim odredbama o suradnji u Konvenciji

- 13.39. Potrebno je napomenuti da ni u samoj Konvenciji nije točno navedeno kako bi postupak iz članka 33. trebao funkcionirati u praksi, nego se daju samo osnovna pravila. Države ugovornice same trebaju uspostaviti postupak kojim se će primijeniti ta osnovna pravila. Možda će htjeti razmotriti uspostavljanje jasnih i djelotvornih pravila i postupaka s pomoću kojih će, konkretno, tijelo koje razmatra smještaj moći jednostavno utvrditi nadležno tijelo u drugoj državi ugovornici kojem se zahtjev za pristanak mora uputiti.
- 13.40. Dok se Konvencijom iz 1996. izričito isključuje posvojenje iz njezina materijalnog područja primjene, Haškom konvencijom o međudržavnom posvojenju iz 1993. osigurava se sličan postupak u slučajevima međudržavnog posvojenja koji može pomoći u razumijevanju (i/ili provedbi) članka 33. Konvencije iz 1996. Nadalje, iako se pravni učinci i zahtjevi razlikuju između posvojenja i drugih oblika skrbi, mehanizmi suradnje i neka od općih načela Konvencije iz 1993. mogu se još uvijek pokazati korisnima u pogledu prekograničnog pružanja skrbi. Vodič za uspješnu primjenu Haške konvencije o međudržavnom posvojenju iz 1993.⁵²⁵ sadržava jasno objašnjenje tih mehanizama i načela.
- 13.41. Jedan je primjer u kojem su u postupku iz Haške konvencije o međudržavnom posvojenju iz 1993. pružene smjernice u smislu uspostavljanja pravila o funkcioniranju članka 33. Konvencije iz 1996. provedbeno zakonodavstvo Nizozemske u kojem je jedno poglavlje posvećeno utvrđivanju postupka u slučajevima kad se dijete iz Nizozemske treba smjestiti u drugu državu ugovornicu ili kad se dijete iz druge države ugovornice treba smjestiti u Nizozemsku⁵²⁶. U skladu s tim pravilima središnje tijelo Nizozemske nadležno je za donošenje odluke o smještaju djeteta koje ima redovito boravište u Nizozemskoj u udomiteljsku obitelj ili ustanovu za skrb o djeci ili o pružanju druge skrbi o djetetu u drugoj državi ugovornici. Prije donošenja te odluke ono mora obrazložiti zahtjev, zajedno s izvješćem o djetetu, dostaviti središnjem tijelu, ili drugom nadležnom tijelu, države ugovornice u koju bi se dijete trebalo smjestiti ili u kojoj bi se trebala pružiti skrb. Središnje tijelo zatim se mora konzultirati s tim drugim tijelom. Prije donošenja odluke središnje tijelo mora zaprimiti:
- pisanu izjavu pristanka osobe ili ustanove kod koje se dijete treba smjestiti ili osobe ili ustanove koja će pružiti skrb,
  - ako se zahtijeva, izvješće središnjeg tijela ili drugog nadležnog tijela u zemlji u koju će se dijete smjestiti iz kojeg je vidljiva podobnost udomitelja za pružanje udomiteljske skrbi o djetetu,
  - pristanak središnjeg tijela ili drugog nadležnog tijela u drugoj državi,
  - ako je primjenjivo, dokumente iz kojih je vidljivo da je dijete dobilo ili da će dobiti dopuštenje za ulazak u drugu državu ugovornicu te da su mu dodijeljena ili da će mu se dodijeliti prava boravka u toj državi ugovornici.
- 13.42. Ako se u Nizozemsku treba smjestiti dijete koje se nalazi izvan Nizozemske, nizozemsko središnje tijelo treba dati zatraženi pristanak. Prije davanja tog pristanka središnje tijelo mora zaprimiti obrazloženi zahtjev, zajedno s izvješćem o djetetu. Mora i prikupiti dokumente koji odgovaraju prethodno navedenim dokumentima te ih dostaviti nadležnom tijelu djetetove matične države. U nizozemskom zakonodavstvu navodi se i što će se dogoditi ako se taj postupak ne poštuje. Javni tužitelj ili središnje tijelo može podnijeti zahtjev sudcu za mladež da se skrbništvo na djetetom privremeno dodijeli zakladi, kako je navedeno u

---

mogu osigurati načini dobivanja podataka od države ugovornice u kojoj se traži smještaj djeteta (npr. člankom 34.) te načini dostavljanja podataka toj državi ugovornici. Međutim, primjena tih odredaba nije obvezna. Dodatno vidjeti prethodno **poglavlje 11**.

⁵²⁵ *Op. cit.*, bilješka 2., Vodič br. 1, posebno poglavlje 7. na str. 79. i dalje.

⁵²⁶ Provedbeni zakon o međunarodnoj zaštiti djece, 16. veljače 2006., poglavlje 3.

drugim propisima. Općenito će to privremeno skrbništvo trajati šest tjedana dok Odbor za zaštitu djece ne dobije odluku o skrbi nad djetetom.

Primjer 13. (E)

Dijete ima redovito boravište u državi ugovornici A u kojoj je živjelo sa svojim roditeljima koji su poginuli u automobilskoj nesreći. Djetetovi najbliži rođaci, majčin bratić i njegova žena, žive u državi ugovornici B. Tijela države ugovornice A žele smjestiti dijete na skrb kod tog para putem kafale.

Budući da su tijela države ugovornice A nadležna za poduzimanje mjera usmjerenih na zaštitu djeteta i da razmatraju pružanje skrbi putem kafale u državi ugovornici B, tijelima države ugovornice B moraju predati izvješće o djetetu zajedno s razlozima predloženog pružanja skrbi⁵²⁷. Zatim tijela države ugovornice B moraju razmotriti hoće li se suglasiti s predloženom mjerom, vodeći računa o najboljim interesima djeteta⁵²⁸. Ako su tijela države ugovornice B suglasna s predloženom mjerom, tijela države ugovornice A mogu donijeti odluku. Ako tijela države ugovornice B odbiju predloženu mjeru ili ako tijela u državi ugovornici A ne primijene taj postupak, za sve se odluke koje donesu u pogledu skrbi koju trebaju pružiti majčin bratić i njegova žena u državi ugovornici B na temelju Konvencije može odbiti priznanje u državi ugovornici B (i svim ostalim državama ugovornicama)⁵²⁹.

Primjer 13. (F)

Dijete od 16 mjeseci ima redovito boravište u državi ugovornici C. Nadležna tijela nedavno su dijete smjestila u državnu ustanovu za skrb jer se rastavljeni roditelji nisu mogli ili nisu željeli i dalje skrbiti o njemu. Otac je prethodno ocijenjen kao nepodoban skrbnik za dijete zbog problema s mentalnim zdravljem. Majka se skrbila o djetetu uz pažljivi nadzor državnih tijela, ali je osuđena za kazneno djelo s elementima nasilja i morat će služiti petogodišnju zatvorsku kaznu. Izjavila je da se više ne želi skrbiti za dijete.

Kad su razmatrala moguća rješenja alternativne skrbi o djetetu⁵³⁰, nadležna tijela u državi ugovornici C saznala su za pratetu s majčine strane koja ima boravište u državi ugovornici D i koja želi da je se uzme u obzir kao dugoročnog skrbnika za dijete.

U skladu s Konvencijom iz 1996. uspostavljen je jasan, transparentan i djelotvoran postupak kako slijedi:

1. Tijela u državi ugovornici C nadležna su za poduzimanje mjera zaštite djeteta na temelju članka 5. (država ugovornica u kojoj dijete ima redovito boravište) i razmatraju smještaj djeteta na dugoročnu skrb u državi ugovornici D. Obje države ugovornice upoznate su s obvezama iz članka 33.

2. U skladu s člankom 44. Konvencije država ugovornica D obavijestila je Stalni ured Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu da se zahtjev na temelju članka 33. treba dostaviti njezinu središnjem tijelu. Stoga tijela u državi ugovornici C, uz pomoć svojeg središnjeg tijela, kontaktiraju sa središnjim tijelom u državi ugovornici D kako bi ga obavijestila o predloženom smještaju. Središnjem tijelu u državi ugovornici D predaju detaljno izvješće o djetetu zajedno s razlozima za predloženi smještaj (posebno navode zašto smatraju da je taj smještaj u najboljem interesu djeteta i dostavljaju sve relevantne podatke koje imaju o predloženom skrbniku).

⁵²⁷ Članak 33. stavak 1. Vidjeti točku **13.39.** u nastavku o potrebi za jasnim i djelotvornim pravilima i postupcima u tom pogledu.

⁵²⁸ Članak 33. stavak 2. Isto.

⁵²⁹ Članak 23. stavak 2. točka (f).

⁵³⁰ U pogledu alternativne skrbi o djeci vidjeti prethodnu bilješku 83. o „Smjernicama za alternativnu skrb o djeci”, koju je Opća skupština Ujedinjenih naroda službeno prihvatila Rezolucijom A/RES/64/142 od 24. veljače 2010.

3. Tijela dviju država ugovornica dogovaraju da se tijela u državi ugovornici D sastanu s pratetom s majčine strane kako bi provjerila uvjete u kojima ona živi. Tijela u državi ugovornici D to izvješće s ocjenom dostavljaju tijelima u državi ugovornici C i nakon toga potvrđuju svoju suglasnost s predloženim smještajem.

4. Tijela u objema državama ugovornicama kasnije će surađivati u pogledu djetetova preseljenja i svih uvjeta (npr. uvjeti imigracije) koje je potrebno ispuniti prije preseljenja. Uključit će i sve načine ostvarivanja kontakta koje država ugovornica C može utvrditi za dijete (npr. kontakt s roditeljima preko pisama i telefonskih poziva).

5. U skladu s Konvencijom odluka o smještaju djeteta kod pratete s majčine strane i sve odluke o kontaktu s njegovim roditeljima priznaju se primjenom prava u državi ugovornici D i svim ostalim državama ugovornicama.

Ako se tijela države ugovornice D ne suglase s predloženom mjerom smještaja ili ako tijela u državi ugovornici C ne primijene postupak predviđen člankom 33., za sve se odluke koje država ugovornica C donese u pogledu skrbi koju treba pružiti prateta s majčine strane može odbiti priznanje na temelju Konvencije u državi ugovornici D (i svim ostalim državama ugovornicama)⁵³¹.

Ako smještaj uspije, država ugovornica D u budućnosti će biti nadležna za poduzimanje mjera zaštite djeteta u skladu s člankom 5. stavkom 2.

D. Posvojenje

13.43. Kako je navedeno u prethodnom **poglavlju 3.**, odluke o posvojenju, mjere koje prethode posvojenju, poništenje ili opoziv posvojenja isključeni su iz područja primjene Konvencije iz 1996.⁵³² Međutim, potrebno je napomenuti da nakon što se posvojenje **dovrši**, mjere za zaštitu osobe i imovine djeteta obuhvaćene su područjem primjene Konvencije, jednako kao i za svu ostalu djecu.

Primjer 13. (G)

Dijete su posvojili posvojitelji u državi ugovornici A, u kojoj dijete i posvojitelji imaju redovito boravište. Šest godina kasnije roditelji su se rastali i majka se seli s djetetom u državu ugovornicu B. Prije preseljenja tijela u državi ugovornici A donose odluku u kojoj se navodi da se majci dodjeljuje svakodnevna skrb o djetetu, ali da će dijete i otac ostvarivati redoviti kontakt. Ta će se mjera primjenom prava priznati u državi ugovornici B na temelju Konvencije.

13.44. Nadalje, u određenim situacijama koje uključuju **međudržavno** posvojenje odredbe Konvencije iz 1996. mogu se pokazati korisnima⁵³³. Jedan je primjer prilično rijetka situacija u kojoj se, nedugo nakon dovršetka međudržavnog posvojenja, odluka o posvojenju poništava ili opoziva u državi ugovornici primateljici. U toj je situaciji potrebno poduzeti mjere koje se odnose na pružanje skrbi o djetetu. Međutim, djetetova matična država ugovornica još uvijek može imati znatan interes u zaštiti djeteta. Mogući mehanizam na temelju kojeg se tijelima matične države ugovornice može omogućiti da se uključe u slučaj bio bi mehanizam prijenosa nadležnosti na temelju Konvencije iz 1996. (članci 8. i 9.)⁵³⁴.

⁵³¹ Članak 23. stavak 2. točka (f).

⁵³² Članak 4. točka (b). Vidjeti i prethodne točke **3.38.** – **3.39.**

⁵³³ Naravno, ako su obje uključene države države ugovornice Konvencije iz 1996. te Konvencije iz 1993. Upućivanja u ovom stavku na „države ugovornice“ odnose se na Konvenciju iz **1996.**

⁵³⁴ Za detaljno objašnjenje odredaba o prijenosu vidjeti prethodno **poglavlje 5.**

Prijenos nadležnosti mogao bi se izvršiti na zahtjev tijela države ugovornice u kojoj dijete ima redovito boravište (članak 8.), što će obično u tim okolnostima biti država ugovornica primateljica, ili na zahtjev tijela matične države ugovornice (članak 9.). Naravno, morali bi se ispuniti uvjeti za prijenos nadležnosti na temelju Konvencije iz 1996. (vidjeti prethodno **poglavlje 5.**). Taj prijenos nadležnosti značio bi da bi tijela matične države ugovornice bila nadležna za poduzimanje mjera u pogledu buduće skrbi o djetetu te bi se te mjere primjenom prava priznale u državi ugovornici primateljici⁵³⁵.

- 13.45. Odredbe o suradnji iz Konvencije iz 1996. mogu se ponekad pokazati korisnima i nakon međudržavnog posvojenja. Na primjer, u vrlo rijetkoj situaciji u kojoj su tijela djetetove matične države izrazito zabrinuta da bi dijete kod svojih novih roditelja moglo biti izloženo riziku, članak 32. mogao bi se primijeniti kako bi se od države primateljice (u kojoj dijete sada ima redovito boravište i u kojoj se nalazi) zatražilo da razmotre poduzimanje zaštitnih mjera u pogledu djeteta (vidjeti članak 32. točku (b)). Drugi bi primjer mogao biti kad država primateljica razmatra poduzimanje mjera zaštite djeteta te matična država ima podatke relevantne za zaštitu tog djeteta. Ako okolnosti u kojima se nalazi dijete to nalažu, država primateljica mogla bi primijeniti članak 34. kako bi od matične države zatražila da dostavi te podatke⁵³⁶.

E. Posredovanje,⁵³⁷ mirenje i slični načini mirnog rješavanja sporova

(a) *Olakšanje dogovorenih rješenja za zaštitu djetetove osobe ili imovine u slučajevima na koje se odnosi Konvencija iz 1996.*

Članak 31. točka (b)

- 13.46. Konvencijom iz 1996. središnja tijela obvezuje se da, izravno ili putem tijela s javnim ovlastima ili drugih tijela, poduzmu sve odgovarajuće korake kako bi olakšala, posredovanjem, mirenjem ili sličnim načinima, dogovorena rješenja za zaštitu djetetove osobe ili imovine u slučajevima na koje se odnosi ta Konvencija⁵³⁸.
- 13.47. Posredovanje je postalo sredstvo koje se sve više upotrebljava za rješavanje sporova u obiteljskim stvarima. Smatra se korisnim u situacijama u kojima stranke moraju imati stalan odnos, što je često slučaj u obiteljskim sporovima koji uključuju djecu. Time se strankama omogućuje da izrade rješenja prilagođena svojim konkretnim potrebama, nameće im se odgovornost za donošenje odluka te se može pomoći u postavljanju temelja za buduću suradnju i smanjenje razine sukoba između stranaka.
- 13.48. Posredovanje se sve više upotrebljava u **prekograničnim** obiteljskim sporovima, ali dovodi do određenih izazova. Različiti jezici, različite kulture i geografska

⁵³⁵ Članak 23. stavak 1. – dodatno vidjeti prethodno **poglavlje 5.** u pogledu odredaba o prijenosu nadležnosti.

⁵³⁶ Dodatno vidjeti prethodne točke **11.25. – 11.26.** u pogledu funkcioniranja članka 34.

⁵³⁷ U pogledu posredovanja vidjeti Vodič za uspješnu primjenu Haške konvencije od 25. listopada 1980. o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece – Posredovanje (dalje u tekstu „Vodič za uspješnu primjenu u području posredovanja”). Vodič je dostupan na web-mjestu Haške konferencije na < www.hcch.net > pod „Child Abduction Section”, zatim „Guides to Good Practice”. Za dodatne informacije o posredovanju u okviru Malteškog procesa vidjeti „Principles for the Establishment of Mediation Structures in the context of the Malta Process” i popratno Obrazloženje, dostupno na < www.hcch.net > pod „Child Abduction Section”, zatim „Cross-border family mediation”.

⁵³⁸ Članak 31. točka (b) Tu obvezu središnje tijelo mora izvršiti izravno ili neizravno, putem tijela s javnim ovlastima ili drugih tijela – dodatno vidjeti prethodnu točku **11.11.**

udaljenost dodaju nove i drukčije dimenzije koje je potrebno uzeti u obzir pri razmatranju metodologije posredovanja. Uz to, uključenost više država i više pravnih poredaka znači da se mora uzeti u obzir da se posredovanjem i nastalim sporazumom moraju ispuniti pravni zahtjevi i uvjeti za ovršnost u relevantnoj državi ili državama⁵³⁹.

- 13.49. Ako su predmetne države stranke Konvencije iz 1996., Konvencija može biti posebno korisna u tom pogledu. Zbog njezinih odredaba o priznanju i ovrsi mjera zaštite u pravilu će biti dovoljno ako se sporazum koji proizlazi iz posredovanja preoblikuje u sudsku odluku u jednoj državi ugovornici⁵⁴⁰ jer će ovršnost u drugoj državi ugovornici biti osigurana (u dijelu u kojem su pitanja iz odluke obuhvaćena materijalnim područjem primjene Konvencije – vidjeti točku **13.50.** u nastavku). Kako bi se otklonile sumnje u pogledu postojanja osnove za nepriznanje, može se zatražiti „prethodno priznanje” mjere zaštite.⁵⁴¹
- 13.50. Važno je napomenuti da sporazumi koji proizlaze iz mirenja u obiteljskim stvarima mogu sadržavati i mjere koje se ne odnose na zaštitu osobe ili imovine djeteta i koje, stoga, nisu obuhvaćene područjem primjene Konvencije iz 1996.⁵⁴² Tim se ostalim mjerama mogu, na primjer, urediti dogovori između roditelja koji se odnose na njihov odnos, kao što su zahtjev za razvod, plaćanje financijskih sredstava nakon razvoda ili sporazumi o uzdržavanju. Ako sporazum koji proizlazi iz posredovanja sadržava takve odredbe i preoblikovan je u sudsku odluku, odredbe Konvencije iz 1996. neće se primjenjivati na dijelove te sudske odluke koji nisu obuhvaćeni materijalnim područjem primjene Konvencije. Međutim, svi dijelovi sudske odluke koji čine mjere zaštite obuhvaćene područjem primjene Konvencije moraju se priznati i ovršiti u skladu s odredbama Konvencije.

Primjer 13. (H)

Majka se prije dvije godine s dvoje djece preselila iz države ugovornice A u državu ugovornicu B te je utvrđen način ostvarivanja kontakta djece i oca. Roditelji su sad shvatili da je trenutačni način nepraktičan zbog troška putovanja između tih država. Iako se majka slaže da bi otac trebao ostvarivati kontakt s djecom, roditeljima je teško dogovoriti novo zadovoljavajuće rješenje. Posredovanjem se roditeljima može pomoći da pregovorima dogovore izvedivi način ostvarivanja kontakata.

Svaki sporazum sklopljen u pogledu tih pitanja kontakta može se preoblikovati u sudsku odluku u državi ugovornici B, u kojoj djeca imaju redovito boravište⁵⁴³. U tom slučaju, tom će se sudskom odlukom poduzeti „mjere zaštite” na temelju Konvencije iz 1996. (poduzet će ih sudska tijela u državi ugovornici B) te će se, kao takve, primjenom prava priznati i moći ovršiti u svim državama ugovornicama u skladu s poglavljem IV. Konvencije iz 1996., uključujući državu ugovornicu A⁵⁴⁴.

(b) Posredovanje u slučajevima međunarodne otmice djece

- 13.51. Posredovanje se brzo razvija kao važan mehanizam za rješavanje zahtjeva na temelju Haške konvencije o otmici djece iz 1980. Za detaljnu raspravu o uspješnoj primjeni u području posredovanja u slučajevima međunarodne otmice djece

⁵³⁹ U tom je pogledu potrebno uputiti na poglavlja 12. i 13. Vodiča za uspješnu primjenu u području posredovanja (*op. cit.* bilješka 537.).

⁵⁴⁰ Država ugovornica koja je nadležna na temelju poglavlja II. Konvencije.

⁵⁴¹ U skladu s člankom 24.; vidjeti prethodne točke **10.16.** – **10.21.**

⁵⁴² Vidjeti prethodno **poglavlje 3., odjeljak C.** u pogledu materijalnog područja primjene Konvencije.

⁵⁴³ Članak 5. Ta mogućnost ovisit će o nacionalnom pravu države ugovornice B u pogledu preoblikovanja sporazuma koji proizlaze iz posredovanja u pravno obvezujuće i ovršne odluke.

⁵⁴⁴ Vidjeti prethodno **poglavlje 10.** Vidjeti i točku 297. Vodiča za uspješnu primjenu u području posredovanja (*op. cit.* bilješka 537.).

potrebno je uputiti na Vodič za uspješnu primjenu u području posredovanja⁵⁴⁵.

- 13.52. Pri upotrebi posredovanja u tim slučajevima potrebno je poštovati vrlo važno načelo prema kojem se posredovanjem ne bi smio ometati ili odugovlačiti postupak za povratak pokrenut u skladu s Konvencijom iz 1980.⁵⁴⁶

Primjer 13. (I)

U ovom su primjeru države A i B države ugovornice Konvencije iz 1980. i Konvencije iz 1996.

Majka je dijete protupravno odvela iz države ugovornice A u državu ugovornicu B. Ostavljeni roditelj u državi ugovornici B pokreće postupak za povratak djeteta u skladu s Konvencijom iz 1980. Čini se da bi otac mogao biti spreman složiti se da se majka s djetetom preseli u državu ugovornicu B ako dobije dostatna jamstva u pogledu kontakta s djetetom. Majka i otac pokreću posredovanje u kontekstu haškog postupka za povratak i bez obustave tog postupka.

Posredovanje dovodi do sporazuma prema kojem se dijete može preseliti u državu ugovornicu B pod skrbi majke i koji uključuje detaljne odredbe o kontaktu oca i djeteta.

- 13.53. U tom primjeru majka i otac moraju biti sigurni da će se postignuti sporazum poštovati u objema državama ugovornicama A i B. Jedan od načina da se to postigne jest da taj sporazum odobri ili na drugi način formalizira sud ili drugo nadležno tijelo⁵⁴⁷. Međutim, ako je potrebno zatražiti to odobrenje ili formalizaciju, važno je da stranke razmotre hoće li taj zahtjev podnijeti tijelima države ugovornice A ili države ugovornice B.
- 13.54. Čini se da bi najjednostavnije rješenje bilo kad bi tijela u državi ugovornici B, uz pristanak stranaka, proglasila sporazum pravno obvezujućim u skladu sa svojim domaćim postupcima⁵⁴⁸ jer su se postupak povratka i posredovanje proveli u državi ugovornici B. Međutim Konvencije iz 1980. i 1996. temelje se na ideji da su, u situaciji otmice djeteta, tijela u državi ugovornici u koju je dijete oteto („država kojoj je zahtjev podnesen“) nadležna za odlučivanje o pitanju povratka djeteta, ali **ne** i o meritumu pitanja skrbi⁵⁴⁹. Stoga sud pred kojim je pokrenut haški postupak povratka u državi kojoj je zahtjev podnesen može imati poteškoće u preoblikovanju sporazuma koji proizlazi iz posredovanja u sudsku odluku ako su tim sporazumom, osim pitanja povratka, obuhvaćena i pitanja skrbi ili druga pitanja za koja sud pred kojim se vodi haški postupak nije (međunarodno) nadležan (kao u prethodnom **primjeru 13. (H)**). U skladu s Konvencijom iz 1996 pitanje je li država ugovornica B nadležna za preoblikovanje sporazuma koji proizlazi iz posredovanja i koji uključuje pitanja skrbi i pristupa/kontakta u sudsku odluku (poduzimajući time mjere zaštite obuhvaćene područjem primjene Haške konvencije iz 1996.) u slučaju međunarodne otmice djeteta ovisit će o tome jesu li ispunjeni uvjeti iz članka 7.⁵⁵⁰ U okolnostima kao što su okolnosti iz prethodnog **primjera 13. (I)**, u kojem je postignut sporazum koji proizlazi iz posredovanja, potrebno je pažljivo razmotriti jesu li ispunjeni uvjeti iz članka 7. stavka 1. točke (a). Na primjer, 1. ako se utvrdi da je dijete steklo redovito boravište u

⁵⁴⁵ Isto.

⁵⁴⁶ Dodatno vidjeti Vodič za uspješnu primjenu u području posredovanja (isto).

⁵⁴⁷ Na temelju odredaba nacionalnog prava točno će se odrediti kako se sporazum koji proizlazi iz posredovanja može preoblikovati u pravno obvezujuću i ovršnu odluku u toj državi.

⁵⁴⁸ Vodič za uspješnu primjenu u području posredovanja (*op. cit.* bilješka 537.).

⁵⁴⁹ Vidjeti članak 16. Konvencije iz 1980.; članak 7. Konvencije iz 1996.

⁵⁵⁰ Vidjeti prethodne točke **4.20.** – **4.25.** Vidjeti i poglavlje 13. Vodiča za uspješnu primjenu u području posredovanja (*op. cit.* bilješka 537.) u pogledu pitanja nadležnosti za proglašenje sporazuma koji proizlazi iz posredovanja pravno obvezujućim u slučajevima međunarodne otmice djece.

državi ugovornici B i 2. ako se sporazum koji proizlazi iz posredovanja smatra dokazom u državi ugovornici B da su stranke, **isključivo podložno preoblikovanju tog sporazuma u sudsku odluku**, pristale na protupravno odvođenje djeteta (tako što su se sporazumjele o preseljenju djeteta)⁵⁵¹, nadležnost će se prenijeti na državu ugovornicu B⁵⁵². Na temelju tog tumačenja članka 7. tijela države ugovornice B, u kojoj je pred sudom pokrenut postupak za povratak i u kojoj je provedeno posredovanje, bila bi nadležna za preoblikovanje sporazuma koji proizlazi iz posredovanja u sudsku odluku koja će se priznati i moći ovršiti u državi ugovornici A.

13.55. Međutim, ako se utvrdi da uvjeti iz članka 7. za promjenu nadležnosti u konkretnom slučaju **nisu** ispunjeni (npr. jer se ne može reći da je dijete steklo redovito boravište u državi ugovornici B), sporazum se može dostaviti tijelima države ugovornice A koja imaju opću nadležnost za poduzimanje mjera zaštite djeteta (članak 5. stavak 1.). Odluka tih tijela kojom se odobrava ili na drugih način formalizira sporazum koji proizlazi iz posredovanja moći će se priznati i ovršiti u državi ugovornici B. Međutim, stranke će možda htjeti razmotriti mogućnost primjene odredaba o prijenosu nadležnosti iz Konvencije iz 1996. U tom slučaju tijela države ugovornice A mogu razmotriti mogućnost prijenosa nadležnosti na tijela države ugovornice B u skladu s člankom 8. Konvencije ili bi tijela države ugovornice B mogla zatražiti prijenos nadležnosti u skladu s člankom 9.⁵⁵³ Time bi se sporazum koji proizlazi iz posredovanja mogao dostaviti sudu u državi ugovornici B na odobrenje⁵⁵⁴. Središnja tijela određena na temelju Konvencije u državama ugovornicama A i B trebala bi surađivati kako bi roditeljima pomogla da postignu te dogovore **ako** se smatra da je to u najboljem interesu konkretnog djeteta.⁵⁵⁵

13.56. Unatoč činjenici da se Konvencijama iz 1980. i 1996. ne uređuje kako bi se posredovanje, mirenje i slični načini mirnog rješavanja sporova trebali provesti (i tko bi to trebao učiniti)⁵⁵⁶, jasno je da bi se tim uslugama trebali moći rješavati specifični izazovi u **prekogrančnim** obiteljskim sporovima koji se odnose na djecu. Potrebno je napomenuti da su u Vodiču za uspješnu primjenu u području posredovanja⁵⁵⁷ detaljno razrađene zaštitne i druge mjere za suočavanje s tim izazovima. Iako je Vodič za uspješnu primjenu usmjeren na posredovanje i slične postupke radi postizanja dogovorenih rješenja u slučajevima međunarodne otmice

⁵⁵¹ U tom će slučaju biti vrlo važno da se pristanak ostavljenog roditelja u cijelosti **uvjetuje** uspješnim preoblikovanjem sporazuma u sudsku odluku (tj. ostavljeni roditelj pristao bi na protupravno odvođenje samo **ako** se sporazum uspješno proglašava pravno obvezujućim i ovršnim u objema predmetnim državama). To je zato što bi se, ako postupak preoblikovanja kasnije ne uspije i ako se pristanak time ne uvjetuje, stranka koja je otela dijete mogla pozivati na taj sporazum u svim kasnijim postupcima povratka kao dokaz pristanka. Time bi se ostavljene roditelje moglo odvratiti od posredovanja.

⁵⁵² Članak 7. stavak 1. točka (a).

⁵⁵³ Naravno, uvjeti za prijenos nadležnosti trebali bi biti ispunjeni – vidjeti prethodno **poglavlje 5**.

⁵⁵⁴ O uvjetima za prijenos nadležnosti vidjeti prethodno **poglavlje 5**.

⁵⁵⁵ Može se reći da je ta suradnja obuhvaćena člankom 31. točkom (b), tj. da se njome olakšavaju dogovorena rješenja za zaštitu djeteta u slučajevima na koje se odnosi ova Konvencija. Vidjeti prethodnu točku **11.11**.

⁵⁵⁶ Vidjeti članak 7. stavak 2. Konvencije iz 1980.: „Prije svega centralni izvršni organ će neposredno ili preko posrednika poduzimati sve potrebne mjere [...] (c) za [...] postizanje sporazumnog rješavanja tog pitanja“; vidjeti članak 31. Konvencije iz 1996., u kojem se navodi da posredovanje može provesti „[s]redišnje tijelo države ugovornice, bilo izravno ili putem tijela s javnim ovlastima ili drugih tijela [...]“. *De facto*, programi posredovanja u kontekstu Konvencije iz 1980. znatno se razlikuju od jedne države ugovornice do druge: u Argentini je, na primjer, središnje tijelo izravno uključeno u posredovanje; francuski program MAMIF provodilo je tijelo s javnim ovlastima u okviru Ministarstva pravosuđa u Francuskoj, ali je nedavno postalo dio francuskog središnjeg tijela; engleski pilot-projekt *Reunite* provodi nevladina organizacija; njemačko Savezno ministarstvo pravosuđa predlaže i podupire posredovanje u slučajevima obuhvaćenima Konvencijom, ali samo posredovanje provode stručnjaci za posredovanje iz nevladinih organizacija.

⁵⁵⁷ Op. cit. bilješka 537.

djece koji su obuhvaćeni Haškom konvencijom o otmici djece iz 1980., većina njegova sadržaja može se općenito primijeniti na posredovanje u međunarodnim obiteljskim sporovima koji se odnose na djecu. Međutim, potrebno je naglasiti da se posredovanje i slični postupci ne mogu provesti u svim slučajevima. Za utvrđivanje tih slučajeva bitna je početna procjena pogodnosti pojedinačnog slučaja za posredovanje prije no što se posredovanje pokrene.⁵⁵⁸

(c) Uključivanje djece u proces posredovanja

- 13.57. Konačno, u Konvenciji iz 1996. naglasak se stavlja na saslušanje djeteta u postupcima koji se na njega odnose te se navodi da nesaslušanje djeteta može biti osnova za odbijanje priznanja mjere zaštite poduzete u pogledu tog djeteta⁵⁵⁹. Iako postupci posredovanja ne podliježu istim formalnostima kao sudski postupci, potrebno je razmotriti uključivanje djece u proces posredovanja⁵⁶⁰.

F. Posebne kategorije djece

(a) Djeca koja su izbjeglice, raseljena u inozemstvu ili bez redovitog boravišta

- 13.58. Za djecu izbjeglice i djecu koja su, zbog nemira do kojih je došlo u njihovoj zemlji, raseljena u inozemstvu, država ugovornica na čijem se državnom području dijete nalazi imat će nadležnost za poduzimanje mjera usmjerenih na osobu ili imovinu djeteta.⁵⁶¹ To se primjenjuje i na djecu čije se redovito boravište ne može utvrditi.⁵⁶² Potrebno je napomenuti da se člankom 6. ne osigurava nadležnost u žurnim ili privremenim slučajevima: u toj situaciji tijela države ugovornice na čijem se državnom području dijete nalazi imaju **opću** nadležnost za poduzimanje mjera zaštite u pogledu dugoročne skrbi nad djetetom.
- 13.59. Visoki povjerenik Ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCR) i druga međunarodna tijela napomenuli su da neke zemlje, posebno kad su suočene s velikim tokovima osoba koje su raseljene u inozemstvu, obično ograničavaju definiciju „izbjeglice” ili se koriste drugim metodama kako bi izbjeglicama uskratili standarde postupanja povezane s priznanjem statusa izbjeglica⁵⁶³. Svrha je primjene članka 6. na djecu koja su, zbog nemira do kojih je došlo u njihovoj zemlji, „raseljena u inozemstvu” osigurati široku primjenu tog članka.

⁵⁵⁸ Vodič za uspješnu primjenu u području posredovanja (*op. cit.* bilješka 537.).

⁵⁵⁹ Ako se mjera ne donosi u žurnom slučaju – vidjeti članak 23. stavak 2. točku (b) i prethodne točke **10.4. – 10.15.**

⁵⁶⁰ U pogledu saslušanja djeteta u procesu posredovanja vidjeti Vodič za uspješnu primjenu u području posredovanja (*op. cit.* bilješka 537.).

⁵⁶¹ Za smjernice o sklapanju sporazuma o međudržavnom posvojenju za djecu koja su raseljena u inozemstvu vidjeti „Recommendation concerning the application to refugee children and other internationally displaced children of the Hague Convention on Protection of Children and Co-operation in Respect of Intercountry Adoption”, Prilog A Izvješću Posebne komisije o provedbi Haške konvencije od 29. svibnja 1993. o zaštiti djece i suradnji u vezi s međudržavnim posvojenjem (Stalni ured, 1994.). Ta je dokument dostupan na < www.hcch.net > pod „Intercountry Adoption Section”, zatim „Special Commissions” i „Previous Special Commissions”. Za dodatne informacije o funkcioniranju Konvencije o međudržavnom posvojenju iz 1993. vidjeti Vodič za uspješnu primjenu Haške konvencije o međudržavnom posvojenju iz 1993. (*op. cit.* bilješka 2.).

⁵⁶² Članak 6. Vidjeti prethodne točke **4.13. – 4.18.**

⁵⁶³ Vidjeti, na primjer, Visoki povjerenik UN-a za izbjeglice, *Note on international protection*, 13. rujna 2001., A/AC.96/951, dostupno na: < <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3bb1c6cc4.html> > (posljednji pregled u kolovozu 2013.), t. 85. i „Report of the Working Group [of April 1994] to study the application to refugee children of the Hague Convention of 29 May 1993 on Protection of Children and Co-operation in Respect of Intercountry Adoption”, 1994., t. 12., dostupno na < www.hcch.net > (lokacija prethodno navedena u bilješci 561.).

- 13.60. U slučaju djece bez redovitog boravišta (članak 6. stavak 2.), ako se kasnije utvrdi da to dijete negdje **ima** redovito boravište, nadležnost države ugovornice u kojoj se dijete nalazi ograničit će se, u skladu s Konvencijom, na funkcioniranje članka 11. i 12.⁵⁶⁴

Primjer 13. (J)

Tisuće osoba raseljene su nakon prirodne katastrofe u državi ugovornici A. Među osobama koje dolaze u državu ugovornicu B nalaze se desetogodišnji dječak i njegova osmogodišnja sestra koji su ostali siročad. Na temelju članka 6. država ugovornica B može ostvariti nadležnost za poduzimanje dugoročnih mjera usmjerenih na zaštitu te djece. Međutim, prije nego što se poduzmu dugoročne mjere zaštite, tijela država ugovornica A i B surađuju kako bi pokušala pronaći što je više moguće podataka o okolnostima u kojima su djeca živjela i vidjeti mogu li pronaći druge članove obitelji⁵⁶⁵. Dok se to ispituje, država ugovornica B poduzima mjere zaštite koje smatra primjerenima kako bi osigurala zaštitu djece. Nakon zaključenja ispitivanja, ovisno o njihovom ishodu, država ugovornica B može, na primjer, razmotriti odobravanje roditeljske odgovornosti rođaku koji živi u trećoj državi ili dugoročni smještaj djece u udomiteljsku obitelj. U skladu s Konvencijom te poduzete mjere priznat će se i ovršiti u svim ostalim državama ugovornicama.

Primjer 13. (K)

Jedanaestogodišnji dječak dolazi bez pratnje u državu ugovornicu A. Tvrdi da je morao napustiti državu ugovornicu B zbog građanskog rata koji se ondje vodi i u kojem su ubijeni njegovi roditelji te braća i sestre. U skladu sa zakonima države ugovornice A, kako bi podnijelo zahtjev za dobivanje statusa izbjeglice, djetetu je potreban skrbnik. U skladu s člankom 6. stavkom 1. tijela države ugovornice u kojoj se dijete nalazi, u ovom slučaju države ugovornice A, imaju opću nadležnost u pogledu djeteta. To uključuje nadležnost za imenovanje skrbnika djeteta. Tijela u državi ugovornici A mogu poduzeti i druge mjere kako bi se osigurala skrb i zaštita djeteta.

Primjer 13. (L)

Dijete dolazi bez pratnje u državu ugovornicu A te se država u kojoj dijete ima redovito boravište ne može utvrditi. U skladu s člankom 6. stavkom 2. tijela u državi ugovornici A poduzimaju mjere zaštite kojima se osigurava skrb o djetetu. Mjesec dana kasnije utvrđuje se da je djetetovo redovito boravište u državi B koja nije ugovornica i da dijete nije otišlo iz te države zato što je raseljeno u inozemstvu ili izbjeglica. Unatoč tom otkriću prethodno poduzete mjere zaštite tog djeteta u skladu s člankom 6. ostaju na snazi, iako je zbog promjene okolnosti nestala osnova na temelju koje je nadležnost bila određena⁵⁶⁶. Ako tijela države B koja nije ugovornica donesu odluku u pogledu djeteta, pravila države ugovornice A koja ne proizlaze iz Konvencije u pogledu priznanja i ovrhe stranih odluka primijenit će se kako bi se utvrdio učinak te strane odluke.

S obzirom na to da je država u kojoj dijete ima redovito boravište sada utvrđena, u budućnosti tijela države ugovornice A neće imati nadležnost za poduzimanje daljnjih mjera zaštite djeteta na temelju članka 6. stavka 2. Umjesto toga, ona će, u skladu s Konvencijom, moći poduzeti samo mjere zaštite koje se temelje na člancima 11. i 12. Konvencije⁵⁶⁷. S obzirom na to da je utvrđeno da dijete ima redovito boravište u državi koja nije ugovornica, država ugovornica A može poduzeti mjere zaštite na temelju

⁵⁶⁴ Vidjeti prethodne točke 4.16. – 4.19. i Izvješće s objašnjenjima, točku 45.

⁵⁶⁵ Članak 30.

⁵⁶⁶ Članak 14.

⁵⁶⁷ Ako država ugovornica A u budućnosti poduzme mjere zaštite na temelju članka 11. ili 12., one će se primjenom prava priznati i moći ovršiti u svim ostalim državama ugovornicama. Jesu li one priznate/ovršne u državi B koja **nije ugovornica**, ovisit će, naravno, o vlastitim pravilima države B koja nije ugovornica u pogledu međunarodnog privatnog prava.

svojih pravila o nadležnosti koja ne proizlaze iz Konvencije. U pogledu te činjenice vidjeti točke 3.11. do 3.13. Međutim, ako to učini, te se mjere neće moći priznati i ovršiti na temelju Konvencije.

(b) Djeca koja su pobjegla, napuštena ili žrtve trgovine ljudima

- 13.61. Može se dogoditi situacija u kojoj se djetetovo redovito boravište može utvrditi za potrebe članka 5. Konvencije, ali još uvijek država ugovornica na čijem se državnom području dijete nalazi treba poduzeti mjere u pogledu djeteta na temelju članka 11. i 12. To može biti slučaj kad je dijete, na primjer, pobjeglo, napušteno ili je žrtva prekogranične trgovine ljudima.⁵⁶⁸
- 13.62. Nadležnost koja se temelji na članku 11. ili 12. podrazumijeva da će mjere biti na snazi ograničeno vrijeme i da su, konačno, tijela države u kojoj dijete ima redovito boravište odgovorna za osiguranje skrbi o tom djetetu⁵⁶⁹. Tijela države ugovornice u kojoj se dijete nalazi trebala bi surađivati s tijelima države u kojoj dijete ima redovito boravište kako bi se utvrdila najprimjerenija dugoročna postupanja u pogledu djeteta.
- 13.63. Potrebno je napomenuti da, ako tijela države u kojoj dijete ima redovito boravište ne mogu donijeti mjere zaštite djeteta, dugoročnije rješenje treba pronaći država ugovornica na čijem se državnom području dijete nalazi. Dok država u kojoj dijete ima redovito boravište ne poduzme mjere zaštite, tijela države ugovornice u kojoj se dijete nalazi zadržavaju nadležnost za žurne ili privremene mjere⁵⁷⁰. Uz to, i ovisno o situaciji, tijela države ugovornice u kojoj se dijete nalazi mogu razmotriti mogućnost podnošenja zahtjeva za prijenos opće nadležnosti u skladu s člankom 9. Konvencije. To će, naravno, biti moguće samo ako je država u kojoj dijete ima redovito boravište druga država **ugovornica** i ako su ispunjeni uvjeti za prijenos nadležnosti⁵⁷¹.
- 13.64. Konvencijom se predviđa i suradnja među tijelima država ugovornica u pronalasku djece kojima je potrebna zaštita⁵⁷².

Primjer 13. (M)

Četrnaestogodišnja djevojčica iz države ugovornice B pronađena je u državi ugovornici A; djevojčica je žrtva trgovine ljudima i prisiljena je na rad. Tijela u državi ugovornici A nadležna su za poduzimanje mjera na temelju članka 11. i 12. u pogledu djeteta, kao što je imenovanje privremenog skrbnika i uređivanje neposredne skrbi, ali bi trebala kontaktirati i surađivati s tijelima u državi ugovornici B kako bi odredila kako će se urediti dugoročna skrb o djetetu⁵⁷³.

Primjer 13. (N)

Trinaestogodišnji dječak pobjegao je iz svojeg obiteljskog doma u državi ugovornici A i dolazi u državu ugovornicu B. Njegov otac sumnja da se dijete možda nalazi u državi ugovornici B jer su neki članovi obitelji iz države ugovornice B prijavili da su ga vidjeli. Roditelji se obraćaju središnjem tijelu

⁵⁶⁸ Vidjeti prethodnu bilješku 3. o usklađenosti odredaba iz Konvencije iz 1996. i odredaba *Fakultativnog protokola o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji uz Konvenciju o pravima djeteta* (New York, 25. svibnja 2000.).

⁵⁶⁹ Vidjeti prethodna **poglavlja 6. i 7.**

⁵⁷⁰ Tj. u skladu s člankom 11. ili 12. Konvencije.

⁵⁷¹ Vidjeti prethodno **poglavlje 5.** u pogledu odredaba o prijenosu nadležnosti – te odredbe funkcioniraju samo između dviju **država ugovornica**. Vidjeti i uvjet iz članka 9. stavka 1. prema kojem država ugovornica koja podnosi zahtjev za prijenos nadležnosti mora biti jedna od država ugovornica navedenih u članku 8. stavku 2.

⁵⁷² Članak 31. točka (c) i vidjeti prethodno **poglavlje 11.**

⁵⁷³ Članak 30.

države ugovornice B za pomoć⁵⁷⁴. Središnje tijelo dostavlja informacije o zakonima i uslugama u državi ugovornici B koji mogu pomoći roditeljima⁵⁷⁵. Središnje tijelo osigurava i pomoć u otkrivanju mjesta gdje bi se dijete moglo nalaziti⁵⁷⁶.

Nakon što je pronašla dijete, država ugovornica B poduzima neophodnu mjeru zaštite djeteta, smjestivši ga privremeno u državnu ustanovu za skrb⁵⁷⁷. Roditelji žele otputovati u državu ugovornicu B i preuzeti dijete. Prije toga tijela država ugovornica A i B trebala bi blisko surađivati u tom pitanju kako bi osigurala da je to sigurna i primjerena opcija za dijete. Naime, ovisno o okolnostima slučaja, možda će se dijete smjeti vratiti tek nakon što tijela države ugovornice A (tijela koja imaju opću nadležnost u tom slučaju) poduzmu mjere zaštite kako bi se osigurala sigurnost djeteta nakon povratka⁵⁷⁸.

Primjer 13. (O)

Trinaestogodišnja djevojčica bježi od kuće u državi ugovornici A u pratnji svojeg dvadesetogodišnjeg dečka. Prvotno ta djevojčica i njezin dečko putuju u državu ugovornicu B kako bi započeli zajednički život. Međutim, u državi ugovornici B dečko je upao u probleme s policijom i par bježi u državu ugovornicu C.

U međuvremenu su roditelji djevojčice u državi ugovornici A prijavili njezin nestanak. Zabrinuti su za njezinu dobrobit jer znaju da je njezin dečko bio osuđivan. Roditelji se obraćaju središnjem tijelu u državi ugovornici A za pomoć u pronalasku djevojčice⁵⁷⁹. Budući da roditelji imaju vrlo ograničene informacije o tome gdje bi djevojčica mogla biti, upiti koje je središnje tijelo u državi ugovornici A uputilo radi pronalaska djevojčice sporo dovode to rezultata.

Mjesec dana kasnije dečko upada u probleme s policijom u državi ugovornici C te djevojčica dolazi pod povećalo nadležnih tijela. Ta tijela provode istragu i, smatrajući da se djevojčica nalazi u opasnoj situaciji, poduzimaju neophodne mjere zaštite na temelju članka 11. te je privremeno smještaju u udomiteljsku obitelj. Kontaktiraju sa središnjim tijelom u državi ugovornici A i obavješćuju ih da se djevojčica nalazi u njihovoj državi te da su poduzela mjere zaštite.

Međutim, djevojčica je uspjela pobjeći iz udomiteljske obitelji i, zajedno s dečkom, brzo odlazi u državu ugovornicu D. U skladu s člankom 36. tijela države ugovornice C (nakon što su provjerila da je djevojčica otputovala u državu ugovornicu D) obavješćuju tijela u državi ugovornici D o opasnosti u kojoj se djevojčica nalazi i o mjerama koje su poduzela u tom pogledu. Te će se mjere zaštite priznati primjenom prava u državi ugovornici D i svim ostalim državama ugovornicama. Tijela države ugovornice C, u skladu s dobrom praksom, obavješćuju državu ugovornicu A da je djevojčica pobjegla iz njihove države i da se nalazi u državi ugovornici D.

U tom slučaju svaka država u kojoj se djevojčica nalazi ima nadležnost za

⁵⁷⁴ U tom primjeru roditelji se izravno obraćaju središnjem tijelu države ugovornice B u kojoj misle da se dijete nalazi. Roditelji bi se jednako tako za pomoć mogli obratiti i središnjem tijelu u državi ugovornici A u kojoj imaju boravište. To bi središnje tijelo zatim predalo zahtjeve središnjem tijelu države ugovornice B.

⁵⁷⁵ Članak 30. stavak 2.

⁵⁷⁶ Članak 31. točka (c).

⁵⁷⁷ Članak 11.

⁵⁷⁸ U slučaju djeteta koje je pobjeglo saslušanje djeteta i, posebno, provjera razloga zbog kojih je pobjeglo često će biti posebno važni pri razmatranju vrste mjera zaštite koje bi trebalo poduzeti u pogledu tog djeteta, na žurnoj ili na dugoročnoj osnovi (vidjeti u tom pogledu uvjete iz članka 12. UNCRG-a). Bliska suradnja između tijela obiju država ugovornica bit će iznimno važna i u otkrivanju, na primjer, je li ranije za to dijete izražena zabrinutost u pogledu njegove zaštite ili jesu li tijela s javnim ovlastima u državi ugovornici u kojoj dijete ima redovito boravište ranije bila angažirana u pogledu njegove obitelji.

⁵⁷⁹ Članak 31. točka (c).

poduzimanje žurnih ili privremenih mjera zaštite djeteta (na temelju članaka 11. i 12. Konvencije). Međutim, s obzirom na to da djevojčica i dalje ima redovito boravište u državi ugovornici A, to je jedina država ugovornica koja može poduzeti dugoročne mjere zaštite (članak 5.). Stoga, u ovom primjeru, tijela u državi ugovornici D mogu priznati i izvršiti mjeru zaštite koju je poduzela država ugovornica C ili, ako smatraju neophodnim, mogu poduzeti drugu mjeru zaštite djevojčice na temelju članka 11.

U slučaju djeteta koje je dulje vrijeme „u bijegu“ ako se, na temelju činjenica iz tog slučaja, situacija razvije tako da se više ne može reći da dijete ima „redovito boravište“, država ugovornica u kojoj se dijete nalazi može odlučiti da ima opću nadležnost za poduzimanje dugoročnih mjera zaštite djeteta u skladu s člankom 6. stavkom 2. Konvencije. Međutim, ne bi se smjelo olako utvrditi da dijete više nema redovito boravište⁵⁸⁰.

Primjer 13. (P)

Jedanaestogodišnja djevojčica ima redovito boravište i živi sa svojim roditeljima u državi ugovornici E. Ne obavijestivši tijela s javnim ovlastima u toj državi ugovornici, roditelji dijete šalju u državu ugovornicu F da ondje dugoročno živi sa svojom tetom s očeve strane kako bi joj pomoglo i kako bi se obrazovalo. Dijete putuje na temelju šestomjesečne turističke vize. Teta ne pokušava regulirati djetetov status useljenika i ne šalje ga u školu; dijete je, zapravo, u kućnom ropstvu.

Četiri godine nakon djetetova dolaska u državu ugovornicu F tijela saznaju za njegovu situaciju od nove susjede njegove tete. Nadležna tijela, nakon procjene situacije, odmah poduzimaju mjere kako bi dijete smjestila pod skrb države. Do daljnje istrage dijete je smješteno u udomiteljsku obitelj. U skladu s člankom 5. Konvencije iz 1996. tijelo smatra da dijete sada ima redovito boravište u državi ugovornici F.

U skladu s člankom 32. nadležno tijelo u državi ugovornici F, uz pomoć središnjeg tijela, kontaktira sa središnjim tijelom u državi ugovornici E kako bi dobilo dostupne podatke o djetetu i njegovoj obitelji. Nadležno tijelo u državi ugovornici F želi procijeniti bi li povratak djeteta njegovim roditeljima u državu ugovornicu E mogla biti dugoročna opcija skrbi o djetetu (npr. jesu li roditelji bili u potpunosti nesvjesni djetetove situacije i je li im teta s očeve strane lagala). Nadležno tijelo u državi ugovornici E izvješćuje da roditelji ne žele da im se dijete vrati na skrb. To tijelo, nadalje, izvješćuje da u državi E ne postoje drugi članovi šire obitelji koji bi se mogli razmotriti kao potencijalni skrbnici djeteta. Na temelju tih informacija nadležno tijelo u državi ugovornici F može početi razmatrati dugoročne mjere zaštite djeteta.

(c) Djeca koja se sele iz jedne države u drugu kad su tijela s javnim ovlastima uključena

- 13.65. Sve je veći broj slučajeva u kojima roditelji sele svoju djecu preko granica, čime možda žele izbjeći izazivanje zabrinutosti u pogledu zaštite djece i pokretanje postupaka u državi u kojoj dijete ima redovito boravište⁵⁸¹. U ovom se odjeljku objašnjava kako Konvencija iz 1996. može pomoći u tim okolnostima. Postoje dva različita scenarija koja treba razmotriti:

⁵⁸⁰
⁵⁸¹

Vidjeti prethodne točke 4.16. – 4.19. i točke 13.83. – 13.87. u nastavku.

Neki primjeri iz kojih je vidljiv taj fenomen: engleski predmet *Tower Hamlets London Borough Council protiv MK i drugih* [2012.] EWHC 426 (Fam) i predmeti Suda Europske unije: predmet C-435/06 od 27. studenoga 2007. i predmet C-523/07 od 2. travnja 2009.

Na sastanku Posebne komisije (I. dio), International Social Service („ISS“) napomenuo je da postoji „rastući fenomen“ u kojem roditelji sele svoju djecu preko granica kako bi izbjegli izazivanje zabrinutosti u pogledu zaštite djece i pokretanje postupaka u državi u kojoj dijete ima redovito boravište.

13.66. 1. Ako je mjera zaštite već poduzeta:

Ako je nadležno tijelo države ugovornice u kojoj dijete ima redovito boravište već poduzelo mjeru zaštite djeteta (npr. postoji odluka da se dijete smjesti pod skrb države) i roditelji kasnije dijete sele u drugu državu ugovornicu, na primjer, kako bi izbjegli obvezu poštovanja te mjere, Konvencijom iz 1996. objema se država ugovornicama pruža znatna pomoć u rješavanju te situacije. Kao prvo, mjera zaštite može se, na temelju Konvencije iz 1996., priznati i ovršiti u državi ugovornici u koju je dijete preseljeno⁵⁸². Time se može omogućiti brz povratak djeteta pod skrb nadležnih tijela u državi ugovornici u kojoj ono ima redovito boravište. Kako bi se mjera zaštite brzo i djelotvorno priznala i ovršila te ako nadležna tijela imaju sve relevantne podatke, mogu se iskoristiti i odredbe o suradnji iz Konvencije iz 1996.⁵⁸³ Uz to, ako je riječ o žurnom slučaju, Konvencijom iz 1996. pruža se osnova za nadležnost države ugovornice u koju se dijete preselilo za poduzimanje neophodnih mjera zaštite djeteta dok se ono nalazi u toj državi (članak 11.)⁵⁸⁴.

Ako su obje dotične države stranke Haške konvencije o otmici djece iz 1980. i ako je ta Konvencija stupila na snagu između njih⁵⁸⁵, ovisno o konkretnim činjenicama u slučaju, nadležno tijelo u državi ugovornici u kojoj dijete ima redovito boravište možda može zatražiti povratak djeteta na temelju Konvencije iz 1980. ako su ispunjeni uvjeti iz te Konvencije.

13.67. 2. Ako se istražuju razlozi za zabrinutost u pogledu zaštite djeteta, ali još nije poduzeta nikakva mjera zaštite niti je pokrenut postupak⁵⁸⁶:

U toj situaciji ne postoji mjera zaštite koju država ugovornica u koju je dijete preseljeno treba priznati i ovršiti na temelju Konvencije iz 1996. Nadalje, iako to ovisi o konkretnim činjenicama u slučaju i točnim koracima koje je nadležno tijelo poduzelo do trenutka preseljenja, čak i ako su obje države stranke Haške konvencije o otmici djece iz 1980., istrage tijela vjerojatno neće biti dovoljne da bi to tijelo steklo „prava skrbi“ (u autonomnom smislu iz Konvencije iz 1980.) tako da se na temelju te Konvencije može zatražiti povratak⁵⁸⁷.

13.68. Konvencija iz 1996. i dalje je vrlo važna u tim okolnostima te se njome može pružiti važna pomoć objema državama ugovornicama u rješavanju djetetove situacije. Na primjer:

- **Odredbe o suradnji**⁵⁸⁸
Člankom 36. Konvencije nameće se obveza državama ugovornicama koje su poduzele ili koje razmatraju poduzimanje mjera zaštite djeteta u skladu s kojom, ako smatraju da je dijete „izloženo ozbiljnoj opasnosti“ i ako su obaviještene da se djetetovo boravište promijenilo, ili da se dijete nalazi u nekoj drugoj državi⁵⁸⁹, moraju obavijestiti tijela te druge države o „toj opasnosti i o mjerama koje su poduzete ili koje su u postupku razmatranja“.

⁵⁸² U pogledu funkcioniranja odredaba o priznanju i ovrsi iz Konvencije iz 1996. vidjeti prethodno **poglavlje 10**.

⁵⁸³ U tom pogledu dodatno vidjeti prethodno **poglavlje 11**.

⁵⁸⁴ U tom pogledu dodatno vidjeti prethodno **poglavlje 6**.

⁵⁸⁵ Vidjeti članak 38. Konvencije iz 1980. u pogledu postupka koji je potreban za stupanje na snagu te Konvencije između država ugovornica kad je jedna država ugovornica pristupila Konvenciji.

⁵⁸⁶ Vidjeti prethodni **primjer 11 (E)**.

⁵⁸⁷ Vidjeti komentare u odjeljku „Case Law Analysis“ INCADAT-a (< www.incadat.com >) u pogledu slučaja kad se može reći da tijelo s javnim ovlastima ima „prava skrbi“ nad djetetom na temelju Konvencije iz 1980. tako da mu je na raspolaganju pravno sredstvo povratka djeteta.

⁵⁸⁸ U tom pogledu vidjeti prethodne točke **11.18. – 11.22**.

⁵⁸⁹ Za potrebe članka 36. to ne mora biti država **ugovornica** Konvencije iz 1996.; vidjeti prethodnu točku **11.18.** i dalje.

Tom se odredbom obično obvezuje državu ugovornicu iz koje je dijete odvedeno da državu u koju je odvedeno obavijesti o njegovoj situaciji. Time će se tu potonju državu upozoriti da će možda trebati pronaći dijete⁵⁹⁰ i utvrditi jesu li potrebne dodatne radnje za zaštitu djeteta.

Članak 34. Konvencije još je jedna odredba koja može biti od pomoći. Ako bilo koja od predmetnih država ugovornica razmatra poduzimanje mjere zaštite djeteta (što će vjerojatno u toj situaciji biti potrebno kako bi se osigurao nastavak zaštite djeteta), može od nadležnih tijela druge države ugovornice zatražiti da joj dostave podatke relevantne za zaštitu djeteta. Na primjer, država ugovornica u koju se dijete preselilo može trebati podatke o okolnostima u kojima je dijete živjelo i povijest obitelji kako bi tijela mogla procijeniti je li riječ o žurnom slučaju i jesu li mjere zaštite neophodne.

Općenitije, vrlo je važno da relevantna nadležna tijela u svakoj državi ugovornici, prema potrebi uz pomoć svojih središnjih tijela, međusobno jasno i učinkovito komuniciraju te da koordiniraju svoja djelovanja kako bi se osigurala neprekinuta zaštita djeteta⁵⁹¹.

- **Odredbe o nadležnosti**

Odredbe o nadležnosti iz Konvencije uključuju jasna i jedinstvena pravila za određivanje države ugovornice koja je nadležna za dijete. Konvencijom je utvrđeno da tijela u državi ugovornici u kojoj dijete ima redovito boravište imaju opću nadležnost za poduzimanje mjera zaštite djeteta⁵⁹². U činjeničnom scenariju koji je ovdje opisan često se smatra da dijete i dalje ima redovito boravište u državi ugovornici iz koje su ga roditelji odveli. Ako je to slučaj, ta država ugovornica zadržava nadležnost za poduzimanje dugoročnih mjera zaštite djeteta te, stoga, može poduzeti te mjere zaštite (i te će se mjere moći priznati i ovršiti u drugoj državi ugovornici na temelju Konvencije). Međutim, u međuvremenu će, uz to, država ugovornica u kojoj se dijete nalazi imati nadležnost za poduzimanje svih neophodnih mjera zaštite djeteta ako se slučaj smatra žurnim. Sve takve poduzete mjere prestat će vrijediti nakon postupanja države ugovornice u kojoj dijete ima redovito boravište –članak 11. stavak 2.

Konačno, u tom će scenariju obje države ugovornice morati uzeti u obzir i članak 7. Konvencije iz 1996.⁵⁹³

- **Odredbe o priznanju i ovrsi**

Te odredbe Konvencije iz 1996. i dalje su relevantne jer se njima osigurava da se, kad jedna država ugovornica poduzme mjere zaštite, one primjenom prava priznaju u drugoj državi ugovornici i da se ondje mogu ovršiti.

13.69. Konačno, potrebno je napomenuti da će u tim slučajevima u svim fazama biti važno da obje države postupaju jasno, djelotvorno i brzo kako bi se osiguralo da će se situacija riješiti što je brže moguće i u najboljem interesu djeteta.

⁵⁹⁰ U skladu s člankom 31. točkom (c) druga država ugovornica može poslati izravan zahtjev u tom pogledu.

⁵⁹¹ Vidjeti članak 30. stavak 1. U tom pogledu važnu ulogu može imati i izravna komunikacija između sudova; vidjeti prethodnu bilješku 147.

⁵⁹² Redovito boravište je činjenični koncept; vidjeti točku **13.83.** i dalje u nastavku.

⁵⁹³ Za dodatne pojedinosti o funkcioniranju članka 7. vidjeti prethodno **poglavlje 4.** i, posebno, točke **4.20 – 4.25.**

Primjer 13. (Q)

Majka i otac žive u državi ugovornici A sa svojim djetetom. Budući da se ne mogu brinuti za dijete zbog zlouporabe droga, ono se oduzima roditeljima i daje na posvajanje u državi ugovornici A.

Dvije godine kasnije majka je trudna s drugim djetetom. Roditelji tvrde da su se uspješno izliječili od ovisnosti i da se žele brinuti za dijete koje će se roditi. Nadležno tijelo u državi ugovornici A istražuje njihovu situaciju, ali prije donošenja odluke majka je prijevremeno rodila. Par, bojeći se da će se dijete dati na skrb državi, odmah bježi u susjednu državu ugovornicu B.

U skladu s člankom 36. tijela države ugovornice A (uz pomoć svojeg središnjeg tijela) odmah obavješćuju nadležna tijela u državi ugovornici B (kamo sumnjaju da su roditelji pobjegli) o mogućoj opasnosti za novorođenče i mjerama zaštite koje su tijela države ugovornice A razmatrala. Traže i da im, u skladu s člankom 31. točkom (c) relevantno tijelo u državi ugovornici B (središnje tijelo ili tijelo kojem je ta funkcija prenesena u toj državi) pomogne u otkrivanju mjesta gdje bi se obitelj mogla nalaziti.

Novorođenče je pronađeno u državi ugovornici B te je utvrđeno da sa svojim roditeljima živi u hostelu. Tijela u državi ugovornici B obavješćuju o tome tijela u državi ugovornici A. Država ugovornica B odlučuje da je neophodno poduzeti žurne mjere (na temelju članka 11.) za zaštitu djeteta te ga daje na skrb državi u državi ugovornici B. O tome obavješćuje državu ugovornicu A. Tijela u državi ugovornici A, suglasna s državom ugovornicom B da dijete još uvijek ima redovito boravište u državi ugovornici A, traže donošenje odluke (na temelju članka 5.) kojom će se naložiti da se dijete dâ na skrb državnim tijelima u državi ugovornici A, do istrage kojom će se utvrditi dugoročna budućnost djeteta. Ta se mjera primjenom prava priznaje u državi ugovornici B te na temelju nje tijela u objema državama ugovornicama mogu koordinirati primopredaju djeteta nadležnim tijelima države ugovornice A (žurna mjera države ugovornice B stoga prestaje vrijediti u skladu s člankom 11. stavkom 2.).

G. Imovina djeteta

13.70. U članku 1. Konvencije navodi se da su mjere usmjerene na zaštitu **imovine** djeteta obuhvaćene područjem primjene Konvencije. Cilj je Konvencije u tom pogledu utvrditi „precizna pravila za određivanje djetetova zakonskog zastupnika i njegovih ovlasti za upravljanje imovinom djeteta koja se nalazi u stranoj državi“⁵⁹⁴. Smatralo se da bi to moglo biti posebno korisno kad je potrebno poduzeti pravne mjere u pogledu imanja koje je preneseno na dijete.⁵⁹⁵

13.71. U članku 3. točki (g) navodi se da se mjere zaštite usmjerene na zaštitu imovine djeteta, konkretno, mogu odnositi na „upravljanje, zaštitu ili raspolaganje imovinom djeteta“. „Tom vrlo širokom formulacijom obuhvaćene su sve mjere koje se odnose na imovinu [djeteta], uključujući stjecanja, koje se smatraju ulaganjima ili ustupanjima te imovine u zamjenu za stjecanje druge.“⁵⁹⁶ Mjere zaštite usmjerene na zaštitu imovine djeteta mogu, na primjer, uključivati potrebna ovlaštenja ili odobrenja za prodaju ili kupnju imovine djeteta.

⁵⁹⁴ Izvješće s objašnjenjima, točka 10.

⁵⁹⁵ Isto. Potrebno je napomenuti da, iako bi određivanje djetetova zastupnika i opsega njegovih ovlasti bilo obuhvaćeno područjem primjene Konvencije, materijalno pitanje podjele imovine ne bi bilo obuhvaćeno njezinim područjem primjene. Pitanje nasljeđivanja nije obuhvaćeno područjem primjene Konvencije (članak 4. točka (f)). Dodatno vidjeti prethodno **poglavlje 3., odjeljak C.** u pogledu materijalnog područja primjene Konvencije.

⁵⁹⁶ Izvješće s objašnjenjima, točka 25.

- 13.72. Vrlo je važno napomenuti da se Konvencijom ne intervenira u sustave imovinskog prava i da njome nije obuhvaćeno materijalno pravo koje se odnosi na sadržaj imovinskih prava, na primjer, sporove u pogledu vlasništva / prava na imovinu⁵⁹⁷. Na primjer, ako postoje uvjeti u pogledu prodaje ili kupnje zemljišta ili građevina koje država ugovornica općenito nameće svim prodavateljima ili kupcima određenog zemljišta (npr. posebna ovlaštenja ili odobrenja za prodaju ili kupnju zemljišta ili građevina koje imaju poseban status zbog svoje kulturne ili povijesne važnosti ili koje su dio rezervata autohtonih naroda, ili u slučaju kad zemljište ili građevine prodaje ili kupuje stranac) i koji nisu povezani s činjenicom da imovinu kupuje ili prodaje djetetov zastupnik, dodjela tih ovlaštenja za prodaju neće biti obuhvaćena materijalnim područjem primjene Konvencije.
- 13.73. Na temelju članka 55. Konvencije države ugovornice mogu izraziti dvostruku rezervu u pogledu imovine djeteta koja se nalazi na njihovu državnom području. Kao prvo, u skladu s člankom 55. stavkom 1. točkom (a), država ugovornica može pridržati nadležnost svojih tijela za poduzimanje mjera usmjerenih na zaštitu imovine djeteta koja se nalazi na njezinu državnom području, **neovisno** o tome u kojoj državi dijete ima redovito boravište. Potrebno je napomenuti da se tom rezervom tijela druge države ugovornice neće spriječiti da na temelju Konvencije budu nadležna za poduzimanje mjera zaštite te imovine. Međutim, kao drugo, u skladu s člankom 55. stavkom 1. točkom (b), država ugovornica može i pridržati pravo da ne priznaje na temelju Konvencije nikakvu roditeljsku odgovornost ni mjeru zaštite ako je to u suprotnosti s nekom mjerom koju su poduzela njezina tijela u pogledu te imovine.
- 13.74. Te se rezerve mogu ograničiti na određene kategorije imovine, najčešće na nekretnine.
- 13.75. Sve rezerve na temelju članka 55. moraju se staviti u skladu s postupkom utvrđenim u članku 60. te će se o njima obavijestiti depozitara Konvencije. Rezerva će se zabilježiti u „tablici sa statusima“ Konvencije iz 1996. koja je objavljena na web-mjestu Haške konferencije (< www.hcch.net >, pod „Conventions“, „Convention 34“, zatim „Status Table“).

Primjer 13. (R)

Dijete ima redovito boravište u državi ugovornici A i vlasnik je imovine u državi ugovornici B. U državi ugovornici A imenovan mu je skrbnik za imovinu koji je odgovoran za upravljanje zemljištem u državi ugovornici B u ime djeteta. Odluka o imenovanju skrbnika priznaje se primjenom prava u svim državama ugovornicama. Ako država ugovornica A izdaje potvrde o svojstvu u kojem je osoba ovlaštena djelovati (u skladu s člankom 40. Konvencije), u toj bi situaciji skrbniku ta potvrda bila korisna⁵⁹⁸.

Primjer 13. (S)

Dijete koje ima redovito boravište u državi ugovornici A putuje u državu ugovornicu B na odmor. U državi ugovornici B ozlijeđeno je u automobilskoj nesreći. Nakon oporavka vraća se kući u državu ugovornicu A. U državi ugovornici B započinje pravni postupak i djetetu je za ozljede dobivene u automobilskoj nesreći dodijeljena znatna novčana odšteta. Međutim, nadležno tijelo ne može pronaći nekoga u državi ugovornici B tko bi mogao djelovati u svojstvu skrbnika djeteta kako bi u njegovo ime primio novac. U toj situaciji nadležno tijelo može ostvariti nadležnost na temelju članka 12. Konvencije i donijeti odluku o imenovanju skrbnika u državi ugovornici B za privremeno upravljanje novcem u ime djeteta. Ta bi odluka prestala vrijediti

⁵⁹⁷ Vidjeti prethodne točke 3.30. i 3.31. U tom je pogledu potrebno napomenuti činjenicu da su sve mjere koje se odnose na trustove izričito isključene iz područja primjene Konvencije; vidjeti članak 4. točku (f) koja se razmatra u prethodnoj točki 3.43.

⁵⁹⁸ Vidjeti prethodnu točku 11.31.

nakon što skrbnika imenuju tijela u državi ugovornici A. U suprotnom, nadležno tijelo u državi ugovornici B može, u skladu s člankom 9., zatražiti da tijelo u državi ugovornici A pristane da sud u državi ugovornici B preuzme nadležnost u pogledu imenovanja djetetova skrbnika. Ako nadležno tijelo u državi ugovornici B zaprimi pozitivan odgovor, tada može donijeti odluku o imenovanju skrbnika za upravljanje novcem u ime djeteta.

H. Zastupanje djece

- 13.76. Djeci je često potreban zastupnik jer nemaju pravnu sposobnost. „Zastupanje” djeteta općenito uključuje djelovanje u ime, ili za račun, djeteta u odnosima s trećim stranama. Situacije u kojima se to može dogoditi uključuju sudski postupak koji uključuje dijete te imovinske i financijske transakcije i pristanak na liječenje.
- 13.77. Odluke o zastupanju djece jasno su obuhvaćene područjem primjene Konvencije. U članku 3. točki (d) navodi se da se mjere zaštite posebno mogu odnositi na određivanje i utvrđivanje djelovanja svake osobe ili tijela koji dijete zastupaju ili mu pomažu. Uz to, izrazom „ovlasti” roditelja, skrbnika ili drugih zakonskih zastupnika u definiciji roditeljske odgovornosti upućuje se na zastupanje djece⁵⁹⁹.
- 13.78. To znači da, ako tijela države ugovornice donose odluku o zastupanju djeteta, moraju osigurati da su za to nadležna na temelju Konvencije. Međutim, ako tijela nemaju nadležnost na temelju Konvencije i ako smatraju da ona u određenom slučaju mogu bolje odrediti djetetov najbolji interes u pogledu tog pitanja, mogu razmotriti hoće li zatražiti prijenos nadležnosti (ako su ispunjeni uvjeti iz članka 9.)⁶⁰⁰. Mogu postojati i situacije u kojima će biti primjereno da država ugovornica koja **ima** nadležnost razmotri mogućnost prijenosa nadležnosti na drugu državu ugovornicu, npr. kad se zakonski zastupnik treba imenovati za dijete u pravnom postupku u toj drugoj državi ugovornici⁶⁰¹.
- 13.79. Nakon što se te mjere poduzmu, moraju se priznati i izvršiti u svim ostalim državama ugovornicama u skladu s pravilima Konvencije.
- 13.80. Ako „roditeljska odgovornost”⁶⁰² uključuje zastupanje djeteta, primjenjuju se pravila iz članaka 16. i 17. U članku 16. Konvencije utvrđuje se način određivanja **nositelja** roditeljske odgovornosti.⁶⁰³ U članku 17. navodi se da se ostvarivanje roditeljske odgovornosti uređuje pravom države u kojoj dijete ima redovito boravište. To znači da će se pravilima države u kojoj dijete ima redovito boravište, a koja se odnose na situacije kad dijete zastupaju osobe koje imaju roditeljsku odgovornost, odrediti priroda, ovlasti i odgovornosti tog zastupnika.

Primjer 13. (T)

U skladu s pravom države A roditelji koji djeluju u svojstvu zastupnika mogu pojedinačno djelovati kako bi pokrenuli parnicu u ime djeteta. U skladu s pravom države ugovornice B oba se roditelja moraju složiti prije nego što se podnese zahtjev za pokretanje tog postupka. Obitelj živi u državi A. Majka i dijete putuju u državu ugovornicu B. Dijete je doživjelo nesreću u državi ugovornici B te majka želi ondje pokrenuti postupak. Majka to može učiniti bez suglasnosti oca jer se pravom države A ne zahtijeva njegova suglasnost i jer je država A država u kojoj dijete ima redovito boravište.

⁵⁹⁹ Članak 1. stavak 2. Dodatno vidjeti prethodne točke 3.18. – 3.24.

⁶⁰⁰ Članak 9. Dodatno vidjeti prethodno poglavlje 5.

⁶⁰¹ Članak 8. Isto.

⁶⁰² Članak 1. stavak 2.

⁶⁰³ Razmatrano u prethodnom poglavlju 9.

- 13.81. Različita uključena zakonodavstva mogu dovesti do nesigurnosti u pogledu prirode i opsega svojstva ili ovlasti osobe koja je odgovorna za skrb o osobi ili imovini djeteta. Stoga je u članku 40. Konvencije predviđena mogućnost izdavanja potvrde nositelju roditeljske odgovornosti ili osobi kojoj je povjerena zaštita djeteta, čime bi se uklonila ta nesigurnost. Tu potvrdu mogu izdati tijela⁶⁰⁴ države ugovornice u kojoj dijete ima redovito boravište ili države ugovornice u kojoj je poduzeta mjera zaštite. U njoj je potrebno navesti svojstvo u kojem je ta osoba ovlaštena djelovati i ovlasti koje su joj dodijeljene. U nedostatku dokaza o protivnom smatra se da su svojstvo i ovlasti navedene u takvoj potvrdi povjerene toj osobi⁶⁰⁵.
- 13.82. U članku 19. Konvencije pruža se zaštita i trećim stranama koje sklapaju pravne poslove s djetetovim zakonskim zastupnikom. Ta je zaštita osmišljena za treće strane za koje se ne može očekivati da će shvatiti da se pravila države u kojoj se sklapa pravni posao, a kojima se određuje osoba koja može djelovati kao djetetov zakonski zastupnik, ne primjenjuju na konkretno dijete zbog pravila o mjerodavnom pravu iz Konvencije. Stoga, ako su u pravnom poslu ispunjeni određeni kriteriji, njegova se valjanost ne može osporavati i ta se treća strana ne može smatrati odgovornom samo na temelju toga što ta druga osoba nije imala ovlast djelovati kao djetetov zakonski zastupnik prema pravu određenom Konvencijom. Sljedeći se kriteriji moraju ispuniti:
- pravni posao zaključila je osoba koja bi imala ovlast postupiti kao djetetov zakonski zastupnik na temelju zakona države u kojoj je pravni posao zaključen,
  - treća strana nije znala ili nije trebala znati da je za roditeljsku odgovornost mjerodavno pravo određeno Konvencijom i
  - pravni posao sklopile su osobe koje se nalaze na državnom području iste države⁶⁰⁶.

Primjer 13. (U)

U državi ugovornici A oba roditelja mogu djelovati kao djetetovi zakonski zastupnici u svim okolnostima, osim ako postoji odluka nadležnog tijela o suprotnom. U državi ugovornici B nevjenčani otac ne može djelovati kao djetetov zakonski zastupnik, osim ako su ispunjeni određeni kriteriji.

Nevjenčani roditelji dobili su dijete u državi ugovornici B. Dijete ondje živi sa svojom majkom. Kriteriji na temelju kojih otac može djelovati kao djetetov zakonski zastupnik u skladu s pravom države ugovornice B nisu ispunjeni. Djetetov otac državljanin je države ugovornice A, ondje ima boravište i dijete ga često posjećuje.

Djed s očeve strane umire i djetetu ostavlja svoju zbirku rijetkih knjiga. Otac sklapa ugovor u državi ugovornici A s trećom stranom, koja isto ima boravište u državi ugovornici A, o prodaji te zbirke.

Pod uvjetom da nije bilo razloga da treća osoba zna da je za pitanje roditeljske odgovornosti za dijete mjerodavno pravo države ugovornice B, valjanost ugovora o prodaji zbirke ne može se dovesti u pitanje i kupac se ne može smatrati odgovornim samo na temelju toga što otac, koji je djelovao kao djetetov zakonski zastupnik, nije imao ovlast to učiniti prema pravu određenom Konvencijom.

⁶⁰⁴ U članku 40. stavku 3. navodi se da države ugovornice koje izdaju te potvrde moraju odrediti tijela koja su nadležna izdavati takve potvrde.

⁶⁰⁵ Vidjeti raspravu o članku 40. u prethodnoj točki **11.31**.

⁶⁰⁶ Članak 19. stavak 2.

I. Poveznice

(a) Redovito boravište

- 13.83. Redovito boravište glavna je poveznica i osnova za nadležnost koja se upotrebljava u Konvenciji iz 1996.⁶⁰⁷ Upotreba redovitog boravišta zajednička je svim modernim Haškim konvencijama o djeci⁶⁰⁸. Nijedna od tih Konvencija ne sadržava definiciju „redovitog boravišta“, koju u svakom slučaju trebaju utvrditi relevantna tijela na temelju činjeničnih elemenata. To je autonoman koncept i trebao bi se tumačiti s obzirom na ciljeve Konvencije, a ne u skladu s ograničenjima iz nacionalnog prava.
- 13.84. Utvrđivanje redovitog boravišta posebno je važno za Konvenciju iz 1980. i Konvenciju iz 1996. Potrebno je napomenuti da se u Konvenciji iz 1996. izraz „redovito boravište“ upotrebljava u drukčijem kontekstu nego u Konvenciji iz 1980. U Konvenciji iz 1980. nužno je utvrditi ima li dijete redovito boravište u državi koja podnosi zahtjev kako bi se mogla primijeniti pravna sredstva iz te Konvencije te je to dio šireg ispitivanja u pogledu mogućeg protupravnog odvođenja ili zadržavanja djeteta. U Konvenciji iz 1996. redovito boravište općenito služi kako bi se procijenilo iz koje su države ugovornice tijela nadležna za poduzimanje mjera zaštite i bi li se njihova odluka trebala priznati i izvršiti u drugim država ugovornicama. S obzirom na to da je redovito boravište činjenični koncept, mogu postojati različita razmatranja koja je potrebno uzeti u obzir pri određivanju redovitog boravišta djeteta za potrebe Konvencije iz 1996.
- 13.85. U međunarodnoj sudskoj praksi koja se odnosi na koncept „redovitog boravišta“ zamjetno je nekoliko trendova. Kao što je prethodno navedeno, oni mogu biti relevantni za utvrđivanje činjenica u okviru Konvencije iz 1980. ili Konvencije iz 1996. Kao prvo, ako postoje jasni dokazi o namjeri da se započne novi život u drugoj državi, tada će se obično izgubiti postojeće redovito boravište i steći novo⁶⁰⁹. Kao drugo, ako preseljenje nije konačno, ili možda nije konačno, redovito boravište može se jednako tako izgubiti u vrijeme preseljenja te se novo može steći relativno brzo⁶¹⁰. Međutim, ako je to preseljenje vremenski ograničeno, čak i ako je na dulje vrijeme, u nizu država prihvaća se da se cijelo to vrijeme može zadržati postojeće redovito boravište⁶¹¹. To bi posebno mogao biti slučaj ako se roditelji dogovore da dijete privremeno boravi u drugoj zemlji⁶¹². U procjeni drugih

⁶⁰⁷ Članak 5. razmatra se u prethodnoj **točki 4.4.** i dalje.

⁶⁰⁸ Ostale su Konvencije Konvencija o otmici djece iz 1980., Konvencija o međudržavnom posvojenju iz 1993. te Konvencija o uzdržavanju djece iz 2007. i njezin Protokol. Za puni tekst tih Konvencija vidjeti *web*-mjesto Haške konferencije na < www.hcch.net > pod „Conventions“.

⁶⁰⁹ Obično će relevantna namjera biti namjera **roditelja**. Vidjeti na primjer *DeHaan protiv Gracia* [2004.] AJ No 94 (QL), [2004] ABQD 4 [Referentna oznaka u INCADAT-u: HC/E/CA 576]; *Re J. (A Minor) (Abduction: Custody Rights)* [1990.] 2 AC 562 [Referentna oznaka u INCADAT-u: HC/E/UKe 2]; *Re F. (A Minor) (Child Abduction)* [1992] 1 FLR 548, [1992] Fam Law 195 [Referentna oznaka u INCADAT-u: HC/E/UKe 40]. Potrebno je napomenuti da, u rijetkim slučajevima, dijete može izgubiti redovito boravište i ne steći novo (tada bi se, u skladu s Konvencijom iz 1996., primjenjivao članak 6. stavak 2.). Međutim, takvo bi utvrđivanje trebalo izbjeći ako je moguće – vidjeti prethodne **točke 4.16. – 4.19.**

⁶¹⁰ Vidjeti *Al Habtoor protiv Fotheringham* [2001.] EWCA Civ 186 [Referentna oznaka u INCADAT-u: HC/E/UKe 875]; *Callaghan protiv Thomas* [2001.] NZFLR 1105 [Referentna oznaka u INCADAT-u: HC/E/NZ 413]; *Cameron protiv Cameron*, 1996 SC 17, 1996 SLT 306, 1996 SCLR 25 [Referentna oznaka u INCADAT-u: HC/E/UKs 71]; *Moran protiv Moran*, 1997 SLT 541 [Referentna oznaka u INCADAT-u: HC/E/UKs 74]; *Karkkainen protiv Kovalchuk*, 445 F.3d 280 (3rd Cir. 2006) [Referentna oznaka u INCADAT-u: HC/E/USf 879].

⁶¹¹ Vidjeti *Re H (Abduction: Habitual Residence: Consent)* [2000] 3 FCR 412 [Referentna oznaka u INCADAT-u: HC/E/UKe 478]; *Morris protiv Morris*, 55 F. Supp 2d 1156 (D. Colo., 30. kolovoza 1999.) [Referentna oznaka u INCADAT-u: HC/E/USf 306]; *Mozes protiv Mozes*, 239 F.3d 1067 (9th Cir. 2001) [Referentna oznaka u INCADAT-u: HC/E/USf 301].

⁶¹² Vidjeti *Denmark Ø.L.K.*, 5. travnja 2002., 16. *afdeling*, B-409-02 [Referentna oznaka u INCADAT-u: HC/E/DK 520].

situacija obično se primjenjuje jedan od dva pristupa. U pristupu koji se temelji na „namjeri roditelja” promatra se zajednička namjera roditelja u pogledu prirode preseljenja⁶¹³. Za razliku od toga, u pristupu u čijem je središtu dijete naglašava se činjenična stvarnost života djeteta⁶¹⁴. Ta činjenična stvarnost uključuje elemente kao što su obrazovanje, socijalna interakcija, obiteljski odnosi i općenito je usmjerena na djetetov život. Postoje i slučajevi u kojima se kombiniraju oba pristupa, uz upućivanje na namjeru roditelja i djetetov život⁶¹⁵. Pri odlučivanju koji će pristup slijediti neki sudovi uzimaju u obzir dob djeteta na koje se to odnosi; što je dijete starije, to je vjerojatnije da će sud više pažnje posvetiti njegovu životu.

- 13.86. Redovito boravište djeteta načelno se neće promijeniti zbog privremene odsutnosti tog djeteta iz mjesta u kojem ima redovito boravište radi odmora, školovanja ili ostvarivanja prava pristupa/kontakta.
- 13.87. Koncept redovitog boravišta Sud Europske unije⁶¹⁶ razmatrao je u kontekstu Uredbe Bruxelles II.a.⁶¹⁷ Sud Europske unije naveo je da se redovito boravište djeteta mora utvrditi uzimajući u obzir sve okolnosti pojedinog slučaja. Konkretno, koncept se „mora tumačiti tako da odgovara mjestu koje odražava određeni stupanj njegove integracije u društvenoj i obiteljskoj sredini. U tu se svrhu osobito moraju uzeti u obzir trajanje, redovitost, uvjeti i razlozi boravka na području [...] i preseljenja obitelji u tu državu, državljanstvo djeteta, mjesto i okolnosti školovanja, jezična znanja te obiteljski i društveni odnosi djeteta u navedenoj državi.”⁶¹⁸

(b) Prisutnost

- 13.88. Postoji niz slučajeva u kojima se u Konvenciji iz 1996. prisutnost djeteta (ili imovine djeteta) upotrebljava kao poveznica⁶¹⁹. Koncept „prisutnosti” označava fizičku prisutnost na državnom području predmetne države ugovornice. Tim se konceptom ne zahtijeva nikakav dokaz boravišta: dovoljna je samo fizička prisutnost djeteta na državnom području.

---

⁶¹³ Vidjeti *Re B (Minors Abduction)* [1993.] 1 FLR 993 [Referentna oznaka u INCADAT-u: HC/E/UKe 173]; *Mozes protiv Mozes*, 239 F.3d 1067 (9th Cir. 2001) [Referentna oznaka u INCADAT-u: HC/E/USf 301]; *Holder protiv Holder*, 392 F.3d 1009, 1014 (9th Cir. 2004) [Referentna oznaka u INCADAT-u: HC/E/USf 777]; *Ruiz protiv Tenorio*, 392 F.3d 1247, 1253 (11th Cir. 2004) [Referentna oznaka u INCADAT-u: HC/E/USf 780]; *Tsarbopoulos protiv Tsarbopoulos*, 176 F. Supp.2d 1045 (E.D. Wash. 2001) [Referentna oznaka u INCADAT-u: HC/E/USf 482]; *Gitter protiv Gitter*, 396 F.3d 124, 129-30 (2d Cir. 2005) [Referentna oznaka u INCADAT-u: HC/E/USf 776]; *Koch protiv Koch*, 450 F.3d 703 (7th Cir. 2006) [Referentna oznaka u INCADAT-u: HC/E/USf 878]. Potrebno je napomenuti da je u okviru pristupa *Mozes* sud u 9. okrugu priznao da se, uzimajući u obzir dostatno vrijeme i pozitivno iskustvo, dijete moglo toliko čvrsto uklopiti u novoj zemlji da ondje stekne redovito boravište, neovisno o suprotnim postojećim namjerama roditelja.

⁶¹⁴ *Friedrich protiv Friedrich*, 983 F.2d 1396, (6th Cir. 1993) [Referentna oznaka u INCADAT-u: HC/E/USf 142]; *Robert protiv Tesson* (6th Cir. 2007) [Referentna oznaka u INCADAT-u: HC/E/US 935]; *Re M (Abduction: Habitual Residence)* [1996.] 1 FLR 887.

⁶¹⁵ Ključna je presuda u predmetu: *Feder protiv Evans-Feder*, 63 F.3d 217, 222 (3d Cir. 1995) [Referentna oznaka u INCADAT-u: HC/E/USf 83]. Vidjeti i: *Karkkainen protiv Kovalchuk*, 445 F.3d 280 (3rd Cir. 1995) [Referentna oznaka u INCADAT-u: HC/E/USf 879]. U tom je predmetu napravljena razlika između situacije u kojoj su se nalazila mlađa djeca, u kojoj se smatralo da bi se prije svega trebalo osloniti na zajedničku namjeru roditelja, i situacije u kojoj su bila starija djeca, u kojoj bi namjera roditelja imala ograničeniju ulogu. *Silverman protiv Silverman*, 338 F.3d 886 (8th Cir. 2003) [Referentna oznaka u INCADAT-u: HC/E/USf 530].

⁶¹⁶ Prije 1. siječnja 2011. „Sud Europskih zajednica”.

⁶¹⁷ Predmet C-523/07, A, 2. travnja 2009. Vidjeti i odluku Suda Europske unije, *Barbara Mercredi protiv Richard Chaffe* (C-497/10 PPU), 22. prosinca 2010., u kojoj se potvrđuje taj pristup.

⁶¹⁸ Predmet C-523/07, A, 2. travnja 2009., točke 37. – 39. Naravno, ako se tim utvrđenim čimbenicima upućuje na dvije ili više država kao moguću državu redovitog boravišta djeteta, konačno će sudsko/upravno tijelo koje razmatra slučaj odrediti koji su čimbenici najvažniji za taj konkretni slučaj.

⁶¹⁹ Vidjeti, na primjer, članke 6., 11. i 12. o kojima se raspravlja u prethodnim **poglavljima 4., 6. i 7.**

(c) *Državljanstvo*

- 13.89. U Konvenciji iz 1996. ta poveznica nije samostalna, nego je čimbenik u mehanizmu prijenosa nadležnosti iz članka 8. i 9.⁶²⁰ Tijela države ugovornice čiji je dijete državljanin mogu zatražiti da im se prenese nadležnost, a može se i od njih zatražiti da prihvate prijenos nadležnosti. Samo državljanstvo djeteta nije dovoljno; mora se smatrati da su tijela te države ugovornice prikladnija za procjenu najboljeg interesa djeteta. Velik broj djece ima više od jednog državljanstva. Svaka od država ugovornica čije državljanstvo dijete ima može ispunjavati uvjete utvrđene u članku 8. za prijenos nadležnosti.
- 13.90. Članak 47. odnosi se na situaciju koja uključuje države ugovornice s nizom teritorijalnih jedinica koje primjenjuju različite zakone te se u njemu objašnjava da će se za svako pozivanje na državu čiji je dijete državljanin smatrati da se odnosi na teritorijalnu jedinicu određenu zakonima te države ili, u nedostatku odgovarajućih propisa, na teritorijalnu jedinicu s kojom je dijete najuže povezano.

(d) *Najuža veza*

- 13.91. Ako između djeteta i države ugovornice postoji „najuža veza“, tijela te države ugovornice mogu zatražiti prijenos nadležnosti (kako bi mogla poduzeti mjere usmjerene na zaštitu osobe ili imovine djeteta – članak 9.) ili se od njih može zatražiti da **prime** taj prijenos nadležnosti (članak 8.). To se primjenjuje ako se smatra da su tijela te države ugovornice prikladnija za procjenu najboljeg interesa dotičnog djeteta⁶²¹.
- 13.92. Uz to, na temelju članka 32. Konvencije središnje tijelo ili drugo nadležno tijelo države ugovornice s kojom dijete ima „najužu vezu“ može zatražiti izvješće o okolnostima u kojima se nalazi dijete ili razmotriti potrebu da mjere zaštite poduzme središnje tijelo države ugovornice u kojoj dijete ima redovito boravište⁶²².
- 13.93. Konačno, provjera „najuže veze“ može se iskoristiti u kontekstu Konvencije iz 1996. kako bi se primijenilo pravo koje se razlikuje od prava države u skladu s člankom 15. stavkom 2.⁶²³
- 13.94. Međutim, nešto je drukčiji naglasak između članka 15. te članka 8., 9. i 32. u pogledu provjere koju treba primijeniti u tom pogledu. U članku 15. država ugovornica koja ima nadležnost može iznimno primijeniti ili uzeti u obzir pravo neke druge države s kojom je **odnosni slučaj** u najužoj vezi. U odredbama o prijenosu i u članku 32. **dijete** mora imati najužu vezu s državom ugovornicom koja prima/podnosi zahtjev za prijenos (članci 8. i 9.) ili koja zahtijeva izvješće ili mjere zaštite (članak 32.).

⁶²⁰ Razmatrano u prethodnim točkama 5.9. – 5.12. Međutim, u Haškoj konvenciji o zaštiti malodobnih osoba iz 1961. državljanstvo se upotrebljava kao poveznica. Na temelju članka 4. država čiji je dijete državljanin može imati nadležnost za poduzimanje mjera za zaštitu osobe ili imovine djeteta ako smatra da je to u interesu djeteta i nakon što je obavijestila tijela države u kojoj dijete ima redovito boravište.

⁶²¹ Vidjeti prethodno **poglavlje 5.** za detaljnu raspravu o odredbama o prijenosu nadležnosti.

⁶²² Razmatrano u prethodnoj točki 11.24.

⁶²³ Razmatrano u prethodnoj točki 9.2.

- 13.95. Ima li dijete, ili odnosni slučaj, „najužu vezu“ s državom mora se ocijeniti za svaki slučaj posebno. Dijete može sa sljedećim državama imati „najužu vezu“: državom u kojoj je dijete imalo prethodno redovito boravište, državom u kojoj žive članovi djetetove obitelji koji se žele brinuti za njega, državom u kojoj živi roditelj koji ima prava pristupa/kontakta nakon rastave ili državom u kojoj dijete ima članove šire obitelji koje redovito posjećuje.

Primjer 13. (V)

Pred tijelima u državi ugovornici A pokrenut je postupak na temelju zahtjeva za razvod. Ispunjeni su kriteriji utvrđeni u članku 10. te su ta tijela nadležna za poduzimanje mjera u pogledu djece roditelja koji se razvode. Djeca imaju redovito boravište u državi ugovornici B i dogovoreno je da bi ondje trebala ostati. U tom je slučaju redovito boravište „najuža veza“ te tijela države ugovornice A mogu to iskoristiti kako bi na odluku primijenila pravo države ugovornice B⁶²⁴.

PRILOG I.

Tekst Konvencije od 19. listopada 1996. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju, ovrsi i suradnji u području roditeljske odgovornosti i mjerama za zaštitu djece

34. KONVENCIJA O NADLEŽNOSTI, MJERODAVNOM PRAVU, PRIZNANJU, OVRSI I SURADNJI U PODRUČJU RODITELJSKE ODGOVORNOSTI I MJERAMA ZA ZAŠTITU DJECE

(Sklopljena 19. listopada 1996.)

Države potpisnice ove Konvencije,

imajući u vidu potrebu poboljšanja zaštite djece u međunarodnim okolnostima,

u želji da se izbjegnu sukobi između njihovih pravnih poredaka glede nadležnosti, mjerodavnog prava, priznanja i ovrhe mjera za zaštitu djece,

ukazujući na važnost međunarodne suradnje za zaštitu djece,

potvrđujući da najbolji interesi djeteta moraju biti od primarne važnosti, uzimajući u obzir da je *Konvenciju od 5. listopada 1961. godine, u svezi ovlasti tijela i mjerodavnog prava za zaštitu malodobnih osoba*, potrebno revidirati,

u želji da o tome uspostave zajedničke odredbe, uzimajući u obzir *Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravima djeteta od 20. studenog 1989.*,

suglasile su se sa sljedećim odredbama:

POGLAVLJE I. – PODRUČJE PRIMJENE KONVENCIJE

Članak 1.

1. Ciljevi ove Konvencije su:
  - (a) odrediti državu čija su tijela nadležna poduzimati mjere usmjerene zaštiti osobe i imovine djeteta;
  - (b) odrediti koje će pravo ta tijela primjenjivati u izvršavanju svoje nadležnosti;
  - (c) odrediti pravo mjerodavno za roditeljsku odgovornost;
  - (d) osigurati priznanje i ovrhu tih mjera zaštite u svim državama ugovornicama;
  - (e) uspostaviti takvu suradnju među tijelima država ugovornica koja je nužna da se postigne svrha ove Konvencije.
2. U svrhe ove Konvencije izraz „roditeljska odgovornost“ obuhvaća roditeljsko pravo, ili svaki sličan odnos glede ovlasti kojim se utvrđuju prava, ovlasti i odgovornosti roditelja, skrbnika ili drugih zakonskih zastupnika povezanih s osobom ili imovinom djeteta.

Članak 2.

Ova se Konvencija primjenjuje na djecu od trenutka njihovog rođenja do navršanih 18 godina.

Članak 3.

Mjere spomenute u članku 1. mogu se posebice odnositi na:

- (a) dodjelu, ostvarivanje, prestanak ili ograničenje roditeljske odgovornosti, kao i njezino prenošenje;
- (b) prava skrbi, uključujući prava povezana s brigom o osobi djeteta i, posebice, pravo odlučivanja o boravištu djeteta, kao i prava pristupa, uključujući i pravo da se dijete kroz neko ograničeno vrijeme odvede u mjesto koje nije djetetovo redovito boravište;
- (c) skrbništvo, tutorstvo i slične institucije;
- (d) određivanje i utvrđivanje djelovanja svake osobe ili tijela koji se brinu o djetetovoj osobi ili imovini, koji dijete zastupaju ili mu pomažu;
- (e) smještaj djeteta u udomiteljsku obitelj ili u ustanovu za skrb o djeci, ili pružanje skrbi putem *kafale* ili neke druge slične institucije;
- (f) nadzor od strane javnog tijela ovlaštenog za skrb o djetetu, nad svakom osobom kojoj je dijete povjereno;
- (g) upravljanje, zaštitu ili raspolaganje imovinom djeteta.

Članak 4.

Konvencija se ne primjenjuje na:

- (a) utvrđivanje ili osporavanje odnosa roditelj-dijete;
- (b) odluke o posvojenju, mjere koje prethode posvojenju, poništenje ili opoziv posvojenja;
- (c) ime i prezime djeteta;
- (d) osamostaljenje;
- (e) obveze uzdržavanja;
- (f) trust ili nasljeđivanje;
- (g) socijalno osiguranje;
- (h) javne mjere opće prirode u području obrazovanja ili zdravlja;
- (i) mjere poduzete kao rezultat kaznenih djela počinjenih od strane djece;
- (j) odluke o pravu na azil i na useljenje.

POGLAVLJE II. – NADLEŽNOST

Članak 5.

1. Sudska ili upravna tijela države ugovornice redovitog boravišta djeteta nadležna su poduzimati mjere usmjerene na zaštitu djetetove osobe ili imovine.
2. Prema članku 7., u slučaju promjene redovitog boravišta djeteta u drugu državu ugovornicu, nadležna su tijela države novog redovitog boravišta djeteta.

Članak 6.

1. Za djecu izbjeglice i djecu koja su, zbog nemira do kojih je došlo u njihovoj zemlji, raseljena u inozemstvu, tijela države ugovornice na čijem se državnom području nalaze ta djece uslijed njihovog raseljavanja, imat će nadležnost predviđenu člankom 5. stavkom 1.
2. Odredbe prethodnog stavka također se primjenjuju na djecu čije se redovito boravište ne može utvrditi.

Članak 7.

1. U slučaju protupravnog odvođenja ili zadržavanja djeteta, tijela države ugovornice u kojoj je dijete imalo redovito boravište neposredno prije nego što je odvedeno ili zadržano, zadržavaju svoju nadležnost sve dok dijete ne stekne redovito boravište u drugoj državi, i
  - (a) određena osoba, ustanova ili drugo tijelo koje ima pravo skrbi ne prihvati ovo odvođenje ili zadržavanje; ili
  - (b) dijete u toj drugoj državi boravi u razdoblju od najmanje godinu dana nakon što je osoba, ustanova ili drugo tijelo, koje ima pravo skrbi, saznala ili je trebala saznati gdje se dijete nalazi, da više ne traje postupak po zahtjevu koji je u tom razdoblju podnesen i da se dijete uklopilo u svoje novo okruženje.
2. Odvođenje ili zadržavanje djeteta smatra se protupravnim ako:
  - (a) su time povrijeđena prava skrbi dodijeljena osobi, ustanovi ili nekom drugom tijelu, bilo zajednički ili pojedinačno, prema pravu države u kojoj je dijete imalo redovito boravište neposredno prije odvođenja ili zadržavanja; te
  - (b) su se u vrijeme odvođenja ili zadržavanja ta prava ostvarivala bilo zajednički ili pojedinačno, ili bi se ta prava ostvarivala da nije bilo odvođenja ili zadržavanja. Prava skrbi spomenuta u podstavku (a) ovoga članka mogu proizaći, prije svega, primjenom prava ili na temelju sudske ili upravne odluke, ili na temelju sporazuma koji ima pravni učinak po pravu te države.
3. Sve dok tijela navedena u stavku 1. imaju nadležnost, tijela države ugovornice u koju je dijete odvedeno ili u kojoj je zadržano, mogu poduzimati samo one žurne mjere na temelju članka 11. koje su potrebne za zaštitu osobe ili imovine djeteta.

Članak 8.

1. Iznimno, tijelo države ugovornice koje je nadležno sukladno člancima 5. ili 6., ako smatra da bi u određenom slučaju tijelo druge države ugovornice bilo prikladnije za procjenu najboljeg interesa djeteta, može
  - zatražiti da to drugo tijelo izravno ili uz pomoć središnjeg tijela svoje države, preuzme nadležnost za poduzimanje onih mjera zaštite koje smatra potrebnim; ili
  - obustaviti postupak u predmetnom slučaju i pozvati stranke da podnesu takav zahtjev nadležnom tijelu te druge države.
2. Države ugovornice čijim se tijelima upućuje zahtjev iz prethodnog stavka su:
  - (a) država čiji je dijete državljanin,
  - (b) država u kojoj se nalazi djetetova imovina,
  - (c) država čijim je tijelima podnesen zahtjev za razvod braka ili zakonsko razdvajanje djetetovih roditelja, ili za poništaj njihova braka,
  - (d) država s kojom dijete ima najužu vezu.
3. Odnosna tijela mogu pristupiti razmjeni stajališta.
4. Tijelo kojem je upućen zahtjev, kao što je predviđeno u stavku 1. može preuzeti nadležnost, umjesto tijela koje je nadležno sukladno člancima 5. ili 6., ako smatra da je to u najboljem interesu djeteta.

Članak 9.

1. Ako tijela države ugovornice navedene u članku 8. stavku 2. smatraju da su ona prikladnija da u određenom slučaju odrede djetetov najbolji interes, ona mogu
  - zatražiti od nadležnog tijela države ugovornice u kojoj dijete ima redovito boravište, izravno ili uz pomoć središnjih tijela te države, da u okviru svoje nadležnosti poduzmu mjere zaštite koje smatraju potrebnima, ili
  - pozvati stranke da takav zahtjev podnesu tijelima države ugovornice u kojoj dijete ima redovito boravište.
2. Odnosna tijela mogu pristupiti razmjeni stajališta.
3. Tijelo koje je podnijelo zahtjev može imati nadležnost umjesto tijela države ugovornice u kojoj dijete ima redovito boravište jedino ako potonje tijelo prihvati taj zahtjev.

Članak 10.

1. Ne dovodeći u pitanje odredbe članaka od 5. do 9., tijela države ugovornice koja su nadležna za odlučivanje o zahtjevu za razvod braka ili o zakonskom razdvajanju roditelja djeteta koje ima redovito boravište u nekoj drugoj državi ugovornici, ili za poništaj njihova braka, mogu, ako tako predviđa pravo njihove države, poduzeti mjere usmjerene na zaštitu osobe i imovine tog djeteta ako
  - (a) u vrijeme započinjanja tog postupka jedan od djetetovih roditelja ima redovito boravište u toj državi i ako jedan od njih ima roditeljsku odgovornost glede tog djeteta, i
  - (b) su nadležnost tih tijela za poduzimanje takvih mjera prihvatili roditelji, odnosno neka druga osoba koja ima roditeljsku odgovornost glede tog djeteta te ako je to u najboljem djetetovom interesu.
2. Nadležnost predviđena stavkom 1. za poduzimanje mjera za zaštitu djeteta prestaje čim odluka kojom se odobrava ili odbija zahtjev za razvod braka, zakonsko razdvajanje ili poništaj braka postane konačna, ili se postupci okončaju iz nekog drugog razloga.

Članak 11.

1. U svim žurnim slučajevima, tijela bilo koje države ugovornice na čijem se državnom području nalazi dijete ili imovina koja pripada tom djetetu, nadležna su poduzimati sve neophodne mjere zaštite.
2. Mjere poduzete na temelju prethodnog stavka glede djeteta koje ima redovito boravište u nekoj državi ugovornici, prestaju važiti čim tijela nadležna na temelju članaka 5. do 10. poduzmu mjere koje nalaže situacija.
3. Mjere poduzete na temelju stavka 1. u svezi s djetetom koje ima redovito boravište u nekoj državi koja nije ugovornica, prestaju važiti u svakoj državi ugovornici čim se mjere koje nalaže situacija i koje su poduzela tijela neke druge države priznaju u državi ugovornici u pitanju.

Članak 12.

1. Sukladno članku 7., tijela države ugovornice na čijem se državnom području nalazi dijete ili imovina koja tom djetetu pripada nadležna su poduzimati privremene mjere za zaštitu osobe ili imovine djeteta kojima je učinak ograničen na područje odnosne države, ako te mjere nisu u suprotnosti s mjerama koje su već poduzela tijela nadležna na temelju članaka 5. do 10.

2. Mjere poduzete na temelju prethodnog stavka u odnosu na dijete koje ima redovito boravište u državi ugovornici prestaju važiti čim tijela nadležna na temelju članka 5. – 10. donesu odluku o mjerama zaštite koje može nalagati situacija.
3. Mjere poduzete na temelju stavka 1. u odnosu na dijete koje ima redovito boravište u državi koja nije ugovornica, prestaju važiti u državi ugovornici u kojoj su te mjere poduzete čim se mjere koje nalaže situacija i koje poduzmu tijela druge države priznaju u državi ugovornici.

Članak 13.

1. Tijela države ugovornice koja su nadležna na temelju članka 5. do 10. za poduzimanje mjera za zaštitu djetetove osobe ili imovine, moraju se suzdržati od ostvarivanja svoje nadležnosti ako su u vrijeme započinjanja postupka odgovarajuće mjere zatražila tijela druge države ugovornice nadležna na temelju članka 5. do 10. u vrijeme podnošenja zahtjeva i ako je to još uvijek u stanju razmatranja.
2. Odredbe prethodnog stavka neće se primjenjivati ako se tijela kojima je podnesen zahtjev za poduzimanje mjera proglaše nenadležnima.

Članak 14.

Mjere poduzete primjenom članka 5. do 10. ostaju na snazi u skladu s njihovim odredbama, čak i ako zbog promijenjenih okolnosti nestane osnova na temelju koje je nadležnost bila određena, sve dok nadležna tijela na temelju Konvencije ne izmijene, zamijene ili obustave te mjere.

POGLAVLJE III. – MJERODAVNO PRAVO

Članak 15.

1. U ostvarivanju svoje nadležnosti na temelju odredaba Poglavlja II., tijela država ugovornica primijenit će svoje pravo.
2. Međutim, ako to nalaže zaštita djetetove osobe ili imovine, oni iznimno mogu primijeniti ili uzeti u obzir pravo neke druge države s kojom je odnosni slučaj u najužoj vezi.
3. Ako se djetetovo redovito boravište promijeni u neku drugu državu ugovornicu, pravo te druge države primjenjuje se od trenutka te promjene na uvjete primjene mjera poduzetih u državi prethodnog redovitog boravišta djeteta.

Članak 16.

1. Stjecanje ili prestanak roditeljske odgovornosti primjenom zakona, bez posredovanja sudskih ili upravnih tijela, uređuje se pravom države redovitog boravišta djeteta.
2. Stjecanje ili prestanak roditeljske odgovornosti na temelju sporazuma ili jednostranim aktom bez posredovanja sudskih ili upravnih tijela, uređuje se pravom države u kojoj je dijete imalo redovito boravište u vrijeme kad je takav sporazum ili jednostrani akt proizveo učinak.
3. Roditeljska odgovornost koja postoji na temelju prava države u kojoj dijete ima redovito boravište ostaje i nakon promjene tog redovitog boravišta u neku drugu državu.
4. Ako se promijeni djetetovo redovito boravište, dodjela roditeljske odgovornosti, primjenom zakonskog prava, osobi koja do tada nema takvu odgovornost, uređuje se pravom države novog redovitog boravišta.

Članak 17.

Ostvarivanje roditeljske odgovornosti uređuje se pravom države u kojoj dijete ima redovito boravište. Ako se djetetovo redovito boravište promijeni, onda se ono uređuje pravom države novog redovitog boravišta.

Članak 18.

Roditeljska odgovornost navedena u članku 16. može prestati, ili se uvjeti njezinog ostvarivanja mogu izmijeniti mjerama poduzetim na temelju ove Konvencije.

Članak 19.

1. Valjanost pravnog posla zaključenog između treće strane i one osobe koja je imala ovlasti postupiti kao djetetov zakonski zastupnik na temelju zakona države u kojoj je pravni posao zaključen ne može se osporavati, a treća strana ne može se smatrati odgovornom samo na temelju toga što ta osoba nije imala ovlast djelovati kao djetetov zakonski zastupnik prema pravu iz odredaba ovoga poglavlja, osim ako je treća strana znala ili je trebala znati da je za roditeljsku odgovornost mjerodavno drugo pravo.
2. Prethodni se stavak primjenjuje samo ako su pravni posao sklopile osobe koje se nalaze na državnom području iste države.

Članak 20.

Odredbe ovog poglavlja primjenjuju se čak i ako je pravo na koje one upućuju pravo države koja nije ugovornica.

Članak 21.

1. U ovom poglavlju izraz „pravo” označava pravo koje je na snazi u nekoj državi, osim njezinih pravnih pravila o izboru mjerodavnog prava.
2. Međutim, ako je mjerodavno pravo primjenjivo na temelju članka 16. pravo neke države koja nije ugovornica, i ako pravna pravila o izboru mjerodavnog prava te države upućuju na pravo neke druge države koja nije ugovornica, a koja bi zahtijevala primjenu vlastitog prava, primjenjuje se pravo potonje države. Ako ta druga država koja nije ugovornica ne bi primjenjivala svoje vlastito pravo mjerodavno je pravo na koje upućuje članak 16.

Članak 22.

Primjena prava na koje upućuju odredbe ovoga poglavlja može se odbiti samo ako bi takva primjena bila očigledno u suprotnosti s javnim poretkom, uzimajući u obzir najbolje interese djeteta.

POGLAVLJE IV. – PRIZNANJE I OVRHA

Članak 23.

1. Mjere koje poduzmu tijela države ugovornice priznat će se primjenom prava u svim drugim državama ugovornicama.
2. Međutim, ovo se priznanje može odbiti:
  - (a) ako je mjeru poduzelo tijelo čija se nadležnost nije temeljila na jednoj od osnova predviđenih u poglavlju II.;
  - (b) ako je mjera poduzeta, osim u slučaju žurnosti, u okviru sudskog ili upravnog postupka, a da djetetu nije pružena mogućnost da bude saslušano, čime je došlo do povrede temeljnih načela postupka države kojoj je zahtjev podnesen;
  - (c) na zahtjev svake osobe koja tvrdi da se tom mjerom povređuje njezinu roditeljsku odgovornost, ako se ta mjera poduzme, osim u slučaju žurnosti, a da pritom ta osoba nije dobila mogućnost da bude saslušana;
  - (d) ako je takvo priznanje očigledno u suprotnosti s javnim poretkom države kojoj je zahtjev podnesen, uzimajući u obzir najbolje interese djeteta;
  - (e) ako ta mjera nije u skladu s kasnije donesenom mjerom koja se poduzme u državi neugovornici u kojoj dijete ima redovito boravište, u slučaju kad ova potonja mjera ispunjava uvjete za priznavanje u državi kojoj je zahtjev podnesen;
  - (f) ako postupak nije proveden u skladu sa člankom 33.

Članak 24.

Ne dovodeći u pitanje odredbe članka 23. stavka 1., svaka zainteresirana osoba može od nadležnih tijela države ugovornice zatražiti da ona odluče o priznanju ili nepriznanju mjere poduzete u drugoj državi ugovornici. Postupak se uređuje pravom države kojoj je zahtjev podnesen.

Članak 25.

Tijelo države kojoj je zahtjev podnesen obvezno je uzeti u obzir utvrđene činjenice na kojima tijelo države u kojoj je mjera poduzeta temelji svoju nadležnost.

Članak 26.

1. Ako mjere poduzete u jednoj državi ugovornici i ovršne u njoj zahtijevaju ovrhu u drugoj državi ugovornici, one će, na zahtjev jedne od zainteresiranih strana, biti proglašene ovršnima ili registrirane u svrhu ovrhe u toj drugoj državi, prema postupku predviđenom zakonima te druge države.
2. Svaka država ugovornica primjenjivat će na proglašenje ovršnosti ili registraciju jednostavan i brz postupak.
3. Proglašenje ovršnosti ili registracija može biti odbijena iz nekog od razloga navedenih u članku 23. stavku 2.

Članak 27.

Ne dovodeći u pitanje preispitivanje onoga što je potrebno po zahtjevu glede prethodnih članaka, meritum izrečene mjere neće se preispitivati.

Članak 28.

Mjere poduzete u jednoj državi ugovornici i proglašene ovršnima, ili registrirane u svrhu ovrhe, u drugoj državi ugovornici provest će se u potonjoj državi kao da su ih donijela tijela te države. Ovrha se provodi u skladu s pravom države kojoj je zahtjev postavljen, u opsegu predviđenom tim pravom, uzimajući u obzir nabolje interese djeteta.

POGLAVLJE V. – SURADNJA

Članak 29.

1. Država ugovornica odredit će središnje tijelo radi izvršavanja obveza koje su Konvencijom određene za ta tijela.
2. Savezne države, države koje imaju više od jednog pravnog poretka ili države koje imaju autonomne teritorijalne jedinice, moći će odrediti više od jednog središnjeg tijela i odrediti teritorijalni ili osobni opseg njihovih nadležnosti. U slučajevima kada država odredi više od jednog središnjeg tijela, ona će odrediti središnje tijelo kome se može obraćati radi prosljeđivanja odgovarajućim središnjim tijelima u okviru države.

Članak 30.

1. Središnja tijela međusobno će surađivati i promicati suradnju među nadležnim tijelima u svojim državama, kako bi se postigla svrha ove Konvencije.
2. Ona će, u svezi s primjenom Konvencije, poduzeti odgovarajuće korake kako bi se osigurale obavijesti o propisima njihove države i dostupnim uslugama, u svezi sa zaštitom djece.

Članak 31.

Središnje tijelo države ugovornice, bilo izravno ili putem tijela s javnim ovlastima ili drugih tijela, poduzet će sve odgovarajuće korake kako bi:

- (a) olakšalo komunikacije i ponudilo pomoć predviđenu u člancima 8. i 9. i u ovom poglavlju;
- (b) olakšalo, posredovanjem, mirenjem ili sličnim načinima, dogovorena rješenja za zaštitu djetetove osobe ili imovine u slučajevima na koje se odnosi ova Konvencija;
- (c) osiguralo, na zahtjev nadležnog tijela neke druge države ugovornice, pomoć u otkrivanju mjesta za koja se pretpostavlja da bi dijete moglo biti, i ako je potrebno, zaštitu dok je na državnom području države kojoj je zahtjev podnesen.

Članak 32.

Po zahtjevu uz koji je priloženo obrazloženje središnjeg tijela ili drugog nadležnog tijela države ugovornice s kojom dijete ima najužu vezu, središnje tijelo države ugovornice u kojoj dijete ima redovito boravište i u kojoj se ono nalazi može, neposredno ili putem tijela s javnim ovlastima ili nekih drugih tijela,

- (a) osigurati izvješće o okolnostima u kojima se nalazi dijete;
- (b) zatražiti od nadležnog tijela svoje države da razmotri potrebu poduzimanja mjera za zaštitu osobe i imovine djeteta.

Članak 33.

1. Ako neko tijelo nadležno na temelju članka 5. do 10. razmatra smještaj djeteta u obitelj udomitelja ili u ustanovu, ili se predviđa pružanje skrbi putem *kafale*, ili slične institucije, i ako bi takav smještaj ili pružanje skrbi bio u drugoj državi ugovornici, to će se tijelo ponajprije konzultirati sa središnjim tijelom ili drugim nadležnim tijelom potonje države. U tu svrhu to će tijelo predati izvješće o djetetu zajedno s razlozima predloženog smještaja ili pružanja skrbi.
2. Odluka o smještaju ili određivanju skrbi može se donijeti u državi kojoj se zahtjev podnosi samo ako se središnje tijelo ili drugo nadležno tijelo te države suglasilo sa smještajem ili određivanjem skrbi, vodeći računa o najboljim interesima djeteta.

Članak 34.

1. Ako je mjera zaštite u razmatranju, nadležna tijela na temelju ove Konvencije, ako okolnosti u kojima se nalazi dijete to nalažu, mogu zatražiti od bilo kojeg tijela druge države ugovornice koja posjeduje podatak relevantan za zaštitu djeteta, dostavu takvog podatka.
2. Država ugovornica može izjaviti da će se zahtjevi iz stavka 1. dostavljati njezinim tijelima samo putem njezina središnjeg tijela.

Članak 35.

1. Nadležna tijela države ugovornice mogu zahtijevati od tijela druge države ugovornice pomoć u provedbi zaštitnih mjera poduzetih na temelju ove Konvencije, posebice u osiguranju učinkovite primjene prava na pristup kao i održavanje drugih neposrednih kontakata koji su pravno utemeljeni.
2. Tijela države ugovornice u kojoj dijete nema redovito boravište mogu, na zahtjev roditelja koji ima boravište u toj državi i koji želi steći ili ostvarivati pristup djetetu, prikupiti podatke ili dokaze i ispitati podobnost takvog roditelja za ostvarivanje pristupa te uvjete pod kojima se pristup može ostvarivati. Tijelo koje je nadležno, na temelju članka 5. do 10., za odlučivanje o zahtjevu za pristup djetetu, primit će i razmotriti takav podatak, dokaz i nalaz prije nego što donese odluku.
3. Tijelo koje je, na temelju članka 5. do 10., nadležno odlučiti o pristupu može odgoditi postupak u očekivanju ishoda zahtjeva postavljenog na temelju stavka 2. ovoga članka, posebice kad razmatra zahtjev da se ograniči ili ukine pravo na pristup koje je zajamčeno u državi u kojoj je dijete ranije imalo redovito boravište.
4. Ništa što je navedeno u ovom članku neće spriječiti neko tijelo nadležno na temelju članka 5. do 10. da poduzme privremene mjere u očekivanju ishoda zahtjeva postavljenog na temelju stavka 2. ovoga članka.

Članak 36.

U svim slučajevima kad je dijete izloženo ozbiljnoj opasnosti nadležna tijela države ugovornice u kojoj su mjere za zaštitu djeteta poduzete ili su u postupku razmatranja, ako su obaviještena da se djetetovo boravište promijenilo, ili da se dijete nalazi u nekoj drugoj državi, obavijestit će tijela te druge države o toj opasnosti i o mjerama koje su poduzete ili koje su u postupku razmatranja.

Članak 37.

Nadležno tijelo neće zahtijevati niti će prenositi ikakve podatke iz ovog poglavlja ako bi to po njegovu mišljenju moglo ugroziti djetetovu osobu ili imovinu, ili bi moglo značiti ozbiljnu prijetnju slobodi ili životu člana djetetove obitelji.

Članak 38.

1. Ne dovodeći u pitanje mogućnost određivanja naknade za usluge na ime razumnog troška, središnja tijela i druga tijela s javnim ovlastima država ugovornica snosit će svoje vlastite troškove u primjeni odredaba ovoga poglavlja.
2. Svaka država ugovornica može sklapati sporazume s jednom ili više drugih država ugovornica u svezi s raspodjelom troškova.

Članak 39.

Svaka država ugovornica može sklapati sporazume s jednom ili više država ugovornica s ciljem poboljšanja primjena odredaba ovoga poglavlja u njihovim međusobnim odnosima. Države koje su sklopile takve sporazume dostavit će primjerak istih depozitaru Konvencije.

POGLAVLJE VI. – OPĆE ODREDBE

Članak 40.

1. Tijela države ugovornice u kojoj dijete ima redovito boravište, ili države ugovornice u kojoj su poduzete mjere zaštite, mogu osobi koja ima roditeljsku odgovornost ili osobi kojoj je povjerena zaštita djetetove osobe ili imovine, na njihov zahtjev, dostaviti potvrdu u kojoj se navodi svojstvo u kojem je ta osoba ovlaštena djelovati i ovlasti koje su joj dodijeljene.
2. U nedostatku dokaza o protivnom smatra se da su svojstvo i ovlasti navedene u takvoj potvrdi povjerene toj osobi.
3. Svaka država ugovornica određuje tijela koja su nadležna izdavati takve potvrde.

Članak 41.

Osobni podaci prikupljeni ili proslijeđeni na temelju ove Konvencije koriste se samo za ciljeve za koje su prikupljeni ili proslijeđeni.

Članak 42.

Tijela kojima se podaci šalju osigurat će njihovu tajnost u skladu s propisima njihove države.

Članak 43.

Sve isprave poslane ili dostavljene na temelju ove Konvencije oslobođene su legalizacije ili bilo koje slične formalnosti.

Članak 44.

Svaka država ugovornica može odrediti tijela kojima se upućuju zahtjevi iz članka 8., 9. i 33.

Članak 45.

1. Imenovanja spomenuta u člancima 29. i 44. priopćuju se Stalnom uredu Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu.
2. Izjava iz članka 34. stavka 2. daje se depozitaru Konvencije.

Članak 46.

Država ugovornica u kojoj se primjenjuju različiti pravni poretki ili različita zakonska uređenja na zaštitu djeteta i njegove imovine nije obvezna primijeniti odredbe Konvencije na sukobe koji nastanu isključivo između tih različitih pravnih poredaka ili zakonskih uređenja.

Članak 47.

U odnosu na državu u kojoj se, za bilo koje pitanje kojim se bavi ova Konvencija, primjenjuju dva ili više pravnih poredaka ili pravnih pravila u različitim teritorijalnim jedinicama:

1. svako pozivanje na redovito boravište u toj državi smatrat će se da se odnosi na redovito boravište u nekoj teritorijalnoj jedinici;
2. svako pozivanje na prisutnost djeteta u toj državi smatrat će se da se odnosi na prisutnost u odnosnoj teritorijalnoj jedinici;
3. svako pozivanje na mjesto gdje se nalazi djetetova imovina u toj državi smatrat će se da se odnosi na mjesto djetetove imovine u odnosnoj teritorijalnoj jedinici;
4. svako pozivanje na državu čiji je dijete državljanin, smatrat će se da se odnosi na teritorijalnu jedinicu određenu zakonima te države ili, u nedostatku odgovarajućih propisa, na teritorijalnu jedinicu s kojom je dijete najuže povezano;
5. svako pozivanje na državu čijim je tijelima upućen zahtjev za razvod ili zakonsko razdvajanje djetetovih roditelja, ili za poništaj braka, smatrat će se da se odnosi na teritorijalnu jedinicu čijim je tijelima takav zahtjev upućen;
6. svako pozivanje na državu s kojom je dijete najuže povezano smatrat će se da se odnosi na teritorijalnu jedinicu s kojom dijete ima takvu povezanost;
7. svako pozivanje na državu u koju je dijete odvedeno ili u kojoj je zadržano smatrat će se da se odnosi na odgovarajuću teritorijalnu jedinicu u koju je dijete odvedeno ili u kojoj je zadržano;
8. svako pozivanje na tijela te države, osim središnjih tijela, smatrat će se da se odnosi na tijela ovlaštena postupati u odgovarajućoj teritorijalnoj jedinici;
9. svako pozivanje na pravo ili postupak ili nadležna tijela države u kojoj je poduzeta neka mjera smatrat će se da se odnosi na zakon ili postupak ili tijelo teritorijalne jedinice u kojoj je ta mjera poduzeta;
10. svako pozivanje na pravo ili postupak ili tijela države kojoj je zahtjev podnesen smatrat će se da se odnosi na pravo ili postupak ili tijelo one teritorijalne jedinice u kojoj se traži priznanje ili ovrha.

Članak 48.

U svrhu određivanja mjerodavnog prava na temelju poglavlja III., u odnosu na državu koja se sastoji od dvije ili više teritorijalnih jedinica od kojih svaka ima svoj vlastiti pravni poredak ili pravna pravila u pogledu pitanja obuhvaćenih ovom Konvencijom, primjenjuju se sljedeća pravila:

- (a) ako su u toj državi na snazi pravila kojima se utvrđuje pravo koje od tih teritorijalnih jedinica je mjerodavno, tada se primjenjuje to pravo;
- (b) u nedostatku takvih pravila, primjenjuje se pravo odgovarajuće teritorijalne jedinice, kako je određeno člankom 47.

Članak 49.

U cilju utvrđivanja mjerodavnog prava na temelju poglavlja III. glede države koja ima dva ili više pravnih poredata ili pravnih pravila o pravu mjerodavnom za različite kategorije osoba u svezi s pitanjima koja obuhvaća ova Konvencija, primjenjuju se sljedeća pravila:

- (a) ako su u toj državi na snazi pravila kojima se utvrđuje koje se od tih prava primjenjuje, primjenjuje se to pravo;
- (b) u nedostatku takvih pravila, primjenjuje se pravni poredak ili pravna pravila onog prava s kojim je dijete u najužoj vezi.

Članak 50.

Ova Konvencija ne utječe na primjenu *Konvencije o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece od 25. listopada 1980.*, u odnosima stranka obiju Konvencija. Međutim, ništa ne priječi pozivanje na odredbe ove Konvencije u namjeri da se ishodi povratak djeteta koje je protupravno odvedeno ili zadržano i u namjeri da se urede prava na pristup.

Članak 51.

U odnosima između država ugovornica ova Konvencija zamjenjuje Konvenciju o ovlastima nadležnih tijela i primjenjivom pravu u svezi sa zaštitom malodobnih osoba od 5. listopada 1961., i Konvenciju koja se odnosi na skrbništvo nad malodobnim osobama, potpisanu u Hagu 12. lipnja 1902., bez obzira na priznavanje mjera poduzetih na temelju gore spomenute Konvencije od 5. listopada 1961.

Članak 52.

1. Ova Konvencija ne utječe ni na koji međunarodni instrument kojeg su države ugovornice stranke, i koji sadrži odredbe o pitanjima koja uređuje ova Konvencija, osim ako stranke tog međunarodnog instrumenta ne izjave suprotno.
2. Ova Konvencija ne utječe na mogućnost da jedna ili više država ugovornica sklapaju sporazume koji sadrže, glede djece koja imaju redovito boravište u jednoj od država koje su stranke tih sporazuma, odredbe o pitanjima koja uređuje ova Konvencija.
3. Sporazumi koje sklopi jedna ili više država ugovornica o pitanjima obuhvaćenim ovom Konvencijom ne utječu, u odnosima tih država s drugim državama ugovornicama, na primjenu odredaba ove Konvencije.
4. Prethodni stavci također se primjenjuju na jedinstveno pravo koje se temelji na posebnim vezama regionalne ili druge prirode između odnosnih država.

Članak 53.

1. Konvencija se primjenjuje na mjere samo ako se one poduzimaju u nekoj državi nakon što je Konvencija za tu državu stupila na snagu.
2. Konvencija se primjenjuje na priznanje i ovrhu mjera poduzetih nakon njezina stupanja na snagu između države u kojoj su mjere poduzete i države kojoj je podnesen zahtjev.

Članak 54.

1. Sve obavijesti poslane središnjem tijelu ili nekom drugom tijelu države ugovornice trebaju biti na izvornom jeziku, a uz njih se prilaže prijevod na službeni jezik ili jedan od službenih jezika te druge države, ili, ako to nije moguće, prijevod na francuski ili engleski jezik.
2. Međutim, država ugovornica može, stavljajući rezervu u skladu s člankom 60., prigovoriti uporabi francuskog ili engleskog jezika, ali ne uporabi oba.

Članak 55.

1. Država ugovornica može, u skladu s člankom 60.,
  - (a) pridržati nadležnost svojih tijela za poduzimanje mjera usmjerenih na zaštitu imovine djeteta koja se nalazi na njezinu državnom području;
  - (b) pridržati pravo da ne priznaje nikakvu roditeljsku odgovornost niti mjeru ako je to u suprotnosti s nekom mjerom koju su poduzela njezina tijela u svezi s tom imovinom.
2. Rezerva se može ograničiti na određene kategorije imovine.

Članak 56.

Glavni tajnik Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu redovito će sazivati Posebnu komisiju radi razmatranja provedbe ove Konvencije u praksi.

POGLAVLJE VII. – ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 57.

1. Konvencija je otvorena za potpisivanje državama koje su bile članice Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu u vrijeme njezina osamnaestog zasjedanja.
2. Ona će se ratificirati, prihvatiti ili odobriti, a isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju polažu se pri Ministarstvu vanjskih poslova Kraljevine Nizozemske, depozitaru Konvencije.

Članak 58.

1. Bilo koja druga država može pristupiti Konvenciji nakon što ona stupi na snagu u skladu sa člankom 61. stavkom 1.
2. Isprava o pristupu polaže se kod depozitara.

3. Takvo pristupanje stupa na snagu samo u odnosima između države koja pristupa i onih država ugovornica koje nisu stavile prigovor na njezin pristup u roku od šest mjeseci nakon primitka obavijesti iz članka 63. podstavka (b). Takav prigovor također mogu staviti države u vrijeme kada one, nakon pristupanja, ratificiraju, prihvate ili odobre Konvenciju. O svakoj takvoj primjedbi izvješćuje se depozitar.

Članak 59.

1. Ako neka država ima jednu ili više teritorijalnih jedinica u kojima se primjenjuju različiti pravni poretki u svezi s pitanjima kojima se bavi ova Konvencija, ona može, u vrijeme potpisivanja, ratifikacije, prihvata, odobrenja ili pristupa, izjaviti da se Konvencija proširuje na sve njezine teritorijalne jedinice ili samo na jednu ili više njih, a svoju izjavu može izmijeniti podnošenjem druge izjave u bilo koje vrijeme.
2. O svakoj takvoj izjavi izvješćuje se depozitar, a u njoj se izričito navode teritorijalne jedinice na koje se Konvencija primjenjuje.
3. Ako neka država ne da nikakvu izjavu na temelju ovoga članka, Konvencija se primjenjuje na sve teritorijalne jedinice te države.

Članak 60.

1. Svaka država može, najkasnije prilikom ratifikacije, prihvata, odobrenja ili pristupa, ili prilikom davanja izjave u skladu sa člankom 59., staviti jednu ili obje rezerve predviđene člankom 54. stavkom 2. i člankom 55. Nikakva druga rezerva nije dopuštena.
2. Svaka država može u svakom trenutku povući rezervu koju je stavila. O povlačenju se izvješćuje depozitar.
3. Učinak ove rezerve prestaje prvoga dana trećeg kalendarskog mjeseca nakon obavijesti spomenute u prethodnom stavku.

Članak 61.

1. Konvencija stupa na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi po isteku tri mjeseca nakon polaganja treće isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju, spomenutima u članku 57.
2. Nakon toga Konvencija stupa na snagu:
  - (a) za svaku državu koja ju naknadno ratificira, prihvati ili odobri, prvoga dana mjeseca koji slijedi po isteku tri mjeseca nakon polaganja njezine isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu;
  - (b) za svaku državu koja pristupa, prvoga dana mjeseca koji slijedi po isteku tri mjeseca nakon isteka šestomjesečnog razdoblja predviđenog u članku 58. stavku 3.;
  - (c) za teritorijalnu jedinicu na koju se Konvencija odnosi u skladu sa člankom 59., prvoga dana mjeseca koji slijedi po isteku tri mjeseca nakon obavijesti spomenute u tom članku.

Članak 62.

1. Država stranka Konvencije može je otkazati pisanom obaviješću upućenom depozitaru. Otkazivanje se može ograničiti na neke teritorijalne jedinice na koje se Konvencija primjenjuje.
2. Otkaz stupa na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi po isteku dvanaest mjeseci nakon što depozitar primi izjavu. Ako se u toj izjavi navodi dulji rok za stupanje na snagu otkaza, otkaz stupa na snagu po isteku toga duljeg roka.

Članak 63.

Depozitar će izvijestiti države članice Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu i države koje su pristupile u skladu s člankom 58. o sljedećem:

- (a) potpisima, ratifikacijama, prihvatom i odobrenjima navedenim u članku 57.;
- (b) pristupima i prigovorima uložnim na pristupe, navedenim u članku 58.;
- (c) datumu stupanja na snagu Konvencije u skladu s člankom 61.;
- (d) izjavama navedenim u članku 34. stavku 2. i članku 59.;
- (e) sporazumima navedenim u članku 39.;
- (f) rezervama navedenim u članku 54. stavku 2. i članku 55., i o povlačenju navedenom u članku 60. stavku 2.;
- (g) otkazima navedenim u članku 62.

U potvrdu gore navedenog, niže potpisani, za to propisno ovlašteni, potpisali su ovu Konvenciju.

Sastavljeno u Hagu, 19. listopada 1996., na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se pohranjuje u arhivu Vlade Kraljevine Nizozemske, a čije se ovjerene preslike dostavljaju diplomatskim putem svakoj od država koja je na datum njezina osamnaestog zasjedanja članica Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu.

PRILOG II.**Kontrolni popis za provedbu Konvencije**

Haška konvencija od 19. listopada 1996. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju, ovrsi i suradnji u području roditeljske odgovornosti i mjerama za zaštitu djece

KONTROLNI POPIS ZA PROVEDBU KONVENCIJE

Uvod

A. „Kontrolni popis“ pitanja koja će možda trebati ispitati pri provedbi Konvencije

Svrha je ovog Kontrolnog popisa naglasiti pitanja koja će države možda morati razmotriti pri provedbi Konvencije.

Kontrolnim popisom ne nastoji se propisati metoda provedbe Konvencije u državama ugovornicama. Naprotiv, u njemu su navedena pitanja koja se mogu pojaviti prije ili nakon provedbe Konvencije. Popis nije iscrpan i nesumnjivo će biti i drugih pitanja specifičnih za države koja će se morati razmotriti.

Kontrolni popis uključuje „Preliminarna pitanja“ za razmatranje koja se odnose na Konvenciju općenito, dok „Specifične mjere provedbe“ i prilozi Kontrolnom popisu mogu pomoći državi pri razmatranju konkretnih aspekata Konvencije. Prilozima su obuhvaćena sljedeća pitanja:

Prilog I.

Sažetak odredaba Konvencije za koje će možda biti potrebne provedbene mjere, npr. izmjene zakonodavstva, prije nego što Konvencija stupi na snagu.

Prilog II.

Sažetak podataka koje treba priopćiti depozitaru (Ministarstvu vanjskih poslova Kraljevine Nizozemske) i Stalnom uredu Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu.

Prilog III.

Sažetak funkcija koje izvršavaju središnja tijela, nadležna tijela i druga tijela na temelju Konvencije.

Prilog IV.

Popis raspoloživih resursa u državama koji mogu biti od pomoći drugim državama.

Preliminarna pitanja

1. Država koja razmatra da postane stranka Konvencije

- Savjetovati se sa Stalnim uredom Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu i drugim državama ugovornicama o koristima Konvencije.
- Utvrditi različite dionike i stručnjake u svojoj državi, na primjer, vladine i nevladine agencije, sudove, službe za zaštitu djece i pravnike te se savjetovati s njima kako bi se:
  - utvrdile posljedice ako država postane stranka Konvencije,
  - odlučilo hoće li država postati stranka Konvencije,
  - utvrdili najbolji načini provedbe Konvencije i
  - izradio plan provedbe i funkcioniranja Konvencije.

2. Načini provedbe

- Razmotriti način na koji će se Konvencija provesti u vašoj državi:
  - prenosi li se Konvencija u vašem pravnom sustavu automatski u domaće pravo nakon što stupi na snagu?
ili
  - je li u vašem pravnom sustavu potrebno prenijeti ili preoblikovati Konvenciju u domaće pravo? Ako je odgovor potvrđan, kojim se sredstvima to postiže?

Neovisno o tome je li u vašem pravnom sustavu potrebno prenijeti ili preoblikovati Konvenciju, neke će provedbene mjere biti potrebne za njezinu učinkovitu provedbu i funkcioniranje u kontekstu vašeg pravnog i administrativnog sustava.
- Provesti sveobuhvatno preispitivanje domaćih zakona, pravila, uredbi, odluka, politika i praksa kako bi se osiguralo da postojeće odredbe nisu protivne Konvenciji.
- Ako se nekim postojećim odredbama stvaraju prepreke ili poteškoće za učinkovitu provedbu i funkcioniranje Konvencije, koje su izmjene potrebne? (Vidjeti u nastavku „Specifične mjere provedbe“ i Prilog I.).
- Razmotriti koja će se pitanja, u vašem pravnom sustavu, trebati urediti:
  - upravnim aktima (npr. imenovanje središnjeg tijela¹),
  - u zakonodavstvu (npr. pravila o nadležnosti za poduzimanje mjera zaštite, uključujući odredbe o prijenosu ili preuzimanju nadležnosti²),
  - u pravilima, uredbama ili odlukama (npr. pravila suda o prihvaćanju i razmatranju dokaza iz druge države ugovornice u postupcima koji se odnose na pristup³).

---

¹ Članak 29.
² Članci 8. i 9.
³ Članak 35.

3. Kako postati država stranka – potpisivanje i ratifikacija ili pristupanje

Svaka država može postati država stranka Konvencije. Međutim, postoje različiti načini na koje država može postati stranka Konvencije. Razmotrite koji je od sljedećih načina primjenjiv:

- **Potpisivanje nakon kojeg slijedi ratifikacija:** Država koja je bila članica Haške konferencije 19. listopada 1996. može **potpisati i ratificirati** Konvenciju⁴. **Potpisivanjem** Konvencije država, u načelu, izražava svoju namjeru da postane stranka Konvencije. Međutim, potpisivanjem se državu ne obvezuje da ratificira Konvenciju⁵. Država će zatim trebati **ratificirati** Konvenciju kako bi ona stupila na snagu. Konvencija stupa na snagu tri mjeseca nakon ratifikacije⁶.
- **Pristupanje:** Ostale države koje žele postati stranka Konvencije mogu joj **pristupiti**⁷. Za državu koja pristupa Konvenciji ona će stupiti na snagu devet mjeseci nakon datuma pristupanja⁸. U roku od šest mjeseci od tog devetomjesečnog razdoblja sve ostale države ugovornice mogu staviti prigovor na pristupanje. Konvencija neće stupiti na snagu između države koja joj pristupa i države koja je stavila prigovor dok se taj prigovor ne povuče. Neovisno o tome, Konvencija će stupiti na snagu između države koja joj pristupa i svih ostalih država ugovornica koje nisu stavile prigovor⁹.

Za ratifikaciju ili pristupanje Konvenciji država mora kod depozitara pohraniti odgovarajuće instrumente¹⁰. U Prilogu II. sažeti su ostali podatci koje je potrebno priopćiti depozitaru i/ili Stalnom uredu Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu prije ili na dan ratifikacije/pristupanja.

4. Izrada vremenskog okvira

Odredite datum kad bi Konvencija trebala stupiti na snagu za vašu državu. Pri izradi vremenskog okvira provedbe imajte na umu taj datum i poduzmite korake kako biste:

- osigurali da su potrebni instrumenti i podatci pohranjeni kod depozitara i priopćeni Stalnom uredu (vidjeti Prilog II.),
- osigurali da su odgovarajuće provedbene mjere uspostavljene, ili donesene i na snazi, do trenutka stupanja Konvencije na snagu u vašoj državi,
- osigurali da su svi ključni dionici (npr. odjeli državne uprave, agencije za skrb o djeci, sudovi, policija, pravници) obaviješteni o datumu stupanja na snagu Konvencije, svim izmjenama zakona i postupaka te, prema potrebi, svojim ulogama na temelju Konvencije,
- osigurali da je za osobe uključene u primjenu Konvencije (npr. državne odjele, agencije za skrb o djeci, sudove, policiju) osigurano odgovarajuće usavršavanje.
- priopćili informacije o Konvenciji javnosti.

⁴ Članak 57. stavak 1.: Konvencija je otvorena za potpisivanje državama koje su bile članice Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu u vrijeme njezina osamnaestog zasjedanja (19. listopada 1996.).

⁵ U skladu s člankom 18. *Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora*, nakon što izraze svoj pristanak da budu vezane ugovorom, države se moraju suzdržati od čina koji bi osujetio predmet i svrhu ugovora prije njegova stupanja na snagu.

⁶ Članak 61. stavak 2. točka (a): Konvencija stupa na snagu za svaku državu koja ju naknadno **ratificira, prihvati** ili **odobri**, prvog dana mjeseca koji slijedi po isteku tri mjeseca nakon polaganja njezine isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu.

⁷ Članak 58. stavak 1.: Bilo koja druga država može pristupiti Konvenciji nakon što ona stupi na snagu.

⁸ Članak 61. stavak 2. točka (b): Konvencija stupa na snagu za svaku državu koja **pristupa**, prvog dana mjeseca koji slijedi po isteku tri mjeseca nakon isteka šestomjesečnog razdoblja.

⁹ Članak 58. stavak 3. Potrebno je napomenuti da prigovor u pogledu ranijeg pristupanja države mogu staviti u vrijeme kad **ratificiraju, prihvate** ili **odobre** Konvenciju.

¹⁰ Članak 57. stavak 2.; članak 58. stavak 2.

5. Imenovanja, izjave i rezerve

Države su na temelju Konvencije obvezne odrediti neka tijela, a mogu i dati izjave i rezerve koje smatraju potrebnima.

Sažetak podataka koje treba priopćiti depozitaru i/ili Stalnom uredu Haške konferencije nalazi se u Prilogu II., no posebno je potrebno učiniti sljedeće:

- Osigurati da je središnje tijelo ili da su središnja tijela određena u vrijeme ratifikacije/pristupanja (ili barem prije nego što Konvencija stupi na snagu)¹¹.
- Prioritetno osigurati da su podatci za kontakt svakog središnjeg tijela i jezik ili jezici za komunikaciju priopćeni Stalnom uredu te da se ažuriraju.
- Države ugovornice mogu odrediti tijela kojima se upućuju zahtjevi u skladu s člancima 8. i 9. (prijenos nadležnosti) i člankom 33. (zahtjevi za smještaj djeteta na skrb)¹². Prioritetno osigurati da se podatci o tako određenim tijelima i podatci za kontakt tih tijela odmah dostavljaju Stalnom uredu (te jezik ili jezici za komunikaciju s tim tijelima).
- Razmotriti je li potrebna izjava u skladu s člankom 34. stavkom 2. (ako se razmatra mjera zaštite, podatke relevantne za zaštitu djeteta potrebno je dostaviti tijelima samo preko središnjeg tijela)¹³.
- Razmotriti jesu li potrebne rezerve u skladu s člankom 54. (jezik za komunikaciju) i člankom 55. (imovina)¹⁴.
- Razmotriti je li potrebna izjava u skladu s člankom 59. (primjena Konvencije na teritorijalne jedinice)¹⁵.

6. Stalni procesi provedbe

- Izraditi i provesti mehanizme za praćenje i ocjenjivanje primjene i funkcioniranja Konvencije, na primjer savjetovanjem sa sudovima i drugim tijelima koja su odgovorna na temelju Konvencije. Redovitim ocjenjivanjem pridonijet će se utvrđivanju svih mogućih poteškoća u provedbi i odgovaranju na njih.
- Osigurati da se sve buduće izmjene podataka za kontakt sa središnjim tijelima i određenim tijelima dostavljaju Stalnom uredu.
- Provjeriti sljedeće resurse koji mogu biti od pomoći:
  - *web*-mjesto Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu < www.hcch.net >.
  - P. Lagarde, „Explanatory Report on the Convention on Jurisdiction, Applicable Law, Recognition, Enforcement and Co-operation in respect of Parental Responsibility and Measures for the Protection of Children”, *Proceedings of the Eighteenth Session, Tome II, Protection of children*, Den Haag, SDU, 1998., dostupno na < www.hcch.net >, zatim „Publications”, zatim „Explanatory Reports”.
  - *The Judges’ Newsletter on International Child Protection* – dostupno na *web*-mjestu Haške konferencije pod „Publications”, zatim „Judges’ Newsletter”.
  - popis raspoloživih materijala u državama koji mogu biti od pomoći drugim državama (vidjeti Prilog IV.).

¹¹ Članak 29.; članak 45. Postoji rizik da bi, ako se središnje tijelo ne imenuje do ratifikacije/pristupanja, ostale države ugovornice zbog toga mogle razmotriti stavljanje prigovora na pristupanje.

¹² Članak 44.; članak 45.

¹³ Članak 45.; članak 60. Vidjeti i Izvješće s objašnjenjima, točku 144.

¹⁴ Članak 60. Vidjeti i Izvješće s objašnjenjima, točku 181.

¹⁵ Članak 60.

Specifične mjere provedbe

Poglavlje I. – Područje primjene

- Utvrditi koje su mjere zaštite već dostupne u domaćem pravu i kakav je njihov odnos s Konvencijom. Popis mjera u članku 3. nije iscrpan te u vašoj državi mogu biti dostupne i druge mjere zaštite¹⁶.
- Razmotriti u kojim se pravima i odgovornostima na temelju domaćeg prava odražava koncept „roditeljske odgovornosti” (vidjeti članak 1. stavak 2.).

Poglavlje II. – Nadležnost

- Razmotriti je li potrebno izmijeniti zakonodavstvo kako bi sudska ili upravna tijela imala nadležnost za poduzimanje mjera zaštite na temelju djetetova „redovitog boravišta” (članak 5.).
- Tijela moraju moći poduzeti i određene mjere zaštite djeteta koje se **nalazi** u državi, ali koje u njoj nema **redovito boravište** (članci 6., 11. i 12.).
- Potrebno je napomenuti da na temelju Konvencije tijela države mogu poduzeti mjere zaštite djeteta koje ima redovito boravište u drugoj državi ugovornici u kontekstu zahtjeva za razvod, zakonske rastave ili poništaja braka roditelja. Međutim, to vrijedi samo u vrlo ograničenim okolnostima i samo ako je dopušteno pravom te države (članak 10.).
- Utvrditi koja će sudska ili upravna tijela biti nadležna za ostvarivanje nadležnosti na temelju Konvencije i osigurati da su obaviještena o svim izmjenama zakonodavstva, politike ili prakse.
- Razmotriti koje provedbene mjere mogu biti potrebne kako bi se olakšao prijenos nadležnosti u skladu s člancima 8. i 9., na primjer:
  - izmjene zakonodavstva ili pravila kako bi se nadležnim tijelima omogućilo da prenesu ili preuzmu nadležnost (tijela bi uvijek trebala biti upoznata s uvjetima u kojima može doći do prijena, a posebno da to mora biti u najboljem interesu djeteta i da se moraju suglasiti oba nadležna tijela (vidjeti članke 8. i 9.)),
  - provedba unutarnjih postupaka, kao što su:
    - mehanizmi za prijenos ili preuzimanje nadležnosti (tijela bi trebala moći pristati na zahtjeve za prijenos ili preuzimanje nadležnosti u odgovarajućim slučajevima). Razmotriti:
      - kako će se zahtjev za mjeru zaštite dostaviti tijelu koje je preuzelo nadležnost i
      - kako će se osigurati da, u slučaju prijena nadležnosti, slučaj više ne razmatraju tijela vaše države,
    - postupci za prijenos i zaprimanje zahtjeva za prijenos nadležnosti te moguća uloga središnjeg tijela (države bi trebale razmotriti kako će njihova tijela komunicirati s tijelima u drugim državama ugovornicama, na primjer, izravnom razmjenom podataka između predmetnih nadležnih tijela ili komunikacijom preko središnjeg tijela; trebale bi razmotriti i je li potrebna izjava iz članka 44. (tj. određivanje tijela kojima se upućuju zahtjevi iz članka 8. i 9.)),
    - postupci za stranke u predmetu (osim središnjih tijela ili nadležnih tijela) koje su pozvane da zatraže prijenos nadležnosti; potrebno je imati na umu da se jedna od tih stranaka može nalaziti u drugoj državi ugovornici.

¹⁶

Za razliku od toga, popis pitanja na koja se Konvencija ne primjenjuje iz članka 4. *jest* iscrpan. Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točke 26. do 36.

Poglavlje III. – Mjerodavno pravo

- Razmotriti je li potrebno izmijeniti postojeće zakonodavstvo kako bi se:
  - omogućilo priznanje roditeljske odgovornosti koja je dodijeljena ili prekinuta na temelju prava države redovitog boravišta djeteta, tj. prava druge države (članak 16.),
  - tijelima omogućilo da **iznimno** primijene ili uzmu u obzir pravo neke druge države s kojom je dijete u „najužoj vezi“ (članak 15. stavak 2.).

Poglavlje IV. – Priznanje i ovrha

- Razmotriti jesu li potrebne provedbene mjere kako bi se izmijenili postojeće zakonodavstvo ili postupci koji nisu u skladu sa sljedećim odredbama:
  - mjere zaštite koje poduzimaju tijela države ugovornice moraju se priznati „**primjenom prava**“ (članak 23. stavak 1.),
  - priznanje mjera zaštite koje je poduzela druga država može se odbiti samo na temelju osnova navedenih u članku 23. stavku 2.,
  - svaka „**zainteresirana osoba**“ može zatražiti odluku o priznanju ili nepriznanju mjere poduzete u drugoj državi ugovornici (članak 24.); ta se zainteresirana osoba može nalaziti izvan države kojoj se zahtjev podnosi,
  - postupak za proglašenje ovršnosti ili registraciju mjera zaštite mora biti „**jednostavan i brz**“ (članak 26.),
  - ovrha mjera zaštite provodi se u skladu s pravom države kojoj je zahtjev postavljen, u opsegu predviđenom tim pravom, uzimajući u obzir najbolje interese djeteta (članak 28.).
- Ispitati sve postojeće domaće zakone izvan Konvencije koji se primjenjuju na priznanje, proglašenje ovršnosti ili registraciju za ovrhu stranih mjera zaštite koje je poduzela druga država i razmotriti kakav je odnos tih zakona s Konvencijom.

Poglavlje V. – Suradnja

(a) Središnja tijela

Središnja tijela imat će važnu ulogu u učinkovitom funkcioniranju Konvencije. U idealnom slučaju središnja tijela uspostaviti će se i usmjeravati kao kontaktne točke i tijela koja pružaju potporu svim postojećim domaćim i prekograničnim dogovorima.

- Pri planiranju uspostave središnjeg tijela potrebno je razmotriti:
  - koje je tijelo najprikladnije za izvršavanje funkcija središnjeg tijela (to će najvjerojatnije biti tijelo s odgovornostima koje su usko povezane s predmetom Konvencije. Središnje tijelo trebalo bi moći i promicati suradnju među nacionalnim tijelima koja su odgovorna za različite aspekte zaštite djece te suradnju s drugim središnjim tijelima u državama ugovornicama. Središnje tijelo moglo bi, na primjer, biti državno tijelo, kao što je ministarstvo pravosuđa ili ministarstvo za djecu i obitelj. Mogla bi se odrediti i nevladina organizacija sa sličnim odgovornostima za djecu.),
  - funkcije koje će izvršavati središnja tijela i funkcije koje će izvršavati druga tijela (vidjeti Prilog III.),
  - mjere koje su potrebne kako bi se osiguralo da svako tijelo ima neophodne ovlasti i resurse za učinkovito izvršavanje svojih funkcija na temelju Konvencije,
  - jesu li potrebni unutarnji postupci kao bi se osigurali brz prijenos i obrada zahtjeva. Na primjer:
    - komunikacija između središnjih tijela, nadležnih tijela i drugih tijela u vašoj državi,
    - komunikacija s tijelima u drugim državama.

- kako se posredovanje, mirenje ili slični načini mogu upotrijebiti za postizanje dogovorenih rješenja za mjere zaštite (članak 31. točka (b)) (utvrditi dostupne službe koje bi strankama mogle omogućiti uključivanje u takav postupak i pružiti im potporu),
  - iako su središnja tijela i druga tijela s javnim ovlastima u državama ugovornicama obvezna snositi vlastite troškove nastale u izvršavanju svojih obveza na temelju Konvencije, razmotriti mogućnost određivanja naknade za određene usluge na ime „razumnog troška“ (članak 38.)¹⁷.
- Ako je vaša država stranka Konvencije o otmici djece iz 1980., razmotriti hoće li određena središnja tijela biti ista za obje Konvencije.
- Ako središnja tijela koja treba odrediti nisu ista, osigurati da se središnja tijela mogu savjetovati u slučajevima koji uključuju protupravno odvođenje ili zadržavanje djeteta¹⁸, ili u slučajevima koji se odnose na kontakt/pristup.

(b) Pristup – članak 35.

- Razmotriti jesu li potrebne provedbene mjere ili izmjene postojećeg zakonodavstva kako bi se:
- pomoglo u „osiguranju učinkovite primjene prava na pristup“ za roditelja koji boravi u drugoj državi ugovornici (utvrditi koja će tijela podnositi i zaprimati zahtjeve za pomoć),
  - omogućilo tijelima pred kojima se vodi postupak u pogledu pristupa da razmotre podatke iz druge države ugovornice u pogledu podobnosti roditelja koji boravi u drugoj državi.
- Utvrditi koja pravna pomoć i drugi savjeti mogu biti na raspolaganju stranim roditeljima koji traže mjere zaštite u pogledu pristupa djetetu koje ima redovito boravište u vašoj državi.

Za dodatne savjete o tom aspektu Konvencije vidjeti *Transfrontier Contact Concerning Children – General Principles and Guide to Good Practice (2008.)* dostupno na < www.hcch.net > pod „Child Abduction Section“, zatim „Guides to Good Practice“.

(c) Prekogranični smještaj djece – članak 33.

- Razmotriti jesu li provedbene mjere ili izmjene postojećeg zakonodavstva potrebne u pogledu prekograničnog smještaja djeteta u obitelj udomitelja ili u ustanovu, ili pružanja skrbi putem *kafale* ili slične institucije.
- Razmotriti koja su tijela najprikladnija:
- za savjetovanje o predloženom smještaju,
  - za izradu izvješća o djetetu,
  - za zaprimanje i dostavljanje zahtjeva iz druge države ugovornice.
- Razmotriti koje bi se zaštitne mjere i standardi trebali primijeniti prije nego što središnje tijelo ili drugo nadležno tijelo pristane na prekogranični smještaj ili pružanje skrbi.
- Možda će biti potrebno odrediti tijelo u skladu s člankom 44. (države ugovornice mogu odrediti tijela kojima se upućuju zahtjevi iz članka 33.).
- Osigurati da su komunikacijski postupci uspostavljeni u vašoj državi i s drugim državama ugovornicama kako bi se izbjeglo smještanje djeteta bez pristanka države primateljice.

¹⁷ Vidjeti Izvješće s objašnjenjima, točku 152.

¹⁸ Vidjeti članak 7.

(d) Komunikacija između sudova

Međunarodna haška mreža sudaca omogućuje izravnu komunikaciju i razmjenu podataka između sudaca u različitim zemljama.

- Ako je vaša država zastupljena u Mreži, razmotriti bi li sudac koji je određen trebao biti na raspolaganju i za dostavljanje podataka koji se odnose na Konvenciju. Razmotriti može li biti korisno odrediti dodatnog sudca koji je zainteresiran ili je stručnjak za Konvenciju.
- Ako vaša država nije zastupljena u Mreži, razmotriti je li netko od sudaca u vašoj državi posebno zainteresiran za funkcioniranje Konvencije i bi li želio sudjelovati. Za dodatne informacije o Mreži obratiti se Stalnom uredu Haške konferencije.
- Razmotriti moguću ulogu izravne komunikacije između sudova u funkcioniranju članaka 8. i 9. u vašoj državi.
- Razmotriti jesu li potrebne provedbene mjere kako bi se osigurala pravna osnova za izravnu komunikaciju između sudova.

Tajnost (članci 41. – 42.)

- Razmotriti jesu li postojeći domaći zakoni dostatni za zaštitu tajnosti podataka koji se prikupljaju ili prosljeđuju na temelju Konvencije.
- Ako u vašoj državi postoje ograničenja u pogledu vrste podataka koji se mogu dostaviti trećim stranama, razmotriti mogu li se napraviti iznimke u pogledu razmjene podataka koja bi bila u skladu s ciljevima Konvencije, na primjer, ako je nekom djetetu potrebna žurna zaštita.

Odnos između Konvencije i drugih instrumenata

- Utvrditi sve ostale međunarodne instrumente kojih je vaša država stranka i koji se odnose na zaštitu djece te razmotriti njihov odnos s Konvencijom. Ako je primjereno, zajedno s drugim strankama tih instrumenata, razmotriti je li potrebna posebna izjava kako bi se osigurala usklađenost s Konvencijom (članak 52.)

Ožujak 2009.

PRILOG I.

Kontrolni popis odredaba Konvencije iz 1996. za koje može biti potrebna izmjena domaćih zakona ili postupaka

U sljedećoj tablici naveden je sažetak odredaba za koje može biti potrebno razmotriti izmjene zakona ili postupaka radi učinkovite provedbe i funkcioniranja Konvencije. Očito je da će potreba za tim izmjenama biti manja u zemljama u kojima se odredbe Konvencije automatski prenose u njihov pravni sustav.

Članak	Odredba	Pitanje
Članak 5.	Država „redovitog boravišta“ djeteta nadležna je poduzimati mjere zaštite.	Imaju li tijela nadležnost za poduzimanje mjera na temelju „redovitog boravišta“ djeteta?
Članci 6., 11. i 12.	Države ugovornice mogu poduzeti određene mjere zaštite djeteta koje u toj državi nema redovito boravište, ali se u njoj nalazi.	Imaju li tijela nadležnost za poduzimanje mjera zaštite kad se dijete nalazi u državi, ali u njoj nema redovito boravište? Mogu li tijela poduzeti mjere zaštite na temelju članka 12. koje su privremene i prostorno ograničene?
Članak 7.	U slučajevima otmice djece tijela države u kojoj je dijete imalo redovito boravište neposredno prije protupravnog odvođenja ili zadržavanja zadržavaju nadležnost za mjere zaštite dok se ne ispuni niz uvjeta.	Postoje li mehanizmi kojima se osigurava da su tijela koja imaju nadležnost svjesna da je riječ o slučaju međunarodne otmice djece? Je li nadležnost tijela u državi u kojoj se dijete nalazi ograničena samo na poduzimanje žurnih mjera?
Članci 8. i 9.	Nadležnost se može prenijeti između tijela država ugovornica nakon što se ispune određeni uvjeti.	Mogu li tijela preuzeti ili prenijeti nadležnost u skladu s Konvencijom? Postoje li postupci kojima se olakšava prijenos nadležnosti?
Članak 10.	Ako su ispunjeni određeni uvjeti, tijela mogu poduzeti mjere zaštite djeteta koje ima redovito boravište u drugoj državi ugovornici ako se mjere poduzimaju u okviru zahtjeva za razvod, zakonsku rastavu ili poništaj braka roditelja.	Ako tijela u vašoj državi mogu poduzeti mjere zaštite u okviru zahtjeva za razvod ili zakonsku rastavu roditelja, osigurati da ona to mogu učiniti samo ako su ispunjeni uvjeti iz članka 10. stavka 1. točaka (a) i (b).
Članci 1., 3. i 16. – 18.	Konvencijom je definirana roditeljska odgovornost u članku 1. stavku 2. Mjere zaštite uključuju dodjelu, ostvarivanje, prijenos i prestanak ili ograničenje roditeljske odgovornosti.	Postoji li koncept „roditeljske odgovornosti“ u vašem pravnom poretku? U kojim se pravima i obvezama u vašoj državi odražava koncept roditeljske odgovornosti? Hoće li se roditeljska odgovornost koja je dodijeljena ili prekinuta na temelju prava države redovitog boravišta djeteta, tj. prava druge države, priznati?

Članak 23.	Mjere zaštite priznaju se „primjenom prava“ u svim državama ugovornicama.	Priznaju li se mjere zaštite poduzete u drugoj državi primjenom prava u vašoj državi, tj. hoće li se mjera priznati bez potrebe za poduzimanjem postupaka?
Članak 24.	Svaka „zainteresirana osoba“ može zatražiti odluku o priznanju ili nepriznanju mjere poduzete u drugoj državi ugovornici.	Može li zainteresirana osoba zatražiti priznanje ili nepriznanje mjere zaštite? Zainteresirana osoba može se nalaziti u drugoj državi ugovornici.
Članak 26.	Proglašenje ovršnosti ili registracija mjera zaštite mora biti „jednostavan i brz postupak“.	Jesu li postupci za registraciju mjera zaštite „jednostavni i brzi“?
Članci 30. – 39.	Suradnja na temelju Konvencije.	Ima li svako tijelo neophodne ovlasti i resurse za učinkovito izvršavanje svojih funkcija na temelju Konvencije?

PRILOG II.

Podatci koje države stranke Konvencije iz 1996. trebaju priopćiti depozitaru ili Stalnom uredu

Imenovanja koja države ugovornice moraju izravno dostaviti Stalnom uredu Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu (članak 45. stavak 1.)

Članak 29.	<p>Države ugovornice odredit će središnje tijelo radi izvršavanja obveza koje su Konvencijom određene za ta tijela. Stalnom uredu trebalo bi prioriteto priopćiti podatke za kontakt središnjih tijela i jezik ili jezike za komunikaciju.</p> <p>Savezne države, države koje imaju više od jednog pravnog poretka ili države koje imaju autonomne teritorijalne jedinice, moći će odrediti više od jednog središnjeg tijela.</p> <p>Ako je određeno više od jednog središnjeg tijela, država će odrediti središnje tijelo kojem se može obratiti radi prosljeđivanja zahtjeva odgovarajućim središnjim tijelima unutar države.</p>
Članak 44.	Države ugovornice mogu odrediti tijela kojima se upućuju zahtjevi iz članka 8., 9. i 33.

Preporučuje se da se sljedeći podatci priopće Stalnom uredu:

Članak 40.	Svaka država ugovornica određuje tijela koja su nadležna izdavati potvrde u skladu s člankom 40. Podatke za kontakt i jezik ili jezike za komunikaciju s određenim tijelima potrebno je priopćiti Stalnom uredu.
-------------------	--

Obavijesti koje se priopćuju depozitaru¹⁹

Članak 57.	Instrumenti ratifikacije, prihvata ili odobrenja.
Članak 58.	<p>Instrumenti pristupanja.</p> <p>Prigovori na pristupanje. Države ugovornice mogu staviti prigovor na <i>pristupanje</i> države koja pristupa u roku od šest mjeseci nakon primitka obavijesti o pristupanju.²⁰</p>
Članak 62.	Država stranka Konvencije može otkazati Konvenciju obaviješću upućenom depozitaru.

¹⁹
²⁰

Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Nizozemske.
Potrebno je napomenuti da prigovor u pogledu ranijeg pristupanja države mogu staviti u vrijeme kad one *ratificiraju, prihvataju* ili *odobravaju* Konvenciju

Izjave koje se mogu dati i koje se moraju priopćiti depozitaru

Članak 45.	Država može izjaviti da će se zahtjevi za dostavu podataka iz članka 34. stavka 2. dostavljati samo putem njezina središnjeg tijela.
Članak 52.	Konvencija ne utječe ni na koji međunarodni instrument kojeg su države ugovornice stranke i koji sadržava odredbe o pitanjima koja uređuje ova Konvencija, osim ako stranke tog međunarodnog instrumenta ne izjave suprotno.
Članak 59.	Ako neka država ima dvije ili više teritorijalnih jedinica u kojima se primjenjuju različiti pravni poredci, može izjaviti da se Konvencija proširuje na sve teritorijalne jedinice te države ugovornice ili samo na jednu ili više njih (koje se moraju utvrditi). Ta se izjava može promijeniti.

Podatci koje treba dostaviti depozitaru u pogledu sporazuma između država ugovornica

Članak 39.	Države ugovornice mogu sklapati sporazume s drugim državama ugovornicama s ciljem poboljšanja funkcioniranja Konvencije. Primjerak svakog takvog sporazuma dostavlja se depozitaru.
-------------------	---

Rezerve koje se mogu staviti i koje se moraju priopćiti depozitaru

Članak 54. stavak 2.	Država može, stavljajući rezervu, prigovoriti uporabi francuskog ili engleskog jezika, ali ne uporabi obaju jezika.
Članak 55.	Država ugovornica može pridržati nadležnost svojih tijela za poduzimanje mjera usmjerenih na zaštitu imovine djeteta koja se nalazi na njezinu državnom području i pridržati pravo da ne priznaje nikakvu roditeljsku odgovornost ni mjeru ako je to u suprotnosti s nekom mjerom koju su poduzela njezina tijela u vezi s tom imovinom.
Članak 60. stavak 2.	Povlačenje svih rezervi.

PRILOG III.

Funkcije središnjih tijela i drugih tijela u skladu s Konvencijom iz 1996.

<i>Izravne obveze središnjih tijela</i>	
Članak 30. stavak 1.	Središnja tijela međusobno će surađivati i promicati suradnju među nadležnim tijelima u svojim državama.
Članak 30. stavak 2.	Središnja tijela poduzet će odgovarajuće korake kako bi se osigurale obavijesti o propisima njihove države i dostupnim uslugama, u vezi sa zaštitom djece.
<i>Funkcije za koje države ugovornice mogu odrediti posebna tijela kojima se upućuju zahtjevi (članak 44.)</i>	
Članak 8. stavak 1.	Zahtjevi za prienos nadležnosti: tijelo države ugovornice koje je nadležno može od tijela u drugoj državi ugovornici zatražiti da to drugo tijelo preuzme nadležnost u konkretnom slučaju ili pozvati stranke da podnesu takav zahtjev.
Članak 9. stavak 1.	Zahtjevi za preuzimanje nadležnosti: tijelo države ugovornice koje nije nadležno može od tijela u državi ugovornici redovitog boravišta zatražiti da prenese nadležnost u konkretnom slučaju ili pozvati stranke da podnesu takav zahtjev.
Članak 33.	Zahtjevi u pogledu prekograničnog smještaja: središnje tijelo ili nadležno tijelo države ugovornice mora se konzultirati sa središnjim tijelom ili nadležnim tijelom u drugoj državi ugovornici u pogledu smještaja djeteta u obitelj udomitelja ili u ustanovu, ili pružanja skrbi putem <i>kafale</i> ili slične institucije u toj drugoj državi. Država koja podnosi zahtjev mora dostaviti izvješće s razlozima za smještaj. Država kojoj se zahtjev podnosi priopćuje svoju odluku o predloženom smještaju.
<i>Ostale funkcije koje mogu obavljati središnja tijela, nadležna tijela ili druga tijela s javnim ovlastima, kako odredi država ugovornica²¹</i>	
Članci 23. i 24.	Zaprimanje i podnošenje zahtjeva koji se odnose na priznanje ili nepriznanje mjera.
Članak 26.	Proglašenje ovršnosti ili registracija za ovrhu mjera zaštite poduzetih u drugoj državi ugovornici.
Članak 28.	Ovrha mjera zaštite.
Članak 31. točka (a)	Tijela koja trebaju olakšati komunikaciju i ponuditi pomoć u skladu s člancima 8. i 9. te poglavljem V.

21

Na primjer: državne agencije, sudovi, upravna/sudska tijela, službe za skrb o djeci, zdravstveni djelatnici, službe za socijalnu skrb, službe za savjetovanje, službe suda, policijske službe, stručnjaci za posredovanje. Države bi trebale osigurati da svako tijelo ima neophodne ovlasti i resurse za učinkovito izvršavanje svojih funkcija na temelju Konvencije. Mogu biti potrebni i postupci kojima se osigurava da su tijela upoznata s odgovornostima i funkcijama koje izvršavaju različita tijela u toj državi.

Članak 31. točka (b)	Olakšati dogovorena rješenja za mjere zaštite na koje se primjenjuje Konvencija.
Članak 31. točka (c)	Osigurati, na zahtjev nadležnih tijela, pomoć u pronalaženju nestale djece kojoj je potrebna zaštita.
Članak 32. točka (a)	Osigurati izvješće o okolnostima u kojima se nalazi dijete u državi redovitog boravišta.
Članak 32. točka (b)	Zatražiti od nadležnog tijela da razmotri poduzimanje mjera zaštite djeteta.
Članak 34. stavak 1.	Zaprimiti ili podnijeti zahtjeve za dostavu podataka relevantnih za zaštitu djeteta. Države mogu izjaviti da će se zahtjevi iz članka 34. stavka 1. dostavljati samo putem njezinog središnjeg tijela.
Članak 35. stavak 1.	Pomoć u osiguranju učinkovite primjene prava na pristup.
Članak 35. stavak 2.	Tijela države ugovornice u kojoj boravi roditelj koji nema prava skrbi mogu, na zahtjev, prikupiti podatke i ispitati podobnost tog roditelja za ostvarivanje pristupa. Tijela države ugovornice koja razmatraju zahtjev stranog roditelja za pristup djetetu primit će i razmotriti prikupljene podatke ili utvrđene nalaze tijela države ugovornice u kojoj strani roditelj ima boravište.
Članak 36.	Ako je dijete preseljeno i izloženo ozbiljnoj opasnosti, nadležna tijela pred kojima se vodi postupak obavijestit će državu u kojoj se dijete nalazi o toj opasnosti (neovisno o članku 37.).
Članak 40.	Osobi koja ima roditeljsku odgovornost ili kojoj je povjerena zaštita djetetove osobe ili imovine može se izdati potvrda u skladu s člankom 40. U toj je potvrdi potrebno navesti svojstvo u kojem je njezin nositelj ovlašten djelovati.

PRILOG IV.:**Raspoloživi resursi u državama koji mogu biti od pomoći drugim državama****HAŠKA KONFERENCIJA O MEĐUNARODNOM PRIVATNOM PRAVU**

< www.hcch.net >

AUSTRALIJA (engleski)

Pravilnik o obiteljskom pravu (zaštita djece) iz 2003. (Cth)

<http://www.comlaw.gov.au/comlaw/legislation/LegislativeInstrument1.nsf/0/71EB7B19DB0B4659CA256F700080E993?OpenDocument>

Obiteljski zakon iz 1975. (Cth) – odjeljak 4.

<http://www.comlaw.gov.au/ComLaw/Legislation/ActCompilation1.nsf/current/bytitle/59D7F763D13627B5CA2573B5001A451B?OpenDocument&mostrecent=1>

Zakon o zaštiti djece (međunarodne mjere) iz 2003. (Old)

<https://www.legislation.qld.gov.au/LEGISLTN/CURRENT/C/ChildProtInMA03.pdf>

Zakon o zaštiti djece (međunarodne mjere) iz 2006. (NSW)

[http://www.legislation.nsw.gov.au/scanview/inforce/s/1/?TITLE=%20Child%20Protection%20\(International%20Measures\)%20Act%202006%20No%2012%22&nohits=y](http://www.legislation.nsw.gov.au/scanview/inforce/s/1/?TITLE=%20Child%20Protection%20(International%20Measures)%20Act%202006%20No%2012%22&nohits=y)

Zakon o zaštiti djece (međunarodne mjere) iz 2003. (Tas)

http://www.thelaw.tas.gov.au/tocview/index.w3p;cond=:doc_id=23%2B%2B2003%2BAT%40EN%2B2008073123000;histon=:prompt=:rec=:term

EUROPSKA UNIJA (engleski, francuski, španjolski)

Odluka Vijeća od 5. lipnja 2008. o ovlaštivanju nekih država članica za ratifikaciju ili pristupanje, u interesu Europske zajednice, Haškoj konvenciji iz 1996.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:151:0036:0038:EN:PDF>

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:151:0036:0038:FR:PDF>

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:151:0036:0038:ES:PDF>

DANSKA (danski)

Lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen

Zakon o Konvenciji iz 1996.

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=31721>

FRANCUSKA (francuski)

Enfance : responsabilité parentale et protection des enfants (convention de La Haye)

http://www.assemblee-nationale.fr/13/dossiers/lahaye_responsabilite_parentale.asp

IRSKA (engleski)

Zakon o zaštiti djece (Haška konvencija) iz 2000.

<http://www.irishstatutebook.ie/2000/en/act/pub/0037/index.html>

NIZOZEMSKA (nizozemski)

Uitvoeringswet internationale kindbescherming

Provedbeni zakon o međunarodnoj zaštiti djece, 16. veljače 2006.

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0019574/>

ŠVICARSKA (francuski, njemački, talijanski)

Obavijest i dokumenti – Prema učinkovitijoj zaštiti djece u slučajevima međunarodne otmice, 28. veljače 2007.

Vers une protection plus efficace des enfants en cas d'enlèvement international

Entführte Kinder werden besser geschützt

Migliore protezione dei minori rapiti

http://www.bj.admin.ch/bj/fr/home/dokumentation/medieninformationen/2007/ref_2007-02-281.html

**Haška konferencija o međunarodnom privatnom
pravu Stalni ured**

Churchillplein 6b
2517 JW Haag
Nizozemska

Telefon: +31 70 363 3303

Telefaks: +31 70 360 4867

Adresa e-pošte: secretariat@hcch.net

Internetska stranica: www.hcch.net

DOI 10.2838/666733